THOMAE A KEMPIS ... DE IMITATIONE CHRISTI LIBRI 4. EX...

Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZIONALE VITTORIO EMANUELE
6
37 M F
26

Ex Bibliotheca
majori Coll. Rom.
Societ. Jesu

THOMAE A KEMPIS
DE IMITATIONE CHRISTI
LIBRI IV.

COLONIÆ AGRIPPINÆ
Apud WILHELMVM FRIESSEM Bibliopolam
ſub ſigno S. Gabrielis Archangeli Anno 1673.

JESU CHRISTO
MARIÆ FILIO,
SANCTITATIS ARCHETYPO.
TIBI,
ÆTERNA PATRIS SAPIENTIA;
TIBI, O LUMEN DE LUMINE,
HOC OPUS DEBETUR;
ET A TE EST, ET PROPTER TE:
TU UNIUS PECTORI INFUDISTI,
UT MULTOS PERFUNDERET,
OMNESQUE IN TE REFUNDERENTUR.
O DEUS CHARITAS,
PERGE HANC FACEM VENTILARE:
PERGE FRIGIDA CORDA INFLAMMARE,
ET PAUCIS LIBELLI HUJUS PAGINIS
MAXIMA SPIRITUS ARCANA DOCERE:
DOCE SAPIENTES HAC SIMPLICITATE:
IMPLE REGNUM CÆLORUM HOC GRANO SINAPIS;
HOC SIGILLO TUÆ IMITATIONIS
MULTOS TIBI ASSIMILA:
UT QUOS TIBI CRUCIFIXO CONFORMES FECERIS,
FACIAS ET SIMILES TIBI GLORIOSO.
AMEN.

KAL JANU. ANNI TUI M. DC. XLVII.

LECTORI SALVTEM ac ſanctitatem.

Religio eſſet, mi Lector, longâ præfatione te ad limen remorari, remque omni æſtimatione majorem commendando dehoneſtare. Tam nobili vino quis ſanus appendat hederam? Accede modò, atque hauri quantum libuerit, & quando libuerit; ſive ſanus ſis, ſive æger; quavis horâ, quovis tempore; matutino, veſpertino; diurno, nocturno, ſobriam hîc ebrietatem quære, quæ nẽque corpori noceat, & animo mirum quantum proſit.

Potarunt largè Majores noſtri, nec ſine oblectamento & fructu. Ego ſanè, qui hoc poculum quinquagies, quod minimum ſit, eliquavi, tum ut mihi prodeſſet, tum ut tibi propinarem, numquam inde faſtidium ſenſi: quin potiùs, quò lentiùs ac tardiùs exſugere

conatus

conatus ſum, eò mihi ſuavius viſum ac ſalubrius.

Atque id cauſæ fuit cur in tot partes diſcreverim, ut quiſque ſibi ſumere valeat vel quantum ſuadebit ratio, vel quantum ſitis. Porrò ut illime eſſet ac defæcatum, quale primitus à Scriptoris ingenio defluxit, diu multumque elaboravi; tum ut genio meo obſequerer, tum ut publico bono.

Contuli accuratè cum autographo Domus Profeſſæ Patrum Societatis Iesu Antuerpienſis, itidemque cum ejuſdem auctoritatis exemplari Vallis ſancti Martini Lovanienſis: quin & aliis vetuſtis Manuſcriptis uſus ſum, ut aliquot locis obſcurioribus nonnihil adferrem.

Applaudentium divino huic Operi ſuffragia congerere ſupervacaneum puto: unus mihi plurimorum inſtar è graviſsimo magnorum Patriarcharum ſenatu Ignatius, Societatis Iesu Fundator, libri hujus admirator ſtudioſus, le-

ctorque aſsiduus; unde & altos illos ſpiritus toti Eccleſiæ, ut videmus atque experimur, tam utiles fovit, atque in ſobolem ſuam ſpiritualium filiorum transfudit.

Ad intelligentiam verò uſumque Operis ſubjungam Patris Achillis Gagliardi, ex eadem Societate, eximiam planè limatamque diſputationem, excerptam ex ejus Tractatu de Sanctis libris nondum in lucẽ edito; quam mihi nuper piæ memoriæ R. Pater Ioannes le Peſsier, Societatis ejuſdem in Gallo-belgica Provincialis, exhibuit menſe Septemb. anni 1646. Româ rediens ex Comitiis generalibus Ordinis ſui.

Quæ autem ſcripſi ad aſſerendum hoc præclarum Opus Venerabili Thomæ à Kempis legitimo ipſius parenti atque Auctori, fuſiora atque amplioris modi viſa ſunt, quàm ut huic editioni adjungerentur: quare ſeorſim excuſa tibi, pie ac benevole Lector, propediem, Deo aſpirante, ſuggeram.

Sanctus

Sanctus IGNATIUS, *Societatis* JESU *Fundator, de hiſce libris Thomæ à Kempis.*

IS, teſte Orlandino, (a) *Hieronymum Natalem, quo die primùm receptus eſt, monuit, quotidie Caput ex hoc libro, in quo meditaretur, legeret; tum alia capita, ut neceſſitas vel infirmitas poſtularet: idque dixit beatus Pater cum mirifica (uti ſemper ſolebat) laude ejus libri; addens fore quod in ſe quidem eſſet expertus, ubi etiam fortuitò aperiret, ut quæ præſenti neceſſitati convenientia eſſent, occurrerent.*

Ludovicus Gonzales, ex eadem Societate, & qui Joannis III. Luſitaniæ Regis juſſu beati Ignatii vitam ac mores obſervavit, teſtatur, (b) *ſolitum fuiſſe ſanctum Patrem quotidie unum Caput ex libro Thomæ de Kempis (qui tunc quidem à nonnullis cenſebatur eſſe Ioannis Gerſonis) legere eo quo poſita ſunt ordine; à prandio alterum, quodcumque fortuita libri apertio obtuliſſet; ſemperque in eo inveniſſe, quod præſenti animæ ſtatui congrueret: adeoque tam ei familiarem fuiſſe libellum, ut hujus documenta in illius moribus, verbis & actionibus quaſi ſpectare liceret.*

Quod idem confirmat Petrus Ribadeneira his verbis: (c) *Thomæ de Kempis de Imitatione Chriſti libro plurimùm tum utebatur, illiuſque lectionem valdè ſemper probavit, atque illius libri ſpiritum & doctrinam hauſit, tam avidè arripuit, tam perfectè in ſe expreſſit; ut (multorum judicio) Ignatii vita ſolida quædam, eminens ac viva eſſet imago eorum præceptorum omnium, quæ aureo illo libello continentur.*

(*a*) Hiſtor. Societatis Jesu part. 1. lib. 5. (*b*) In Actis quæ MS. Romæ extant in Domo Profeſſa. (*c*) Lib. 1. Vitæ Ignatii, cap. 13.

Achilles Gagliardus Patavinus, Societatis JESV Theologus, de interiori diſciplina libro 1. Tractatu 4. De Auctore libelli de Imitatione Chriſti.

AVCTOREM libelli de Imitatione Chriſti, qui eſt in manibus omnium, ſanctiſſimum hominē fuiſſe ac ſapientiſſimum neceſſe eſt: tanta eſt enim diſciplinæ interioris hominis in eo plenitudo, ut nihil deſiderari poſſit: tanta ſpiritus & devotionis copia ex ejus lectione emanat, ut tamquam fons paradiſi irriget & fecundet animas non ſolùm incipientium & proficientium, ſed etiam perfectorum, qui in omni ſapientia exercitatos habent ſenſus, cùm nulla tamen ſit in eo aut certè modica eruditio, ſtylus etiam ſit rudis admodum & ſimplex. Myſterium ſanè inquiſitione & peritiâ dignum.

In primis, ſi quis diligenter obſervet, intelliget niti hunc Auctorē unico fundamento; eſt autem hoc, ſolum Deū eſſe audiendum interno ſpiritu cum animâ colloquentem, & eam illuminantem, & in altiſſimos divini amoris affectus ſublevantem; ab hoc tanquā unico Magiſtro expectandam & immediatè hauriendā eſſe cœleſtem doctrinam. Taceant (inquit

quit ſæpiſſimè Auctor) (a) Doctores omnes & verbo & ſcripto docentes; imò & Moyſes & Prophetæ & Scripturæ, imò & omnes creaturæ: loquatur ſolus Deus; id autem quod per ſeipſum ſolus docet Deus, quodq́; ab ipſo audit anima, hoc verè diſcit, hoc amat: & hic eſt ſpiritus, hæc eſt doctrina cor illuminans & accēdens: reliqua omnia ſine hoc & per ſe ipſa tātùm externa ſunt, arida, & ex ſe inania. Eſt autem fundamentum valdè profundum ac reconditum, ideoq́; obſcurū & periculoſum: id autem vel inde apertè deducitur, quod noſtræ ætatis hæretici libello hoc abutantur ad impiorum ſuorum dogmatum confirmationem.

Tres igitur errores perniciofiſſimi, tamquam à divino hoc auctore alieniſſimi, ſunt in eo præcavēdi. Primus eſt eorum, qui, abjectis divinis Scripturis, & reprobatis, proprio ſpiritu interno aſſerūt immediatè quemlibet à Deo edoceri; quam impietatem ipſimet Lutherani & Calviniſtæ abominantur. Nec eſt operæ pretium tantum virum à tam deteſtabili calumnia in hoc Opere de Chriſti imitatione vindicare, cùm divinarum Scripturarum ſententiis utatur frequenter, & ab iiſdem bonum quodcunque & di-

 ſci-

(a) L. 1. c. 1, 2. 3. & 14. l. 2. c. 1. l. 3. c. 1. 2. 3. 36. 48. &

ſciplinæ & morum pendere & ſentiat, & profiteatur clariſſimè. Nec eſt quòd hoc loco nos Suenckfeldium ejus erroris auctorē & ſequaces ejus confutemus, cùm pręſertim nō deſint auctores pii, qui hoc præſtiterunt: & inter alios inſignis Societatis noſtræ Doctor Card. Bellarminus.

Secundus eſt aliorum, qui Prophetas & Scripturas ſanctas proprio ac privato ſpiritu ſine alia regula interpretandas eſſe tradunt, ut inde poſſint liberè ex eodē proprio ſenſu hæreſes haurire, quod unicum eſt omnium hæreticorum inter ſe diſſidentium dogma & refugiū, à quo quàm abhorreat pia & Catholica libelli hujus doctrina, ſupervacaneū eſt velle demonſtrare, cùm per ſe ſingulis ferè periodis ipſa clamet, & impietatē hanc deteſtetur, quam etiam copioſè Doctores plurimi noſtræ ætatis confutarunt. Satis ſit admonuiſſe incautos, ut tam impios ſenſus declinent.

Tertius eſſe poſſet hujus Auctoris ſenſus, in virtutum internarum ac ſpiritualium acquiſitione nullam eſſe adhibendam præceptoris ullius directionē, nullum conſilium auſcultandum, vanam eſſe omnem methodum ac diſciplinam, internè Deum inſpirare, docere & ſanctificare. Nec deſunt viri pii ac devoti,

qui

quin hunc ſenſum verba hujus Auctoris detorqueant. De qua materia diximus multa in prolegomenis; & Apoſtolicam traditionem, omniumq; Patrum ac Doctorum conſenſum teſtes adduximus veritatis cum hoc errore pugnātis. Eſſe autem ab eodem ſenſu hunc Auctorem alienum, ex ipſius verbis & doctrina apertè deducitur: nam proprio ſenſu, judicio ac voluntate neminem duci debere, ſed majorum conſilia ac præcepta eſſe in omnibus ſequenda, paſſim docet ac profitetur.

His igitur rejectis erroribus, verus & germanus ſenſus hujus fundamenti eſt à nobis inveſtigandus. Et primò quidē gratiam cum virtutibus à ſolo Deo immediatè infundi certum eſt; & per illam vitam æternam, novum ſpiritum, & novum quoddam eſſe animæ Deum elargiri, à quo operationes ſanctæ earumdē virtutum emanant: in hoc autem potiſſimùm cæleſtem hanc diſciplinam conſiſtere, ut interno ſpiritu ad Deum accedentes, ab eo per gratiam hanc & ejus dona illuminemur & ſanctificemur, pariter compertum eſt. Duo igitur valde neceſſaria nobis ſunt ad interiorem diſciplinam capeſſendam. Alterum, ut per Scripturas divinas, ſacros Doctores, &

per Superiores ac directores noſtros extrinſecè doceamur, & cum illis omnia conferamus, & à nutu ac voluntate eorum dependeamus; nihil nobis ipſis credentes, ſed huic magiſterio tanquam regulæ infallibili nitamur; anathema exiſtimantes non ſolùm quidquid proprio ſpiritu contra hoc nobis ſuggeritur, ſed etiamſi de cælo Angelus deſcenderet, & contraria traderet. Alterũ eſt, ut ea omnia quæ externa hæc diſciplina, & quidẽ ſancta ac divina docet, interno etiã ſpiritu à Deo nobis communicari ſentiamus; non quidem novâ revelatione aut miraculo, ſed per orationem, per colloquia cum Deo, per divinũ ejus conſortiũ atque commercium, per fidem, meditationem, affectum & charitatem à Spiritu ſancto in cordibus noſtris diffuſam. Qui tantùm ſiſtit in primo, extrinſecè illuminatur, & per homines ſolùm, & fieri poteſt ut ſit magnus Theologus; at caret vitali & internâ motione; caret interno hoc ſpiritu, qui ſenſum intimum veritatis inſtillat cordi, præbetq; guſtum & experimentalem ſcientiam virtutum omnium & præceptorum: loquuntur quidẽ huic Prophetæ, Scripturæ & Magiſtri verbo extrinſeco; at non ſentit Deũ internè ſibi loquentem, illuminantem, &

expe-

experientià quadam intimâ, ac ſapore demonſtrantem hoc eſſe vitium; illā eſſe virtutem; hoc eſſe agendum, illud fugiēdum. *Beatus* autem *quem tu erudieris Domine, & de lege tuâ docuerit eum*; (a) & qui dixit, *Audiam quid loquatur in me Dominus Deus.* (b) Nam hic cùm primùm ſentit divinam hanc locutionem internam; ſentit etiam ejus præſtantiam & eminentiā ſuper aliàm externam; tuncque ait cum hoc Auctore in libello: Non loquatur Moyſes, taceantque omnes Prophetæ, cùm Dominus ipſe per ſeipſum dignatur ſervum ſuum illuminare. Quòd igitur Auctor hic prætendit eſt, ſecundā hanc internam Spiritus ſancti locutionem in diſciplina hac morū præferre primæ externæ, & illam quidem primam eſſe ſummè neceſſariā; at ſe potiſſimùm (illâ prætermiſsâ, de qua alii tractant) ſecundam hanc proſequi, & commēdare: per hanc enim formantur verè homines ſpirituales, & fiunt (ſicut ait Propheta) docibiles Deo: nā, ut docet Apoſtolus, *(c) qui ſunt filii Dei, hi ſpiritu Dei aguntur.* In hoc autem ſenſu clarè apparet, quàm altū, profundum & reconditum ſit fundamentū hoc, cui Auctor hic innititur, ſuperædificādo totū ſpirituale ædificium, de quo in libello ſemper loquitur, ſuper hoc eo-

dem fundamento. (a) *Pſ. 93.* (b) *Pſ. 84* (c) *Rom. 8.*

Sequitur ex his, duo eſſe vitanda extrema; alterum eorum, qui externã tantùm ac nudam diſciplinam ſequuntur; & hi ſunt puri Theologi, quorum ut plurimùm quàm fecundus eſt intellectus, tam aridus eſt affectus: alterum eſt aliorum, qui interno tantùm ac proprio nituntur fervori, non ſine gravi illuſionũ periculo, animi elationis & multorum malorum. In medio virtus eſt, quæ jubet nos ſubjici directioni, judicio & voluntati majorum in omnibus, ut ab illis dirigamur; tum verò hoc poſito Deum adire, cum eo colloqui, & quæcunq; foris audimus, intus percipere, ſentire, guſtare; atque ita immanenter ac vitaliter per internum ſpiritum vegetari, & ad ſancta virtutum omnium opera deduci; intelligentes quòd quemadmodũ integer homo conſtat corpore & animo inter ſe connexis, ſic etiam creatura nova Spiritus ſancti hæc duo, quæ jam diximus, inſeparabiliter complectitur: primum eſt veluti corpus; ſecundũ eſt inſtar animæ, quæ corpus vivificat; ſine qua primum, id eſt extrema doctrina, eſt ſimilis cadaveri. Et hic jam eſt proprius & germanus hujus Auctoris ſenſus.

Cum igitur in hac ſpiritali doctrina neceſſaria ſit Magiſtri & patris directio

ad

ad ejuſdem doctrinæ ſecuritatem, quæ terminanda eſt in internum ſtudium, eo modo quo fœtus formatur ex carne & oſſibus & organis, ut à Deo ſuo tempore anima illi infundatur, qua vivat & operetur; clarè hinc deducitur, directionem hanc & magiſterium, totum diſciplinæ interioris in eo conſiſtere, ut diſponat animum ejus quem dirigit, & aptum reddat ad immediatum commerciũ & conſortium cum Deo, ut ab eo internum ſpiritum accipiat; ſicut Heli direxit Samuelem, & docuit cum Deo colloqui, & ejus internum verbum audire, ac dicere, (a) *Loquere Dne, quia audit ſervus tuus.* Cum enim hoc divinum commercium ſit difficile, & non careat periculis, oportet adeſſe & aſſiſtere viros peritos; Deo familiares, & in utraq; tum externa tũ interna diſciplina verſatos, qui aſſiſtant tironibus, & in via Dni dirigant, donec per ſeipſos formentur, & apti ſint ſine creatura ulla media cum ſolo Deo colloqui, & ab eo ſpiritum perfectionis haurire. Hoc autem multorum annorum opus & labor eſt. Et quãvis eò pervenerit quis, ut Deũ immediatè attingat per orationem, & colloquatur cum eo; numquam tamen ad extremum uſque humanæ vitæ, conſiliũ & directio majorũ eſt deferenda,

(a) 1. Reg. 3.

renda, ut ſuo loco fuſius dicturi ſumus.

Ex ipſa autem totius hujus libelli textura deducitur clarè, divinum hunc Auctorem, cùm verſaretur cum Deo, & per internũ colloquium illuſtraretur, & altiſſimis affectibus ac luminibus virtutũ cœleſtiũ donaretur, quæ audivit à Deo, & quæ accepit, ea ſtylo exaraſſe in eodẽ libello, & ſcripſiſſe, dictante illi per linguæ ſuæ calamum Spiritu ſancto; & quoniam ejuſdẽ Spiritus ſancti interna operatione plenus erat virtutibus ſolidis ac divinis, eructaſſe ideo verbum bonum. Hinc ſapor & ſublimitas doctrinæ hujus, & eminentia ſuper alias: nam omnes alii ut plurimũ miſcuerunt lumini ſuperiori ingenii proprii conatum, eruditionis vim, doctrinam à majoribus acceptã, eloquentiæ quãvis ſanctæ ac ſobriæ ornatum: at hic Auctor nihil horum affert, nihil humani ſapit, nudus & abjectus in domo Dni portat theſaurum divinorũ Myſteriorum & altiſſima[illegible] [illegible]tutum puriſſimum, à Deo im[illegible] [illegible]i co[illegible] municatum; po[illegible] ctilibus verboru[illegible] humano etiam[illegible] in ſe licito, im[illegible] [illegible]o.

Ex his o[illegible] [illegible]ume[illegible] ti hujus A[illegible] con[illegible]

emergit; & ſimul clarè deducitur, hoc idem eſſe fundamētum ac baſim totius diſciplinæ interioris; ſolum Deum ſcilicet illius eſſe Magiſtrum, cujus meritò ōnes & ſinguli homines verè ac propriè diſcipuli exiſtant: quod idem Chriſtus Dominus proprio ore pronūtiavit, cùm dixit; (a) *Nolite vocare vobis magiſtrum ſuper terram; unus eſt enim Magiſter veſter*; & hinc pendere totum ſpiritus ac morum cœleſtium magiſterium, de quo Apoſtolus: (b) *Spiritus ſanctus teſtimonium perhibet ſpiritui noſtro, quòd ſumus filij Dei.* Quare in Evangelio egregium habetur exēplum Samaritanorum, qui primò prædicante muliere in Chriſtum crediderunt; tum ab illo ipſo edocti dixere: (c) *Quia iam non propter tuam loquelam credimus: ipſi enim audivimus, & ſcimus, quia hic eſt verè Salvator mundi.*

Ex hoc eodem fundamento proprietates, attr[illegible] & encomia deducuntur ſingul[illegible] & ſublimia hujus Auctoris in[illegible] primum & caput [illegible] imago, quā h[illegible] divi-[illegible] omnibus [illegible] perſi-[illegible] xperiun-[illegible] recondi-

tam,

tam, moventem ac trahentem ad Deum; ſimplicitatem columbæ conjunctã cum ſerpentis prudentia, claritatem quamdam divinam, convincentẽ, & deſurſum emiſſam, ac irradiantem; doctrinæ ſoliditatem, & pondus quoddam Apoſtolicum ac divinũ. Nec ſolùm caret vel minimo errore, ſed ſemper ad rem & ad cor loquitur: nihil habet ſuperfluum etiam in minimo verbo: nihil deſiderari in eo poteſt; numquã faſtidit: ſemper videtur novus, etiam millies lectus. Docet æquè omnes ac movet, & tirones, & proficiẽtes, & Sanctos. Aperiat libellum quilibet, ſemper occurrent in ejus lectione, quæ maximè ſibi eſſe accommodata videbuntur, & ad ſui ſpiritus profectũ facere; penetrat & ſcrutatur intima ac profunda cordium; videturque pravitatem illam humani cordis, quam vocat Propheta inſcrutabilem, etiam quoad minima quæque detegere ac revelare; bonitatis ſimiliter theſaurum pleniſſimũ de cœlo deportat per dogmata ac principia quædam ſolida, fecunda, ac plane divina, quæ tamquam rivi quidam fontis inexhauſti, & radii manantes à Sole immenſo divinitatis, ſummam quamdam imprimunt puritatẽ doctrinæ cœleſtis, ac morum ſanctiſſimorum; & in ipſum-

mer

...dem fontem ac Solem, à quo
...luunt, reflexi, ſecum animã in Deum
...sferunt atque transmutant.
...orró doctrinæ totius libelli breviſſi-
...m compendium hoc eſſe poteſt. Per-
...io ſpiritualis in duobus cõſiſtit: quo-
...n alterum eſt omnimoda ſui abnega-
...; alterum ſumma cum divino bene-
...cito ac divina voluntate conformi-
... Ad ſui autem perfectam abnegatio-
...m hæc omnia requirit: Primò, ut re-
...s omnibus mundi, quæ extra nos ſunt,
...nitus renuntiemus; omnia contemna-
...us; nulli nitamur, à nullo trahamur; o-
...nia penitus nobis ſubjiciamus; quid fu-
...urum ſit, quid alii agant, nihil curemus,
...ut anxii ſimus; à nulla creatura conſola-
...ionem quæramus; omnia penitus Deo
committamus; & queadmodum omnia
in Deo beatificantur, ſic omnia in Deum
referamus tanquam in primum fontem.
Secundò, carnis mortificationem, & paſ-
ſionum omnium moderationem, & po-
tiſſimùm proprii amoris, cujus inordina-
tio fons eſt omnis turbationis, vult ſum-
me ac ſemper eſſe procurandã. Tertiò,
cognitionem & contemptum ſui quàm
maximum præſcribit & inculcat ſæpiſſi-
mè, quo amemus neſciri, & ab omnibus
deſpici; graviſſimos omnium peccato-
res

res nos exiſtimemus; in timore ſancto & compunctione peccatorum ſemper creſcamus; benè velimus agere, & mala pati; inclinari omnibus ac ſubjici propter Deum; pejores multò nos exiſtimare, quàm ipſimet valeamus comprehendere: deſcenſu quo profundiore in nos ipſos immergimur, eò altius in Deum nos aſcendere aſſerit: annihilari denique vult, cum ex nobis nihil ſimus, & in nihilum tendamus: imò affirmat, Sanctos in gloria, quo altiores ſunt, eo profundius coram divina Majeſtate proſtratos humiliari; ideo legi in Apocalypſi, quod coronas deponunt, cadunt coram Deo, & adorant. Quartò, propriam voluntatem, præter hæc omnia, frequenter docet eſſe penitus abnegandam; & (quod mirum eſt) non in humanis tantum per humilem ſubjectionem & obedientiam, ſed in multis ſanctis deſideriis; in quibus ſæpè latet proprius & inordinatus amor noſtri; & hac occaſione de abnuendis conſolationibus, de admittendis ſubtractionibus, deque ſpirituum internorum diſcretione multa recondita & ſanè divina tradit. Quintò, hæc omnia in unum colligendo ſolet ſæpe uti his modis loquendi: Dimitte omnia, & invenies omnia: Da totum

pro

pro toto: Relinque te,& invenies me: Omni te proprietate ſpolia: Nudus ſequere nudum Jeſum: Quantum vales à te exire, tantum poteris in me tranſire: & his ſimilibus. Sextò, hinc ait pendere, ex hac ſcilicet ſui totali abnegatione,& oriri pacem veram animi, quietem, libertatem ſpiritus, collectionem intra ſe & in Deo, ſimplicitatem cordis, puram denique intentionem, & ſincerum affectum erga divina; quibus tamquam alis duabus ait animam in Deum elevari. Septimò, hæc omnia acquiri & comparari ait victoriâ ſui, ac violentiâ, quam Regnum cælorum patitur; obſervantiâ ſanctâ legum, non ſolùm externâ, ſed multò magis internâ; evulſione & extirpatione non modò vitiorum, ſed radicum & cauſarum; patientiâ denique, longanimitate, humili ſubjectione majorum, vigilantiâ & oratione. Hæc de ſui abnegatione.

Sequitur de divino beneplacito; in cujus exaltatione totus ferè ſemper verſatur: hoc enim vult nos optare, hoc prætendere,& nihil aliud; hoc velle,& noſtri abnegationem in divina ipſa voluntate procurare; hoc petere, ut intelligamus,& ut nos ipſe doceat facere ſcilicet voluntatem ejus in omnibus; hoc enim quò eſt nobis difficilius, eò eſſe Deo facilius; ponere deſiderium noſtrum totaliter in beneplacito Dei; voluntati dilecti planè acquieſcere; colligi in ſolo Deo; conformari ejus judicio; amare tam ſincerè, ut nihil nos lætificet niſi Dei voluntas, & hoc multò magis quàm ejus beneficia, amando longè efficacius dona-

torem

torem quàm dona; permittere indifferenter ut agatDeus in nobis,ac de nobis liberè quod vult; non in multa devotione perfectioné collocare, ſed in offerédo ſe divino beneplacito; & cùm ſubtrahitur conſolatio, voluntaté Dei & probationem pro ſolatio habere;ſubjici penitusDeo,& curvitaté ac tortuoſitaté noſtram ex voluntate divina rectificare; ad nutum Dei ſine contradictione ulla aut querela moveri, & ambulare. Ex quibus omnibus colligit admirabilem quamdã extaſim,per quam exceſſu quodam mentis ſe ac creata omnia deſerens, voluntas in divinam voluntaté elevatur, omnem rationem per inflammatum amoré tranſcendit; quieſcit deniq; anima in ſolo Deo ſuper omnia etiam ſpiritualia, ſupergrediens omnem creaturã,omne beneficiũ,omne donũ.

Hæc de hujus Auctoris ac libelli peritia, quamvis imperitè,dixiſſe ſufficiat. Quod autem habet ipſe in tota hac ſua doctrina de Imitatione Chriſti, breviter etiam ac perſimili modo ante eumRiceriusMarchianus,unus ex ſociis D.Franciſci, comprehendit in breviſſimo quodam ſuo Opuſculo, in quo perfectionem ſpiritus collocat, ex una parte in expropriatione omnium creaturãrum, etiam ſuiipſius, ita ut inter Deum & animam nullum ſit medium; & ex alterâ,in conjunctione immediata cum Deo; hincque oſtendit ſtabiliri animam in omnibus virtutibus, & omnia vitia perfectè ſuperari.Breviſſimum ſanè compendium atque abſolutiſſimum Chriſtianæ perfectionis.

THO-

THOMAE A KEMPIS CANONICI REGULARIS ORDINIS S. AUGUSTINI

DE IMITATIONE CHRISTI,

LIBER PRIMUS.

Admonitiones, ad ſpiritualem vitam utiles.

CAPUT I.

De Imitatione Chriſti, & contemptu omnium vanitatum mundi.

QVI ſequitur me, non ambulat in tenebris: a dicit Dominus: Hæc ſunt verba Chriſti, quibus admonemur, quatenus vitam ejus & mores imitemur, ſi velimus veraciter illuminari, & ab omni cæcitate cordis liberari.

Summum igitur ſtudium noſtrum ſit, in vita Ieſu Chriſti meditari.

a *Ioan.* 1.

Sequitur ex his, duo eſſe vitanda extrema; alterum eorum, qui externã tantùm ac nudam diſciplinam ſequuntur; & hi ſunt puri Theologi, quorum ut plurimùm quàm fecundus eſt intellectus, tam aridus eſt affectus: alterum eſt aliorum, qui interno tantùm ac proprio nituntur fervori, non ſine gravi illuſionũ periculo, animi elationis & multorum malorum. In medio virtus eſt, quæ jubet nos ſubjici directioni, judicio & voluntati majorum in omnibus, ut ab illis dirigamur; tum verò hoc poſito Deum adire, cum eo colloqui, & quæcunq; foris audimus, intus percipere, ſentire, guſtare; atque ita immanenter ac vitaliter per internum ſpiritum vegetari, & ad ſancta virtutum omnium opera deduci; intelligentes quòd quemadmodũ integer homo conſtat corpore & animo inter ſe connexis, ſic etiam creatura nova Spiritus ſancti hæc duo, quæ jam diximus, inſeparabiliter complectitur: primum eſt veluti corpus; ſecundũ eſt inſtar animæ, quæ corpus vivificat; ſine qua primum, id eſt extrema doctrina, eſt ſimilis cadaveri. Et hic jam eſt proprius & germanus hujus Auctoris ſenſus.

Cum igitur in hac ſpiritali doctrina neceſſaria ſit Magiſtri & patris directio

ad

ad ejuſdem doctrinæ ſecuritatem, quæ terminanda eſt in internum ſtudium, eo modo quo fœtus formatur ex carne & oſſibus & organis, ut à Deo ſuo tempore anima illi infundatur, qua vivat & operetur; clarè hinc deducitur, directionem hanc & magiſterium, totum diſciplinæ interioris in eo conſiſtere, ut diſponat animum ejus quem dirigit, & aptum reddat ad immediatum commerciũ & conſortium cum Deo, ut ab eo internum ſpiritum accipiat; ſicut Heli direxit Samuelem, & docuit cum Deo colloqui, & ejus internum verbum audire, ac dicere, (a) *Loquere Dne, quia audit ſervus tuus.* Cum enim hoc divinum commercium ſit difficile, & non careat periculis, oportet adeſſe & aſſiſtere viros peritos; Deo familiares, & in utraq; tum externa tũ interna diſciplina verſatos qui aſſiſtant tironibus, & in via Dni dirigant, donec per ſeipſos formentur, & apti ſint ſine creatura ulla media cum ſolo Deo colloqui, & ab eo ſpiritum perfectionis haurire. Hoc autem multorum annorum opus & labor eſt. Et quãvis eò pervenerit quis, ut Deũ immediatè attingat per orationem, & colloquatur cum eo; numquam tamen ad extremum uſque humanæ vitæ, conſiliũ & directio majorũ eſt deſe-

(a) 1. Reg. 3.

renda,

renda, ut ſuo loco fuſius dicturi ſumus.

Ex ipſa autem totius hujus libelli textura deducitur clarè, divinum hunc Auctorem, cùm verſaretur cum Deo, & per internũ colloquium illuſtraretur, & altiſſimis affectibus ac luminibus virtutũ cœleſtiũ donaretur, quæ audivit à Deo, & quæ accepit, ea ſtylo exaraſſe in eodẽ libello, & ſcripſiſſe, dictante illi per linguæ ſuæ calamum Spiritu ſancto; & quoniam ejuſdẽ Spiritus ſancti interna operatione plenus erat virtutibus ſolidis ac divinis, eructaſſe ideo verbum bonum. Hinc ſapor & ſublimitas doctrinæ hujus, & eminentia ſuper alias: nam omnes alii ut plurimũ miſcuerunt lumini ſuperiori ingenii proprii conatum, eruditionis vim, doctrinam à majoribus acceptã, eloquentiæ quãvis ſanctæ ac ſobriæ ornatum: at hic Auctor nihil horum affert, nihil humani ſapit, nudus & abjectus in domo Dñi portat theſaurum divinorũ Myſteriorum & altiſſimarum virtutum puriſſimum, à Deo immediatè illi communicatum; portat inquam in vaſis fictilibus verborum ſimplicium ſine ullo humano etiam minimo, quãvis alioquin in ſe licito, imò etiam ſancto, artificio.

Ex his omnibus iam clare fundamenti hujus Auctoris ſenſus ſane reconditus

emer-

emergit; & ſimul clarè deducitur, hoc idem eſſe fundamētum ac baſim totius diſciplinæ interioris; ſolum Deum ſcilicet illius eſſe Magiſtrum, cujus meritò ōnes & ſinguli homines verè ac propriè diſcipuli exiſtant: quod idem Chriſtus Dominus proprio ore pronūtiavit, cùm dixit; (a) *Nolite vocare vobis magiſtrum ſuper terram; unus eſt enim Magiſter veſter;* & hinc pendere totum ſpiritus ac morum cœleſtium magiſterium, de quo Apoſtolus: (b) *Spiritus ſanctus teſtimonium perhibet ſpiritui noſtro, quòd ſumus filij Dei.* Quare in Evangelio egregium habetur exēplum Samaritanorum, qui primò prædicante muliere in Chriſtum crediderunt; tum ab illo ipſo edocti dixere: (c) *Quia iam non propter tuam loquelam credimus: ipſi enim audivimus, & ſcimus, quia hic eſt verè Salvator mundi.*

Ex hoc eodem fundamento proprietates, attributa & encomia deducuntur ſingularia ſanè & ſublimia hujus Auctoris in hoc libello; quorum primum & caput eſt ſimilitudo quædam & imago, quā habet libellus ipſe in ſe expreſſam divinæ Scripturæ, cui præ ceteris omnibus libris à quovis auctore conſcriptis perſimilem illum eſſe, qui legunt experiuntur: vim enim habet latentem, recondi-

(a) *Matt.* 23. (b) *Rom.* 8. (c) *Io* 4.

tam,

tam, moventem ac trahentem ad Deum; ſimplicitatem columbæ conjunctã cum ſerpentis prudentia, claritatem quamdam divinam, convincentẽ, & deſurſum emiſſam, ac irradiantem; doctrinæ ſoliditatem, & pondus quoddam Apoſtolicum ac divinũ. Nec ſolùm caret vel minimo errore, ſed ſemper ad rem & ad cor loquitur: nihil habet ſuperfluum etiam in minimo verbo: nihil deſiderari in eo poteſt: numquã faſtidit: ſemper videtur novus, etiam millies lectus. Docet æquè omnes ac movet, & tirones, & proficiẽtes, & Sanctos. Aperiat libellum quilibet, ſemper occurrent in ejus lectione, quæ maximè ſibi eſſe accommodata videbuntur, & ad ſui ſpiritus profectũ facere: penetrat & ſcrutatur intima ac profunda cordium; videturque pravitatem illam humani cordis, quam vocat Propheta inſcrutabilem, etiam quoad minima quæque detegere ac revelare; bonitatis ſimiliter theſaurum pleniſſimũ de cœlo deportat per dogmata ac principia quædam ſolida, fecunda, ac plane divina, quæ tamquam rivi quidam fontis inexhauſti, & radii manantes à Sole immenſo divinitatis, ſummam quamdam imprimunt puritatẽ doctrinæ cœleſtis, ac morum ſanctiſſimorum; & in ipſum-

met

met eumdem fontem ac Solem, à quo profluunt, reflexi, ſecum animã in Deum transferunt atque tranſmutant.

Porró doctrinæ totius libelli breviſſimum compendium hoc eſſe poteſt. Perfectio ſpiritualis in duobus cõſiſtit: quorum alterum eſt omnimoda ſui abnegatio; alterum ſumma cum divino beneplacito ac divina voluntate conformitas. Ad ſui autem perfectam abnegationem hæc omnia requirit: Primò, ut rebus omnibus mundi, quæ extra nos ſunt, penitus renuntiemus; omnia contemnamus; nulli nitamur, à nullo trahamur; omnia penitus nobis ſubjiciamus; quid futurum ſit, quid alii agant, nihil curemus, aut anxii ſimus; à nulla creatura conſolationem quæramus; omnia penitus Deo committamus; & quẽadmodum omnia in Deo beatificantur, ſic omnia in Deum referamus tanquam in primum fontem. Secundò, carnis mortificationem, & paſſionum omnium moderationem, & potiſſimùm proprii amoris, cujus inordinatio fons eſt omnis turbationis, vult ſummè ac ſemper eſſe procurandã. Tertiò, cognitionem & contemptum ſui quàm maximum præſcribit & inculcat ſæpiſſimè, quo amemus neſciri, & ab omnibus deſpici; graviſſimos omnium peccato-

res

res nos exiſtimemus; in timore ſancto & compunctione peccatorum ſemper creſcamus; benè velimus agere, & mala pati; inclinari omnibus ac ſubjici propter Deum ; pejores multò nos exiſtimare, quàm ipſimet valeamus comprehendere : deſcenſu quo profundiore in nos ipſos immergimur , eò altius in Deum nos aſcendere aſſerit : annihilari denique vult, cum ex nobis nihil ſimus, & in nihilum tendamus : imò affirmat, Sanctos in gloria, quo altiores ſunt, eo profundius coram divina Majeſtate proſtratos humiliari ; ideo legi in Apocalypſi, quod coronas deponunt, cadunt coram Deo, & adorant. Quartò, propriam voluntatem , præter hæc omnia, frequenter docet eſſe penitus abnegandam; & (quod mirum eſt) non in humanis tantum per humilem ſubjectionem & obedientiam, ſed in multis ſanctis deſideriis; in quibus ſæpè latet proprius & inordinatus amor noſtri ; & hac occaſione de abnuendis conſolationibus, de admittendis ſubtractionibus, deque ſpirituum internorum diſcretione multa recondita & ſanè divina tradit. Quintò, hæc omnia in unum colligendo ſolet ſæpe uti his modis loquendi : Dimitte omnia, & invenies omnia : Da totum

pro

pro toto: Relinque te, & invenies me: Omni te proprietate ſpolia: Nudus ſequere nudum Jeſum: Quantum vales à te exire, tantum poteris in me tranſire: & his ſimilibus. Sextò, hinc ait pendere, ex hac ſcilicet ſui totali abnegatione, & oriri pacem veram animi, quietem, libertatem ſpiritus, collectionem intra ſe & in Deo, ſimplicitatem cordis, puram denique intentionem, & ſincerum affectum erga divina; quibus tamquam alis duabus ait animam in Deum elevari. Septimò, hæc omnia acquiri & comparari ait victoriâ ſui, ac violentiâ, quam Regnum cælorum patitur; obſervantiâ ſanctâ legum, non ſolùm externâ, ſed multò magis internâ; evulſione & extirpatione non modò vitiorum, ſed radicum & cauſarum; patientiâ denique, longanimitate, humili ſubjectione majorum, vigilantiâ & oratione. Hæc de ſui abnegatione.

Sequitur de divino beneplacito; in cujus exaltatione totus ferè ſemper verſatur: hoc enim vult nos optare, hoc prætendere, & nihil aliud; hoc velle, & noſtri abnegationem in divina ipſa voluntate procurare; hoc petere, ut intelligamus, & ut nos ipſe doceat facere ſcilicet voluntatem ejus in omnibus; hoc enim quò eſt nobis difficilius, eò eſſe Deo facilius; ponere deſiderium noſtrum totaliter in beneplacito Dei; voluntati dilecti planè acquieſcere; colligi in ſolo Deo; conformari ejus judicio; amare tam ſincerè, ut nihil nos lætificet niſi Dei voluntas, & hoc multò magis quàm ejus beneficia, amando longè efficacius donatorem

torem quàm dona; permittere indifferenter ut agat Deus in nobis, ac de nobis liberè quod vult; non in multa devotione perfectionẽ collocare, ſed in offerẽdo ſe divino beneplacito; & cùm ſubtrahitur conſolatio, voluntatẽ Dei & probationem pro ſolatio habere; ſubjici penitus Deo, & curvitatẽ ac tortuoſitatẽ noſtram ex voluntate divina rectificare; ad nutum Dei ſine contradictione ulla aut querela moveri, & ambulare. Ex quibus omnibus colligit admirabilem quamdã extaſim, per quam exceſſu quodam mentis ſe ac creata omnia deſerens, voluntas in divinam voluntatẽ elevatur, omnem rationem per inflammatum amorẽ tranſcendit; quieſcit deniq; anima in ſolo Deo ſuper omnia etiam ſpiritualia, ſupergrediens omnem creaturã, omne beneficiũ, omne donũ.

Hæc de hujus Auctoris ac libelli peritia, quamvis imperitè, dixiſſe ſufficiat. Quod autem habet ipſe in tota hac ſua doctrina de Imitatione Chriſti, breviter etiam ac perſimili modo ante eum Ricerius Marchianus, unus ex ſociis D. Franciſci, comprehendit in breviſſimo quodam ſuo Opuſculo, in quo perfectionem ſpiritus collocat, ex una parte in expropriatione omnium creaturarum, etiam ſuiipſius, ita ut inter Deum & animam nullum ſit medium; & ex alterâ, in conjunctione immediata cum Deo; hincque oſtendit ſtabiliri animam in omnibus virtutibus, & omnia vitia perfectè ſuperari. Breviſſimum ſanè compendium atque abſolutiſſimum Chriſtianæ perfectionis.

THO-

THOMAE A KEMPIS CANONICI REGULARIS ORDINIS S. AUGUSTINI

DE IMITATIONE CHRISTI,

LIBER PRIMUS.

Admonitiones, ad ſpiritualem vitam utiles.

CAPUT I.

De Imitatione Chriſti, & contemptu omnium vanitatum mundi.

QVI *ſequitur me, non ambulat in tenebris*: [a] dicit Dominus: Hæc ſunt verba Chriſti, quibus admonemur, quatenus vitam ejus & mores imitemur, ſi velimus veraciter illuminari, & ab omni cæcitate cordis liberari.

Summum igitur ſtudium noſtrum ſit, in vita Ieſu Chriſti meditari.

a *Ioan.* 1.

2. Doctrina Chriſti, omnes doctrinas Sanctorum præcellit: & qui ſpiritum haberet, abſconditum ibi manna inveniret.

Sed contingit, quod multi ex frequenti auditu Evangelii parvum deſiderium ſentiunt: quia ſpiritum Chriſti non habent.

Qui autem vult plenè & ſapidè Chriſti verba intelligere; oportet, ut totam vitam ſuam illi ſtudeat conformare.

3. Quid prodeſt tibi, alta de Trinitate diſputare: ſi careas humilitate, unde diſpliceas Trinitati?

Verè, alta verba non faciunt ſanctum & juſtum: ſed virtuoſa vita efficit Deo charum.

Opto magis ſentire compunctionem, quàm ſcire ejus definitionem.

Si ſcires totam Bibliam exteriùs, & omnium Philoſophorum dicta: quid totum prodeſſet, ſine charitate Dei & gratia? *1. Cor. 13.*

Vanitas vanitatum, & omnia vanitas, a præter amare Deum, & illi ſoli ſervire.

Iſta eſt ſumma ſapientia, per contemptum mundi tendere ad regna cœleſtia.

4. Vanitas igitur eſt, divitias perituras quærere, & in illis ſperare.

Vanitas quoque eſt, honores ambire, & in altum ſtatum ſe extollere.

Vanitas eſt, carnis deſideria ſequi: & illud deſiderare, unde poſtmodum graviter oportet puniri.

Vanitas eſt, longam vitam optare, & de bona vita parum curare.

Vanitas eſt, præſentem vitam ſolùm attendere: & quæ futura ſunt, non prævidere.

Vanitas eſt, diligere quod cum omni celeritate tranſit: & illuc non feſtinare, ubi ſempiternum gaudium manet.

5. Memento illius frequenter pro-

a *Eccle.* 1.

verbii: quia *non ſatiatur oculus viſu, nec auris impletur auditu.* a

Stude ergo cor tuum ab amore viſibilium abſtrahere, & ad inviſibilia te transferre. Nam ſequentes ſuam ſenſualitatem, maculant conſcientiam, & perdunt Dei gratiam.

CAPUT II.

De humili ſentire ſuiipſius.

1. OMnis homo naturaliter ſcire deſiderat; ſed ſcientia ſine timore Dei, quid importat?

Melior eſt profectò humilis ruſticus, qui Deo ſervit; quàm ſuperbus Philoſophus, qui ſe neglecto, curſum cœli conſiderat.

Qui benè ſeipſum cognoſcit, ſibi ipſi vileſcit, nec laudibus delectatur humanis.

Si ſcirem omnia quæ in mundo ſunt, & non eſſem in charitate: quid me juvaret coram Deo, qui me judicaturus eſt ex facto?

a *Eccle.* 1.

2. Quie-

2. Quieſce à nimio ſciendi deſiderio: quia magna ibi invenitur diſtractio, & deceptio.

Scientes libenter volunt videri, & ſapientes dici.

Multa ſunt, quæ ſcire, parum vel nihil animæ proſunt.

Et valdè inſipiens eſt, qui aliquibus intendit, quàm his quæ ſaluti ſuæ deſerviunt.

Multa verba non ſatiant animam; ſed bona vita refrigerat mentem: & pura conſcientia magnam ad Deum præſtat confidentiam.

3. Quantò plus & meliùs ſcis, tantò graviùs inde judicaberis, niſi ſanctiùs vixeris.

Noli ergo extolli de ulla arte vel ſcientia: ſed potiùs time de data tibi notitia.

Si tibi videtur quòd multa ſcis, & ſatis benè intelligis: ſcito tamen, quia ſunt multò plura quæ neſcis.

Noli altum ſapere, a ſed ignorantiam tuam magis fatere. Quid te vis alicui præferre, cùm plures doctiores te inveniantur, & magis in lege periti?

Si vis utiliter aliquid ſcire, & diſcere: ama neſciri, & pro nihilo reputari.

4. Hæc eſt altiſsima & utiliſsima lectio, ſuiipſius vera cognitio, & deſpectio.

De ſeipſo nihil tenere, & de aliis ſemper benè & altè ſentire, magna ſapientia eſt & alta perfectio.

Si videres alium apertè peccare, vel aliqua gravia perpetrare, non deberes te tamen meliorem æſtimare: quia neſcis, quàm diu poſsis in bono ſtatu permanere.

Omnes fragiles ſumus; ſed tu neminem fragiliorem te ipſo tenebis.

CAPVT III.

De Doctrina veritatis.

1. FELIX, quem veritas per ſe docet, non per figuras & voces tranſeuntes, ſed ſicuti ſe habet.

a *Rom.* 12.

Noſtra opinio,& noſter ſenſus, ſæpè nos fallit,& modicum videt.

Quid prodeſt magna cavillatio de occultis & obſcuris rebus, de quibus nec arguemur in judicio, quia ignoravimus?

Grandis inſipientia,quòd neglectis utilibus & neceſſariis, ultrò intendimus curioſis & damnoſis. Oculos habentes,non videmus.

2.Et quid curæ nobis de generibus & ſpeciebus?

Cui æternum verbum loquitur, à multis opinionibus expeditur.

Ex uno verbo omnia, & unum loquuntur omnia: & *hoc eſt principium, quod & loquitur nobis.* a

Nemo ſine illo intelligit, aut rectè judicat.

Cui omnia unum ſunt, & omnia ad unum trahit, & omnia in uno videt;poteſt ſtabilis corde eſſe,& in Deo pacificus permanere.

a *Ioan.8.*

 O ve-

O veritas Deus, fac me unum tecum, in charitate perpetua.

Tædet me ſæpè, multa legere & audire; in te eſt totum quod volo & deſidero.

Taceant omnes Doctores; ſileant univerſæ creaturæ in conſpectu tuo: tu mihi loquere ſolus.

3. Quantò aliquis magis ſibi unitus, & interiùs ſimplificatus fuerit, tantò plura & altiora ſine labore intelligit; quia deſuper lumen intelligentiæ accipit.

. Purus, ſimplex, & ſtabilis ſpiritus, in multis operibus non diſsipatur: quia omnia ad Dei honorem operatur, & in ſe otioſus ab omni propria exquiſitione eſſe nititur.

Quis te magis impedit & moleſtat, quàm tua immortificata affectio cordis?

Bonus & devotus homo opera ſua priùs intus diſponit, quæ foris agere debet.

Nec

Nec illa trahunt eum ad deſideria vitioſæ inclinationis; ſed ipſe inflectit ea ad arbitrium rectæ rationis.

Quis habet fortius certamen, quàm qui nititur vincere ſeipſum?

Et hoc deberet eſſe negotium noſtrum; vincere videlicet ſeipſum, & quotidie ſeipſo fortiorem fieri, atque in melius aliquid proficere.

4. Omnis perfectio in hac vita, quamdam imperfectionem ſibi habet annexam; & omnis ſpeculatio noſtra, quadam caligine non caret.

Humilis tui cognitio, certior via eſt ad Deum, quàm profunda ſcientiæ inquiſitio.

Non eſt culpanda ſcientia, aut quælibet ſimplex rei notitia, quæ bona eſt in ſe conſiderata, & à Deo ordinata: ſed præferenda eſt ſemper bona conſcientia, & virtuoſa vita.

Quia verò plures magis ſtudent ſcire, quàm benè vivere: ideò ſæpè er-

rant, & pænè nullum vel modicum fructum ferunt.

5. O ſi tantam adhiberent diligentiam, ad extirpanda vitia, & virtutes inſerendas, ſicuti ad movendas quæſtiones: non fierent tanta mala & ſcandala in populo, nec tanta diſſolutio in cœnobiis!

Certè adveniente die judicii, non quæretur à nobis quid legimus, ſed quid fecimus: nec quàm benè diximus, ſed quàm religiosè viximus.

Dic mihi, ubi ſunt modò omnes illi Domini & Magiſtri, quos benè noviſti dum adhuc viverent, & ſtudiis florerent?

Iam eorum præbendas alii poſſident; & neſcio utrùm de eis recogitant. In vita ſua aliquid eſſe videbantur, & modò de illis tacetur.

6. O quàm citò tranſit gloria mundi! Vtinam vita eorũ ſcientiæ ipſorũ concordaſſet; tunc benè ſtuduiſſent, & legiſſent. *Eccli. 2.* Quàm

Quàm multi pereunt per vanam ſcientiam in ſæculo, qui parùm curant de Dei ſervitio!

Et quia magis eligunt magni eſſe quàm humiles, ideò evaneſcunt in cogitationibus ſuis.

Verè magnus eſt, qui magnam habet charitatem.

Verè magnus eſt, qui in ſe parvus eſt, & pro nihilo omne culmen honoris ducit.

Verè prudens eſt, qui omnia terrena arbitratur ut ſtercora, ut Chriſtum lucrifaciat. [a]

Et verè benè doctus eſt, qui Dei voluntatem facit, & ſuam voluntatem relinquit.

CAPUT IV.

De prudentia in agendis.

1. NOn eſt credendum omni verbo, nec inſtinctui; ſed cautè & longanimiter res eſt ſecundùm Deum ponderanda. [b]

a *Phil.* 3. b 1. *Io.* 4.

Proh dolor! ſæpè malum facilius quàm bonum de alio creditur & dicitur: ita infirmi ſumus.

Sed perfecti viri non facilè credunt omni enarranti: quia ſciunt infirmitatem humanam, ad malum proclivem, & in verbis ſatis labilem. [a]

2. Magna ſapientia, [b] non eſſe præcipitem in agendis, nec pertinaciter in propriis ſtare ſenſibus.

Ad hanc etiam pertinet, non quibuſlibet hominum verbis credere: nec audita vel credita, mox ad aliorum aures effundere.

Cum ſapiente & conſcientioſo viro conſilium habe: [c] & quære potiùs à meliore inſtrui, quàm tuas adinventiones ſequi.

Bona vita facit hominem ſapientem ſecundùm Deum, & expertum in multis.

Quantò quis in ſe fuerit humilior, & Deo

a *Gen.* 8. *Iac.* 3. b *Prov.* 19. c *Eccli.* 9.

& Deo ſubjectior: tantò in omnibus erit ſapientior, & pacatior.

CAPUT V.

De lectione ſanctarum Scripturarum.

1. VERITAS eſt in Scripturis ſanctis quærenda, non eloquentia.

Omnis Scriptura ſacra eo ſpiritu debet legi, quo facta eſt.

Quærere potiùs debemus utilitatem in Scripturis, quàm ſubtilitatem ſermonis.

Ita libenter devotos & ſimplices libros legere debemus, ſicut altos & profundos.

Non te offendat auctoritas ſcribentis, utrùm parvæ vel magnæ litteraturæ fuerit; ſed amor puræ veritatis te trahat ad legendum.

Non quæras quis hoc dixerit; ſed, quid dicatur, attende.

2. Homines tranſeunt, [a] ſed veritas Domini manet in æternum.

[a] *Pſal. 116.*

Sine perſonarum acceptione, variis modis loquitur nobis Deus.

Curioſitas noſtra ſæpè nos impedit in lectione Scripturarum, cùm volumus intelligere & diſcutere, ubi ſimpliciter eſſet tranſeundum.

Si vis profectum haurire, lege humiliter, ſimpliciter, & fideliter: nec umquam velis habere nomen ſcientiæ.

Interroga libenter,[a] & audi tacens verba Sanctorum; nec diſpliceant tibi parabolæ ſeniorum: ſine cauſa enim non proferuntur.

CAPVT VI.

De inordinatis affectionibus.

1. QVANDOCUMQUE homo aliquid inordinatè appetit, ſtatim in ſe fit inquietus.

Superbus & avarus numquam quieſcunt:

Pauper & humilis ſpiritu, in multitudine pacis converſantur.

a *Eccli*. 8.

Homo qui necdum perfectè in ſe mortuus eſt, citò tentatur, & vincitur in parvis & vilibus rebus.

Infirmus in ſpiritu, & quodammodò adhuc carnalis, & ad ſenſibilia inclinatus, difficulter ſe poteſt à terrenis deſideriis ex toto abſtrahere.

Et ideò ſæpè habet triſtitiam, cùm ſe ſubtrahit: leviter etiam indignatur, ſi quis ei reſiſtit.

2. Si autem proſecutus fuerit quod concupiſcit, ſtatim ex reatu conſcientiæ gravatur: quia ſecutus eſt paſſionem ſuam, quæ nihil juvat ad pacem quam quæſivit.

Reſiſtendo igitur paſſionibus, invenitur vera pax cordis; non autem eis ſerviendo.

Non eſt ergo pax in corde hominis carnalis, non in homine exterioribus dedito, ſed in fervido ſpirituali.

CAPVT VII.

De vana ſpe, & elatione fugienda.

1. VAnus eſt, a qui ſpem ſuam ponit in hominibus, aut in creaturis.

Non te pudeat aliis ſervire, amore Ieſu Chriſti; & pauperem in hoc ſæculo videri.

Non ſtes ſuper teipſum, ſed in Deo ſpem tuam conſtitue.

Fac quod in te eſt, & Deus aderit bonæ voluntati tuæ.

Non confidas in tua ſcientia, vel aſtutia cujuſcumque viventis; ſed magis in Dei gratia, qui humiles adjuvat, & de ſe præſumentes humiliat.

2. Ne glorieris in divitiis, ſi adſunt; nec in amicis, quia potentes ſunt: ſed in Deo, qui omnia præſtat, & ſeipſum ſuper omnia dare deſiderat.

Non te extollas de magnitudine vel pulchritudine corporis, quæ modica infirmitate corrumpitur & defœdatur.

a *Ierem.* 17.

Non placeas tibi ipſi de habilitate aut ingenio tuo: ne diſpliceas Deo, cujus eſt totum quidquid boni naturaliter habueris.

3. Non te reputes aliis meliorem, ne fortè coram Deo deterior habearis, qui ſcit quid eſt in homine.

Non ſuperbias de operibus bonis: quia aliter ſunt judicia Dei, quàm hominum; cui ſæpè diſplicet, quod hominibus placet.

Si aliquid boni habueris, crede de aliis meliora, ut humilitatem cõſerves.

Non nocet, ſi omnibus te ſupponas: nocet autem plurimum, ſi vel uni te præponas.

Iugis pax cum humili: in corde autẽ ſuperbi, zelus & indignatio frequens.

CAPVT VIII.

De cavenda nimia familiaritate.

1. N*On omni homini reveles cor tuum:* a ſed cum ſapiente & timente Deum age cauſam tuam.

a *Eccli.* 8.

Cum

Cum juvenibus & extraneis rarus eſto.

Cum divitibus noli blandiri; & coram magnatis non libenter appareas.

Cum humilibus & ſimplicibus, cum devotis & morigeratis ſociare: & quæ ædificationis ſunt, pertracta.

Non ſis familiaris alicui mulieri: ſed in communi, omnes bonas mulieres Deo commenda.

Soli Deo & Angelis ejus opta familiaris eſſe; & hominum notitiam devita.

2. Charitas habenda eſt ad omnes, ſed familiaritas non expedit.

Quandoque accidit, ut perſona ignota, ex bona fama luceſcat: cujus tamen præſentia oculos intuentium offuſcat.

Putamus aliquando aliis placere ex conjunctione noſtra; & incipimus magis diſplicere, ex morum improbitate in nobis conſiderata.

CAPVT IX.

De obedientia & ſubjectione.

1. VALDE magnum eſt, in obedientia ſtare, ſub Prælato vivere, & ſui juris non eſſe.

Multò tutius eſt, ſtare in ſubjectione, quàm in prælatura.

Multi ſunt ſub obedientia, magis ex neceſsitate, quàm ex charitate: & illi pœnam habent, & leviter murmurant. Nec libertatem mentis acquirent, *niſi* ex toto corde propter Deum *ſe* ſubjiciant.

Curre hìc vel ibi: non invenies quietem, niſi in humili ſubjectione ſub *Prælati* regimine.

Imaginatio locorum & mutatio multos fefellit.

2. Verum eſt, quòd unuſquiſque li-nter agit pro ſenſu ſuo; & inclinatur eos magis qui ſecum ſentiunt.

Sed ſi Deus eſt inter nos, neceſſe eſt, elinquamus etiam quandoque no-ſtrum

ſtrum ſentire, propter bonum pacis.

Quis eſt ita ſapiens, qui omnia plene ſcire poteſt?

Ergo, noli nimis in ſenſu tuo confidere: ſed velis etiam libenter aliorum ſenſum audire.

Si bonum eſt tuum ſentire, & hoc ipſum propter Deum dimittis, & alium ſequeris, magis exinde proficies.

3. Audivi enim ſæpè, ſecurius eſſe audire & accipere conſilium, quàm dare.

Poteſt etiam contingere, ut bonum ſit uniuſcujuſque ſentire: ſed nolle aliis acquieſcere, cùm id ratio, aut cauſa poſtulat ſignum eſt ſuperbiæ & pertinaciæ.

CAPUT X.

De cavenda ſuperfluitate verborum.

1. CAVEAS tumultum hominum, quantum potes: multum enim impedit tractatus ſæcularium geſtorum, etiam ſi ſimplici intentione proferantur.

Citò

Citò enim inquinamur vanitate, & ptivamur.

Vellem me pluries tacuiſſe,& inter omines non fuiſſe.

Sed quare tam libenter loquimur, invicem fabulamur : cùm tamen rò, ſine læſione conſcientiæ,ad ſilenum redimus?

Ideò tam libenter loquimur: quia er mutuas locutiones, ab invicem onſolari quærimus : & cor diverſis cogitationibus fatigatum,optamus reevare.

Et multum libenter de his, quæ multum diligimus vel cupimus, vel quæ nobis contraria ſentimus,libet loqui & cogitare.

2. Sed proh dolor! ſæpè inaniter & fruſtrà. Nam hæc exterior conſolatio, interioris & divinæ conſolationis non modicum detrimentum eſt.

Ideò vigilandum eſt, & orandum, ne tempus otioſè tranſeat.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Si

Si loqui licet & expedit, quæ ædificatoria ſunt loquere.

Malus uſus, & negligentia profectus noſtri, multum facit ad incuſtodiam oris noſtri.

Iuvat tamen non parùm ad profectum ſpiritualem, devota ſpiritualium rerum collatio: maximè ubi pares animo & ſpiritu in Deo ſibi ſociantur.

CAPVT XI.

De pace acquirenda, & zelo proficiendi.

1. MVLTAM poſſemus pacem habere, ſi non vellemus nos cum aliorum dictis & factis, & quæ ad noſtram curam non ſpectant, occupare.

Quomodo poteſt ille diu in pace manere, qui alienis curis ſe intermiſcet? qui occaſiones forinſecus quærit? qui parùm vel raró ſe intrinſecùs colligit?

Beati ſimplices, quoniam multam pacem habebunt.

2. Quare quidam Sanctorum tam per-

fecti & contemplativi fuerunt?
Quia omnino ſeipſos mortificare
omnibus terrenis deſideriis ſtudue-
nt: & ideò totis medullis cordis
eo adhærere, atque liberè ſibi vaca-
potuerunt.

Nos nimiùm occupamur propriis
aſsionibus, & de tranſitoriis nimis
llicitamur.

Raró etiam unum vitium perfectè
incimus, & ad quotidianum profe-
tum non accendimur: ideò frigidi &
epidi remanemus.

3. Si eſſemus nobisipſis perfectè
mortui, & interiùs minimè implicati:
tunc poſſemus etiam divina ſapere, &
de cœleſti contemplatione aliquid ex-
periri.

Totum & maximum impedimen-
tũ eſt, quia non ſumus à paſsionibus &
concupiſcentiis liberi: nec perfectam
Sanctorum viam conamur ingredi.

Quando etiam modicum adverſi-
tatis

tatis occurrit,nimis citò dejicimur, & ad humanas cõſolationes cõvertimur.

4. Si niteremur, ſicut viri fortes,ſtare in prælio: profectò auxilium Domini ſuper nos videremus de cœlo.

Ipſe enim certantes, & de ſua gratia ſperantes,paratus eſt adjuvare: qui nobis certandi occaſiones procurat, ut vincamus.

Si tantùm in iſtis exterioribus obſervantiis profectum religionis ponimus, citò finẽ habebit devotio noſtra.

. Sed ad radicem ſecurim ponamus: ut purgati à paſsionibus, pacificam mentem poſsideamus.

5.Si omni anno unum vitium extirparemus,citò viri perfecti efficeremur.

Sed modò e contrario ſæpè ſentimus, ut meliores & puriores in initio converſionis noſtræ nos fuiſſe inveniamus,quàm poſt multos annos profeſsionis.

Fervor & profectus noſter quotidie

die deberet creſcere : ſed nunc pro magno videtur, ſi quis primi fervoris partem poſſet retinere.

Si modicam violentiam faceremus in principio, tunc poſteà cuncta poſſemus facere cum levitate & gaudio.

6. Grave eſt, aſſueta dimittere : ſed gravius eſt, contra propriam voluntatem ire.

Sed ſi non vincis parva & levia, quando ſuperabis difficiliora?

Reſiſte in principio inclinationi tuæ, & malam dediſce conſuetudinem : ne fortè paulatim ad majorem te ducat difficultatem.

O ſi adverteres, quantam tibi pacem, & aliis lætitiam faceres, teipſum benè habendo, puto, quòd ſollicitior eſſes ad ſpiritualem profectum.

CAPUT XII.

De utilitate adverſitatis.

1. BONUM nobis eſt, [a] quòd aliquando habeamus aliquas gravitates

& contrarietates; quia ſæpè hominem ad cor revocant, quatenus ſe in exilio eſſe cognoſcat, nec ſpem ſuam in aliqua re mundi ponat.

Bonum eſt, quòd patiamur quandoque contradictores, & quòd malè & imperfectè de nobis ſentiatur, etiam ſi benè agimus & intendimus. Iſta ſæpè juvant ad humilitatem, & à vana gloria nos defendunt.

Tunc enim meliùs interiorem teſtem Deum quærimus, quando foris vilipendimur ab hominibus, & non benè nobis creditur.

2. Ideò deberet ſe homo in Deo taliter firmare, ut non eſſet ei neceſsè multas humanas conſolationes quærere.

Quando homo bonæ voluntatis tribulatur, vel tentatur, aut malis cogitationibus affligitur: tunc Deum ſibi magis neceſſarium intelligit, ſine quo nihil boni ſe poſſe deprehendit.

Tunc

Tunc etiam triſtatur, gemit, & orat
o miſeriis quas patitur.

Tunc tædet eum diutiùs vivere, &
nortem optat venire: ut poſsit diſſol-
i, & cum Chriſto eſſe.

Tunc etiam benè advertit, perfe-
ctam ſecuritatem & plenam pacem,
n mundo non poſſe conſtare.

CAPVT XIII.

De tentationibus reprimendis.

1. QUAMDIU in mundo vivimus, ſine tribulatione & tentatione eſſe non poſſumus.

Vnde in Iob ſcriptum eſt: a *Tentatio eſt vita humana ſuper terram.*

Ideò unuſquiſque ſollicitus eſſe deberet circa tentationes ſuas, & vigilare in orationibus: ne diabolus locũ inveniret decipiendi, qui numquam dormitat, ſed b *circuit quærens quem devoret.*

Nemo tam perfectus eſt & ſanctus, qui non habeat aliquando tentationes: & plenè eis carere non poſſumus.

a Iob.7. b 1.Pet.5.

2. Sunt tamen tentationes homini ſæpè valdè utiles, licet moleſtæ ſint & graves; quia in illis homo humiliatur, purgatur, & eruditur.

Omnes Sancti per multas tribulationes & tentationes tranſierunt & profecerunt.

Et qui tentationes ſuſtinere nequiverunt, reprobi facti ſunt, & defecerũt.

Non eſt aliquis Ordo tam ſanctus, nec locus tam ſecretus, ubi non ſint tentationes vel adverſitates.

3. Non eſt homo ſecurus à tentationibus totaliter, quàmdiu vixerit: quia in nobis eſt unde tentamur, ex quo in concupiſcentia nati ſumus.

Vna tentatione ſeu tribulatione recedente, alia ſupervenit: & ſemper aliquid ad patiendum habebimus, quia bonum felicitatis primordialis perdidimus.

Multi quærunt tentationes fugere, & graviùs incidunt in eas.

Per ſolam fugam non poſſumus ncere; ſed per patientiam & veram umilitatem, omnibus hoſtibus effici- ıur fortiores.

Qui tantummodò exteriùs decli- ıat, nec radicem evellit, parum profi- ciet: imò citiùs ad eum tentationes redient, & pejùs ſentiet.

Paulatim, & per patientiam cum longanimitate (Deo juvante) meliùs ſuperabis, quàm cum duritia & im- portunitate propria.

Sæpiùs accipe conſilium in tenta- tione, & cum tentato noli duriter age- re: ſed conſolationem ingere, ſicut tibi optares fieri.

5. Initium omnium malarum ten- tationum, conſtantia animi, & parva ad Deum confidentia.

Quia ſicut navis ſine gubernaculo, hinc inde à fluctibus impellitur; ita homo remiſſus, & ſuum propoſitum deſerens, variè tentatur.

Ignis probat ferrum, & tentatio hominem juſtum.

Neſcimus ſæpè quid poſſumus: ſed tentatio aperit quid ſumus.

Vigilandum eſt tamen, præcipuè circa initium tentationis: quia tunc facilius hoſtis vincitur, ſi oſtium mentis nullatenus intrare ſinitur; ſed extra limen, ſtatim ut pulſaverit, illi obviatur.

Vnde quidam dixit:

Principiis obſta, ſerò medicina paratur.

Nam primò occurrit menti ſimplex cogitatio: deinde fortis imaginatio: poſteà delectatio, & motus pravus, & aſſenſio.

Sicque paulatim ingreditur hoſtis malignus ex toto, dum illi non reſiſtitur in principio.

Et quantò diutiùs ad reſiſtendum quis torpuerit; tantò in ſe quotidie fit debilior, & hoſtis contra eum potentior.

6. Quidam in principio converſionis

onis ſuæ graviores tentationes patiuntur; quidam autem in fine.

Quidam verò, quaſi per totam vitam ſuam, malè habent.

Nonnulli ſatis leniter tentantur, ſecundùm divinæ ordinationis ſapientiam & æquitatem, quæ ſtatum & merita hominum penſat, & cuncta ad electorum ſuorum ſalutem præordinat.

7. Ideò non debemus deſperare, cùm tentamur; ſed eò ferventius Deum exorare, quatenus nos in omni tribulatione dignetur adjuvare: qui utique, ſecundùm dictum Pauli, talem a *faciet cum tentatione proventum, ut poſſimus ſuſtinere.*

Humiliemus ergo animas noſtras ſub manu Dei, in omni tentatione & tribulatione: quia humiles ſpiritu ſalvabit, & exaltabit.

8. In tentationibus & tribulationibus probatur homo, quantum profecit: & ibi majus meritum exiſtit,

a 1. Cor. 10.

ſtit, & virtus meliùs pateſcit.

Nec magnum eſt, ſi homo devotus ſit & fervidus, cùm gravitatem non ſentit: ſed ſi tempore adverſitatis patienter ſe ſuſtinet, ſpes magni profectûs erit.

Quidam à magnis tentationibus cuſtodiuntur, & in parvis quotidianis ſæpè vincuntur: ut humiliati, numquam de ſeipſis in magnis confidant, qui in tam modicis infirmantur.

CAPVT XIV.

De temerario judicio vitando.

1. AD teipſum oculos reflecte, & aliorum facta caveas judicare. a In judicando alios, homo fruſtrà laborat, ſæpiùs errat, & leviter peccat: ſeipſum verò judicando & diſcutiendo, ſemper fructuosè laborat.

Sicut nobis res cordi eſt, ſic de ea frequenter judicamus: nam verum judicium, propter privatum amorem, faciliter perdimus.

a *Matth.* 7. *Rom.* 2.

Si Deus ſemper eſſet pura intentio noſtri deſiderii, non tam faciliter turbaremur pro reſiſtentia ſensûs noſtri.

2. Sed ſæpè aliquid ab intra latet, vel etiam ab extra concurrit, quod nos etiam pariter trahit.

Multi occultè ſeipſos quærunt in rebus quas agunt, & neſciunt.

Videntur etiam in bona pace ſtare, quando res pro eorum velle fiunt, & ſentire: ſi autem aliter fit quàm cupiunt, citò moventur & triſtes fiunt.

Propter diverſitatem ſenſuum & opinionum, ſatis frequenter oriuntur diſſenſiones inter amicos & cives, inter religioſos & devotos.

3. Antiqua conſuetudo difficulter relinquitur: & ultra proprium videre nemo libenter ducitur.

Si rationi tuæ magis inniteris vel induſtriæ, quàm virtuti ſubjectivæ Ieſu Chriſti, rarò & tardè eris homo illuminatus; quia Deus vult nos ſibi per-

fectè ſubjici, & omnem rationem per inflammatum amorem tranſcendere.

CAPVT XV.

De operibus ex charitate factis.

1. PRO nulla re mundi, & pro nullius hominis dilectione, aliquod malum eſt faciendum: ſed pro utilitate tamen indigentis, opus bonum liberè aliquando intermittendum eſt, aut etiam pro meliori mutandum.

Hoc enim facto, opus bonum non deſtruitur, ſed in melius commutatur.

Sine charitate, opus extremum nihil prodeſt: [a] quidquid autem ex charitate agitur, quantumcumque etiam parvum ſit & deſpectum, totum efficitur fructuoſum.

Magis ſiquidem Deus penſat ex quanto quis deſiderio & amore opus agit, quàm quantum facit.

2. Multum facit, qui multum diligit. [b]

Multum facit, qui rem benè facit.

a 1. *Cor.* 13. b *Luc.* 7.

Benè facit,qui communitati magis quàm ſuæ voluntati ſervit.

Sæpè videtur eſſe charitas,& eſt magis carnalitas : quia naturalis inclinatio, propria voluntas, ſpes retributionis,affectus commoditatis, raròabeſſe volunt.

3. Qui veram & perfectam charitatem habet, in nulla re ſeipſum quærit; [a] ſed Dei ſolummodò gloriam in omnibus fieri deſiderat.

Nulli etiam invidet, quia nullum privatum gaudium amat : nec in ſeipſo vult gaudere; ſed in Deo, ſuper omnia bona, optat beatificari.

Nemini aliquid boni attribuit, ſed totaliter ad Deum refert, à quo fontaliter omnia procedunt,in quo finaliter omnes Sancti fruibiliter quieſcunt.

O qui ſcintillam haberet veræ charitatis! profectò omnia terrena ſentîret plena fore vanitatis.

a *Phil. 2. & 1. Cor. 13.*

CAPVT XVI.

De ſufferentia defectuum aliorum.

1. QUAE homo in ſe vel in aliis emendare non valet, debet patienter ſuſtinere, donec Deus aliter ordinet.

Cogita, quia ſic fortè melius eſt pro tua probatione & patientia, ſine qua non ſunt multùm ponderanda merita noſtra.

Debes tamen pro talibus impedimentis ſupplicare: ut Deus tibi dignetur ſubvenire, & poſsis benignè portare.

2. Si quis ſemel aut bis admonitus, non acquieſcit, noli cum eo contendere; ſed totum Deo committe, ut fiat voluntas ejus, & honor, in omnibus ſervis ejus, qui ſcit benè mala in bonum convertere.

Stude patiens eſſe in tolerando aliorum defectus, & qualeſcumque infirmitates; quia & tu multa habes, quæ ab aliis oportet tolerari.

Si

Si non potes te talem facere; qualem vis; quomodo alium poteris ad tuum habere beneplacitum?

Libenter habemus alios perfectos, & tamen proprios non emendamus defectus.

3. Volumus, quòd alii ſtrictè corrigantur, & ipſi corrigi nolumus.

Diſplicet larga aliorum licentia, & tamen nobis nolumus negari quod petimus.

Alios reſtringi per ſtatuta volumus, & ipſi nullatenus nos patimur ampliùs cohiberi.

Sic ergo patet, quàm raro proximum ſicut nosipſos penſamus.

Si eſſent omnes perfecti, quid tunc haberemus ab aliis pro Deo pati?

4. Nunc autem Deus ſic ordinavit, ut diſcamus *alter alterius onera portare*: a quia nemo ſine defectu, nemo ſine onere; nemo ſibi ſufficiens, nemo ſibi ſatis ſapiens: ſed oportet nos invicem

a Gal. 6.

portare,invicem conſolari, pariter adjuvare,inſtruere & admonere.

Quantæ autem virtutis quiſq; fuerit,meliùs patet occaſione adverſitatis.

Occaſiones namque hominem fragilem non faciunt; ſed qualis ſit,oſtendunt.

CAPVT XVII.

De vita monaſtica.

1. OPORTET quòd diſcas te ipſum in multis frangere, ſi vis pacem & concordiam cum aliis tenere. *a*

Non eſt parvum, in monaſteriis, vel in congregatione habitare, & inibi ſine querela converſari, & uſque ad mortem fidelis perſeverare.

Beatus, qui ibidem benè vixerit, & feliciter conſummaverit.

Si vis debitè ſtare & proficere, teneas te tamquam exulem peregrinum ſuper terram.

Oportet te ſtultum fieri propter Chriſtum, ſi vis religioſam ducere vitam.

a Gal.6.

2. Habitus & tonſura, modicum confert: ſed mutatio morum, & integra mortificatio paſsionum, verum faciunt Religioſum.

Qui aliud quærit quàm purè Deũ, & animæ ſuæ ſalutem, non inveniet niſi tribulationem & dolorem.

Non poteſt etiam diu ſtare pacificus, qui non nititur eſſe minimus, & omnibus ſubjectus.

3. Ad ſerviendum veniſti, non ad regendum: *a* ad patiendum & laborandum ſcias te vocatum, non ad otiandum vel fabulandum.

Hîc ergo probantur homines, ſicut aurum in fornace.

Hîc nemo poteſt ſtare, niſi ex toto corde ſe voluerit propter Deum humiliare.

CAPVT XVIII.

De exemplis ſanctorum Patrum.

1. INTUERE ſanctorum Patrum vivida exempla, in quibus vera perfectio

a *Matth.* 10.

fectio refulſit & religio , & videbis, quàm modicum ſit , & pænè nihil, quod nos agimus.

Heu! quid eſt vita noſtra, ſi illis fuerit comparata?

Sancti & amici Chriſti, Domino ſervierunt in fame & ſiti, in frigore & nuditate, in labore & fatigatione, in vigiliis & jejuniis, in orationibus & ſanctis meditationibus, in perſecutionibus & opprobriis multis.

2. O quàm multas & graves tribulationes paſſi ſunt Apoſtoli, Martyres, Confeſſores, Virgines, & reliqui ōnes, qui Chriſti veſtigia voluerunt ſequi!

Nam animas ſuas in hoc mundo oderunt, ut in vitam æternam poſſiderent eas.

O quàm ſtrictam & abdicatam vitam ſancti Patres in eremo duxerunt! quàm longas & graves tentationes pertulerunt! quàm frequenter ab inimico vexati ſunt! quàm crebras & fer-

vidas

vidas orationes Deo obtulerunt! quàm rigidas abſtinentias peregerunt! quàm magnum zelum & fervorem ad ſpiritualem profectum habuerunt! quàm forte bellum adverſus edomationem vitiorum geſſerunt! quàm puram & rectam intentionem ad Deum tenuerunt!

Per diem laborabant, & noctibus orationi diutinæ vacabant: quamquam laborando, ab oratione mentali minimè ceſſarent.

3. Omne tempus utiliter expendebant: omnis hora ad vacandum Deo brevis videbatur: Et præ magna dulcedine contemplationis, etiam oblivioni tradebatur neceſsitas corporalis refectionis.

Omnibus divitiis, dignitatibus, honoribus, amicis & cognatis, renuntiabant: nil de mundo habere cupiebant, vix neceſſaria vitæ ſumebant: corpori ſervire, etiam in neceſsitate dolebant.

Pau-

Pauperes igitur erant rebus terrenis, ſed divites valdè in gratia & virtutibus.

Foris egebant, ſed intus gratiâ & conſolatione divinâ reficiebantur.

4. Mundo erant alieni, ſed Deo proximi ac familiares amici.

Sibi ipſis videbantur tamquam nihili, & huic mundo deſpecti: ſed erant in oculis Dei pretioſi & dilecti.

In vera humilitate ſtabant, in ſimplici obedientia vivebant, in charitate & patientia ambulabant: & ideò quotidie in ſpiritu proficiebant, & magnam apud Deum gratiam obtinebant.

Dati ſunt in exemplum omnibus religioſis: & plus provocare nos debent ad benè proficiendum, quàm tepidorum numerus ad relaxandum.

5. O quantus fervor omnium Religioſorum, in principio ſuæ ſanctæ inſtitutionis fuit!

O quanta devotio orationis! quanta

ta æmulatio virtutis! quàm magna diſciplina viguit! quanta reverentia & obedientia, ſub regula magiſtri, in omnibus effloruit!

Teſtantur adhuc veſtigia derelicta, quòd verè viri ſancti & perfecti fuerunt: qui tam ſtrenuè militantes, mundum ſuppeditaverunt.

Iam magnus putatur, ſi quis transgreſſor non fuerit: ſi quis, quod accepit, cum patientia tolerare potuerit.

6. Ah tepor & negligentia ſtatus *noſtri*, quòd tam citò declinamus à priſtino fervore; & jam tædet vivere, præ laſsitudine & tepore!

Vtinam in te penitùs non dormiret profectus virtutum, qui multa ſæpiùs exempla vidiſti devotorum!

CAPVT XIX.

De exercitiis boni Religioſi.

VITA boni Religioſi omnibus virtutibus pollere debet: ut ſit talis interiùs, qualis videtur hominibus exteriùs.

Et

Et meritò, multò plus debet eſſe intus, quàm quod cernitur foris: quia inſpector noſter eſt Deus, quem ſummoperè revereri debemus, ubicumque fuerimus, & tamquam Angeli in conſpectu ejus mundi incedere.

Omni die renovare debemus propoſitum noſtrum, & ad fervorem nos excitare, quaſi hodie primùm ad converſionem veniſſemus, atque dicere:

Adjuva me Domine Deus in bono propoſito, & ſancto ſervitio tuo: & da mihi nunc hodie perfectè incipere, quia nihil eſt quod hactenùs feci.

2. Secundùm propoſitum noſtrum, curſus profectus noſtri: & multâ diligentiâ opus eſt, benè proficere volēti.

Quod ſi fortiter proponens, ſæpè deficit: quid ille, qui raro, aut minùs fixè aliquid proponit?

Variis tamen modis contingit deſertio propoſiti noſtri: & levis omiſsio exercitiorum, vix ſine aliquo diſpendio tranſit.

Iu-

Iuſtorum propoſitum, in gratia Dei potiùs, quàm in propria ſapientia pendet: in quo & ſemper confidunt, quidquid arripiunt.

Nam homo proponit, ſed Deus diſponit, nec eſt in homine via ejus. a

3. Si pietatis cauſa, aut fraternæ utilitatis propoſito, quandoque conſuetum omittitur exercitium, facilè poſteà poterit recuperari.

Si autem tædio animi aut negligentia faciliter relinquitur, ſatis culpabile eſt, & nocivum ſentietur. Conemur quantum poſſumus, adhuc leviter deficiemus in multis.

Semper tamen aliquid certi proponendum eſt, & contra illa præcipuè, quæ ampliùs nos impediunt.

Exteriora noſtra, & interiora, pariter nobis ſcrutanda ſunt & ordinanda, quia utraq; expediunt ad profectum.

4. Si non continuè te vales colligere, ſaltem interdum: & ad minùs ſemel

a Prov. 16.

in die, manè videlicet, aut veſpere.

Manè propone, veſpere diſcute mores tuos; qualis hodie fuiſti in verbo, opere, & cogitatione: quia in his ſæpiùs forſitan offendiſti Deum & proximum.

Accinge te, ſicut vir, contra diabolicas nequitias: frena gulam, & omnem carnis inclinationem faciliùs frenabis.

Numquam ſis ex toto otioſus: ſed aut legens, aut ſcribens, aut orans, aut meditans, aut aliquid utilitatis pro communi laborans.

Corporalia tamen exercitia diſcretè ſunt agenda, nec omnibus æqualiter aſſumenda.

5. Quæ communia non ſunt, non ſunt foris oſtendenda: nam in ſecreto tutiùs exercentur privata.

Cavendum tamen, ne piger ſis ad communia, & ad ſingularia promptior: ſed expletis integrè & fideliter

debi-

debitis & injunctis, ſi jam ultrà vacat, redde te tibi, prout devotio tua deſiderat.

Non poſſunt omnes habere unum exercitium: ſed aliud iſti, aliud illi magis deſervit.

Etiam pro temporis congruentia, diverſa placent exercitia: quia alia in feſtis, alia in feriatis magis ſapiunt diebus.

Aliis indigemus tempore tentationis, & aliis tempore pacis & quietis.

Alia, cùm triſtamur, libet cogitare: & alia, cùm læti in Domino fuerimus.

6. Circa principalia feſta, renovanda ſunt bona exercitia: & Sanctorum ſuffragia ferventiùs imploranda.

De feſto in feſtum proponere debemus, quaſi tũc de hoc ſæculo migraturi, & ad æternum feſtum perventuri.

Ideoq; ſollicitè nos præparare debemus in devotis temporibus, & devotiùs converſari, atque omnem obſer-

ſervantiam ſtrictiùs cuſtodire, tamquam in brevi præmium laboris noſtri à Deo percepturi.

7. Et ſi dilatum fuerit, credamus nos minùs benè præparatos, atque indignos tantæ adhuc gloriæ, quæ revelabitur in nobis tempore præfinito: & ſtudeamus nos meliùs ad exitum præparare.

Beatus ſervus (ait Evangeliſta Lucas) *quem, cùm venerit Dominus, invenerit vigilantem. Amen dico vobis, ſuper omnia bona ſua conſtituet eum.* a

CAPVT XX.

De amore ſolitudinis, & ſilentii.

1. QVAERE aptum tempus vacandi tibi, & de beneficiis Dei frequenter cogita.

Relinque curioſa.

Tales perlege materias, quæ compunctionem magis præſtant, quàm occupationem.

Si te ſubtraxeris à ſuperfluis locutionibus & otioſis circuitionibus, nec

a *Lucæ* 12.

à novitatibus &rumoribus audiē-
invenies tempus ſufficiens & aptū,
bonis meditationibus inſiſtendis.
Maximi Sanctorum humana con-
ia,ubi poterant,vitabant,& Deo in
eto vivere eligebant.
. Dixit quidam : *a* Quoties inter
nines fui,minor homo redii. Hoc
ius experimur, quando diu confa-
amur.
Faciliùs eſt omnino tacere, quàm
bo non excedere.
Faciliùs eſt domi latere, quàm foris
oſſe ſufficienter cuſtodire.
Qui igitur intendit ad interiora &
tualia pervenire,oportet eum cum
à turba declinare.
Nemo ſecurè apparet, niſi qui li-
ter latet.
Nemo ſecurè loquitur, niſi qui li-
ter tacet.
Nemo ſecurè præeſt,niſi qui liben-
ſubeſt. *b*

eca Epiſt.7, b Eccle. 3. C Ne-

Nemo ſecurè præcipit, niſi qui benè obedire didicit.

3. Nemo ſecurè gaudet, niſi bonæ conſcientiæ in ſe teſtimonium habeat.

Semper tamen Sanctorum ſecuritas, plena timoris Dei extitit.

Nec eò minùs ſolliciti & humiles in ſe fuerunt, quia magnis virtutibus & gratia emicuerunt.

Pravorum autem ſecuritas, ex ſuperbia & præſumptione oritur, & in fine in deceptionem ſui ipſius vertitur.

Numquam promittas tibi ſecuritatem in hac vita, quamvis bonus videaris cœnobita, aut devotus eremita.

4. Sæpè meliores in æſtimatione hominum, graviùs periclitati ſunt propter ſuam nimiam confidentiam.

Vnde multis utilius eſt, ut non penitùs tentationibus careant, ſed ſæpiùs impugnentur; ne nimiùm ſecuri ſint: ne fortè in ſuperbiam eleventur, ne etiam ad exteriores conſolationes licentiùs declinent.

qui numquam tranſitoriam læ-
n quæreret; qui numquam cum
do ſe occuparet, quàm bonam
ientiam ſervaret!
qui omnem vanam ſollicitudi-
amputaret, & dumtaxat ſalutaria
ina cogitaret, & totam ſpem
in Deo conſtitueret, quàm mag-
pacem & quietem poſsideret!
Nemo dignus eſt cœleſti conſo-
e, niſi diligenter ſe exercuerit in
compunctione.
vis corde tenus compungi, intra
tuum, & exclude tumultus
li, ſicut ſcriptum eſt: *a In cubilibus*
compungimini. In cella invenies,
deforis ſæpiùs amittes.
lla continuata dulceſcit, & malè
lita tædium generat & vileſcit.
rincipio converſionis tuæ benè
ncolueris & cuſtodieris, erit tibi
dilecta amica, & gratiſsimum
um.

l.4. C 2 6. In

6. In ſilentio & quiete proficit anima devota, & diſcit abſcondita Scripturarum.

Ibi invenit fluenta lacrymarum, quibus ſingulis noctibus ſe lavet & mundet: *a* ut conditori ſuo tantò familiarior fiat, quantò longiùs ab omni ſæculari tumultu degit.

Qui ergò ſe abſtrahit à notis & amicis, approximabit illi Deus cum Angelis ſanctis.

Melius eſt latêre, & ſui curam agere; quàm ſe neglecto, etiã ſigna facere.

Laudabile eſt homini religioſo, rarò foras ire, fugere videri, nolle etiam homines videre.

7. Quid vis videre, quod non licet habere? *Tranſit mundus, & concupiſcentia eius.* *b*

Trahunt deſideria ſenſualitatis ad ſpatiandum: ſed cùm hora tranſierit, quid niſi gravitatem conſcientiæ, & cordis diſperſionem reportas?

a *Pſal. 6.* b *1. Ioan. 2.*

Læ-

Lætus exitus triſtem ſæpè reditum parit: & læta vigilia ſerotina triſte manè facit.

Sic omne carnale gaudium blandè intrat: ſed in fine mordet, & perimit.

Quid potes alibi videre, quod hîc non vides? Ecce cœlum, & terra, & omnia elementa; ex iſtis namque omnia ſunt facta.

8. Quid potes alicubi videre, quod diu poteſt ſub ſole permanere?

Credis te forſitan ſatiari, ſed non poteris pertingere.

Si cuncta videres præſentia, quid eſſet niſi viſio vana?

Leva oculos tuos ad Deum in excelſis, & ora pro peccatis tuis & negligentiis.

Dimitte vana vanis: tu autem intende illis, quæ tibi præcepit Deus.

Claude ſuper te oſtium tuum, [a] & voca ad te Ieſum, dilectum tuum.

Mane cum eo in cella tua, quia

[a] *Matt.* 6.

non invenies alibi tantam pacem.

Si non exiſſes, nec quidquam de rumoribus audiſſes, meliùs in bona pace permanſiſſes. Ex quo nova delectat aliquando audire, oportet te exinde turbationem cordis tolerare.

CAPVT XXI.

De compunctione cordis.

1. SI vis aliquid proficere, conſerva te in timore Dei, & noli eſſe nimis liber: ſed ſub diſciplina cohibe omnes ſenſus tuos, nec ineptæ te tradas lætitiæ. *a*

Da te ad cordis compunctionem, & invenies devotionem.

Compunctio multa bona aperit, quæ diſſolutio citò perdere conſuevit.

Mirum eſt, quòd homo poteſt umquam perfectè in hac vita lætari: qui ſuum exilium, & tam multa pericula animæ ſuæ, conſiderat & penſat.

2. Propter levitatem cordis, & negligentiam defectuum noſtrorum,

(a) *Prov. 19.*

non ſentimus animæ noſtræ dolores: ſed ſæpè vanè ridemus, quandò meritò flere deberemus.

Non eſt vera libertas, nec bona lætitia, niſi in timore Dei cum bona conſcientia.

Felix, qui abjicere poteſt omne impedimentū diſtractionis, & ad unionē ſe recolligere ſanctæ compunctionis.

Felix, qui à ſe abdicat quidquid conſcientiam ſuam maculare poteſt vel gravare.

Certa viriliter, conſuetudo conſuetudine vincitur.

Si tu ſcis homines dimittere, ipſi benè te dimittent tua facta facere.

3. Non attrahas tibi res aliorum, nec te implices cauſis majorum.

Habeas ſemper oculum ſuper te primum, & admoneas teipſum ſpecialiter, præ omnibus tibi dilectis.

Si non habes favorem hominum, noli exinde triſtari: ſed hoc ſit tibi

grave, quia non habes te ſatis benè & circumſpectè, ſicut deceret Dei ſervum & devotum religioſum converſari.

Vtilius eſt ſæpè & ſecurius, quòd homo non habeat multas conſolationes in hac vita, ſecundùm carnem præcipuè.

Tamen quòd divinas non habemus, aut rariùs ſentimus, nos in culpa ſumus: quia compunctionem cordis non quærimus, nec vanas & externas omninò abjicimus.

4. Cognoſce te indignum divinâ conſolatione, ſed magis dignum multâ tribulatione.

Quando homo eſt perfectè compunctus, tunc gravis & amarus eſt ei totus mundus.

Bonus homo ſufficientem invenit materiam dolendi & flendi:

Sive enim ſe conſiderat, ſive de proximo penſat, ſcit quia nemo ſine tribulatione hîc vivit:

Et quantò ſtrictiùs ſeſe conſiderat, tantò ampliùs dolet.

Materiæ juſti doloris & internæ compunctionis, ſunt peccata & vitia noſtra; quibus ita involuti jacemus, ut raro cœleſtia contemplari valeamus.

5. Si frequẽtiùs de morte tua, quàm de longitudine vitæ cogitares, non dubium quin ferventiùs te emendares.

Si etiam futuras inferni ſive purgatorii pœnas cordialiter perpenderes, credo quòd libenter laborẽ & dolorẽ ſuſtineres, & nihil rigoris formidares.

Sed quia ad cor iſta non tranſeunt, & blandimenta adhuc amamus, ideò frigidi & valdè pigri remanemus.

6. Sæpè eſt inopia ſpiritûs, unde tam leviter conqueritur miſerum corpus.

Ora igitur humiliter ad Dominum, ut det tibi compunctionis ſpiritum, & dic cum Propheta: a *Ciba me Domine pane lacrymarum, & potum da mihi, in lacrymis, in menſura.*

a *Pſal. 79.*

ſervantiam ſtrictiùs cuſtodire, tamquam in brevi præmium laboris noſtri à Deo percepturi.

7. Et ſi dilatum fuerit, credamus nos minùs benè præparatos, atque indignos tantæ adhuc gloriæ, quæ revelabitur in nobis tempore præfinito: & ſtudeamus nos meliùs ad exitum præparare.

Beatus ſervus (ait Evangeliſta Lucas) *quem, cùm venerit Dominus, invenerit vigilantem. Amen dico vobis, ſuper omnia bona ſua conſtituet eum.* a

CAPVT XX.

De amore ſolitudinis, & ſilentii.

1. QVAERE aptum tempus vacandi tibi, & de beneficiis Dei frequenter cogita.

Relinque curioſa.

Tales perlege materias, quæ compunctionem magis præſtant, quàm occupationem.

Si te ſubtraxeris à ſuperfluis locutionibus & otioſis circuitionibus, nec

a *Lucæ* 12.

non

non à novitatibus & rumoribus audiẽdis; invenies tempus ſufficiens & aptũ, pro bonis meditationibus inſiſtendis.

Maximi Sanctorum humana conſortia, ubi poterant, vitabant, & Deo in ſecreto vivere eligebant.

2. Dixit quidam: a Quoties inter homines fui, minor homo redii. Hoc ſæpiùs experimur, quando diu confabulamur.

Faciliùs eſt omnino tacere, quàm verbo non excedere.

Faciliùs eſt domi latere, quàm foris ſe poſſe ſufficienter cuſtodire.

Qui igitur intendit ad interiora & ſpiritualia pervenire, oportet eum cum Ieſu à turba declinare.

Nemo ſecurè apparet, niſi qui libenter latet.

Nemo ſecurè loquitur, niſi qui libenter tacet.

Nemo ſecurè præeſt, niſi qui libenter ſubeſt. *b*

a *Seneca Epiſt.* 7, b *Eccle.* 3.

Nemo ſecurè præcipit, niſi qui benè obedire didicit.

3. Nemo ſecurè gaudet, niſi bonæ conſcientiæ in ſe teſtimonium habeat.

Semper tamen Sanctorum ſecuritas, plena timoris Dei extitit.

Nec eò minùs ſolliciti & humiles in ſe fuerunt, quia magnis virtutibus & gratia emicuerunt.

Pravorum autem ſecuritas, ex ſuperbia & præſumptione oritur, & in fine in deceptionem ſui ipſius vertitur.

Numquam promittas tibi ſecuritatem in hac vita, quamvis bon⁹ videaris cœnobita, aut devotus eremita.

4. Sæpè meliores in æſtimatione hominum, graviùs periclitati ſunt propter ſuam nimiam confidentiam.

Vnde multis utilius eſt, ut non penitùs tentationibus careant, ſed ſæpiùs impugnentur; ne nimiùm ſecuri ſint: ne fortè in ſuperbiam eleventur, ne etiam ad exteriores conſolationes licentiùs declinent.

O qui

O qui numquam tranſitoriam lætitiam quæreret; qui numquam cum mundo ſe occuparet, quàm bonam conſcientiam ſervaret!

O qui omnem vanam ſollicitudinem amputaret, & dumtaxat ſalutaria ac divina cogitaret, & totam ſpem ſuam in Deo conſtitueret, quàm magnam pacem & quietem poſsideret!

5. Nemo dignus eſt cœleſti conſolatione, niſi diligenter ſe exercuerit in ſancta compunctione.

Si vis corde tenus compungi, intra cubile tuum, & exclude tumultus mundi, ſicut ſcriptum eſt: *a In cubilibus veſtris compungimini*. In cella invenies, quod deforis ſæpiùs amittes.

Cella continuata dulceſcit, & malè cuſtodita tædium generat & vileſcit. Si in principio converſionis tuæ benè eam incolueris & cuſtodieris, erit tibi poſteà dilecta amica, & gratiſsimum ſolatium.

a *Pſal.4.*

6. In ſilentio & quiete proficit anima devota, & diſcit abſcondita Scripturarum.

Ibi invenit fluenta lacrymarum, quibus ſingulis noctibus ſe lavet & mundet: a ut conditori ſuo tantò familiarior fiat, quantò longiùs ab omni ſæculari tumultu degit.

Qui ergò ſe abſtrahit à notis & amicis, approximabit illi Deus cum Angelis ſanctis.

Melius eſt latêre, & ſui curam agere; quàm ſe neglecto, etiã ſigna facere.

Laudabile eſt homini religioſo, rarò foras ire, fugere videri, nolle etiam homines videre.

7. Quid vis videre, quod non licet habere? *Tranſit mundus, & concupiſcentia eius.* b

Trahunt deſideria ſenſualitatis ad ſpatiandum: ſed cùm hora tranſierit, quid niſi gravitatem conſcientiæ, & cordis diſperſionem reportas?

a *Pſal.* 6. b 1. *Ioan.* 2.

Lætus exitus triſtem ſæpè reditum parit: & læta vigilia ſerotina triſte manè facit.

Sic omne carnale gaudium blandè intrat: ſed in fine mordet, & perimit.

Quid potes alibi videre, quod hîc non vides? Ecce cœlum, & terra, & omnia elementa; ex iſtis namque omnia ſunt facta.

8. Quid potes alicubi videre, quod diu poteſt ſub ſole permanere?

Credis te forſitan ſatiari, ſed non poteris pertingere.

Si cuncta videres præſentia, quid eſſet niſi viſio vana?

Leva oculos tuos ad Deum in excelſis, & ora pro peccatis tuis & negligentiis.

Dimitte vana vanis: tu autem intende illis, quæ tibi præcepit Deus.

Claude ſuper te oſtium tuum, [a] & voca ad te Ieſum, dilectum tuum.

Mane cum eo in cella tua, quia

a *Matt.* 6.

non invenies alibi tantam pacem.

Si non exiſſes, nec quidquam de rumoribus audiſſes, meliùs in bona pace permanſiſſes. Ex quo nova delectat aliquando audire, oportet te exinde turbationem cordis tolerare.

CAPVT XXI.

De compunctione cordis.

1. SI vis aliquid proficere, conſerva te in timore Dei, & noli eſſe nimis liber: ſed ſub diſciplina cohibe omnes ſenſus tuos, nec ineptæ te tradas lætitiæ. *a*

Da te ad cordis compunctionem, & invenies devotionem.

Compunctio multa bona aperit, quæ diſſolutio citò perdere conſuevit.

Mirum eſt, quòd homo poteſt umquam perfectè in hac vita lætari: qui ſuum exilium, & tam multa pericula animæ ſuæ, conſiderat & penſat.

2. Propter levitatem cordis, & negligentiam defectuum noſtrorum, non

(a) *Prov.* 19.

non ſentimus animæ noſtræ dolores: ſed ſæpè vanè ridemus, quandò meritò flere deberemus.

Non eſt vera libertas, nec bona lætitia, niſi in timore Dei cum bona conſcientia.

Felix, qui abjicere poteſt omne impedimentũ diſtractionis, & ad unionẽ ſe recolligere ſanctæ compunctionis.

Felix, qui à ſe abdicat quidquid conſcientiam ſuam maculare poteſt vel gravare.

Certa viriliter, conſuetudo conſuetudine vincitur.

Si tu ſcis homines dimittere, ipſi benè te dimittent tua facta facere.

3. Non attrahas tibi res aliorum, nec te implices cauſis majorum.

Habeas ſemper oculum ſuper te primum, & admoneas teipſum ſpecialiter, præ omnibus tibi dilectis.

Si non habes favorem hominum, noli exinde triſtari: ſed hoc ſit tibi

grave, quia non habes te ſatis benè & circumſpectè, ſicut deceret Dei ſervum & devotum religioſum converſari.

Vtilius eſt ſæpè & ſecurius, quòd homo non habeat multas conſolationes in hac vita, ſecundùm carnem præcipuè.

Tamen quòd divinas non habemus, aut rariùs ſentimus, nos in culpa ſumus: quia compunctionem cordis non quærimus, nec vanas & externas omninò abjicimus.

4. Cognoſce te indignum divinâ conſolatione, ſed magis dignum multâ tribulatione.

Quando homo eſt perfectè compunctus, tunc gravis & amarus eſt ei totus mundus.

Bonus homo ſufficientem invenit materiam dolendi & flendi:

Sive enim ſe conſiderat, ſive de proximo penſat, ſcit quia nemo ſine tribulatione hîc vivit:

Et

Et quantò ſtrictiùs ſeſe conſiderat, tantò ampliùs dolet.

Materiæ juſti doloris & internæ compunctionis, ſunt peccata & vitia noſtra; quibus ita involuti jacemus, ut rarò cœleſtia contemplari valeamus.

5. Si frequētiùs de morte tua, quàm de longitudine vitæ cogitares, non dubium quin ferventiùs te emendares.

Si etiam futuras inferni ſive purgatorii pœnas cordialiter perpenderes, credo quòd libenter laborē & dolorē ſuſtineres, & nihil rigoris formidares.

Sed quia ad cor iſta non tranſeunt, & blandimenta adhuc amamus, ideò frigidi & valdè pigri remanemus.

6. Sæpè eſt inopia ſpiritûs, unde tam leviter conqueritur miſerum corpus.

Ora igitur humiliter ad Dominum, ut det tibi compunctionis ſpiritum, & dic cum Propheta: a *Ciba me Domine pane lacrymarum, & potum da mihi, in lacrymis, in menſura.*

a *Pſal. 79.*

CAPVT XXII.

De conſideratione humanæ miſeriæ.

1. MISER es, ubicumque fueris, & quocumque te verteris, niſi ad Deum te convertas.[a]

Quid turbaris, quia non ſuccedit tibi, ſicut vis & deſideras? Quis eſt, qui habet omnia ſecundùm ſuam voluntatem? Nec ego, nec tu, nec aliquis hominum ſuper terram.

Nemo eſt in mundo ſine aliqua tribulatione vel anguſtia, quamvis Rex ſit vel Papa.

Quis eſt, qui melius habet? utique qui pro Deo aliquid pati valet.

2. Dicunt multi imbecilles & infirmi: Ecce, quàm bonam vitam ille homo habet, quàm dives, quàm magnus, quàm potens & excelſus?

Sed attende ad cœleſtia bona, & videbis quòd omnia iſta temporalia, nulla ſunt; ſed valdè incerta & magis gravantia, quia numquam ſine

(a) *Ioh.* 14.

ſollicitudine & timore poſsidentur.

Non eſt hominis felicitas, habere temporalia ad abundantiam; ſed ſufficit ei mediocritas. (a)

Verè miſeria eſt, vivere ſuper terrã. (b

Quantò homo voluerit eſſe ſpiritualior, tantò præſens vita fit ei amarior; quia ſentit meliùs, & videt clariùs, humanæ corruptionis defectus.

Nam comedere, bibere, vigilare, dormire, quieſcere, laborare, & ceteris naturæ neceſsitatibus ſubjacere; verè magna miſeria eſt, & afflictio homini devoto, qui libenter eſſet abſolutus, & liber ab omni peccato.

3. Valdè enim gravatur interior homo neceſsitatibus corporalibus in hoc mundo.

Vnde Propheta devotè rogat, quatenus liber ab iſtis eſſe valeat, dicens: *De neceſſitatibus meis erue me Domine.* (c)

Sed væ non cognoſcentibus ſuam miſeriam: & ampliùs væ illis, qui

(a) Prov 19 (b) *Iob* 14. (c) *Pſal.* 24.

diligunt hanc miſeram & corruptibilem vitam.

Nam in tantum quidam hanc amplectuntur (licet etiam vix neceſſaria laborando aut mendicando habeant) ut ſi poſſent hîc ſemper vivere, de regno Dei nihil curarent.

4. O inſani & infideles corde, qui tam profundè in terrenis jacent, ut nihil niſi carnalia ſapiant?

Sed miſeri adhuc in fine graviter ſentient, quàm vile & nihilum erat quod tam vehementer amaverunt.

Sancti autem Dei, & omnes devoti amici Chriſti, non attenderunt quæ carni placuerunt, nec quæ in hoc tempore floruerunt: ſed tota ſpes eorum & intentio ad æterna bona anhelabat.

Ferebatur totum deſiderium eorum ſurſum ad manſura & inviſibilia, ne amore viſibilium traherentur ad infima.

Noli, frater, amittere confidentiam

proficiendi ad ſpiritualia: adhuc habes tempus & horam.

5. Quare vis procraſtinare propoſitum tuum? Surge, & in inſtanti incipe, & dic: *a* Nunc tempus eſt faciendi, nunc tempus eſt pugnandi, nunc aptum tempus eſt vitam emendandi.

Quando malè habes, & tribularis, tunc tempus eſt promerendi.

Oportet te tranſire per ignem & aquã, antequam venias in refrigerium. *b*

Niſi tibi vim feceris, vitium non ſuperabis.

Quàm diu iſtud fragile corpus gerimus, ſine peccato eſſe non poſſumus, nec ſine tædio & dolore vivere.

Libenter haberemus ab omni miſeria quietem; ſed quia per peccatum perdidimus innocentiam, amiſimus etiam veram beatitudinem. *c*

Ideò oportet nos tenere patientiam, & Dei expectare miſericor-

 diam;

a 2. *Cor.* 6. b *Pſal.* 65. c *Gen.* 3. & 8.

diam; donec tranſeat iniquitas, & hæc mortalitas abſorbeatur à vita.

6. O quanta fragilitas humana, quæ ſemper prona eſt ad vitia! a

Hodie confiteris peccata tua, & cras iterùm perpetras confeſſa.

Nunc proponis cavere, & poſt horam agis, quaſi nihil propoſuiſſes.

Meritò ergo noſipſos humiliare poſſumus, nec umquam aliquid magni de nobis ſentire; quia tam fragiles & inſtabiles ſumus.

Citò etiam poteſt perdi per negligentiam, quod multo labore vix tandem acquiſitum eſt per gratiam.

7. Quid fiet de nobis adhuc in fine, qui tepeſcimus jam manè?

Væ nobis, ſi ſic volumus declinare ad quietem, quaſi jam pax ſit & ſecuritas, cùm necdum appareat veſtigium veræ ſanctitatis in cõverſatione noſtra.

Benè opus eſſet, quòd adhuc iterùm inſtrueremur, tamquam boni novitii,

a Gen. 6. & 8.

ad mores optimos: ſi fortè ſpes eſſet de aliqua futura emendatione, & majori ſpirituali profectu.

CAPVT XXIII.

De meditatione mortis.

1. VALDE citò erit tecum hîc factum, vide aliter quomodo te habeas: *a* hodie homo eſt, & cras non comparet.

Cùm autem ſublatus fuerit ab oculis, citò etiam tranſit à mente.

O hebetudo & duritia cordis humani, quòd ſolùm præſentia meditatur, & futura non magis prævidet!

Sic te in omni facto & cogitatu deberes tenere, quaſi ſtatim eſſes moriturus.

Si bonam conſcientiam haberes, non multum mortem timeres.

Melius eſſet peccata cavere, quàm mortem fugere.

Si hodie non es paratus, quomodo cras eris?

Cras eſt dies incerta; & quid ſcis, ſi craſtinum habebis?

a Iob. 9. & 14. & Sap. 4.

2. Quid

2. Quid prodeſt diu vivere, quando tam parum emendamur?

Ah! longa vita non ſemper emendat, ſed ſæpè culpam magis auget.

Vtinam per unam diem benè eſſemus converſati in hoc mundo!

Multi annos computant converſionis, ſed ſæpè parvus eſt fructus emendationis.

Si formidoloſum eſt mori, forſitan periculoſius erit diutiùs vivere.

Beatus, a qui horam mortis ſuæ ſemper ante oculos habet, & ad moriendum quotidie ſe diſponit.

Si vidiſti aliquando hominem mori, cogita, quia & tu per eamdem viam tranſibis.

3. Cùm mane fuerit, puta te ad veſperum non perventurum.

Veſpere autem facto, mane non audeas tibi polliceri.

Semper ergo paratus eſto, & taliter vive, ut nunquam te imparatum mors inveniat.

a *Eccli.* 7.

Multi ſubitò & improvisè moriuntur. [a] Nam hora, qua non putatur, filius hominis venturus eſt.

Quando illa extrema hora venerit, multum aliter ſentire incipies de tota vita tua præterita: & valdè dolebis, quia tam negligens & remiſſus fuiſti.

4. Quàm felix & prudens, qui talis nunc nititur eſſe in vita, qualis optat inveniri in morte!

Dabit namque magnam fiduciam feliciter moriendi, perfectus contemptus mundi, fervens deſiderium in virtutibus proficiendi, amor diſciplinæ, labor pœnitentiæ, promptitudo obedientiæ, abnegatio ſui, & ſupportatio cujuſlibet adverſitatis pro amore Chriſti.

Multa bona operari potes, dum ſanus es: ſed infirmatus, neſcio, quid poteris.

Pauci ex infirmitate meliorantur: ſic & qui multùm peregrinantur, raro ſanctificantur.

a *Lucæ* 12.

5. Noli confidere ſuper amicos & proximos, nec in futurum tuam differas ſalutem: (*a*) quia citiùs obliviſcentur tui homines, quàm æſtimas.

Melius eſt nunc tempeſtivè providere, & aliquid boni præmittere, quàm ſuper aliorum auxilio poſt mortem ſperare.

Si non es pro teipſo ſollicitus modò, quis erit ſollicitus pro te in futuro?

Nunc tempus eſt valdè pretioſum. (*b*) Nunc ſunt dies ſalutis: Nunc tempus acceptabile.

Sed proh dolor! quòd hoc utilius non expendis, in quo promereri vales, unde æternaliter vivas!

Veniet, quando unum diem ſeu horam pro emendatione deſiderabis; & neſcio, an impetrabis.

6. Eja chariſsime, de quanto periculo te poteris liberare, de quàm magno timore eripere, ſi modò ſemper timora-

(a) *Ierem.* 17. (b) 1. *Cor.* 6.

moratus fueris,& ſuſpectus de morte?

Stude nunc taliter vivere,ut in hora mortis valeas potiùs gaudere,quàm timere.

Diſce nunc mori mundo, ut tunc incipias vivere cum Chriſto.

Diſce nunc omnia contemnere,(a) ut tunc poſsis liberè ad Chriſtum pergere.

Caſtiga nunc corpus tuum per pœnitentiam, ut tunc certam valeas habere confidentiam.

7. Ah ſtulte! (b) quid cogitas te diu victurum, cùm nullum diem habeas ſecurum?

Quàm multi putantes diu vivere decepti ſunt, & inſperatè de corpore extracti?

Quoties audiſti à dicentibus, quia ille gladio cecidit, ille ſubmerſus eſt,ille ab alto ruens cervicem fregit, ille manducando obriguit, ille ludendo finem fecit?

(a) 1.*Cor.*9. (b) *Lucæ* 12.

Alius

Alius igne, alius ferro, alius peſte, alius latrocinio interiit: & ſic omnium finis mors eſt, & vita hominum tamquam umbra ſubitò pertranſit.

8. Quis memorabitur tui poſt mortem? [a] & quis orabit pro te?

Age, age nunc chariſsime, quidquid agere potes: quia neſcis quando morieris; neſcis etiam quid te poſt mortem ſequetur.

Dum tempus habes, [b] congrega divitias immortales.

Præter ſalutem tuam, nihil cogites; ſolùm quæ Dei ſunt, cures.

Fac nunc tibi amicos, venerando Dei Sanctos, & eorum actus imitando: [c] ut cùm defeceris in hac vita, illi te recipiant in æterna tabernacula.

9. Serva te tamquam peregrinum & hoſpitem ſuper terram, [d] ad quem nihil ſpectat de mundi negotiis.

Serva cor liberum, & ad Deum ſurſum

a *Iob.* 14. b *Gal.* 6. c *Lucæ* 16. d 1. *Pet.* 2.

ſurſum erectum, *a* quia non habes hîc manentem civitatem.

Illuc preces & gemitus quotidianos cum lacrymis dirige, ut ſpiritus tuus mereatur ad Dominum, poſt mortem, feliciter tranſire. Amen.

CAPVT XXIV.

De judicio, & pœnis peccatorum.

1. IN omnibus rebus reſpice finem, & qualiter antę diſtrictum ſtabis Iudicem, cui nihil eſt occultum: *b* qui muneribus non placatur, nec excuſationes recipit; ſed, quod juſtum eſt, judicabit.

O miſerrime & inſipiens peccator, quid reſpondebis Deo, omnia mala tua ſcienti; qui interdum formidas vultum hominis irati?

Vt quid non prævides tibi in die judicii, *c* quando nemo poterit per alium excuſari vel defendi; ſed unuſquiſque, ſufficiens onus erit ſibiipſi?

Nunc

a *Hebr.* 13. b *Hebr.* 9. c *Luca* 16.

Nunc labor tuus eſt fructuoſus, (a) fletus acceptabilis, gemitus exaudibilis, dolor ſatisfactorius, & purgativus.

2. Habet magnum & ſalubre purgatorium patiens homo, qui ſuſcipiens injurias, plus dolet de alterius malitia, quàm de ſua injuria: qui pro contrariantibus ſibi libenter orat, & ex corde culpas indulget, qui veniam ab aliis petere non retardat: qui faciliùs miſeretur, quàm iraſcitur: qui ſibi ipſi violentiam frequenter facit, & carnem omnino ſpiritui ſubjugare conatur.

Melius eſt modò purgare peccata, & vitia reſecare, quàm in futuro purganda reſervare.

Verè nos ipſos decipimus per inordinatum amorem, quem ad carnem habemus.

3. Quid aliud ignis ille devorabit, niſi peccata tua?

Quantò ampliùs tibi ipſi nunc parcis, & carnem ſequeris: tantò duriùs

(a) 2. *Cor.* 6.

poſteà lues, & majorem materiam comburendi reſervas.

In quibus homo magis peccavit, in illis graviùs punietur. Ibi acedioſi ardentibus ſtimulis perurgentur: & guloſi ingenti ſiti ac fame cruciabuntur.

Ibi luxurioſi, & voluptatum amatores, ardenti pice & fœtido ſulphure perfundentur: & ſicut furioſi canes, præ dolore invidioſi ululabunt.

4. Nullum vitium erit, quod ſuum proprium cruciatum non habebit.

Ibi ſuperbi omni confuſione replebuntur: & avari miſerrima egeſtate arctabuntur.

Ibi erit una hora gravior in pœna, quàm hîc centum anni in graviſsima pœnitentia.

Ibi nulla requies eſt, nulla conſolatio damnatis: hîc tamen interdum ceſſatur à laboribus, atque amicorum fruitur ſolatiis.

Eſto

Eſto modò ſollicitus & dolens pro peccatis tuis: ut in die judicii ſecurus ſis cum beatis.

Tunc enim a *juſti ſtabunt in magna conſtantia adverſus eos, qui ſe anguſtiaverunt, & depreſſerunt.*

Tunc ſtabit ad judicandum, qui modò ſe ſubjicit humiliter judiciis hominum.

Tunc magnam fiduciam habebit pauper & humilis, & pavebit undique ſuperbus.

5. Tunc videbitur ſapiens in hoc mundo fuiſſe, qui pro Chriſto didicit ſtultus & deſpectus eſſe.

Tunc placebit omnis tribulatio patienter perpeſſa, b *& omnis iniquitas oppilabit os ſuum.*

Tunc gaudebit omnis devotus, & mœrebit omnis irreligioſus.

Tunc plus exultabit caro afflicta, quàm ſi in deliciis fuiſſet ſemper nutrita.

Tunc

a *Sap.* 5. b *Pſal.* 106.

Tunc ſplendebit habitus vilis, & obtenebreſcet veſtis ſubtilis.

Tunc plus laudabitur pauperculum domicilium, quàm deauratum palatium.

Tunc juvabit plus conſtans patientia, quàm omnis mundi potentia.

Tunc ampliùs exaltabitur ſimplex obedientia, quàm omnis ſæcularis aſtutia.

6. Tunc plus lætificabit pura & bona conſcientia, quàm docta Philoſophia.

Tunc plus ponderabit contemptus divitiarum, quàm totus theſaurus terrigenarum.

Tunc magis conſolaberis ſuper devota oratione, quàm ſuper delicata comeſtione.

Tunc potiùs gaudebis de ſervato ſilentio, quàm de longa fabulatione aut multo eloquio.

Tunc plus valebunt ſancta ope-

ra, quàm multa pulchra verba.

Tunc plus placebit ſtricta vita & ardua pœnitentia, quàm omnis delectatio terrena.

Diſce te nunc in modico pati, ut tunc à gravioribus valeas liberari.

Hìc primò proba, quid poſsis poſteà.

Si nunc tam parum valeas ſuſtinere, quomodo æterna tormenta poteris ſufferre?

Si te modò modica paſsio tam impatientem efficit, quid gehenna tunc faciet?

Ecce verè non potes duo gaudia habere, delectari hîc in mundo, & poſteà regnare cum Chriſto.

7. Si uſque in hodiernam diem ſemper in honoribus & voluptatibus vixiſſes: quid totum tibi profuiſſet, ſi jam mori in inſtanti contingeret?

Omnia ergo vanitas, (a) præter amare Deum, & illi ſoli ſervire.

Qui enim Deum ex toto corde amat;

(a) *Eccli.* 1.

amat; (a) nec mortem, nec ſuppli-cium, nec judicium, nec infernum me-tuit: quia perfectus amor ſecurum ad Deum acceſſum facit.

Quem autem adhuc peccare delectat, non eſt mirum, ſi mortem & judicium timeat.

Bonum tamen eſt, ut ſi necdum amor à malo te revocat, ſaltem timor gehennalis coerceat.

Qui verò timorem Dei poſtponit, diu ſtare in bono non valebit, ſed diaboli laqueos citiùs incurret.

CAPUT XXV.

De ferventi emendatione totius vitæ noſtræ.

1. ESTO vigilans & diligens in Dei ſervitio; & cogita frequenter: Ad quid veniſti, & cur ſæculum reliquiſti? Nónne ut Deo viveres, & ſpiritualis homo fieres?

Igitur ad profectum ferveas, quia mercedem laborum tuorum in brevi recipies: (b) nec erit tunc ampliùs ti-

(a) *Rom.* 8. (b) *Matt.* 5.

5. Noli confidere ſuper amicos & proximos, nec in futurum tuam differas ſalutem: (a) quia citiùs obliviſcentur tui homines, quàm æſtimas.

Melius eſt nunc tempeſtivè providere, & aliquid boni præmittere, quàm ſuper aliorum auxilio poſt mortem ſperare.

Si non es pro teipſo ſollicitus modò, quis erit ſollicitus pro te in futuro?

Nunc tempus eſt valdè pretioſum. (b) Nunc ſunt dies ſalutis: Nunc tempus acceptabile.

Sed proh dolor! quòd hoc utilius non expendis, in quo promereri vales, unde æternaliter vivas!

Veniet, quando unum diem ſeu horam pro emendatione deſiderabis; & neſcio, an impetrabis.

6. Eja chariſsime, de quanto periculo te poteris liberare, de quàm magno timore eripere, ſi modò ſemper timora-

(a) *Ierem.* 17. (b) 1. *Cor.* 6.

moratus fueris,& ſuſpectus de morte?

Stude nunc taliter vivere,ut in hora mortis valeas potiùs gaudere,quàm timere.

Diſce nunc mori mundō, ut tunc incipias vivere cum Chriſto.

Diſce nunc omnia contemnere,(*a*) ut tunc poſsis liberè ad Chriſtum pergere.

Caſtiga nunc corpus tuum per pœnitentiam, ut tunc certam valeas habere confidentiam.

7. Ah ſtulte! (*b*) quid cogitas te diu victurum, cùm nullum diem habeas ſecurum?

Quàm multi putantes diu vivere decepti ſunt, & inſperatè de corpore extracti?

Quoties audiſti à dicentibus, quia ille gladio cecidit, ille ſubmerſus eſt,ille ab alto ruens cervicem fregit, ille manducando obriguit, ille ludendo finem fecit?

(a) 1.*Cor*.9. (b) *Lucæ* 12.

Alius

Alius igne, alius ferro, alius peſte, alius latrocinio interiit: & ſic omnium finis mors eſt, & vita hominum tamquam umbra ſubitò pertranſit.

8. Quis memorabitur tui poſt mortem? [a] & quis orabit pro te?

Age, age nunc chariſsime, quidquid agere potes: quia neſcis quando morieris; neſcis etiam quid te poſt mortem ſequetur.

Dum tempus habes, [b] congrega divitias immortales.

Præter ſalutem tuam, nihil cogites; ſolùm quæ Dei ſunt, cures.

Fac nunc tibi amicos, venerando Dei Sanctos, & eorum actus imitando: [c] ut cùm defeceris in hac vita, illi te recipiant in æterna tabernacula.

9. Serva te tamquam peregrinum & hoſpitem ſuper terram, [d] ad quem nihil ſpectat de mundi negotiis.

Serva cor liberum, & ad Deum ſurſum

a *Iob.* 14. b *Gal.* 6. c *Luca* 16. d 1. *Pet.* 2.

ſurſum erectum, *a* quia non habes hîc manentem civitatem.

Illuc preces & gemitus quotidianos cum lacrymis dirige, ut ſpiritus tuus mereatur ad Dominum, poſt mortem, feliciter tranſire. Amen.

CAPVT XXIV.

De judicio, & pœnis peccatorum.

1. IN omnibus rebus reſpice finem, & qualiter ante diſtrictum ſtabis Iudicem, cui nihil eſt occultum: *b* qui muneribus non placatur, nec excuſationes recipit; ſed, quod juſtum eſt, judicabit.

O miſerrime & inſipiens peccator, quid reſpondebis Deo, omnia mala tua ſcienti; qui interdum formidas vultum hominis irati?

Vt quid non prævides tibi in die judicii, *c* quando nemo poterit per alium excuſari vel defendi; ſed unuſquiſque, ſufficiens onus erit ſibiipſi?

Nunc

a Hebr. 13. b Hebr. 9. c Luca 16.

Nunc labor tuus eſt fructuoſus, (a) fletus acceptabilis, gemitus exaudibilis, dolor ſatisfactorius, & purgativus.

2. Habet magnum & ſalubre purgatorium patiens homo, qui ſuſcipiens injurias, plus dolet de alterius malitia, quàm de ſua injuria: qui pro contrariantibus ſibi libenter orat, & ex corde culpas indulget, qui veniam ab aliis petere non retardat: qui faciliùs miſeretur, quàm iraſcitur: qui ſibi ipſi violentiam frequenter facit, & carnem omnino ſpiritui ſubjugare conatur.

Melius eſt modò purgare peccata, & vitia reſecare, quàm in futuro purganda reſervare.

Verè nos ipſos decipimus per inordinatum amorem, quem ad carnem habemus.

3. Quid aliud ignis ille devorabit, niſi peccata tua?

Quantò ampliùs tibi ipſi nunc parcis, & carnem ſequeris: tantò duriùs

(a) 2.Cor.6.

poſteà lues, & majorem materiam comburendi reſervas.

In quibus homo magis peccavit, in illis graviùs punietur. Ibi acedioſi ardentibus ſtimulis perurgentur: & guloſi ingenti ſiti ac fame cruciabuntur.

Ibi luxurioſi, & voluptatum amatores, ardenti pice & fœtido ſulphure perfundentur: & ſicut furioſi canes, præ dolore invidioſi ululabunt.

4. Nullum vitium erit, quod ſuum proprium cruciatum non habebit.

Ibi ſuperbi omni confuſione replebuntur: & avari miſerrima egeſtate arctabuntur.

Ibi erit una hora gravior in pœna, quàm hîc centum anni in graviſsima pœnitentia.

Ibi nulla requies eſt, nulla conſolatio damnatis: hîc tamen interdum ceſſatur à laboribus, atque amicorum fruitur ſolatiis.

Eſto modò ſollicitus & dolens pro peccatis tuis: ut in die judicii ſecurus ſis cum beatis.

Tunc enim a *juſti ſtabunt in magna conſtantia adverſus eos, qui ſe anguſtiaverunt, & depreſſerunt.*

Tunc ſtabit ad judicandum, qui modò ſe ſubjicit humiliter judiciis hominum.

Tunc magnam fiduciam habebit pauper & humilis,& pavebit undique ſuperbus.

5. Tunc videbitur ſapiens in hoc mundo fuiſſe, qui pro Chriſto didicit ſtultus & deſpectus eſſe.

Tunc placebit omnis tribulatio patienter perpeſſa, b *& omnis iniquitas oppilabit os ſuum.*

Tunc gaudebit omnis devotus, & mœrebit omnis irreligioſus.

Tunc plus exultabit caro afflicta, quàm ſi in deliciis fuiſſet ſemper nutrita.

Tunc

a *Sap.* 5. b *Pſal.* 106.

Tunc ſplendebit habitus vilis, & obtenebreſcet veſtis ſubtilis.

Tunc plus laudabitur pauperculum domicilium, quàm deauratum palatium.

Tunc juvabit plus conſtans patientia, quàm omnis mundi potentia.

Tunc ampliùs exaltabitur ſimplex obedientia, quàm omnis ſæcularis aſtutia.

6. Tunc plus lætificabit pura & bona conſcientia, quàm docta Philoſophia.

Tunc plus ponderabit contemptus divitiarum, quàm totus theſaurus terrigenarum.

Tunc magis conſolaberis ſuper devota oratione, quàm ſuper delicata comeſtione.

Tunc potiùs gaudebis de ſervato ſilentio, quàm de longa fabulatione aut multo eloquio.

Tunc plus valebunt ſancta opera,

ra, quàm multa pulchra verba.

Tunc plus placebit ſtricta vita & ardua pœnitentia, quàm omnis delectatio terrena.

Diſce te nunc in modico pati, ut tunc à gravioribus valeas liberari.

Hìc primò proba, quid poſsis poſteà.

Si nunc tam parum valeas ſuſtinere, quomodo æterna tormenta poteris ſufferre?

Si te modò modica paſsio tàm impatientem efficit, quid gehenna tunc faciet?

Ecce verè non potes duo gaudia habere, delectari hîc in mundo, & poſteà regnare cum Chriſto.

7. Si uſque in hodiernam diem ſemper in honoribus & voluptatibus vixiſſes: quid totum tibi profuiſſet, ſi jam mori in inſtanti contingeret?

Omnia ergo vanitas, (a) præter amare Deum, & illi ſoli ſervire.

Qui enim Deum ex toto corde amat;

(a) *Eccli.* 1.

amat; (a) nec mortem, nec ſupplicium, nec judicium, nec infernum metuit: quia perfectus amor ſecurum ad Deum acceſſum facit.

Quem autem adhuc peccare delectat, non eſt mirum, ſi mortem & judicium timeat.

Bonum tamen eſt, ut ſi necdum amor à malo te revocat, ſaltem timor gehennalis coerceat.

Qui verò timorem Dei poſtponit, diu ſtare in bono non valebit, ſed diaboli laqueos citiùs incurret.

CAPVT XXV.

De ferventi emendatione totius vitæ noſtræ.

1. ESTO vigilans & diligens in Dei ſervitio; & cogita frequenter: Ad quid veniſti, & cur ſæculum reliquiſti? Nonne ut Deo viveres, & ſpiritualis homo fieres?

Igitur ad profectum ferveas, quia mercedem laborum tuorum in brevi recipies: (b) nec erit tunc ampliùs

(a) *Rom.* 8. (b) *Matt.* 5.

timor, aut dolor, in finibus tuis. (*a*)
Modicum nunc laborabis, & magnam requiem, imò perpetuam lætitiam invenies.

Si tu permanſeris fidelis & fervidus in agendo, Deus procul dubio erit fidelis & largus in retribuendo.

Spem bonam & firmam retinere debes, quòd ad palmam pervenies: (*b*) ſed ſecuritatem capere non oportet, ne torpeas, aut elatus fias.

2. Cùm quidam anxius, inter metum & ſpem frequenter fluctuaret, & quadam vice mœrore confectus, in Eccleſia ante quoddam altare ſe in oratione proſtraviſſet, hæc intra ſe revolvit, dicens: O ſi ſcirem, quòd adhuc perſeveraturus eſſem! ſtatimque audivit divinum intus reſponſum: Quòd ſi hoc ſcires, quid facere velles? Fac nunc, quod tunc facere velles, & benè ſecurus eris.

Moxque conſolatus, & conſortatus,

(a) *Apoc.* 22. (b) *Rom.* 5.

tus, divinæ ſe commiſit voluntati, & ceſſavit anxia fluctuatio.

Noluitque ampliùs curiosè inveſtigare, ut ſciret, quæ ſibi eſſent futura: ſed magis ſtuduit inquirere, quæ eſſet voluntas Dei beneplacens & perfecta, ad omne opus bonum inchoandum & perficiendum.

3. *Spera in Domino, & fac bonitatem* (ait Propheta) (*a*) *& inhabita terram, & paſcêris in divitiis ejus.*

Vnum eſt, quod multos à profectu, & ferventi emendatione retrahit: horror difficultatis, ſeu labor certaminis.

Enimverò, illi maximè præ cæteris in virtutibus proficiunt, qui ea, quæ ſibi magis gravia & contraria ſunt, viriliùs vincere nituntur.

Nam ibi homo plus proficit, & gratiam meretur ampliorem, ubi magis ſeipſum vincit, & in ſpiritu mortificat.

(a) *Pſal. 36.*

4. Sed non omnes habent æquè multum, ad vincendum & mortificandum.

Diligens tamen æmulator, valentior erit ad proficiendum, etiamſi plures habeat paſsiones, quàm alius benè morigeratus, minùs tamen fervens ad virtutes.

Duo ſpecialiter ad magnam emendationem juvant: videlicet, ſubtrahere ſe violenter ad quod natura vitiosè inclinatur; & ferventer inſtare pro bono, quo ampliùs quis indiget.

Illa etiam ſtudeas magis cavere & vincere, quæ tibi frequentiùs in aliis diſplicent.

5. Vbique profectum tuum capias: ut ſi bona exempla videas vel audias, ad imitandum accendaris.

Si quid autem reprehenſibile conſideraveris, cave ne idem facias; aut ſi aliquando feciſti, citiùs emendare te ſtudeas.

Sicut

Sicut oculus tuus alios conſiderat, (a) ſic iterùm ab aliis notaris.

Quàm jucundum & dulce eſt, videre fervidos & devotos fratres, benè morigeratos & diſciplinatos!

Quàm triſte eſt & grave, videre inordinatè ambulantes: qui ea, ad quæ vocati ſunt, non exercent!

Quàm nocivum eſt, negligere vocationis ſuæ propoſitum: & ad non commiſſa ſenſum inclinare!

6. Memor eſto arrepti propoſiti, & imaginem tibi propone Crucifixi.

Benè verecundari potes, inſpectâ vitâ Ieſu Chriſti: quia necdum magis illi te conformare ſtuduiſti, licet diu in via Dei fuiſti.

Religioſus, qui ſe intentè & devotè in ſanctiſsima vita & paſsione Domini exercet, omnia utilia & neceſſaria ſibi, abundanter ibi inveniet: nec opus eſt, ut extra Ieſum aliquid melius quærat.

(a) *Matth.* 7.

O ſi Ieſus crucifixus in cor noſtrum veniret, quàm citò & ſufficienter docti eſſemus!

7. Religioſus fervidus omnia benè portat & capit, quæ illi jubentur.

Religioſus negligens & tepidus habet tribulationem ſuper tribulationem, & ex omni parte patitur anguſtiam: quia interiori conſolatione caret, & exteriorem quærere prohibetur.

Religioſus extra diſciplinam vivens, gravi patet ruinæ.

Qui laxiora quærit & remiſsiora, ſemper in anguſtiis erit: quia aut unum aut reliquum ſibi diſplicebit.

8. Quomodo faciunt tam multi alii religioſi, qui ſatis arctati ſunt ſub diſciplina clauſtrali?

Raro exeunt, abſtractè vivunt, pauperrimè comedunt, groſsè veſtiuntur, multum laborant, parum loquuntur, diu vigilant, maturè ſurgunt, orationes prolongant, frequenter legunt, & ſe in

ſe in omni diſciplina cuſtodiunt.

Attende Carthuſienſes, Ciſtercienſes, & diverſæ Religionis monachos ac moniales: qualiter omni nocte ad pſallendum Domino aſſurgunt.

Et ideò turpe eſſet, ut tu deberes in tam ſancto tempore pigritare, ubi tanta multitudo religioſorum incipit Deo jubilare.

9. O ſi nihil aliud faciendum incumberet, niſi Dominum Deum noſtrum toto cordo & ore laudare!

O ſi numquam indigeres comedere, nec bibere, nec dormire: ſed ſemper poſſes Deum laudare, & ſolùm ſpiritualibus ſtudiis vacare! tunc multò felicior eſſes quàm modò, cùm carni ex qualicumque neceſsitate ſervis.

Vtinam non eſſent iſtæ neceſsitates, ſed ſolummodò ſpirituales animæ refectiones, quas (heu) ſatis raró deguſtamus!

10. Quando homo ad hoc perve-

nit, quod de nulla creatura conſolationem ſuam quærit, tunc ei Deus primò perfectè ſapere incipit: tunc etiam benè contentus de omni eventu rerum erit.

Tunc nec pro magno lætabitur, nec pro modico contriſtabitur: ſed ponit ſe integrè & fiducialiter in Deo, qui eſt ei omnia in omnibus: cui nihil utique perit nec moritur, ſed omnia ei vivunt, & ad nutum incunctanter deſerviunt.

11. Memento ſemper finis, & quia perditum non redit tempus. (a) Sine ſollicitudine & diligentia, numquam acquires virtutes.

Si incipis tepeſcere, incipies malè habere.

Si autem dederis te ad fervorem, invenies magnam pacem, & ſenties leviorem laborem, propter Dei gratiam, & virtutis amorem.

Homo fervidus & diligens, ad omnia eſt paratus.

(a) Eccli. 7.

Major

Major labor eſt reſiſtere vitiis & paſsionibus, quàm corporalibus inſudare laboribus.

Qui parvos non vitat defectus, (a) paulatim labitur ad majora.

Gaudebis ſemper veſpere, ſi diem expendas fructuosè.

Vigila ſuper teipſum, excita teipſum, admone teipſum; & quidquid de aliis ſit, non negligas teipſum.

Tantum proficies, quantum tibi ipſi vim intuleris. Amen.

FINIS LIBRI I.

(a) *Eccli.* 19.

THOMAE A KEMPIS CANONICI REGULARIS ORDINIS S. AUGUSTINI

DE IMITATIONE CHRISTI,

LIBER SECUNDUS.

Admonitiones, ad interna trahentes.

CAPUT I.

De interna converſatione.

1. REGNUM *Dei intra vos eſt*, (*a*) dicit Dominus: Converte te ex toto corde ad Dominum: (*b*) & relinque hunc miſerum mundum, & inveniet anima tua requiem.

Diſce exteriora contemnere, & ad interiora te dare, & videbis regnum Dei in te venire.

Eſt enim (*c*) *regnum Dei, pax & gaudium in Spiritu ſancto*, quod non datur impiis.

Ve-

(a) *Luca* 17. (b) *Ioel*.2. (c) *Rom*.14.

Veniet ad te Chriſtus, oſtendens tibi conſolationem ſuam: ſi dignam illi ab intus paraveris manſionem.

Omnis gloria ejus, & decor, ab intra eſt, & ibi complacet ſibi. (a)

Frequens illi viſitatio cum homine interno, dulcis ſermocinatio, grata conſolatio, multa pax, familiaritas ſtupenda nimis.

2. Eia anima fidelis, præpara huic ſponſo cor tuum: quatenus ad te venire, & in te habitare dignetur.

Sic enim dicit: (b) *Si quis diligit me, ſermonem meum ſervabit, & ad eum veniemus, & manſionem apud eum faciemus.*

Da ergo Chriſto locum, & ceteris omnibus nega introitum.

Cùm Chriſtum habueris, dives es, & ſufficit tibi. Ipſe erit proviſor tuus, & fidelis procurator in omnibus, ut non ſit opus in hominibus ſperare.

Homines enim citò mutantur, & deficiunt velociter: (c) Chriſtus autem

(a) *Pſal.* 44. (b) *Ioan.* 14. (c) *Ioan.* 12.

manet in æternum, & aſtat uſque in finem firmiter.

3. Non eſt magna fiducia ponenda in homine fragili & mortali, etiam ſi utilis ſit, & dilectus: neque triſtitia multa ex hoc capienda, ſi interdum adverſetur & contradicat.

Qui hodie tecum ſunt, cras contrariari poſſunt; & è converſo, ſæpe ut aura vertuntur.

Pone totam fiduciam tuam in Deo, & ſit ipſe timor tuus, & amor tuus. Ipſe pro te reſpondebit, & faciet benè, ſicut melius fuerit.

Non habes hîc manentem civitatem; (a) & ubicumq; fueris, extraneꝰ es & peregrinꝰ: nec requiẽ aliquando habebis, niſi Chriſto intimè fueris unitus.

4. Quid hîc circumſpicis, cùm iſte non ſit locus tuæ requietionis?

In cœleſtibus debet eſſe habitatio tua, (b) & ſicut in tranſitu, cuncta terrena ſunt aſpicienda.

(a) *Hebr.* 13. (b) *Phil.* 3.

Tran-

Tranſeunt omnia,& tu cum eis pariter. [a]

Vide,ut non inhæreas; ne capiaris, & pereas.

Apud Altiſsimum ſit cogitatio tua, & deprecatio tua ad Chriſtum ſine intermiſsione dirigatur.

Si neſcis ſpeculari alta & cœleſtia, requieſce in paſsione Chriſti: & in ſacris vulneribus ejus libenter habita:

Si enim ad vulnera,& pretioſa ſtigmata Ieſu, devotè confugis, magnam in tribulatione confortationem ſenties: nec multum curabis hominum deſpectiones,faciliterque verba detrahentia perferes.

5. Chriſtus fuit etiam in mundo ab hominibus deſpectus: & in maxima neceſsitate,à notis & amicis, inter opprobria derelictus.

Chriſtus pati voluit & deſpici,& tu audes de aliquo conqueri?

Chriſtus habuit adverſarios & ob-

(a) *Sap.* 5.

locutores; & tu vis omnes habere amicos & benefactores?

Vnde coronabitur patientia tua, ſi nihil adverſitatis occurrerit? (a]

Si nihil contrarium vis pati, quomodo eris amicus Chriſti?

Suſtine te cum Chriſto, & pro Chriſto, ſi vis regnare cum Chriſto.

6. Si ſemel perfectè introiſſes in interiora Ieſu, & modicum de ardenti amore ejus ſapuiſſes: tunc de proprio commodo vel incommodo nihil curares, ſed magis de opprobrio illato gauderes: quia amor Ieſu facit hominem ſeipſum contemnere.

Amator Ieſu & veritatis, & verus internus, & liber ab affectionibus inordinatis, poteſt ſe ad Deum liberè convertere, & elevare ſupra ſeipſum in ſpiritu, ac fruitivè quieſcere.

7. Cui ſapiunt omnia, prout ſunt, non ut dicuntur, aut æſtimantur: hic verè ſapiens eſt, & doctus magis

[a) 2, Tim, 2.

gis à Deo, quàm ab hominibus. Qui ab intra ſcit ambulare, & modicum ab extra res ponderare, non requirit loca, nec expectat tempora, ad habenda devota exercitia.

Homo internus citò ſe recolligit: quia numquam ſe totum ad exteriora effundit.

Non illi obeſt labor exterior, aut occupatio ad tempus neceſſaria: ſed ſicût res eveniunt, ſic ſe illis accomodat.

Qui intus benè diſpoſitus eſt & ordinatus, non curat mirabiles & perverſos hominum geſtus.

Tantum homo impeditur & diſtrahitur, quantum ſibi res attrahit.

8. Si rectè tibi eſſet, & benè purgatus eſſes, omnia tibi in bonum cederent, & profectum.

Ideò multa tibi diſplicent, & ſæpè conturbant: quia adhuc non es perfectè tibiipſi mortuus, nec ſegregatus ab omnibus terrenis.

Nil

Nil ſic maculat & implicat cor hominis, ſicut impurus amor in creaturis.

Si renuis conſolari exteriùs, poteris ſpeculari cœleſtia, & frequenter jubilare interiùs.

CAPVT II.

De humili ſubmiſſione.

1. NON magni pendas, quis pro te, vel contra te ſit: ſed hoc age & cura, ut Deus tecum ſit in omni re, quam facis.(a)

Habeas conſcientiam bonam, & Deus benè te defenſabit.

Quem enim Deus adjuvare voluerit, nullius perverſitas nocere poterit.

Si tu ſcis tacere & pati, videbis procul dubio auxilium Domini.

Ipſe novit tempus & modum liberandi te, & ideò te debes illi reſignare.

Dei eſt adjuvare, & ab omni confuſione liberare.

Sæpè valdè prodeſt, ad majorem humilitatem ſervandam, quòd defe-

(a) *Rom.* 8.

ſtus noſtros alii ſciunt, & redarguunt.

2. Quando homo pro defectibus ſuis ſe humiliat, tunc faciliter alios placat, & leviter ſatisfacit ſibi iraſcentibus.

Humilem Deus protegit, & liberat: humilem diligit, & conſolatur: humili homini ſe inclinat: humili largitur gratiam magnam, & poſt ejus depreſſionem, levat ad gloriam.

Humili ſua ſecreta revelat: (a) & ad ſe dulciter trahit & invitat.

Humilis accepta confuſione, ſatis benè eſt in pace: quia ſtat in Deo, & non in mundo.

Non reputes te aliquid profeciſſe, niſi omnib⁹ inferiorem te eſſe ſentias.

CAPVT III.

De bono pacifico homine.

1. TENE te primò in pace, & tunc poteris alios pacificare.

Homo pacificus magis prodeſt, quàm benè doctus.

(a) *Matth.* 11.

Ho-

Homo paſsionatus etiam bonum in malum trahit, & faciliter malum credit.

Bonus pacificus homo omnia ad bonum convertit.

Qui benè in pace eſt, de nullo ſuſpicatur. Qui autem malè contentus eſt & commotus, variis ſuſpicionibus agitatur: nec ipſe quieſcit, nec alios quieſcere permittit.

Dicit ſæpè, quod dicere non deberet: & omittit, quod ſibi magis facere expediret.

Conſiderat, quod alii facere tenentur: & negligit, quod ipſe teneatur.

Habe ergò primò zelum ſuper teipſum, & tunc juſtè zelare poteris etiam proximum tuum.

2. Tu benè ſcis facta tua excuſare & colorare, & aliorum excuſationes non vis recipere.

Iuſtius eſſet, ut te accuſares, & fratrem tuum excuſares.

Si

Si portari vis, porta & alium.

Vide, quàm longè es adhuc à vera charitate & humilitate: (*a*) quæ nulli novit iraſci, vel indignari, niſi tantùm ſibi.

Non eſt magnum, cum bonis & manſuetis converſari; hoc enim omnibus naturaliter placet: & unusquisque libenter pacem habet, & ſecum ſentientes magis diligit.

Sed cum duris & perverſis, aut indiſciplinatis, aut nobis contrariantibus pacificè poſſe vivere, magna gratia eſt, & laudabile nimis virileque factum.

3. Sunt, qui ſeipſos in pace tenent, & cum aliis etiam pacem habent.

Et ſunt, qui nec pacem habent, nec alios in pace dimittunt: aliis ſunt graves, ſed ſibi ſemper graviores.

Et ſunt, qui ſeipſos in pace retinent, & ad pacem alios reducere ſtudent.

Eſt tamen tota pax noſtra, in hac miſera vita, potiùs in humili ſufferen-

(a) 1. Cor. 13.

tia ponenda, quàm in non ſentiendo contraria.

Qui meliùs ſcit pati, majorem tenebit pacem. Iſte eſt victor ſui & dominus mundi, amicus Chriſti & heres cœli.

CAPVT IV.

De puramente, & ſimplici intentione.

I. DUABUS alis homo ſublevatur à terrenis, ſimplicitate ſcilicet & puritate.

Simplicitas debet eſſe in intentione, puritas in affectione. Simplicitas intendit Deum, puritas apprehendit eum, & guſtat.

Nulla bona actio te impediet, ſi liber intus ab inordinato affectu fueris.

Si nihil aliud, quàm Dei beneplacitum, & proximi utilitatem intendis & quæris, interna libertate perfruêris.

Si rectum eſſet cor tuum, tunc omnis creatura ſpeculum vitæ, & liber ſanctæ doctrinæ eſſet.

Non

Non eſt creatura tam parva & vilis, quæ Dei bonitatem non repræſentet. (*a*)

2. Si tu eſſes intus bonus & purus, tunc omnia ſine impedimento videres, & benè caperes.

Cor purum penetrat cœlum & infernum.

Qualis unusquisque intus eſt, taliter judicat exteriùs. (*b*)

Si eſt gaudium in mundo, hoc utique poſsidet puri cordis homo.

Et ſi eſt alicubi tribulatio & anguſtia, hoc meliùs novit mala conſciẽtia.

Sicut ferrum miſſum in ignem amittit rubiginem, & totum candens efficitur: ſic homo integrè ad Deum ſe convertens, à torpore exuitur; & in novum hominem tranſmutatur.

3. Quando homo incipit tepeſcere, tunc parvum metuit laborem, & libenter externam accipit conſolationem.

(a) *Rom.* 1. (b) *Matt.* 7.

Sed

manet in æternum, & aſtat uſque in finem firmiter.

3. Non eſt magna fiducia ponenda in homine fragili & mortali, etiam ſi utilis ſit, & dilectus: neque triſtitia multa ex hoc capienda, ſi interdum adverſetur & contradicat.

Qui hodie tecum ſunt, cras contrariari poſſunt; & è converſo, ſæpe ut aura vertuntur.

Pone totam fiduciam tuam in Deo, & ſit ipſe timor tuus, & amor tuus. Ipſe pro te reſpondebit, & faciet benè, ſicut melius fuerit.

Non habes hîc manentem civitatem; (*a*] & ubicumq; fueris, extraneꝰ es & peregrinꝰ: nec requiẽ aliquando habebis, niſi Chriſto intimè fueris unitus.

4. Quid hîc circumſpicis, cùm iſte non ſit locus tuæ requietionis?

In cœleſtibus debet eſſe habitatio tua, (*b*) & ſicut in tranſitu, cuncta terrena ſunt aſpicienda.

(a) *Hebr.* 13. (b) *Phil.* 3.

Tran-

Tranſeunt omnia, & tu cum eis pariter. [a]

Vide, ut non inhæreas; ne capiaris, & pereas.

Apud Altiſsimum ſit cogitatio tua, & deprecatio tua ad Chriſtum ſine intermiſsione dirigatur.

Si neſcis ſpeculari alta & cœleſtia, requieſce in paſsione Chriſti: & in ſacris vulneribus ejus libenter habita:

Si enim ad vulnera, & pretioſa ſtigmata Ieſu, devotè confugis, magnam in tribulatione confortationem ſenties: nec multum curabis hominum deſpectiones, faciliterque verba detrahentia perferes.

5. Chriſtus fuit etiam in mundo ab hominibus deſpectus: & in maxima neceſsitate, à notis & amicis, inter opprobria derelictus.

Chriſtus pati voluit & deſpici, & tu audes de aliquo conqueri?

Chriſtus habuit adverſarios & oblo-

(a) Sap. 5.

locutores; & tu vis omnes habere amicos & benefactores?

Vnde coronabitur patientia tua, ſi nihil adverſitatis occurrerit? (a]

Si nihil contrarium vis pati, quomodo eris amicus Chriſti?

Suſtine te cum Chriſto, & pro Chriſto, ſi vis regnare cum Chriſto.

6. Si ſemel perfectè introiſſes in interiora Ieſu, & modicum de ardenti amore ejus ſapuiſſes: tunc de proprio commodo vel incommodo nihil curares, ſed magis de opprobrio illato gauderes: quia amor Ieſu facit hominem ſeipſum contemnere.

Amator Ieſu & veritatis, & verus internus, & liber ab affectionibus inordinatis, poteſt ſe ad Deum liberè convertere, & elevare ſupra ſeipſum in ſpiritu, ac fruitivè quieſcere.

7. Cui ſapiunt omnia, prout ſunt, non ut dicuntur, aut æſtimantur: hic verè ſapiens eſt, & doctus ma-

[a) 2, *Tim*. 2.

gis à Deo, quàm ab hominibus.

Qui ab intra ſcit ambulare, & modicum ab extra res ponderare, non requirit loca, nec expectat tempora, ad habenda devota exercitia.

Homo internus citò ſe recolligit: quia numquam ſe totum ad exteriora effundit.

Non illi obeſt labor exterior, aut occupatio ad tempus neceſſaria: ſed ſicut res eveniunt, ſic ſe illis accomodat.

Qui intus benè diſpoſitus eſt & ordinatus, non curat mirabiles & perverſos hominum geſtus.

Tantum homo impeditur & diſtrahitur, quantum ſibi res attrahit.

8. Si rectè tibi eſſet, & benè purgatus eſſes, omnia tibi in bonum cederent, & profectum.

Ideò multa tibi diſplicent, & ſæpè conturbant: quia adhuc non es perfectè tibiipſi mortuus, nec ſegregatus ab omnibus terrenis.

Nil

Nil ſic maculat & implicat cor hominis, ſicut impurus amor in creaturis.

Si renuis conſolari exteriùs, poteris ſpeculari cœleſtia, & frequenter jubilare interiùs.

CAPVT II.

De humili ſubmiſſione.

1. NON magni pendas, quis pro te, vel contra te ſit: ſed hoc age & cura, ut Deus tecum ſit in omni re, quam facis.(*a*)

Habeas conſcientiam bonam, & Deus benè te defenſabit.

Quem enim Deus adjuvare voluerit, nullius perverſitas nocere poterit.

Si tu ſcis tacere & pati, videbis procul dubio auxilium Domini.

Ipſe novit tempus & modum liberandi te, & ideò te debes illi reſignare.

Dei eſt adjuvare, & ab omni confuſione liberare.

Sæpè valdè prodeſt, ad majorem humilitatem ſervandam, quòd defe-

(a) *Rom.* 8.

ctus noſtros alii ſciunt, & redarguunt.

2. Quando homo pro defectibus ſuis ſe humiliat, tunc faciliter alios placat, & leviter ſatisfacit ſibi iraſcentibus.

Humilem Deus protegit, & liberat: humilem diligit, & conſolatur: humili homini ſe inclinat: humili largitur gratiam magnam, & poſt ejus depreſſionem, levat ad gloriam.

Humili ſua ſecreta revelat: (a) & ad ſe dulciter trahit & invitat.

Humilis accepta confuſione, ſatis benè eſt in pace: quia ſtat in Deo, & non in mundo.

Non reputes te aliquid profeciſſe, niſi omnib⁹ inferiorem te eſſe ſentias.

CAPUT III.

De bono pacifico homine.

1. TENE te primò in pace, & tunc poteris alios pacificare.

Homo pacificus magis prodeſt, quàm benè doctus.

(a) *Matth.* 11.

Ho-

Homo paſſionatus etiam bonum in malum trahit, & faciliter malum credit.

Bonus pacificus homo omnia ad bonum convertit.

Qui benè in pace eſt, de nullo ſuſpicatur. Qui autem malè contentus eſt & commotus, variis ſuſpicionibus agitatur: nec ipſe quieſcit, nec alios quieſcere permittit.

Dicit ſæpè, quod dicere non deberet:& omittit, quod ſibi magis facere expediret.

Conſiderat, quod alii facere tenentur:& negligit,quod ipſe teneatur.

Habe ergò primò zelum ſuper teipſum, & tunc juſtè zelare poteris etiam proximum tuum.

2. Tu benè ſcis facta tua excuſare & colorare, & aliorum excuſationes non vis recipere.

Iuſtius eſſet,ut te accuſares, & fratrem tuum excuſares.

Si

Si portari vis,porta & alium.

Vide, quàm longè es adhuc à vera charitate & humilitate: (a) quæ nulli novit iraſci, vel indignari, niſi tantùm ſibi.

Non eſt magnum, cum bonis & manſuetis converſari; hoc enim omnibus naturaliter placet: & unusquisque libenter pacem habet, & ſecum ſentientes magis diligit.

Sed cum duris & perverſis, aut indiſciplinatis,aut nobis contrariantibus pacificè poſſe vivere,magna gratia eſt, & laudabile nimis virileque factum.

3. Sunt, qui ſeipſos in pace tenent, & cum aliis etiam pacem habent.

Et ſunt,qui nec pacem habent, nec alios in pace dimittunt: aliis ſunt graves,ſed ſibi ſemper graviores.

Et ſunt,qui ſeipſos in pace retinent, & ad pacem alios reducere ſtudent.

Eſt tamen tota pax noſtra, in hac miſera vita, potiùs in humili ſufferen-

(a) 1.Cor.13.

tia ponenda, quàm in non ſentiendo contraria.

Qui meliùs ſcit pati, majorem tenebit pacem. Iſte eſt victor ſui & dominus mundi, amicus Chriſti & heres cœli.

CAPVT IV.

De puramente, & ſimplici intentione.

1. DUABUS alis homo ſublevatur à terrenis, ſimplicitate ſcilicet & puritate.

Simplicitas debet eſſe in intentione, puritas in affectione. Simplicitas intendit Deum, puritas apprehendit eum, & guſtat.

Nulla bona actio te impediet, ſi liber intus ab inordinato affectu fueris.

Si nihil aliud, quàm Dei beneplacitum, & proximi utilitatem intendis & quæris, interna libertate perfruêris.

Si rectum eſſet cor tuum, tunc omnis creatura ſpeculum vitæ, & liber ſanctæ doctrinæ eſſet.

Non eſt creatura tam parva & vilis, quæ Dei bonitatem non repræſentet. (*a*)

2. Si tu eſſes intus bonus & purus, tunc omnia ſine impedimento videres, & benè caperes.

Cor purum penetrat cœlum & infernum.

Qualis unusquisque intus eſt, taliter judicat exteriùs. (*b*)

Si eſt gaudium in mundo, hoc utique poſsidet puri cordis homo.

Et ſi eſt alicubi tribulatio & anguſtia, hoc meliùs novit mala conſciētia.

Sicut ferrum miſſum in ignem amittit rubiginem, & totum candens efficitur: ſic homo integrè ad Deum ſe convertens, à torpore exuitur; & in novum hominem tranſmutatur.

3. Quando homo incipit tepeſcere, tunc parvum metuit laborem, & libenter externam accipit conſolationem.

(a) *Rom.* 1. (b) *Matt.* 7.

Sed quando perfectè incipit ſe vincere, & viriliter in via Dei ambulare: tunc minùs ea reputat, quæ ſibi priùs gravia eſſe ſentiebat.

CAPVT V.

De propria conſideratione.

1. NON poſſumus nobis ipſis nimis credere, quia ſæpè gratia nobis deeſt, & ſenſus. (a)

Modicum lumen eſt in nobis, & hoc citò per negligentiam amittimus.

Sæpè etiam non advertimus, quòd tam cæci intus ſumus.

Sæpè malè agimus, & peiùs excuſamus.

Paſsione interdum movemur, & zelum putamus.

Parva in aliis reprehendimus, & noſtra majora pertranſimus.

Satis citò ſentimus & ponderamus, quid ab aliis ſuſtinemus: ſed quantùm alii de nobis ſuſtinent, non advertimꝰ.

Qui benè & rectè ſua ponderaret, non

(a) *Ierem.* 17.

non eſſet, quòd de alio graviter judicaret.

2. Internus homo ſuiipſius curam omnibus curis anteponit: [a] & qui ſibiipſi diligenter intendit, faciliter de aliis tacet.

Numquam eris internus & devotus, niſi de alienis ſilueris, & ad teipſum ſpecialiter reſpexeris.

Si tibi & Deo totaliter intendis, modicum te movebit, quod foris percipis.

Vbi es, quando tibiipſi præſens non es? Et quando omnia percurriſti, quid (te neglecto) profeciſti?

Si cupis habere pacem, & unionem verã: oportet, quòd cetera cuncta poſtponas, & te ſolum præ oculis habeas.

3. Multum proindè proficies, ſi te feriatum ab omni temporali cura conſerves.

Valdè deficies, ſi aliquid temporale reputaveris.

(a) *Matt.* 16.

Nil magnum, nil altum, nil gratum, nil acceptum tibi ſit, niſi purè Deus, aut de Deo ſit.

Totum vanum exiſtima, quidquid conſolationis occurrit de aliqua creatura.(*a*)

Amans Deum anima, ſub Deo deſpicit univerſa.

Solus Deus æternus & immenſus, implens omnia, ſolatium animæ, & vera cordis lætitia.

CAPUT VI.

De lætitia bonæ conſcientiæ.

1. GLORIA boni hominis, teſtimonium bonæ conſcientiæ.(*b*)

Habe bonam conſcientiam, & habebis ſemper lætitiam.

Bona conſcientia valdè multa poteſt portare, & valdè læta eſt inter adverſa.

Mala conſcientia ſemper timida eſt & inquieta.(*c*)

Sua-

(a) *Eccle*. 1. (b) 2. *Cor*. 1. (c) *Sap*. 17.

Suaviter requieſces, ſi cor tuum te non reprehenderit.

Noli lætari, niſi cùm benè feceris.

Mali numquam habent veram lætitiam, nec internam ſentiunt pacem: quia *non eſt pax impiis dicit Dominus.* [a)

Et ſi dixerint: In pace ſumus, non venient ſuper nos mala: & quis nobis nocere audebit? ne credas eis: quoniam repentè exurget ira Dei, & in nihilum redigentur actus eorum, & cogitationes eorum peribunt.

2. Gloriari in tribulatione, non eſt grave amanti: (*b*) ſic enim gloriari eſt gloriari in cruce Domini. (*c*)

Brevis gloria, quæ ab hominibus datur, & accipitur. (*d*)

Mundi gloriam ſemper comitatur triſtitia.

Bonorum gloria in conſcientiis eorum, & non in ore hominum. (*e*]

Iuſtorum lætitia de Deo, & in Deo

(a) *Iſaiæ* 57. (b) *Rom.* 8. (c) *Gal.* 6. (d) *Ioan.* 5. (e) 2. *Cor.* 5.

eſt: & gaudium eorum, de veritate.

Qui veram & æternam gloriam deſiderat, temporalem non curat.

Et qui temporalem requirit gloriam, aut non ex animo contemnit, minùs amare convincitur cœleſtem.

Magnam habet cordis tranquillitatem, qui nec laudes curat, nec vituperia.

3. Facilè erit contentus & pacatus, cujus conſcientia munda eſt.

Non es ſanctior, ſi laudaris; nec vilior, ſi vituperaris.

Quod es, hoc es; nec major dici vales, quàm Deo teſte ſis.

Si attendis, quid apud te ſis intus; non curabis, quid de te loquantur homines.

Homo videt in facie, Deus autem in corde.(a) Homo conſiderat actus, Deus verò penſat intentiones.

Benè ſemper agere, & modicum de ſe tenere, humilis animæ indicium eſt.

(a) 1. *Reg.* 16.

Nolle conſolari ab aliqua creatura, magnæ puritatis, & internæ fiduciæ ſignum eſt.

4. Qui nullum extrinſecus pro ſe teſtimonium quærit, liquet quòd totaliter ſe Deo commiſit.

Non enim, qui ſeipſum commendat, ille probatus eſt (ait B. Paulus) *ſed quem Deus commendat.* (*a*)

Ambulare cum Deo intus, nec aliqua affectione teneri foris, ſtatus eſt interni hominis.

CAPVT VII.

De amore IESV ſuper omnia.

1. BEATUS, qui intelligit, quid ſit amare Ieſum; & contemnere ſeipſum, propter Ieſum.

Oportet dilectum pro dilecto relinquere, quia Ieſus vult ſolus ſuper omnia amari. (*b*)

Dilectio creaturæ, fallax & inſtabilis.

Dilectio Ieſu, fidelis & perſeverabilis.

(a) 2. Cor. 10. (b) Deut. 6.

Qui adhæret creaturæ, cadet cum labili.

Qui amplectitur Ieſum, firmabitur in ævum.

Illum dilige,& amicum tibi retine; qui omnibus recedentibus, te non relinquet,nec patietur in fine perire.

Ab omnibus oportet te aliquando ſeparari,ſive velis,ſive nolis.

2. Teneas te apud Ieſum,vivens ac moriens: & illius fidelitati te committe,qui,omnibus deficientibus, ſolus te poteſt juvare.

Dilectus tuus talis eſt naturæ, ut alienum non velit admittere: ſed ſolus vult cor tuum habere, & tamquam rex in proprio throno ſedere.

Si ſcires te benè ab omni creatura evacuare,Ieſus deberet libenter tecum habitare.

Pænè totum perditum invenies, quidquid extra Ieſum, in hominibus poſueris.

Non

Non confidas, nec innitaris ſuper calamum ventoſum: quia *omnis caro fænũ, & omnis gloria eius, ut flos fæni* cadet. (a)

3. Citò decipieris, ſi ad externam hominum apparentiam tantùm aſpexeris.

Si enim tuum in aliis quæris ſolatium & lucrum, ſenties ſæpiùs detrimentum.

Si quæris in omnibus Ieſum, invenies utique Ieſum.

Si autem quæris teipſum, invenies etiam teipſum, ſed ad tuam perniciẽ.

Plus enim homo nocivior ſibi, ſi Ieſum non quærit, quàm totus mundus, & omnes ſui adverſarii.

CAPVT VIII.

De familiari amicitia IESV.

1. QUANDO Ieſus adeſt, totum bonum eſt, nec quidquam difficilè videtur: quando verò Ieſus non adeſt, totum durum eſt.

Quando Ieſus intus non loqui-

(a) *Iſaia* 40.

tur, conſolatio vilis eſt: ſi autem Ieſus unum tantùm verbum loquitur, magna conſolatio ſentitur.

Nónne Maria Magdalena ſtatim ſurrexit de loco, in quo flevit, quando Martha illi dixit: (a) *Magiſter adeſt, & vocat te?*

Felix hora, quando Ieſus vocat de lacrymis ad gaudium ſpiritus!

Quàm aridus & durus es ſine Ieſu! Quàm inſipiẽs & van⁹, ſi cupis aliquid extra Ieſum! Nónne hoc eſt majus dãnum, quàm ſi totũ perderes mundum?

2. Quid poteſt tibi mundus conferre, ſine Ieſu?

Eſſe ſine Ieſu, gravis eſt infernus: & eſſe cum Ieſu, dulcis paradiſus.

Si fuerit tecum Ieſus, nullus poterit nocere inimicus. (b)

Qui invenit Ieſum, invenit theſaurum bonum, imò bonum ſuper omne bonum.

Et qui perdit Ieſum, perdit nimis

(a) *Ioan.* 11. (b) *Rom.* 8.

mul-

multum,& plus quàm totum mundū.

Pauperrimus eſt,qui vivit ſine Ieſu: & ditiſsimus,qui benè eſt cum Ieſu.

3. Magna ars eſt, ſcire cum Ieſu converſari; & ſcire Ieſum tenere,magna prudentia.

Eſto humilis & pacificus, & erit tecum Ieſus.

Sis devotus & quietus, & manebit tecum Ieſus.

Potes citò fugare Ieſum,& gratiam ejus perdere, ſi volueris ad exteriora declinare.

Et ſi illum effugaveris & perdideris, ad quem fugies, & quem tunc quæres amicum?

Sine amico,non potes benè vivere: & ſi Ieſus non fuerit tibi præ omnibus amicus, eris nimis triſtis & deſolatus.

Fatuè igitur agis, ſi in aliquo altero confidis,aut lætaris.

Eligendum eſt magis, totum mun-

dum habere contrarium,quàm Ieſum offenſum.

Ex omnibus ergò charis, ſit Ieſus ſolus dilectus ſpecialis.

4. Diligantur omnes propter Ieſum,Ieſus autem propter ſeipſum.

Solus Ieſus Chriſtus ſingulariter eſt amandus; qui ſolus bonus & fidelis, præ omnibus invenitur amicis.

Propter ipſum, & in ipſo,tam amici quàm inimici,tibi ſint chari: & pro omnibus his exorandus eſt, ut omnes ipſum cognoſcant & diligant.

Numquam cupias ſingulariter laudari vel amari,quia hoc ſolius Dei eſt, qui ſimilem ſibi non habet.

Nec velis, quòd aliquis tecum in corde ſuo occupetur,neque tu cùm alicujus occuperis amore: ſed ſit Ieſus in te,& in omni bono homine.

5. Eſto purus & liber ab intus, ſine alicujus creaturæ implicamento.

Oportet te eſſe nudum, & purum cor

cor ad Deum gerere; ſi vis vacare & videre, quàm ſuavis eſt Dominus.

Et reverà ad hoc non pervenies, niſi gratiâ ejus fueris præventus & intractus: ut omnibus evacuatis & licentiatis, ſolus cum ſolo uniaris.

Quando enim gratia Dei venit ad hominem, tunc potens fit ad omnia: & quando recedit, tunc pauper & infirmus erit, & quaſi tantùm ad flagella relictus.

In his non debet dejici, nec deſperare; ſed ad voluntatem Dei æquanimiter ſtare, & cuncta ſupervenientia ſibi ad laudem Ieſu Chriſti perpeti: quia poſt hiemem ſequitur æſtas; poſt noctem redit dies; & poſt tempeſtatem magna ſerenitas.

CAPVT IX.

De carentia omnis ſolatii.

1. NON eſt grave, humanum contemnere ſolatium, cùm adeſt divinum.

Magnum eſt, & valdè magnum, tam humano quàm divino poſſe carere ſolatio: & pro honore Dei, libenter exilium cordis velle ſuſtinere: & in nullo ſeipſum quærere, nec ad proprium meritum reſpicere.

Quid magni eſt, ſi hilaris ſis & devotus adveniente gratia? optabilis cunctis hæc hora.

Satis ſuaviter equitat, quem gratia Dei portat.

Et quid mirum, ſi onus non ſentit, qui portatur ab omnipotente, & ducitur à ſummo ductore?

2. Libenter habemus aliquid pro ſolatio, & difficulter homo exuitur à ſeipſo.

Vicit ſanctus martyr Laurentius ſæculum, cum ſuo ſacerdote: quia omne, quod in mundo delectabile videbatur, deſpexit: & ſummum Dei ſacerdotem Sixtum, quem maximè diligebat, pro amore Christi,

etiam à ſe tolli clementer ferebat.

Amore igitur creatoris, amorem hominis ſuperavit: & pro humano ſolatio, divinum beneplacitum magis elegit.

Ita & tu aliquem neceſſarium, & dilectum amicum, pro amore Dei diſce relinquere.

Nec graviter feras, cùm ab amico derelictus fueris; ſciens, quoniam oportet nos omnes tandem ab invicem ſeparari.

3. Multum & diu, oportet hominem in ſeipſo certare, antequam diſcat ſeipſum plenè ſuperare, & totum affectum ſuum in Deum trahere.

Quando homo ſtat ſuper ſeipſum, facilè labitur ad conſolationes humanas:

Sed verus amator Chriſti, & ſtudioſus ſectator virtutum, non cadit ſuper conſolationes, nec quærit tales ſenſibiles dulcedines: ſed magis fortes

exercitationes, & pro Chriſto duros ſuſtinere labores.

4. Cùm igitur ſpiritualis à Deo conſolatio datur, cum gratiarum actione ſuſcipe eam: ſed Dei munus intellige eſſe, non tuum meritum.

Noli extolli, noli nimiùm gaudere, nec inaniter præſumere: ſed eſto magis humilior ex dono, cautior quoque & timoratior in cunctis actibus tuis: quoniam tranſibit hora illa, & ſequetur tentatio.

Cùm ablata fuerit conſolatio, non ſtatim deſperes: ſed cum humilitate, & patientia, expecta cæleſtem viſitationem: quoniam potens eſt Deus ampliorem tibi redonare conſolationem.

Iſtud non eſt novum, nec alienum viam Dei expertis: quia in magnis Sanctis, & in antiquis Prophetis fuit ſæpè talis alternationis modus.

5. Vnde quidam, præſente jam gratia, dicebat: (a) *Ego dixi in abundantia*

(a) *Pſal.* 29.

dantia mea, Non movebor in æternum.

Abſente verò gratia, quid in ſe fuerit expertus, adjungit dicens: (a) *Avertiſti faciem tuam à me, & factus ſum conturbatus.*

Inter hæc tamen nequaquam deſperat, ſed inſtantiùs Dominum rogat, & dicit: (b) *Ad te Domine clamabo; & ad Deum meum deprecabor.*

Denique orationis ſuæ fructum reportat, & ſe exauditum teſtatur, dicens: (c) *Audivit Dominus, & miſertus eſt mei: Dominus factus eſt adjutor meus.*

Sed in quo? (c) *Convertiſti*, inquit, *planctum meum in gaudium mihi, & circumdediſti me lætitia.*

Si ſic actum eſt cum magnis Sanctis, non eſt deſperandum nobis infirmis & pauperibus, ſi interdum in fervore, & interdum in frigiditate ſumus: quoniam ſpiritus venit & recedit, ſecundùm ſuæ beneplacitum voluntatis. Vnde beatus Iob ait: (d) *Viſitas eum diluculo, & ſubitò probas illum.*

6. Super

(a) *Pſ. 29.* (b) *Ibid.* (c) *Ibid.* (d) *Iob. 7.*

6. Super quid igitur ſperare poſſum, aut in quo confidere debeo, niſi in ſola magna miſericordia Dei, & in ſola ſpe gratiæ cæleſtis?

Sive enim adſint homines boni, ſive devoti fratres, vel amici fideles; ſive libri ſancti, vel tractatus pulchri; ſive dulcis cantus & hymni; omnia hæc modicum juvant, modicum ſapiunt, quando deſertus ſum à gratia, & in propria paupertate relictus.

Tunc non eſt melius remedium quàm patientia, & abnegatio mei in voluntate Dei.

7. Numquam inveni aliquem tam religioſum & devotum, qui non habuerit interdum gratiæ ſubtractionem, aut non ſenſerit fervoris diminutionem.

Nullus ſanctus fuit tam altè raptus & illuminatus, qui priùs vel poſteà non fuerit tentatus.

Non enim dignus eſt alta Dei contempla-

templatione, qui pro Deo non eſt exercitatus aliqua tribulatione.

Solet enim ſequentis conſolationis tentatio præcedens eſſe ſignum.

Nam tentationibus probatis, cæleſtis promittitur conſolatio. (a) *Qui vicerit*, inquit, *dabo ei edere de ligno vitæ.*

8. Datur autem conſolatio divina, ut homo fortior ſit ad ſuſtinendum adverſa.

Sequitur etiam tentatio, ne ſe elevet de bono.

Non dormit diabolus, nec caro adhuc mortua eſt: ideò non ceſſes te præparare ad certamen: quia à dextris & à ſiniſtris hoſtes ſunt, qui numquam quieſcunt.

CAPVT X.

De gratitudine pro gratia Dei.

1. Cur quæris quietem, cùm natus ſis ad laborem? (*b*)

Pone te ad patientiam magis, quàm ad conſolationes: & ad crucem portandam

(a) *Apoc. 2.* (b) *Iob. 5.*

tandam magis, quàm ad lætitiam.

Quis enim ſæcularium non libenter conſolationem & lætitiam ſpiritualem acciperet, ſi ſemper obtinere poſſet?

Excedunt enim ſpirituales conſolationes, omnes mundi delicias, & carnis voluptates.

Nam omnes deliciæ mundanæ, aut vanæ ſunt, aut turpes. Spirituales verò deliciæ, ſolæ jucundæ & honeſtæ, ex virtutibus progenitæ, & à Deo puris mentibus infuſæ.

Sed iſtis divinis conſolationibus nemo ſemper pro ſuo affectu frui valet; quia tempus tentationis non diu ceſſat.

2. Multum autem contrariatur ſupernæ viſitationi falſa libertas animi, & magna confidentia ſui.

Deus benè facit conſolationis gratiam dando: ſed homo malè agit, non totum Deo, cum gratiarum actione, retribuendo.

Et

Et ideò non poſſunt in nobis dona gratiæ fluere, quia ingrati ſumus auctori; nec totum refundimus fontali origini.

Semper enim debetur gratia dignè gratias referenti: & auferetur ab elato, quod dari ſolet humili.

3. Nolo conſolationem: quæ mihi auffert compunctionem: nec affecto contemplationem, quæ ducit in elationem.

Non enim omne altum, ſanctum: nec omne dulce, bonum: nec omne deſiderium, purum: nec omne charum, Deo gratum.

Libenter accepto gratiam, unde ſemper humilior & timoratior inveniar, atque ad relinquendum me paratior fiam.

Doctus dono gratiæ, & eruditus ſubtractionis verbere, non ſibi audebit quidquam boni attribuere: ſed potiùs ſe pauperem & nudum confitebitur.

Da

Da Deo, quod Dei eſt: & tibi adſcribe, quod tuum eſt: (*a*) hoc eſt, Deo gratias pro gratia tribue; tibi autem ſoli culpam, & dignam pœnam pro culpa, deberi ſentias.

4. Pone te ſempet ad infimum, & dabitur tibi ſummum: (*b*) nam ſummum non ſtat ſine infimo.

Summi Sancti apud Deum, minimi ſunt apud ſe: & quantò glorioſiores, tantò in ſe humiliores.

Pleni veritate & gloria cæleſti, non ſunt inanis gloriæ cupidi.

In Deo fundati & confirmati, nullo modo poſſunt eſſe elati.

Et qui totum Deo adſcribunt, quidquid boni acceperunt, gloriam ab invicem non quærunt: ſed gloriam, quæ à ſolo Deo eſt, volunt: & Deum in ſe & in omnibus Sanctis laudari ſuper omnia cupiunt, & ſemper in idipſum tendunt.

5. Eſto igitur gratus pro minimo,

(a) *Matth.* 22. (b) *Luca* 14.

& eris dignus majora accipere.

Sit tibi minimum, etiam pro maximo: & magis contemptibile, pro ſpeciali dono.

Si dignitas datoris inſpicitur, nullum datum parvum, aut nimis vile videbitur. Non enim parvum eſt, quod à ſummo Deo donatur.

Etiam ſi pœnas & verbera dederit, gratum eſſe debet: quia ſemper pro ſalute noſtra facit, quidquid nobis advenire permittit.

Qui gratiam Dei retinere deſiderat, ſit gratus pro gratia data, patiens pro ſublata. Oret ut redeat: cautus ſit & humilis, ne amittat.

CAPVT XI.

De paucitate amatorum crucis JESU.

1. HABET IESUS nunc multos amatores regni ſui cæleſtis, ſed paucos bajulatores ſuæ crucis.

Multos habet deſideratores conſolationis, ſed paucos tribulationis.

Plures

Plures invenit ſocios menſæ, ſed paucos abſtinentiæ.

Omnes cupiunt cum eo gaudere, pauci volunt pro eo aliquid ſuſtinere.

Multi IESUM ſequuntur uſque ad fractionem panis: ſed pauci uſque ad bibendum calicem paſsionis.

Multi miracula ejus venerantur, pauci ignominiam crucis ſequuntur.

Multi IESUM diligunt, quamdiu adverſa non contingunt.

Multi illum laudant & benedicunt, quamdiu conſolationes aliquas ab ipſo percipiunt.

Si autem IESUS ſe abſconderit, & modicum eos reliquerit; aut in querimoniam, vel in dejectionem nimiam cadunt.

2. Qui autem IESUM propter IESUM, & non propter ſuam propriam aliquam conſolationem diligunt, ipſum in omni tribulatione & anguſtia cordis; ſicut in ſumma conſolatione, benedicunt.

Et

Et ſi numquam eis conſolationem dare vellet, ipſum tamen ſemper laudarent, & ſemper gratias agere vellent.

3. O quantum poteſt amor Ieſu purus, nullo proprio commodo, vel amore permixtus!

Nónne omnes mercenarii ſunt dicendi, qui conſolationes ſemper quærunt?

Nónne amatores ſui magis, quàm Chriſti probantur, qui ſua commoda & lucra ſemper meditantur?

Vbi invenietur talis, qui velit Deo ſervire gratis?

4. Raró invenitur tam ſpiritualis aliquis, qui omnibus ſit nudatus.

Nam verum pauperem ſpiritu, & ab omni creatura nudum, quis inveniet? (*a*) Procul & de ultimis finibus pretium ejus.

Si dederit homo omnem ſubſtantiam ſuam, adhuc nihil eſt.

(a) *Prov.* 31.

Et ſi fecerit pœnitentiam magnam, adhuc exiguum eſt.

Et ſi apprehenderit omnem ſcientiam, adhuc longè eſt.

Et ſi habuerit virtutem magnam, & devotionem nimis ardentem, adhuc multum ſibi deeſt: ſcilicet unum, quod ſibi ſummè neceſſarium eſt.

Quid illud? *(a)* Vt omnibus relictis ſe relinquat, & à ſe totaliter exeat, nihilque de privato amore retineat.

Cumque omnia fecerit, quæ facienda noverit, nil ſe feciſſe ſentiat.

5. Non grande ponderet, quod grande æſtimari poſsit: ſed in veritate ſervum inutilem ſe pronuntiet, ſicut Veritas ait: (a) *Cùm feceritis omnia, quæ præcepta ſunt vobis, dicite, Servi inutiles ſumus.*

Tunc verè pauper, & nudus ſpiritu eſſe poterit, & cum Propheta dicere: (c) *Quia unicus & pauper ſum ego.*

Nemo tamen iſto ditior, nemo potentior,

(a) *Matth.* 16. (b) *Luca* 17. (c) *Pſal.* 24.

tentior, nemo liberior: qui ſe & omnia relinquere ſcit, & ad infimum ſe ponere.

CAPVT XII.

De regia via ſanctæ Crucis.

1. DURUS multis videtur hic ſermo: [a) *Abnega temetipſum, tolle crucem tuam, & ſequere Ieſum.*

Sed multò durius erit, audire illud extremum verbum: (b) *Diſcedite à me maledicti in ignem æternum.*

Qui enim modò libenter audiunt, & ſequuntur verbum crucis; tunc non timebunt ab auditione æternæ damnationis.

Hoc ſignum crucis erit in cœlo, cùm Dñus ad judicandum venerit.

Tunc omnes ſervi crucis, qui ſe Crucifixo conformaverunt in vita, accedent ad Chriſtum judicem cum magna fiducia.

2. Quid igitur times tollere crucem, per quam itur ad regnum?

(a) *Matth. 26.* (b) *Matth. 25.*

In cruce ſalus, in cruce vita, in cruce protectio ab hoſtibus.

In cruce infuſio ſupernæ ſuavitatis, in cruce robur mentis, in cruce gaudium ſpiritus.

In cruce ſumma virtutis, in cruce perfectio ſanctitatis.

Non eſt ſalus animæ, nec ſpes æternæ vitæ, niſi in cruce.

Tolle ergo crucem tuam, & ſequere Ieſum, & ibis in vitam æternam. (*a*)

Præceſsit ille bajulans ſibi crucem, & mortuus eſt pro te in cruce; ut & tu tuam portes crucem, & mori affectes in cruce.

Quia ſi commortuus fueris, etiam cum illo pariter vives. Et ſi ſocius fueris pœnæ, eris & gloriæ. (*b*)

3. Ecce in cruce totum conſtat, & in moriendo totum jacet; & non eſt alia via ad vitam, & ad veram internam pacem, niſi via ſanctæ crucis, & quotidianæ mortificationis.

(*a*) *Lucæ* 14. (b) 2. *Cor*. 1.

Am-

Ambula ubi vis, quære quodcunque volueris: & non invenies altiorem viam ſuprà, nec ſecuriorem viam infrà, niſi viam ſanctæ crucis.

Diſpone & ordina omnia ſecundùm tuum velle & videre: & non invenies, niſi ſemper aliquid pati debere, aut ſpontè, aut invitè; & ita crucem ſemper invenies.

Aut enim in corpore dolorem ſenties, aut in anima ſpiritus tribulationem ſuſtinebis.

4. Interdum à Deo relinquêris, interdum à proximo exercitaberis: & quod amplius eſt, ſæpè tibimetipſi gravis eris.

Nec tamen aliquo remedio vel ſolatio liberari ſeu alleviari poteris: ſed donec Deus voluerit, oportet ut ſuſtineas.

Vult enim Deus, ut tribulationem ſine conſolatione pati diſcas, & ut illi totaliter te ſubjicias, & humilior ex tribulatione fias.

Nemo ita cordialiter ſentit paſsionem Chriſti, ſicut is, cui contigerit ſimilia pati.

Crux ergo ſemper parata eſt, & ubique te expectat.

Non potes effugere, ubicunque cucurreris: quia ubicunque veneris, teipſum tecum portas, & ſemper teipſum invenies.

Converte te ſuprà, converte te infrà: converte te extrà, converte te intrà: & in his omnibus invenies crucẽ:

Et neceſſe eſt te ubique tenere patientiam, ſi internam vis habere pacẽ, & perpetuam promereri coronam.

5. Si libenter crucem portas, portabit te, & ducet ad deſideratum finem, ubi ſcilicet finis patiendi erit, quamvis hîc non erit.

Si invitè portas, onus tibi facis, & teipſum magis gravas: & tamen oportet ut ſuſtineas.

Si abjicis unam crucem, aliam pro-

cul

cul dubio invenies, & forſitan gravio-rem.

6. Credis tu evadere, quod nullus mortalium potuit præterire? Quis ſanctorum in mundo ſine cruce & tribulatione fuit?

Nec enim IeſusChriſtus, Dominus noſter, una hora ſine dolore paſsionis fuit, quamdiu vixit. *Oportebat* (ait) *Chriſtum pati, & reſurgere à mortuis, & ita intrare in gloriam ſuam.* (a)

Et quomodo tu aliam viam quæris, quàm hanc regiam viam, quæ eſt via ſanctæ crucis?

7. Tota vita Chriſti, crux fuit & martyrium: & tu quæris requiem & gaudium?

Erras, erras, ſi aliud quæris, quàm pati tribulationes: quia tota iſta vita mortalis, plena eſt miſeriis, & circumſignata crucibus.

Et quantò altiùs quis in ſpiritu profecerit, tantò graviores ſæpè cruces in-

(a) *Lucæ* 24.

veniet ; quia exilii ſui pœna, magis ex amore creſcit.

8. Sed tamen, iſte ſic multipliciter afflictus, non eſt ſine levamine conſolationis: quia fructum maximum ſibi ſentit accreſcere ex ſufferentia ſuæ crucis.

Nam dum ſponte ſe illi ſubjicit, omne onus tribulationis in fiduciam divinæ conſolationis convertitur.

Et quantò caro magis per afflictionem atteritur, tantò ſpiritus ampliùs per internam gratiam roboratur.

Et nonnunquam in tantum confortatur ex affectu tribulationis & adverſitatis, ob amorem conformitatis crucis Chriſti, ut ſe ſine dolore & tribulatione eſſe non vellet: quoniam tantò ſe acceptiorem Deo credit, quantò plura & graviora pro eo perferre potuerit.

Non eſt iſtud hominis virtus, ſed gratia Chriſti, quæ tanta poteſt & agit

in

in carne fragili; ut quod naturaliter ſemper abhorret & fugit, hoc fervore ſpiritus aggrediatur & diligat.

9. Non eſt ſecundùm hominem crucem portare, crucem amare, corpus caſtigare & ſervituti ſubjicere: honores fugere, contumelias libenter ſuſtinere, ſeipſum deſpicere & deſpici optare: adverſa quæque cum damnis perpeti, & nihil proſperitatis in hoc mundo deſiderare.

Si ad teipſum reſpicis, nihil hujusmodi ex te poteris.

Sed ſi in Domino confidis, dabitur tibi fortitudo de cœlo, & ſubjicientur ditioni tuæ mundus & caro.

Sed nec inimicum diabolum timebis, ſi fueris fide armatus, & cruce Chriſti ſignatus.

10. Pone te ergo, ſicut bon⁹ & fidelis ſervus Chriſti, ad portandã viriliter crucem Dñi tui, pro te ex amore crucifixi.

Præpara te ad toleranda multa adverſa & varia incommoda, in hac miſera vita : quia ſic tecum erit, ubicunque fueris : & ſic reverà invenies, ubicunque latueris.

Oportet ita eſſe : & non eſt remedium evadendi à tribulatione malorum & dolore, quàm ut te patiaris.

Calicem Domini affectanter bibe, ſi amicus ejus eſſe, & partem cum eo habere deſideras. (a]

Conſolationes Deo committe: faciat ipſe cum talibus, ſicut ſibi magis placuerit.

Tu verò, pone te ad ſuſtinendum tribulationes, & reputa eas maximas conſolationes : quia non ſunt condignæ paſsiones hujus temporis, ad futuram gloriam promerendam, etiam ſi ſolus omnes poſſes ſuſtinere. (b)

11. Quando ad hoc veneris, quod tribulatio tibi dulcis eſt, & ſapit pro Chriſto : tunc benè tecum eſſe æſtima,

(a) *Mat.* 20. & *Io.* 18. (b) *Rom.* 8.

ma, quia inveniſti paradiſum in terra.

Quamdiu pati grave tibi eſt, & fugere quæris; tamdiu malè habebis, & ſequetur te ubique fuga tribulationis.

12. Si ponis te, ad quod eſſe debes, videlicet ad patiendum & moriendũ, fiet citò meliùs, & pacem invenies.

Etiam ſi raptus fueris uſque ad tertium cœlum cum Paulo, (a) non es propterea ſecuratus de nullo contrario patiendo. *Ego* (inquit Ieſus) *oſtendam illi, quanta oporteat eum pro nomine meo pati.* (b)

Pati ergo tibi remanet, ſi Ieſum diligere, & perpetuò illi ſervire placet.

13. Vtinam dignus eſſes aliquid pro nomine Ieſu pati: quàm magna gloria remaneret tibi, quanta exultatio omnibus Sanctis Dei, quanta quoque ædificatio eſſet proximi!

Patientiam quidem omnes recommendant: ſed heu! quàm pauci ſunt, qui pati deſiderant.

(a) 2. Cor. 12. (b) Act. 9.

Meritò deberes libenter modicum pati pro Chriſto, cùm multi graviora patiuntur pro mundo.

14. Scias pro certo, quia morientem te oportet ducere vitam. Et quantò quiſque plus ſibi moritur, tantò magis Deo vivere incipit.

Nemo aptus eſt ad comprehendendum cœleſtia, niſi ſe ſubmiſerit ad portandum pro Chriſto adverſa.

Nihil Deo acceptius, nihil tibi ſalubrius in mundo iſto, quàm libenter pati pro Chriſto.

Et ſi eligendum tibi eſſet, magis optare deberes, pro Chriſto adverſa pati, quàm multis conſolationibus recreari: quia Chriſto ſimilior eſſes, & omnibus Sanctis conformior.

Non enim ſtat meritum noſtrum, & profectus ſtatûs noſtri, in multis ſuavitatibus & conſolationibus: ſed potiùs in magnis gravitatibus & tribulationibus perferendis.

15. Si

15. Si quidem aliquid melius & utilius ſaluti hominum, quàm pati, fuiſſet; Chriſtus utique verbo & exemplo oſtendiſſet.

Nam & ſequentes ſe diſcipulos, omneſque eum ſequi cupientes, manifeſtè ad crucem portandam hortatur, dicens: *Si quis vult venire poſt me, abneget ſemetipſum, & tollat crucem ſuam, & ſequatur me.* [a]

Omnibus ergo perlectis & ſcrutatis, ſit hæc concluſio finalis: *Quoniam per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum Dei.* (b)

(a) *Lucæ 9.* (b) *Act. 14.*

FINIS LIBRI II.

THOMAE A KEMPIS CANONICI REGULARIS ORDINIS S. AUGUSTINI

DE IMITATIONE CHRISTI,

LIBER TERTIUS.

De interna conſolatione.

CAPUT I.

De interna Chriſti locutione ad animam fidelem.

1. A*UDIAM, quid loquatur in me Dominus Deus.* (a)

Beata anima, quæ Dominum in ſe loquentem audit: & de ore ejus, conſolationis verbum accipit.

Beatæ aures, quæ venas divini ſuſurri ſuſcipiunt, & de mundi hujus ſuſurrationibus nihil advertunt.

Beatæ plane aures, quæ non vocem foris

(a) *Pſal.* 84. 1. *Reg.* 3.

foris ſonantem, ſed intus auſcultant veritatem docentem.

Beati oculi, qui exterioribus clauſi, interioribus autem ſunt intenti.

Beati, qui interna penetrant, & ad capienda arcana cœleſtia magis ac magis per quotidiana exercitia ſe ſtudent præparare.

Beati, qui Deo vacare geſtiunt, & ab omni impedimẽto ſæculi ſe excutiũt.

Animadverte hæc anima mea, & claude ſenſualitatis tuæ oſtia: ut poſsis audire, quid in te loquatur Dominus Deus tuus.

2. Hæc dicit dilectus tuus: Salus tua ego ſum; pax tua, & vita tua.

Serva te apud me, & pacẽ invenies.

Dimitte omnia tranſitoria, quære æterna.

Quid ſunt omnia temporalia, niſi ſeductoria? Et quid juvant omnes creaturæ, ſi fueris à creatore deſerta?

Omnibus ergo abdicatis, creatori

tuo te redde placitam ac fidelē, ut veram valeas apprehendere beatitudinē.

CAPVT II.

Quòd veritas intus loquitur ſine ſtrepitu verborum.

1. LOQUERE *Domine, quia audit ſervus tuus.*(a) *Servus tuus ſum ego, da mihi intellectum, ut ſciam teſtimonia tua.* (b)

Inclina cor meum in verba oris tui; fluat ut ros eloquium tuum.

Dicebant olim filii Iſrael ad Moyſen: (c) *Loquere tu nobis, & audiemus: non loquatur nobis Dominus, ne fortè moriamur.*

Non ſic Domine, non ſic oro: ſed magis cum Samuele Propheta humiliter ac deſideranter obſecro: [d) *Loquere Domine, quia audit ſervus tuus.*

Non loquatur mihi Moyſes, aut aliquis ex Prophetis: ſed tu potiùs loquere Domine Deus, inſpirator & illuminator omnium Prophetarum: quia tu ſolus ſine eis potes me perfectè imbuere; illi autem ſine te nihil proficient.

2. Poſ-

(a) 1. *Reg.* 3. (b) *Pſ.* 118. (c) *Exod.* 20. (d) 1. *Reg.* 3.

2. Poſſunt quidem verba ſonare, ſed ſpiritum non conferunt.

Pulchriter dicunt; ſed, te tacente, cór non accendunt.

Litteras tradunt, ſed tu ſenſum aperis. Myſteria proferunt, ſed tu reſeras intellectum ſignatorum.

Mandata edicunt, ſed tu juvas ad perficiendum.

Viam oſtendunt, ſed tu confortas ad ambulandum.

Illi foris tantùm agunt, ſed tu corda inſtruis & illuminas.

Illi exteriùs rigant, ſed tu fœcunditatem donas.

Illi clamant verbis, ſed tu auditui intelligentiam tribuis.

3. Non ergo loquatur mihi Moyſes, ſed tu Domine Deus meus æterna veritas: ne fortè moriar, & ſine fructu efficiar, ſi fuero tantùm foris admonitus, & intus non accenſus:

Ne ſit mihi ad judicium, verbum

audi-

auditum, & non factum: cognitũ, nec amatum: creditum, & non ſervatum.

Loquere igitur *Domine, quia audit ſervus tuus:* [*a*] *verba* enim *vitæ æternæ habes.*

Loquere mihi, ad qualemcunque animæ meæ conſolationem, & ad totius vitæ meæ emendationem: tibi autem ad laudem & gloriam, & perpetuum honorem.

CAPVT III.

Quod verba Dei cum humilitate ſunt audienda: & quòd multi ea non ponderant.

1. AUDI fili verba mea, verba ſuaviſſima, omnem Philoſophorum & Sapientium hujus mundi ſcientiam excedentia.

Verba mea ſpiritus & vita ſunt, (*b*) nec humano ſenſu penſanda. Non ſunt ad vanam complacentiã trahenda, ſed in ſilentio audienda, & cum omni humilitate atq; magno affectu ſuſcipienda.

2. Et dixi: (*c*) *Beatus, quem tu erudieris Domine, & de lege tua docueris eum: ut mitiges ei à diebus malis*, & non deſoletur in terra.

3. Ego

(a) 1. *Reg.* 3. *Ioan.* 6. (b) *Ioan.* 6. (c) *Pſal.* 93.

3. Ego, inquit Dominus, (a) docui Prophetas ab initio, & uſque nunc non ceſſo omnibus loqui:

Sed multi ad vocem meam ſurdi ſunt, & duri.

Plures mundum libentiùs audiunt, quàm Deum: faciliùs ſequuntur carnis ſuæ appetitum, quàm Dei beneplacitum.

Promittit mundus temporalia & parva, & ſervitur ei aviditate magna: ego promitto ſumma & æterna, & torpeſcunt mortalium corda.

Quis tanta cura mihi in omnibus ſervit & obedit, ſicut mundo & dominis ejus ſervitur? (b) *Erubeſce Sidon, ait mare.* Et ſi cauſam quæris, audi quare.

Pro modica præbenda, longa via curritur: pro æterna vita, à multis vix pes ſemel à terra levatur.

Vile pretium quæritur: pro uno numiſmate interdum turpiter litigatur: pro vana re & parva promiſsione, die

(a) *Hebr.* 1. (b) *Iſaia* 23.

die noctuque fatigari non timetur.

4. Sed, proh pudor! pro bono incommutabili, pro præmio inæſtimabili, pro ſummo honore & gloria interminabili, vel ad modicum fatigari pigritatur.

Erubeſce ergo ſerve piger & queruloſe, quòd illi paratiores inveniuntur ad perditionem, quàm tu ad vitam.

Gaudent illi ampliùs ad vanitatem, quàm tu ad veritatem.

Equidem ſpe ſua nonnumquam fruſtrantur, ſed promiſsio mea neminem fallit, nec confidentem mihi dimittit inanem.

Quod promiſi, dabo; quod dixi, implebo; ſi tamen uſque in finem fidelis in dilectione mea quis permanſerit.

Ego remunerator ſum omnium bonorum, & fortis probator omnium devotorum.

5. Scribe verba mea in corde tuo; & pertracta diligenter: erunt enim in tem-

témpore tentationis valde neceſſaria.

Quod non intelligis cùm legis, cognoſces in die viſitationis.

Dupliciter ſoleo electos meos viſitare, tentatione ſcilicet & conſolatione.

Et duas lectiones eis quotidie lego: unam, increpando eorum vitia; alteram, exhortando ad virtutum incrementa.

Qui habet verba mea, & ſpernit ea, habet qui judicet eũ in noviſsimo die.

Oratio ad implorandam devotionis gratiam.

6. Domine Deus meus, omnia bona mea tu es. Et quis ego ſum, ut audeam ad te loqui?

Ego ſum pauperrimus ſervulus tuus, & abjectus vermiculus: multò pauperior & contemptibilior, quàm ſcio, & dicere audeo.

Memento tamen Domine, quia nihil ſum, nihil habeo, nihilque valeo,

Tu

Tu ſolus bonus, juſtus & ſanctus; tu omnia potes, omnia præſtas, omnia imples, ſolum peccatorem inanem relinquens.

Reminiſcere miſerationum tuarum, & imple cor meum gratia tua, qui non vis eſſe vacua opera tua.

7. Quomodo poſſum me tolerare in hac miſera vita, niſi me confortaverit miſericordia & gratia tua?

Noli avertere faciem tuam à me: noli viſitationem tuam prolongare: noli conſolationem tuam abſtrahere, ne fiat (a) *anima mea ſicut terra ſine aqua tibi.*

Domine, (b) *doce me facere voluntatem tuam*; doce me coram te dignè & humiliter converſari: quia ſapientia mea tu es, qui in veritate me cognoſcis, & cognoviſti antequam fieret mundus, & antequam natus eſſem in mundo.

(a) *Pſal.* 143. (b) *Ibid.*

CAPVT IV.

Quòd in veritate & humilitate coram Deo converſandum eſt.

1. FILI, ambula coram me in veritate, & in ſimplicitate cordis tui quære me ſemper.

Qui ambulat coram me in veritate, (a) tutabitur ab incurſibus malis, & veritas liberabit eos à ſeductoribus, & detractionibus iniquorum.

Si veritas te liberaverit, verè liber eris, & non curabis de vanis hominum verbis.

Domine verum eſt. Sicut dicis, ita, quæſo, mecum fiat. Veritas tua me doceat; ipſa me cuſtodiat, & uſque ad ſalutarem finem conſervet.

Ipſa me liberet ab omni affectione mala, & inordinata dilectione: & ambulabo tecum in magna cordis libertate.

2. Ego te docebo (ait veritas) quæ recta ſunt, & placita coram me.

(a) *Sap.*1.

Cogita

Cogita peccata tua, cum diſplicentia magna & mœrore: & nunquam reputes te aliquid eſſe propter opera bona.

Reverà peccator es, & multis paſſionibus obnoxius & implicatus.

Ex te ſemper ad nihil tendis; citò laberis, citò vinceris; citò turbaris, citò diſſolveris.

Non habes quidquam unde poſsis gloriari, ſed multa unde te debeas vilificare: (a) quia multò infirmior es, quàm valeas comprehendere.

3. Nil ergo magnum tibi videatur ex omnibus quæ agis.

Nil grande, nil pretioſum & admirabile, nil reputatione appareat dignum; nil altum, nihil verè laudabile & deſiderabile, niſi quod æternum eſt.

Placeat tibi ſuper omnia æterna Veritas, diſpliceat tibi ſemper tua maxima vilitas.

Nil ſic timeas, ſic vituperes & fugias,

(a) 1. *Cor.* 4.

gias,ſicut vitia & peccata tua:quæ magis diſplicere debent, quàm quælibet rerum damna.

Quidam non ſincerè coram me ambulant, ſed quadam curioſitate & arrogantia ducti, volunt ſecreta mea ſcire, & alta Dei intelligere, ſe & ſuam ſalutem negligentes.

Hi ſæpè in magnas tentationes & peccata, propter ſuam ſuperbiam & curioſitatem, me eis adverſante, labuntur.

4. Time judicia Dei,expaveſce iram omnipotentis. Noli autem diſcutere opera Altiſsimi, ſed tuas iniquitates perſcrutare, in quantis deliquiſti, & quàm multa bona neglexiſti.

Quidam ſolùm portant ſuam devotionem in libris, quidam in imaginibus,quidam autem in ſignis exterioribus & figuris.

Quidam habent me in ore,ſed modicum eſt in corde.

Sunt

Sunt alii, qui intellectu illuminati & affectu purgati, ad æterna ſemper anhelant: de terrenis graviter audiunt, neceſsitatibus naturæ dolenter inſerviunt: & hi ſentiunt, quid ſpiritus veritatis loquitur in eis.

Quia docet eos terrena deſpicere, & amare cæleſtia; mundum negligere, & cælum tota die ac nocte deſiderare.

CAPVT V.

De mirabili affectu divini amoris.

1. BENEDICO te Pater cæleſtis, Pater Domini mei IESU Chriſti, quia mei pauperis dignatus es recordari.

O Pater miſericordiarum, & Deus totius conſolationis, gratias tibi, qui me indignum omni conſolatione, quandoque tua recreas conſolatione.

Benedico te ſemper & glorifico, cum unigenito Filio tuo, & Spiritu ſancto Paraclito in ſæcula ſæculorum.

Eja Domine Deus amator ſancte meus, cùm tu veneris in cor meum, exulta-

exultabunt omnia interiora mea.

Tu es gloria mea & exultatio cordis mei. (a)

Tu ſpes mea & refugium meum in die tribulationis meæ. (b)

2. Sed quia adhuc debilis ſum in amore, & imperfectus in virtute; ideò neceſſe habeo à te confortari & conſolari: propterea viſita me ſæpiùs, & inſtrue diſciplinis ſanctis.

Libera me à paſsionibus malis, & ſana cor meum ab omnibus affectionibus inordinatis: ut intùs ſanatus & benè purgatus, aptus efficiar ad amandum, fortis ad patiendum, ſtabilis ad perſeverandum.

3. Magna res eſt amor, magnum omnino bonum: quod ſolum leve facit omne oneroſum, & fert æqualiter omne inæquale.

Nam onus ſine onere portat, & omne amarum dulce ac ſapidum efficit.

Amor Ieſu nobilis, ad magna ope-

(a) *Pſ.32.* (b) *Pſ.31.*

randa impellit, & ad deſideranda ſemper perfectiora excitat.

Amor vult eſſe ſurſum, nec ullis infimis rebus retineri.

Amor vult eſſe liber, & ab omni mundana affectione alienus, ne internus ejus impediatur aſpectus: ne per aliquod commodum temporale implicationes ſuſtineat, aut per incommodum ſuccumbat.

Nihil dulcius eſt amore, nihil fortius, nihil altius, nihil latius, nihil jucundius, nihil plenius nec melius in cælo & in terra: quia amor ex Deo natus eſt, nec poteſt, niſi in Deo, ſuper omnia creata quieſcere.

4. Amans volat, currit & lætatur; liber eſt, & non tenetur.

Dat omnia pro omnibus, & habet omnia in omnibus; quia in uno ſummo ſuper omnia quieſcit, ex quo omne bonum fluit & procedit.

Non reſpicit ad dona, ſed ad donantem,

nanté, ſe convertit ſuper omnia bona.

Amor modum ſæpè neſcit, ſed ſuper omnem modum ferveſcit.

Amor onus non ſentit, labores non reputat; plus affectat, quàm valet: de impoſsibilitate non cauſatur, quia cuncta ſibi poſſe & licere arbitratur.

Valet igitur ad omnia, & multa implet, & affectui mancipat, ubi non amans deficit & jacet.

5. Amor vigilat, & dormiens non dormitat.

Fatigatus non laſſatur, arctatus non arctatur, territus non conturbatur: ſed ſicut vivax flamma & ardens facula, ſurſum erumpit, ſecureq́ue pertranſit.

Si quis amat, novit quid hæc vox clamet.

Magnus clamor in auribus Dei eſt ipſe ardens affectus animæ, quæ dicit: Deus meus, amor meus: tu totus meus, & ego totus tuus.

6. Dilata me in amore, ut diſcam interiori cordis ore deguſtare, quàm ſuave ſit amare, & in amore liquefieri & natare.

Tenear amore, vadens ſupra me, præ nimio fervore & ſtupore.

Cantem amoris canticum, ſequar te dilectum meum in altum, deficiat in laude tua anima mea, jubilans ex amore.

Amem te plus quam me, nec me niſi propter te: & omnes in te, qui verè amant te, ſicut jubet lex amoris lucens ex te.

7. Eſt amor velox, ſincerus, pius, jucundus & amœnus: fortis, patiens, fidelis, prudens, longanimis, virilis, & ſeipſum numquam quærens.

Vbi enim ſeipſum aliquis quærit, ibi ab amore cadit.

Eſt amor circumſpectus, humilis & rectus: non mollis, non levis, nec vanis intendens rebus; ſobrius, caſtus, ſtabilis,

ſtabilis, quietus, & in cunctis ſenſibus cuſtoditus.

Eſt amor ſubjectus & obediens Prælatis, ſibi vilis & deſpectus, Deo devotus & gratificus, fidens & ſperans ſemper in eo, etiam cùm ſibi non ſapit Deus: quia ſine dolore non vivitur in amore.

8. Qui non eſt paratus omnia pati, & ad voluntatem ſtare dilecti, non eſt dignus amator appellari.

Oportet amantem, omnia dura & amara, propter dilectum libenter amplecti; (a) nec ob contraria accidentia ab eo deflecti.

CAPUT VI.

De probatione veri amatoris.

1. FILI, non es adhuc fortis & prudens amator.

Quare Domine?

Quia propter modicam contrarietatem deficis à cœptis, & nimis avidè conſolationem quæris.

(a) *Rom.* 8.

Fortis amator ſtat in tentationibus, nec callidis credit perſuaſionibus inimici. Sicut ei in proſperis placeo, ita nec in adverſis diſpliceo.

2. Prudens amator non tam donum amantis conſiderat, quàm dantis amorem.

Affectũ potiùs attendit, quàm cenſum: & infra dilectũ omnia data ponit.

Nobilis amator non quieſcit in dono, ſed in me ſuper omne donum.

Non eſt ideò totum perditum, ſi quandoque minùs benè de me, vel de Sanctis meis ſentis, quàm velles.

Affectus ille bonus & dulcis, quem interdum percipis, affectus gratiæ præſentis eſt, & quidam prægustus patriæ cæleſtis: ſuper quo non nimiùm innitendum, quia vadit, & venit.

Certare autem adverſus incidentes malos motus animi, ſuggeſtionemq́ue ſpernere diaboli, inſigne eſt virtutis, & magni meriti.

3. Non

3. Non ergo te conturbent alienæ phantaſiæ, de quacumque materia ingeſtæ.

Forte ſerva propoſitum, & intentionem rectam ad Deum.

Nec eſt illuſio, quòd aliquando in exceſſum ſubitò raperis, & ſtatim ad ſolitas ineptias cordis reverteris.

Illas enim invitè magis pateris, quàm agis: & quàm diu diſplicent & renititeris, meritum eſt & non perditio.

4. Scito, quòd antiquus inimicus omnino nititur impedire deſiderium tuum in bono, & ab omni devoto exercitio evacuare: à Sanctorum ſcilicet cultu, à pia paſsionis meæ memoria, à peccatorum utili recordatione, à proprii cordis cuſtodia, & à firmo propoſito proficiendi in virtute.

Multas malas cogitationes ingerit, ut tædium tibi faciat & horrorem: ut ab oratione revocet, & ſacra lectione.

Diſplicet ſibi humilis confeſsio, & (ſi poſſet) à Communione ceſſare faceret.

Non credas ei, neque cures illum, licet ſæpiùs tibi deceptionis tetenderit laqueos.

Sibi imputa, cùm mala infert & immunda. Dicito illi:

Vade immunde ſpiritus, erubeſce miſer, valdè immundus es tu, qui talia infers auribus meis.

Diſcede à me ſeductor peſsime, non habebis in me partem ullam: ſed Ieſus mecum erit, tamquam bellator fortis, & tu ſtabis confuſus.

Malo mori, & omnem pœnam ſubire, quàm tibi conſentire.

Tace & obmuteſce; non audiam te ampliùs, licet plures mihi moliris moleſtias. (a) *Dominus illuminatio mea & ſalus mea, quem timebo?*

Si conſiſtant adverſum me caſtra, non timebit cor meum. (b) Dominus adjutor meus, & redemptor meus.

(a) *Pſal. 26.* (b) *Ibid.*

5. Cer-

5. Certa tamquam miles bonus: & ſi interdum ex fragilitate corruis, reſume vires fortiores prioribus, confidens de ampliori gratia mea: & multum præcave à vana complacentia & ſuperbia.

Propter hoc multi in errorem ducuntur, & in cæcitatem pænè incurabilem quandoque labuntur.

Sit tibi in cautelam & perpetuam humilitatem, ruina hæc ſuperborum de ſe ſtultè præſumentium.

CAPVT VII.

De occultanda gratia ſub humilitatis cuſtodia.

1. FILI, utilius eſt tibi & ſecurius, devotionis gratiam abſcondere, nec in altum te efferre, nec multum indè loqui, neque multum ponderare: ſed magis temetipſum deſpicere, & tamquam indigno datam timere.

Non eſt huic affectioni tenaciùs in-

hærendum, quæ citiùs poteſt mutari in contrarium.

Cogita in gratia, quàm miſer & inops eſſe ſoles ſine gratia.

Nec eſt in eo tantùm ſpiritualis vitæ profectus, cùm conſolationis habueris gratiam: ſed cùm humiliter, & abnegatè, patienterque tuleris ejus ſubtractionem: ita, quòd tunc ab orationis ſtudio non torpeas, nec reliqua opera tua ex uſu facienda, omnino dilabi permittas:

Sed ſicut meliùs potueris & intellexeris, libenter quod in te eſt, facias: nec propter ariditatem, ſeu anxietatem mentis quam ſentis, te totaliter negligas.

2. Multi enim ſunt, qui cùm non benè eis ſucceſſerit, ſtatim impatientes fiunt aut deſides.

Non enim ſemper eſt in poteſtate hominis via ejus; (a) ſed Dei eſt dare, & conſolari, quando vult, & quantum

(a) *Ier.* 10. vult,

vult, & cui vult, ſicut ſibi placuerit, & non ampliùs.

Quidam incauti, propter devotionis gratiam, ſeipſos deſtruxerunt: quia plus agere voluerunt quàm potuerunt, non penſantes ſuæ parvitatis menſuram; ſed magis cordis affectum ſequentes, quàm rationis judicium.

Et quia majora præſumpſerunt, quàm Deo placitum fuit, idcircò gratiam citò perdiderunt.

Facti ſunt inopes, & viles relicti, qui in cælum poſuerunt nidum ſibi: ut humiliati & depauperati, diſcant non in alis ſuis volare, ſed ſub pennis meis ſperare.

Qui adhuc novi ſunt & imperiti in via Domini, niſi conſilio diſcretorum ſe regant, faciliter decipi poſſunt & elidi.

3. Quòd ſi ſuum ſentire magis ſequi, quàm aliis exercitatis credere volunt, erit eis periculoſus exitus; ſi

tamen retrahi à proprio conceptu noluerint.

Rarò ſibiipſis ſapientes, ab aliis regi humiliter patiuntur.

Melius eſt, ſapere modicum cum humilitate, & parva intelligentia, quàm magni ſcientiarum theſauri cum vana complacentia.

Melius eſt tibi minus habere, quàm multum unde poſſes ſuperbire.

Non ſatis diſcretè agit, qui ſe totum lætitiæ tradit, obliviſcens priſtinæ inopiæ ſuæ, & caſti timoris Domini, qui timet gratiam oblatam amittere.

Nec etiam ſatis virtuosè ſapit, qui tempore adverſitatis & cujuſque gravitatis, nimis deſperatè ſe gerit, & minùs fidenter de me, quàm oportet, recogitat ac ſentit.

4. Qui tempore pacis nimis ſecurus eſſe voluerit, ſæpè tempore belli nimis dejectus & formidoloſus reperietur.

Si

Si ſcires ſemper humilis & modicus in te permanere, nec non ſpiritum tuum benè moderare & regere, non incideres tam citó in periculum, & offenſam.

Conſilium bonum eſt, ut, fervoris ſpiritu concepto, mediteris quid futurum ſit abſcedente lumine.

Quod dum contigerit, recogita, & denuò lucem poſſe reverti, quàm ad cautelam tibi, mihi autem ad gloriam, ad tempus ſubtraxi.

5. Vtilior eſt ſæpè talis probatio, quàm ſi ſemper proſpera pro tua haberes voluntate.

Nam merita non ſunt ex hoc exiſtimanda, ſi quis plures viſiones aut cōſolationes habeat; vel ſi peritus ſit in Scripturis, aut in altiori ponatur gradu:

Sed ſi vera fuerit humilitate fundatus, & divina charitate repletus: ſi Dei honorem purè & integrè ſemper quærat: ſi ſeipſum nihil reputet, & in veri-

tate deſpiciat, atque ab aliis etiam deſpici & humiliari magis gaudeat, quàm honorari.

CAPVT VIII.

De vili æſtimatione ſuiipſius in oculis Dei.

1. LOQUAR *ad Dominum meum, cùm ſim pulvis & cinis?* (a) Si me ampliùs reputavero, ecce tu ſtas contra me: & dicunt teſtimonium verum iniquitates meæ, nec poſſum contradicere.

Si autem me vilificavero, & ad nihilum redegero, & ab omni propria reputatione defecero atque (ſicut ſum) pulverizavero, erit mihi propitia gratia tua, & vicina cordi meo lux tua: & omnis æſtimatio, quantulacunq; minima, in valle nihileitatis meæ ſubmergetur, & peribit in æternum.

Ibi oſtendis me mihi, quid ſum, quid fui, & quò deveni: quia nihil ſum & neſcivi.

Si mihi ipſi relinquor, ecce nihil, & tota infirmitas: ſi autem ſubitò me re-

(a) *Gen.* 18.

ſpe-

ſpexeris, ſtatim fortis efficior, & novo replcor gaudio.

Et mirum valdè, quòd ſic repentè ſublevor, & tam benignè à te complector, qui proprio pondere ſemper ad ima feror.

2. Facit hoc amor tuus, gratis præveniens me, & in tam multis ſubveniens neceſsitatibus, à gravibus quoq; cuſtodiens me periculis, & ab innumeris (ut verè dicam) eripiens malis.

Me ſiquidem malè amando, me perdidi; & te ſolùm quærendo, & purè amando, me & te pariter inveni, atque ex amore prôfundiùs ad nihilum me redegi.

Quia tu, ô dulciſsime, facis mecum ſupra meritum omne, & ſupra id quàm audeo ſperare vel rogare.

3. Benedictus ſis Deus meus; quia licet ego omnibus bonis ſim indign9, tua tamen nobilitas & infinita bonitas nunquam ceſſat benè facere etiam ingra-

ingratis, & longè à te averſis.

Converte nos ad te, ut ſimus grati, humiles, & devoti: quia ſalus noſtra tu es, virtus, & fortitudo noſtra.

CAPUT IX.

Quòd omnia ad Deum, ſicut ad finem ultimum, ſunt referenda.

1. FILI, ego debeo eſſe finis tuus ſupremus & ultimatus, ſi verè deſideras eſſe beatus.

Ex hac intentione purificabitur affectus tuus, ſæpiùs ad ſeipſum, & ad creaturas malè incurvatus.

Nam ſi teipſum in aliquo quæris, ſtatim in te deficis & areſcis.

Omnia ergo ad me principaliter referas; quia ego ſum qui omnia dedi.

Sic ſingula conſidera, ſicut ex ſummo bono manantia: & ideò ad me, tanquam ad ſuam originem, cuncta ſunt reducenda.

2. Ex me puſillus & magnus, pauper & dives, tanquam ex fonte vivo, aquam vivam hauriunt:

Et qui mihi ſpontè & liberè deſerviunt, gratiam pro gratia accipient.

Qui autem extra me voluerit gloriari, vel in aliquo privato bono delectari, non ſtabilietur in vero gaudio, neque in corde ſuo dilatabitur, ſed multipliciter impedietur & anguſtiabitur.

Nihil ergo tibi de bono adſcribere debes, nec alicui homini virtutem attribuas: ſed totum da Deo, ſine quo nihil habet homo.

Ego totum dedi, ego totum rehabere volo: & cum magna diſtrictione gratiarum actiones requiro.

3. Hæc eſt veritas, quâ fugatur gloriæ vanitas.

Et ſi intraverit cœleſtis gratia, & vera charitas, non erit aliqua invidia, nec contractio cordis, neq; privatus amor occupabit.

Vincit enim omnia divina charitas, & dilatat omnes animæ vires.

Si

Si rectè ſapis, in me ſolo gaudebis, in me ſolo ſperabis: quia *nemo bonus, niſi ſolus Deus*, (a) qui eſt ſuper omnia laudandus, & in omnibus benedicendus.

CAPVT X.

Quòd ſpreto mundo, dulce eſt ſervire Deo.

1. NUNC iterùm loquar, Domine, & non ſilebo; dicam in auribus Dei mei, Domini mei, & Regis mei, qui eſt in excelſo.

O quàm magna multitudo dulcedinis tuæ Domine, quam abſcondiſti timentibus te! (b) Sed quid es amantibus? quid toto corde tibi ſervientibus?

Verè ineffabilis dulcedo contemplationis tuæ, quàm largiris amantibus te.

In hoc maximè oſtendiſti mihi dulcedinem charitatis tuæ; quia cùm non eſſem, feciſti me: & cùm errarem longè à te, reduxiſti me, ut ſervirem tibi: & præcepiſti ut diligam te.

2. O fons amoris perpetui, quid dicam de te? Quo-

(a) *Matth.* 19 (b) *Pſ.* 30.

Quomodo potero tui oblivisci, qui mei dignatus es recordari, etiam poſtquam contabui & perii?

Feciſti, ultra omnem ſpem, miſericordiam cum ſervo tuo: & ultra omne meritum, gratiam & amicitiam exhibuiſti.

Quid retribuam tibi pro gratia iſta? Non enim omnibus datum eſt, ut omnibus abdicatis, ſæculo renuntient, & monaſticam vitam aſſumant.

Nunquid magnum eſt, ut tibi ſervii, cui omnis creatura ſervire tenetur?

Non magnum mihi videri debet ſervire tibi: ſed hoc potiùs magnum mihi & mirandum apparet, quòd tam pauperem & indignum dignaris in ſervum recipere, & dilectis ſervis tuis adunare.

3. Ecce omnia tua ſunt, quæ habeo, & unde tibi ſervio.

Verumtamen vice verſa, tu magis mihi ſervis, quàm ego tibi.

Ecce,

Ecce, cœlum & terra, quæ in miniſterium hominis creaſti, præſtò ſunt tibi, & faciunt quotidie quæcunque mandaſti.

Et hoc parum eſt; quin etiam Angelos in miniſterium hominis ordinaſti. (a)

Tranſcendit autem hæc omnia, quia tu ipſe homini ſervire dignatus es, & teipſum daturum ei promiſiſti.

4. Quid dabo tibi pro omnibus iſtis millibus bonis? Vtinam poſſem tibi ſervire cunctis diebus vitæ meæ!

Vtinam vel uno die dignum ſervitium exhibere ſufficerem!

Verè tu es dignus omni ſervitio, omni honore, & laude æterna.

Verè Dominus meus es, & ego pauper ſervus tuus, qui totis viribus teneor tibi ſervire, nec unquam in laudibus tuis debeo faſtidire.

Sic volo, ſic deſidero: & quidquid mihi deeſt, tu digneris ſupplere.

(a) *Pſal.* 90.

5. Magnus honor, magna gloria, tibi ſervire, & omnia propter te contemnere.

Habebunt enim gratiam magnam, qui ſpontè ſe ſubjecerint tuæ ſanctiſſimæ ſervituti.

Invenient ſuaviſsimam Spiritus ſancti conſolationem, qui pro amore tuo omnem carnalem abjecerint delectationem.

Conſequentur magnam mentis libertatem, qui arctam pro nomine tuo ingrediuntur viam, & omnem mundanam neglexerint curam.

6. O grata & jucunda Dei ſervitus, quâ homo veraciter efficitur liber & ſanctus!

O ſacer ſtatus religioſi famulatus, qui hominem Angelis reddit æqualem, Deo placabilem, dæmonibus terribilem, & cunctis fidelibus commendabilem!

O amplectendum, & ſemper optan-

tandum ſervitium, quo ſummum promeretur bonum, & gaudium acquiritur ſine fine manſurum!

CAPVT XI.

Quòd deſideria cordis examinanda ſunt & moderanda.

1. FILI, oportet te adhuc multa addiſcere, quæ necdum benè didiciſti.

Quæ ſunt hæc, Domine?

Vt deſiderium tuum ponas totaliter ſecundùm beneplacitum meum: & tuiipſius amator non ſis, ſed meæ voluntatis cupidus æmulator.

Deſideria te ſæpè accendunt, & vehementer impellunt: ſed conſidera, an propter honorem meum, an propter tuum commodum magis movearis.

Si ego ſum in cauſa, benè contentus eris, quomodocunque ordinavero: ſi autem de proprio quæſitu aliquid latet, ecce hoc eſt quod te impedit & gravat.

2. Cave ergò, ne nimiùm innitaris

ſuper

ſuper deſiderio præconcepto, me non conſulto: ne fortè poſteà pœniteat, aut diſpliceat, quod primò placuit, & quaſi pro meliore zelaſti.

Non enim omnis affectio, quæ videtur bona, ſtatim eſt ſequenda: ſed neque omnis contraria affectio ad primum fugienda.

Expedit interdum refrenatione uti, etiam in bonis ſtudiis & deſideriis: ne per importunitatem, mentis diſtractionem incurras; ne aliis per indiſciplinationem, ſcandalum generes; vel etiam per reſiſtentiam aliorum, ſubitò turberis & corruas.

3. Interdum verò oportet violentiâ uti, & viriliter appetitui ſenſitivo contraire, nec advertere quid velit caro, & quid non velit: ſed hoc magis ſatagere, ut ſubjecta ſit etiam nolens ſpiritui.

Et tamdiu caſtigari debet, & cogi ſervituti ſubeſſe, donec parata ſit ad om-

omnia,paucisque contentari diſcat, & ſimplicibus delectari, nec contra aliquod inconveniens muſsitare.

CAPVT XII.

De informatione patientiæ, & luctamine adverſus concupiſcentias.

1. DOMINE Deus,ut video, patientia eſt mihi valdè neceſſaria: multa enim in hac vita accidunt contraria.

Nam qualitercunque ordinavero de pace mea, non poteſt eſſe ſine bello & dolore vita mea.

2. Ita eſt,fili.Sed volo te non talem quærere pacem, quæ tentationibus careat,aut contraria non ſentiat:

Sed tunc etiam æſtimare te pacem inveniſſe, cùm fueris variis tribulationibus exercitatus, & in multis contrarietatibus probatus.

Si dixeris, te non poſſe multa pati, quomodo tunc ſuſtinebis ignem Purgatorii?

De duobus malis,minus eſt ſemper eligendum. Vt

Vt ergo æterna futura ſupplicia poſsis evadere, mala præſentia ſtudeas pro Deo æquanimiter tolerare.

An putas, quòd homines ſæculi hujus nihil vel parum patiantur? Nec hoc invenies, etiamſi delicatiſsimos quæſieris.

3. Sed habent, inquis, multas delectationes, & proprias ſequuntur voluntates: ideoque parum ponderant ſuas tribulationes.

4. Eſto, ita ſit, ut habeant quidquid voluerint: ſed quamdiu putas durabit?

Ecce, quemadmodum fumus deficient abundantes in ſæculo, & nulla erit recordatio præteritorum gaudiorum. (*a*)

Sed & cùm adhuc vivunt, non ſine amaritudine, & tædio ac timore, in eis quieſcunt.

Ex eadem namque re, unde ſibi delectationem concipiunt, inde doloris pœnam frequenter recipiunt.

(a) *Pſal.67.*

Iuſtè illis fit; ut,quia inordinatè delectationes quærunt & ſequuntur,non ſine confuſione & amaritudine eas expleant.

O quàm breves,quàm falſæ, quàm inordinatæ & turpes omnes ſunt!

Verumtamen,præ ebrietate & cæcitate non intelligunt: ſed velut muta animalia,propter modicum corruptibilis vitæ delectamentum, mortem animæ incurrunt.

Tu ergo *fili, poſt concupiſcentias tuas non eas,& à voluntate tua avertere.* (a)

Delectare in Domino, & dabit tibi petitiones cordis tui. (b)

5. Etenim ſi veraciter vis delectari, & abundantiùs à me conſolari: ecce in contemptu omnium mundanorum, & in abſciſsione omnium infimarum delectationum, erit benedictio tua, & copioſa tibi reddetur conſolatio.

Et quantò te plus ab omni creaturarum ſolatio ſubtraxeris, tanto in me ſua-

(a) *Eccli.* 18. (b) *Pſal.* 36.

ſuaviores & potentiores conſolationes invenies.

Sed primò, non ſine quadá triſtitia & labore certaminis, ad has pertinges.

Obſiſtet inolita conſuetudo; ſed meliori conſuetudine devincetur.

Remurmurabit caro: ſed fervore ſpiritus frenabitur.

Inſtigabit & exacerbabit te ſerpens antiquus; ſed oratione fugabitur: inſuper & labore utili aditus ei magnus obſtruetur.

CAPVT XIII.

De obedientia humilis ſubditi, ad exemplum IESV Chriſti.

1. FILI, qui ſe ſubtrahere nititur ab obedientia, ipſe ſe ſubtrahit à gratia: & qui quærit habere privata, amittit communia.

Qui non libenter & ſponte ſuo Superiori ſe ſubdit, ſignum eſt quod caro ſua necdum perfectè ſibi obedit; ſed ſæpè recalcitrat & remurmurat.

Diſce ergo celeriter Superiori tuo te ſubmittere, ſi carnem propriam optas ſubjugare.

Citiùs namque exterior vincitur inimicus, ſi interior homo non fuerit devaſtatus.

Non eſt moleſtior & peior animæ hoſtis, quàm tu ipſe tibi, non benè concordans ſpiritui.

Oportet omnino verum te aſſumere tui ipſius contemptum, ſi vis prævalere adverſus carnem & ſanguinem.

Quia adhuc nimis inordinatè te diligis, ideò plenè te reſignare aliorum voluntati trepidas.

2. Sed quid magnum, ſi tu, qui pulvis es & nihil, propter Deũ te homini ſubdis; quando ego Omnipotens & Altiſsim⁹, qui cuncta creavi ex nihilo, me homini propter te humiliter ſubjeci?

Factus ſum omnium humillimus & infimus, ut tuam ſuperbiam meâ humilitate vinceres.

Diſce

Diſce obtemperare pulvis. Diſce te humiliare terra & limus,& ſub omnium pedibus incurvare.

Diſce voluntates tuas frangere, & ad omnem ſubjectionem te dare.

3. Exardeſce contra te, nec patiaris tumorem in te vivere : ſed ita ſubjectum & parvulum te exhibe, ut omnes ſuper te ambulare poſsint, & ſicut lutum platearum conculcare.

Quid habes homo inanis cõqueri?

Quid ſordide peccator potes contradicere exprobrantibus tibi, qui toties Deum offendiſti , & infernum multoties meruiſti?

Sed pepercit tibi oculus meus, quia pretioſa fuit anima tua in conſpectu meo : ut cognoſceres dilectionem meam , & gratus ſemper beneficiis meis exiſteres :

Et ut ad veram ſubjectionẽ & humilitatem te jugiter dares, patienterque proprium contemptum ferres.

CAPVT XIV.

De occultis Dei iudiciis conſiderandis, ne extollamur in bonis.

1. INTONAS ſuper me judicia tua Domine, & timore ac tremore concutis omnia oſſa mea, & expaveſcit anima mea valdè.

Sto attonitus, & conſidero; quia cœli non ſunt mundi in cõſpectu tuo.

Si in Angelis reperiſti pravitatem, nec tamẽ peperciſti;(*a*)quid fiet de me?

Ceciderunt ſtellæ de cœlo: & ego pulvis quid præſumo?(*b*)

Quorum opera videbantur laudabilia, ceciderunt ad infima: & qui comedebant panem Angelorum, vidi ſiliquis delectari porcorum.

2. Nulla eſt ergo ſanctitas, ſi manum tuam Domine ſubtrahas.

Nulla prodeſt ſapientia, ſi gubernare deſiſtas.

Nulla juvat fortitudo, ſi conſervare deſinas.

(a)*Iob.* 15.(b)*Apoc.* 18.

Nul-

Nulla ſecura caſtitas, ſi eam non protegas.

Nulla propria prodeſt cuſtodia, ſi non adſit tua ſacra vigilantia.

Nam relicti, mergimur & perimus: viſitati verò, erigimur & vivimus.

Inſtabiles quippe ſumus, ſed per te confirmamur: tepeſcimus, ſed à te accendimur.

3 O quàm humiliter & abjectè mihi de meipſo ſentiendum eſt: quàm nihil pendendum, ſi quid boni videar habere!

O quàm profundè ſubmittere me debeo ſub abyſſalibus judiciis tuis Domine; ubi nihil aliud me eſſe invenio, quàm nihil & nihil!

O pondus immenſum! ô pelagus intranſnatabile; ubi nihil de me reperio, quàm in toto nihil!

Vbi eſt ergo latebra gloriæ? ubi confidentia de virtute concepta?

Abſorpta eſt omnis gloriatio va-

na, in profunditate judiciorum tuorum ſuper me.

4. Quid eſt omnis caro in conſpectu tuo?

Numquid gloriabitur lutum contra formantem ſe? (a)

Quomodo poteſt erigi vaniloquio, cujus cor in veritate ſubjectum eſt Deo?

Non eum totus mundus eriget, quem veritas ſibi ſubjecit; nec omniũ laudantium ore movebitur, qui totam ſpem ſuam in Deo firmavit.

Nam & ipſi, qui loquuntur, ecce omnes nihil; deficient enim cum ſonitu verborum: *Veritas autem Domini manet in æternum. (b)*

CAPVT XV.

Qualiter ſtandum ſit ac dicendum, in omni re deſiderabili.

1. FILI, ſic dicas in omni re: Domine, ſi tibi placitum fuerit, fiat hoc ita.

Do-

(a) *Iſaiæ* 29. (b) *Pſal.* 116.

Domine, ſi fuerit honor tuus, fiat hoc in nomine tuo.

Domine, ſi mihi videris expedire, & utile eſſe probaveris; tunc dona mihi hoc uti ad honorem tuum.

Sed ſi mihi nocivum fore cognoveris, nec animæ meæ ſaluti prodeſſe, aufer à me tale deſiderium.

Non enim omne deſiderium eſt à Spiritu ſancto, etiam ſi homini videatur rectum & bonum.

Difficile eſt pro vero judicare, utrùm ſpiritus bonus, an alienus te impellat, ad deſiderandum hoc vel illud: an etiam ex proprio movearis ſpiritu.

Multi in fine ſunt decepti, qui primò bono ſpiritu videbantur inducti.

2. Igitur ſemper cum timore Dei, & cordis humilitate deſiderandum eſt & petendum, quidquid deſiderabile menti occurrit: maximèque cum propria reſignatione mihi totum committendum eſt, atque dicendum:

Domine, tu ſcis qualiter melius eſt: fiat hoc vel illud, ſicut volueris.

Da quod vis, & quantum vis, & quando vis.

Fac mecum ſicut ſcis, & ſicut tibi magis placuerit, & major honor tuus fuerit.

Pone me ubi vis, & liberè age mecum in omnibus.

In manu tua ſum, gyra & reverſa me per circuitum.

En ſervus tuus ego, paratus ad omnia: quoniam non deſidero mihi vivere, ſed tibi; utinam digne & perfectè!

ORATIO
pro beneplacito Dei perficiendo.

1. CONCEDE mihi benigniſsime Ieſu gratiam tuam, ut mecum ſit, & mecum laboret, mecumque uſque in finem perſeveret.

Da mihi hoc ſemper deſiderare & velle, quod tibi magis acceptum eſt, & chariùs placet.

Tua

Tua voluntas, mea ſit: & mea voluntas tuam ſemper ſequatur, & optimè ei concordet.

Sit mihi unum velle & nolle tecum: nec aliud poſſe velle aut nolle, niſi quod tu vis & nolis.

4. Da mihi omnibus mori, quæ in mundo ſunt: & propter te amare contemni, & neſciri in hoc ſæculo.

Da mihi ſuper omnia deſiderata in te requieſcere, & cor meum in te pacificare.

Tu vera pax cordis, tu ſola requies: extra te dura ſunt omnia & inquieta. *In* hac *pace in idipſum*, (a) hoc eſt, in te uno ſumō æterno bono, *dormiam & requieſcam*. Amen.

CAPVT XVI.

Quòd verum ſolatium in ſolo Deo eſt quærendum.

1. QUIDQUID deſiderare poſſum, vel cogitare ad ſolatium meum, non hîc exſpecto, ſed in poſterum.

(a) *Pſal. 4.*

Quod ſi omnia ſolatia mundi ſolus haberem, & omnibus deliciis frui poſſem, certum eſt, quod diu durare non poſſent.

Vnde non poteris anima mea plenè conſolari, nec perfectè recreari; niſi in Deo conſolatore pauperum, ac ſuſceptore humilium.

Expecta modicum anima mea, expecta divinum promiſſum, & habebis abundantiam omniũ bonorũ in cælo.

Si nimis inordinatè iſta appetis præſentia, perdes æterna & cœleſtia.

Sint temporalia in uſu, æterna in deſiderio.

Non potes aliquo bono temporali ſatiari; quia ad hæc fruenda non es creata.

2. Etiam ſi omnia creata bona haberes, non poſſes eſſe felix & beata: (a) ſed in Deo, qui cuncta creavit, tota beatitudo tua & felicitas conſiſtit.

Non qualis videtur & laudatur à ſtultis

(a) Sap. 2.

ſtultis mundi amatoribus; ſed qualem expectant boni Chriſti fideles, & prægustant interdum, ſpirituales ac mundi cordes, quorũ converſatio in cælis eſt.

Vanum eſt & breve, omne humanum ſolatium.

Beatum & verum ſolatium, quod intus à veritate percipitur.

Devotus homo ubique ſecum fert conſolatorem ſuum Iesum, & dicit ad eum: Adeſto mihi Domine Iesu in omni loco & tempore.

Hæc mihi ſit conſolatio, libenter velle carere omni humano ſolatio.

Et ſi tua defuerit conſolatio, ſit mihi tua voluntas & juſta probatio pro ſummo ſolatio.

Non enim *in perpetuum iraſcêris, neque in æternum comminaberis.* (a)

CAPUT XVII.

Quod omnis ſollicitudo in Deo ſtatuenda ſit.

1. Fili, ſine me tecum agere quod volo: ego ſcio, quid expedit tibi.

(a) *Pſal.* 102.

Iuſtè illis ſit; ut,quia inordinatè delectationes quærunt & ſequuntur,non ſine confuſione & amaritudine eas expleant.

O quàm breves,quàm falſæ, quàm inordinatæ & turpes omnes ſunt!

Verumtamen,præ ebrietate & cæcitate non intelligunt: ſed velut muta animalia,propter modicum corruptibilis vitæ delectamentum, mortem animæ incurrunt.

Tu ergo *fili, poſt concupiſcentias tuas non eas,& à voluntate tua avertere.* (*a*)

Delectare in Domino, & dabit tibi petitiones cordis tui. (*b*)

5. Etenim ſi veraciter vis delectari, & abundantiùs à me conſolari: ecce in contemptu omnium mundanorum, & in abſciſsione omnium infimarum delectationum, erit benedictio tua, & copioſa tibi reddetur conſolatio.

Et quantò te plus ab omni creaturarum ſolatio ſubtraxeris, tanto in me ſua-

(a) *Eccli.* 18. (b) *Pſal.* 36.

ſuaviores & potentiores conſolationes invenies.

Sed primò, non ſine quadã triſtitia & labore certaminis, ad has pertinges.

Obſiſtet inolita conſuetudo; ſed meliori conſuetudine devincetur.

Remurmurabit caro: ſed fervore ſpiritus frenabitur.

Inſtigabit & exacerbabit te ſerpens antiquus; ſed oratione fugabitur: inſuper & labore utili aditus ei magnus obſtruetur.

CAPVT XIII.

De obedientia humilis ſubditi, ad exemplum IESV Chriſti.

1. FILI, qui ſe ſubtrahere nititur ab obedientia, ipſe ſe ſubtrahit à gratia: & qui quærit habere privata, amittit communia.

Qui non libenter & ſponte ſuo Superiori ſe ſubdit, ſignum eſt quod caro ſua necdum perfectè ſibi obedit; ſed ſæpè recalcitrat & remurmurat.

Diſce ergo celeriter Superiori tuo te ſubmittere, ſi carnem propriam optas ſubjugare.

Citiùs namque exterior vincitur inimicus, ſi interior homo non fuerit devaſtatus.

Non eſt moleſtior & peior animæ hoſtis, quàm tu ipſe tibi, non benè concordans ſpiritui.

Oportet omnino verum te aſſumere tui ipſius contemptum, ſi vis prævalere adverſus carnem & ſanguinem.

Quia adhuc nimis inordinatè te diligis, ideò plenè te reſignare aliorum voluntati trepidas.

2. Sed quid magnum, ſi tu, qui pulvis es & nihil, propter Deũ te homini ſubdis; quando ego Omnipotens & Altiſsim⁹, qui cuncta creavi ex nihilo, me homini propter te humiliter ſubjeci?

Factus ſum omnium humillimus & infimus, ut tuam ſuperbiam meâ humilitate vinceres.

Diſce

Diſce obtemperare pulvis. Diſce te humiliare terra & limus, & ſub omnium pedibus incurvare.

Diſce voluntates tuas frangere, & ad omnem ſubjectionem te dare.

3. Exardeſce contra te, nec patiaris tumorem in te vivere: ſed ita ſubjectum & parvulum te exhibe, ut omnes ſuper te ambulare poſsint, & ſicut lutum platearum conculcare.

Quid habes homo inanis cõqueri?

Quid ſordide peccator potes contradicere exprobrantibus tibi, qui toties Deum offendiſti, & infernum multoties meruiſti?

Sed pepercit tibi oculus meus, quia pretioſa fuit anima tua in conſpectu meo: ut cognoſceres dilectionem meam, & gratus ſemper beneficiis meis exiſteres:

Et ut ad veram ſubjectionẽ & humilitatem te jugiter dares, patienterque proprium contemptum ferres.

CAPVT XIV.

De occultis Dei iudiciis conſiderandis, ne extollamur in bonis.

1. INTONAS ſuper me judicia tua Domine, & timore ac tremore concutis omnia oſſa mea, & expaveſcit anima mea valdè.

Sto attonitus, & conſidero; quia cœli non ſunt mundi in cōſpectu tuo.

Si in Angelis reperiſti pravitatem, nec tamē peperciſti; (a) quid fiet de me?

Ceciderunt ſtellæ de cœlo: & ego pulvis quid præſumo? (b)

Quorum opera videbantur laudabilia, ceciderunt ad infima: & qui comedebant panem Angelorum, vidi ſiliquis delectari porcorum.

2. Nulla eſt ergo ſanctitas, ſi manum tuam Domine ſubtrahas.

Nulla prodeſt ſapientia, ſi gubernare deſiſtas.

Nulla juvat fortitudo, ſi conſervare deſinas.

(a) *Iob.* 15. (b) *Apoc.* 18.

Nul-

Nulla ſecura caſtitas, ſi eam non protegas.

Nulla propria prodeſt cuſtodia, ſi non adſit tua ſacra vigilantia.

Nam relicti, mergimur & perimus: viſitati verò, erigimur & vivimus.

Inſtabiles quippe ſumus, ſed per te confirmamur: tepeſcimus, ſed à te accendimur.

3 O quàm humiliter & abjectè mihi de meipſo ſentiendum eſt: quàm nihil pendendum, ſi quid boni videar habere!

O quàm profundè ſubmittere me debeo ſub abyſſalibus judiciis tuis Domine; ubi nihil aliud me eſſe invenio, quàm nihil & nihil!

O pondus immenſum! ô pelagus intranſnatabile; ubi nihil de me reperio, quàm in toto nihil!

Vbi eſt ergo latebra gloriæ? ubi confidentia de virtute concepta?

Abſorpta eſt omnis gloriatio va-

na, in profunditate judiciorum tuorum ſuper me.

4. Quid eſt omnis caro in conſpectu tuo?

Numquid gloriabitur lutum contra formantem ſe? (a)

Quomodo poteſt erigi vaniloquio, cujus cor in veritate ſubjectum eſt Deo?

Non eum totus mundus eriget, quem veritas ſibi ſubjecit; nec omniũ laudantium ore movebitur, qui totam ſpem ſuam in Deo firmavit.

Nam & ipſi, qui loquuntur, ecce omnes nihil; deficient enim cum ſonitu verborum: *Veritas autem Domini manet in æternum. (b)*

CAPUT XV.

Qualiter ſtandum ſit ac dicendum, in omni re deſiderabili.

1. FILI, ſic dicas in omni re: Domine, ſi tibi placitum fuerit, fiat hoc ita.

Do-

(a) *Iſaiæ* 29. (b) *Pſal.* 116.

Domine, ſi fuerit honor tuus, fiat hoc in nomine tuo.

Domine, ſi mihi videris expedire, & utile eſſe probaveris; tunc dona mihi hoc uti ad honorem tuum.

Sed ſi mihi nocivum fore cognoveris, nec animæ meæ ſaluti prodeſſe, aufer à me tale deſiderium.

Non enim omne deſiderium eſt à Spiritu ſancto, etiam ſi homini videatur rectum & bonum.

Difficile eſt pro vero judicare, utrùm ſpiritus bonus, an alienus te impellat, ad deſiderandum hoc vel illud: an etiam ex proprio movearis ſpiritu.

Multi in fine ſunt decepti, qui primò bono ſpiritu videbantur inducti.

2. Igitur ſemper cum timore Dei, & cordis humilitate deſiderandum eſt & petendum, quidquid deſiderabile menti occurrit: maximèque cum propria reſignatione mihi totum committendum eſt, atque dicendum:

Domine, tu ſcis qualiter melius eſt: fiat hoc vel illud, ſicut volueris.

Da quod vis, & quantum vis, & quando vis.

Fac mecum ſicut ſcis, & ſicut tibi magis placuerit, & major honor tuus fuerit.

Pone me ubi vis, & liberè age mecum in omnibus.

In manu tua ſum, gyra & reverſa me per circuitum.

En ſervus tuus ego, paratus ad omnia: quoniam non deſidero mihi vivere, ſed tibi; utinam digne & perfectè!

ORATIO
pro beneplacito Dei perficiendo.

1. CONCEDE mihi benigniſsime Ieſu gratiam tuam, ut mecum ſit, & mecum laboret, mecumque uſque in finem perſeveret.

Da mihi hoc ſemper deſiderare & velle, quod tibi magis acceptum eſt, & charius placet.

Tua

Tua voluntas, mea ſit: & mea voluntas tuam ſemper ſequatur, & optimè ei concordet.

Sit mihi unum velle & nolle tecum: nec aliud poſſe velle aut nolle, niſi quod tu vis & nolis.

4. Da mihi omnibus mori, quæ in mundo ſunt: & propter te amare contemni, & neſciri in hoc ſæculo.

Da mihi ſuper omnia deſiderata in te requieſcere, & cor meum in te pacificare.

Tu vera pax cordis, tu ſola requies: extra te dura ſunt omnia & inquieta. *In* hac *pace in idipſum*, (a) hoc eſt, in te uno ſum̄o æterno bono, *dormiam & requieſcam.* Amen.

CAPUT XVI.

Quòd verum ſolatium in ſolo Deo eſt quærendum.

1. QUIDQUID deſiderare poſſum, vel cogitare ad ſolatium meum, non hîc exſpecto, ſed in poſterum.

(a) Pſal. 4.

Quod ſi omnia ſolatia mundi ſolus haberem, & omnibus deliciis frui poſſem, certum eſt, quod diu durare non poſſent.

Vnde non poteris anima mea plenè conſolari, nec perfectè recreari; niſi in Deo conſolatore pauperum, ac ſuſceptore humilium.

Expecta modicum anima mea, expecta divinum promiſſum, & habebis abundantiam omniũ bonorũ in cælo.

Si nimis inordinatè iſta appetis præſentia, perdes æterna & cœleſtia.

Sint temporalia in uſu, æterna in deſiderio.

Non potes aliquo bono temporali ſatiari; quia ad hæc fruenda non es creata.

2. Etiam ſi omnia creata bona haberes, non poſſes eſſe felix & beata: (a) ſed in Deo, qui cuncta creavit, tota beatitudo tua & felicitas conſiſtit.

Non qualis videtur & laudatur à ſtultis

(a) Sap. 2.

ſtultis mundi amatoribus; ſed qualem expectant boni Chriſti fideles, & prægustant interdum ſpirituales ac mundi cordes, quorũ converſatio in cælis eſt.

Vanum eſt & breve, omne humanum ſolatium.

Beatum & verum ſolatium, quod intus à veritate percipitur.

Devotus homo ubique ſecum fert conſolatorem ſuum IESUM, & dicit ad eum: Adeſto mihi Domine IESU in omni loco & tempore.

Hæc mihi ſit conſolatio, libenter velle carere omni humano ſolatio.

Et ſi tua defuerit conſolatio, ſit mihi tua voluntas & juſta probatio pro ſummo ſolatio.

Non enim *in perpetuum iraſcêris, neque in æternum comminaberis.* (a)

CAPUT XVII.

Quod omnis ſollicitudo in Deo ſtatuenda ſit.

1. FILI, ſine me tecum agere quod volo: ego ſcio, quid expedit tibi.

(a) *Pſal.* 102.

Tu cogitas ſicut homo : tu ſentis in multis, ſicut humanus ſuadet affectus.

Domine, verum eſt quod dicis. Major eſt ſollicitudo tua pro me, quàm omnis cura quám ego gerere poſſum pro me.

Nimis enim caſualiter ſtat, qui non projicit omnem ſollicitudinem ſuam in te.

Domine, dummodò voluntas mea recta & firma ad te permaneat, fac de me, quidquid tibi placuerit.

Non enim poteſt eſſe niſi bonum, quidquid de me feceris.

2. Si me vis eſſe in tenebris, ſis benedictus : & ſi me vis eſſe in luce, ſis iterum benedictus. Si me dignaris conſolari, ſis benedictus : & ſi me vis tribulari, ſis æquè ſemper benedictus.

3. Fili, ſic oportet te ſtare, ſi mecum deſideras ambulare.

Ita promptus eſſe debes ad patiendum,

tiendum, ſicut ad gaudendum.

Ita libenter debes eſſe inops & pauper, ſicut plenus & dives.

4. Domine, libenter patiar pro te, quidquid volueris venire ſuper me.

Indifferenter volo de manu tua bonum & malum, dulce & amarum, lætum & triſte ſuſcipere; & pro omnibus mihi contingentibus gratias agere.

Cuſtodi me ab omni peccato, & non timebo mortem nec infernum.

Dummodò in æternum me non projicias, nec deleas de libro vitæ; non mihi nocebit, quidquid venerit tribulationis ſuper me.

CAPVT XVIII.

Quòd temporales miſeriæ, exemplo Chriſti, æquanimiter ſunt ferendæ.

1. FILI, ego deſcendi de cælo pro tua ſalute: ſuſcepi tuas miſerias, non neceſsitate, ſed charitate trahente: ut patientiam diſceres, & temporales miſerias non indignanter ferres.

Nam

Nam ab hora ortus mei, uſque ad exitum in cruce, non defuit mihi tolerantia doloris.

Defectum rerum temporalium magnum habui: multas querimonias de me frequenter audivi: confuſiones & opprobria benignè ſuſtinui: pro beneficiis ingratitudinem recepi, pro miraculis blaſphemias, pro doctrina reprehenſiones.

2. Domine, quia tu patiens fuiſti in vita tua, in hoc maximè, implendo præceptum Patris tui; dignum eſt, ut ego miſellus peccator, ſecundum voluntatem tuam patienter me ſuſtineam: & donec ipſe volueris, onus corruptibilis vitæ pro ſalute mea portem.

Nam etſi oneroſa ſentitur præſens vita; facta eſt tamen jam per gratiam tuam valdè meritoria: atque exemplo tuo, & Sanctorum tuorum veſtigiis, infirmis tolerabilior & clarior.

Sed

Sed & multò magis conſolatoria, quàm olim in Lege veteri fuerat, cùm porta cæli clauſa perſiſteret: & obſcurior etiam via ad cælum videbatur, quando tam pauci regnum cælorum quærere curabant.

Sed neque qui tunc juſti erant & ſalvandi, ante paſsionem tuam, & ſacræ mortis debitum, cæleſte regnum poterant introire.

3. O quantas tibi gratias teneor referre, quòd viam rectam & bonam dignatus es mihi, & cunctis fidelibus, ad æternum regnum oſtendere?

Nam vita tua, via noſtra: & per ſanctam patientiam ambulamus ad te, qui es corona noſtra.

Niſi tu nos præceſsiſſes & docuiſſes, quis ſequi curaret?

Heu, quanti longè retroque manerent, niſi tua præclara exempla inſpicerent!

Ecce, adhuc tepeſcimus, auditis tot

ſignis

ſignis tuis & doctrinis: quid fieret, ſi tantum lumen ad ſequendum te non haberemus?

CAPVT XIX.

De tolerantia injuriarum, & quis verus patiens probetur.

1. QUID eſt quod loqueris, fili? Ceſſa conqueri, conſideratâ mea & aliorum Sanctorum paſsione.

Nondum uſque ad ſanguinem reſtitiſti.

Parum eſt quod tu pateris, in comparatione eorum qui tam multa paſsi ſunt, tam fortiter tentati, tam graviter tribulati, tam multipliciter probati & exercitati.

Oportet te igitur aliorum graviora ad mentem reducere, ut leviùs feras tua minima.

Et ſi tibi minima non videntur, vide ne & hoc tua faciat impatientia.

Sive tamen parva ſive magna ſint, ſtude cuncta patienter ſufferre.

2. Quan-

2. Quantò meliùs ad patiendum te diſponis, tantò ſapientiùs agis, & ampliùs promereris: feres quoque leviùs animo & uſu ad hoc non ſegniter paratis.

Nec dicas: Non valeo hæc ab homine tali pati, nec hujuſcemodi mihi patienda ſunt: grave enim intulit damnum, & improperat mihi, quæ numquam cogitaveram: ſed ab alio libenter patiar, & ſicut patienda videro.

Inſipiens eſt talis cogitatio, quæ virtutem patientiæ non conſiderat, nec à quo coronanda erit, ſed magis perſonas, & offenſas ſibi illatas perpendit.

3. Non eſt verus patiens, qui pati non vult; niſi quantum ſibi viſum fuerit, & à quo ſibi placuerit.

Verus autem patiens non attendit à quo homine, utrùm à Prælato ſuo, an ab aliquo æquali, aut inferiori: utrùm à bono & ſancto viro, vel

vel à perverſo & indigno exerceatur.

Sed indifferenter ab omni creatura, quantumcumque, & quotieſcumque ei aliquid adverſi acciderit, totum hoc de manu Dei gratanter accipit, & ingens lucrum reputat:

Quia nil apud Deum, quantumlibet parvum, pro Deo tamen paſſum, poterit ſine merito tranſire.

4. Eſto itaque expeditus ad pugnam, ſi vis habere victoriam.

Sine certamine, non potes venire ad patientiæ coronam.

Si pati non vis, recuſas coronari.

Si autem coronari deſideras; certa viriliter, ſuſtine patienter.

Sine labore, non tenditur ad requiem: nec ſine pugna, pervenitur ad victoriam.

Fiat Domine mihi poſsibile per gratiam, quod mihi impoſsibile videtur per naturam.

Tu ſcis, quòd modicum poſſum

pati,

pati, & quòd citò dejicior, levi exurgente adverſitate.

Efficiatur mihi quælibet exercitatio tribulationis pro nomine tuo amabilis & optabilis: nam pati & vexari pro te, valdè ſalubre eſt animæ meæ.

CAPVT XX.

De confeßione propriæ infirmitatis, & hujus vitæ miſeriis.

1. CONFITEBOR adverſum me injuſtitiam meam: (*a*) confitebor tibi Domine infirmitatem meam.

Sæpè parva res eſt, quæ me dejicit & contriſtat.

Propono me fortiter acturum: ſed cùm modica tentatio venerit, magna mihi anguſtia fit.

Valdè vilis quandoque res eſt, unde gravis tentatio provenit.

Et dum puto me aliquantulum tutum, cùm non ſentio, invenio me nonnumquam pænè devictũ ex levi flatu.

2. Vide ergo Domine humilitatem meam,

(a) *Pſal.* 31.

meam, & fragilitatem tibi undique notam.

Miſerere, & eripe me de luto, ut non infigar, ne permaneam dejectus uſquequaque.

Hoc eſt, quod me frequenter reverberat, & coram te confundit; quod tam labilis ſum, & infirmus ad reſiſtendum paſsionibus.

Etſi non omnino ad conſenſionem, tamen mihi etiam moleſta & gravis eſt earum inſectatio, & tædet valdè ſic quotidie vivere in lite.

Ex hinc nota mihi fit infirmitas mea: quia multò faciliùs irruunt abominandæ ſemper phantaſiæ, quàm diſcedunt.

3. Vtinam, fortiſsime Deus Iſrael, zelator animarum fidelium, reſpicias ſervi tui laborem & dolorem, aſsiſtaſque illi in omnibus, ad quæcumque perrexerit.

Robora me cæleſti fortitudine, ne vetus

vetus homo, miſera caro ſpiritui necdum plenè ſubacta, prævaleat dominari: adverſus quam certare oportebit, quamdiu ſpiratur in hac vita miſerrima.

Heu qualis eſt hæc vita, ubi non deſunt tribulationes & miſeriæ; ubi plena laqueis & hoſtibus ſunt omnia!

Nam una tribulatione ſeu tentatione recedente, alia accedit: ſed & priore adhuc durante conflictu, alii plures ſuperveniunt, & inſperatè.

4. Et quomodo poteſt amari vita, tantas habens amaritudines, tot ſubjecta calamitatibus & miſeriis?

Quomodo etiam dicitur vita, tot generans mortes & peſtes?

Et tamen amatur, & delectari in ea à multis quæritur.

Reprehenditur frequenter mundus, quòd fallax ſit & vanus, nec tamen facilè relinquitur, quia concupiſcentiæ carnis nimis dominantur.

Sed

Sed alia trahunt ad amandum, alia ad contemnendum.

Trahunt ad amorem mundi, deſiderium carnis, deſiderium oculorum, & ſuperbia vitæ: ſed pœnæ ac miſeriæ juſtè ſequentes ea, odium mundi pariunt & tædium.

5. Sed vincit (proh dolor!) delectatio prava mentem mundo deditam, & eſſe ſub ſentibus delicias reputat: quia Dei ſuavitatem, & internam virtutis amœnitatem, nec vidit, nec guſtavit.

Qui autem mundum perfectè contemnunt, & Deo vivere ſub ſancta diſciplina ſtudent, iſti divinam dulcedinem, veris abrenuntiatoribus promiſſam, non ignorant; & quàm graviter mundus errat, & variè fallitur, clariùs vident.

CA-

CAPVT XXI.

Quod in Deo ſuper omnia bona & dona requieſcendum eſt.

1. SUPER omnia, & in omnibus, requieſces anima mea in Domino ſemper, quia ipſe Sanctorum æterna requies.

Da mihi, dulciſsime & amantiſsime IESU, in te ſuper omnem creaturam requieſcere; ſuper omnem ſalutem & pulchritudinem; ſuper omnem gloriam & honorem; ſuper omnem potentiam & dignitatem; ſuper omnem ſcientiam & ſubtilitatem; ſuper omnes divitias & artes; ſuper omnem lætitiam & exultationem; ſuper omnem famam & laudem; ſuper omnem ſuavitatem & conſolationem; ſuper omnem ſpem & promiſsionem; ſuper omne meritum & deſiderium:

Super omnia dona & munera, quæ potes dare & infundere: ſuper omne

gaudium & jubilationem, quam poteſt mens capere & ſentire:

Denique ſuper Angelos & Archangelos, & ſuper omnem exercitum cæli: ſuper omnia viſibilia & inviſibilia, & ſuper omne quod tu Deus meus non es.

2. Quia tu Domine Deus meus ſuper omnia optimus es: tu ſolus altiſſimus: tu ſolus potentiſsimus: tu ſolus ſufficientiſsimus & pleniſsimus: tu ſolus ſuaviſsimus & ſolatioſiſsimus:

Tu ſolus pulcherrimus & amantiſſimus: tu ſolus nobiliſsimus & glorioſiſsimus ſuper omnia: in quo cuncta bona ſimul & perfectè ſunt, & ſemper fuerunt, & erunt:

Atque ideò minùs eſt & inſufficiens, quidquid præter teipſum mihi donas, aut de teipſo revelas, vel promittis, te non viſo, nec plenè adepto:

Quoniam quidem non poteſt cor meum veraciter requieſcere, nec totaliter

liter contentari, niſi in te requieſcat, & omnia dona omnemque creaturam tranſcendat.

3. O mi dilectiſsime ſponſe Ieſu Chriſte, amator puriſsime, dominator univerſæ creaturæ; quis mihi det pennas veræ libertatis, ad volandum & pauſandum in te?

O quando ad plenum dabitur mihi vacare & videre, quàm ſuavis es Domine Deus meus?

Quando ad plenum me recolligam in te, ut præ amore tuo, non ſentiam me; ſed te ſolum, ſupra omnem ſenſum & modum, in modo non omnibus noto?

Nunc autem frequenter gemo, & infelicitatem meam cum dolore porto.

Quia multa mala in hac valle miſeriarum occurrunt, quæ me ſæpiùs conturbant, contriſtant, & obnubilant: ſæpiùs impediunt & diſtrahunt,

alliciunt & implicant, ne liberum habeam acceſſum ad te, & ne jucundis fruar amplexibus, præſtò ſemper beatis ſpiritibus.

Moveat te ſuſpirium meum, & deſolatio multiplex in terra.

4. O Ieſu, ſplendor æternæ gloriæ, ſolamen peregrinantis animæ: apud te eſt os meum ſine voce, & ſilentium meum loquitur tibi.

Vſquequò tardat venire Dominus meus?

Veniat ad me pauperculum ſuum, & lætum faciat. Mittat manum ſuam, & miſerum eripiat de omni anguſtia.

Veni, veni: quia ſine te, nulla erit læta dies aut hora, quia tu lætitia mea: & ſine te, vacua eſt menſa mea.

Miſer ſum, & quodammodò incarceratus, & compedibus gravatus: donec luce præſentiæ tuæ me reficias, ac libertati dones, vultumq́ue amicabilem demonſtres.

5. Quæ-

5. Quærant alii pro te aliud, quodcumque libuerit; mihi aliud interim nil placet, nec placebit, niſi tu Deus meus, ſpes mea, ſalus æterna.

Non reticebo, nec deprecari ceſſabo: donec gratia tua revertatur, mihiq́ue tu intus loquaris.

6. Ecce adſum. Ecce ego ad te, quia invocaſti me. Lacrymæ tuæ, & deſiderium animæ tuæ, humiliatio tua & contritio cordis, inclinaverunt me, & adduxerunt ad te.

7. Et dixi: Domine, invocavi te, & deſideravi frui te, paratus omnia reſpuere propter te.

Tu enim prior excitaſti me, ut quærerem te.

Sis ergo benedictus Domine, qui feciſti hanc bonitatem cum ſervo tuo, ſecundùm multitudinem miſericordiæ tuæ.

Quid habet ultrà dicere ſervus tuus coram te, niſi ut humiliet ſe valdè ante

te, memor ſemper propriæ iniquitatis & vilitatis?

Non enim eſt ſimilis tui in cunctis mirabilibus cæli & terræ. (a)

Sunt opera tua bona valdè, judicia vera, & providentiâ tuâ reguntur univerſa.

Laus ergo tibi & gloria, ô Patris Sapientia: te laudet, te benedicat os meum, anima mea, & cuncta creata ſimul.

CAPVT XXII.

De recordatione multiplicium beneficiorum Dei.

1. APERI Domine cor meum in lege tua, & in præceptis tuis doce me ambulare.

Da mihi intelligere voluntatem tuam, & cum magna reverentia ac diligenti conſideratione, beneficia tua, tam in generali quàm in ſpeciali memorari: ut dignè tibi ex hinc valeam gratias referre.

(a) *Pſal.* 85.

Verum ſcio & confiteor, nec pro minimo puncto me poſſe debitas gratiarum laudes perſolvere.

Minor ego ſum omnibus bonis mihi præſtitis: & cùm tuam nobilitatem attendo, deficit præ magnitudine ſpiritus meus.

2. Omnia quæ in anima habemus & corpore, & quæcumque exteriùs vel interiùs, naturaliter & ſupernaturaliter poſsidemus, tua ſunt beneficia, & te beneficum, pium, ac bonum commendant, à quo bona cuncta accepimus.

Etſi alius plura, alius pauciora accepit, omnia tamen tua ſunt: & ſine te, nec minimum poteſt haberi.

Ille, qui majora accepit, non poteſt merito ſuo gloriari, neque ſuper alios extolli, nec minori inſultare: quia ille major & melior, qui ſibi minus adſcribit, & in regratiando humilior eſt, atque devotior.

Et qui omnibus viliorem ſe exiſtimat, & indigniorem ſe judicat, aptior eſt ad percipienda majora.

3. Qui autem pauciora accepit, non debet contriſtari; nec indignanter ferre, neque ditiori invidere: ſed te potius attendere, & tuam bonitatem maximè laudare, quod tam affluenter, tam gratis & libenter, ſine perſonarum acceptione, tua munera largiris.

Omnia ex te, & ideò in omnibus es laudandus.

Tu ſcis, quid unicuique donari expediat: & cur iſte minus, & ille amplius habeat, non noſtrum ſed tuum eſt hoc diſcernere, apud quem ſingulorum definita ſunt merita.

4. Vnde, Domine Deus, pro magno etiam reputo beneficio, non multa habere, unde exteriùs & ſecundùm homines laus & gloria apparet: ita ut conſiderata quis paupertate & vilitate perſonæ ſuæ: non modò gravitatem

aut

aut triſtitiam vel dejectionem inde concipiat, ſed potiùs conſolationem & hilaritatem magnam:

Quia tu Deus pauperes & humiles atque huic mundo deſpectos, tibi elegiſti in familiares & domeſticos.

Teſtes ſunt ipſi Apoſtoli tui, quos (a) *principes ſuper omnē terram conſtituiſti.*

Fuerunt tamen ſine querela converſati in mundo, tam humiles & ſimplices, ſine omni malitia & dolo, ut etiam (b) *pati contumelias gauderent pro nomine tuo*; & quæ mundus abhorret, ipſi amplecterentur affectu magno.

5. Nihil ergo amatorem tuum, & cognitorem beneficiorum tuorum, ita lætificare debet, ſicut voluntas tua in eo, & beneplacitum æternæ diſpoſitionis tuæ:

De qua tantum contentari debet & conſolari, ut ita libenter velit eſſe minimus, ſicut aliquis optaret eſſe maximus:

(a) Pſ. 44. (b) Act. 5.

Et ita pacificus & contentus in noviſsimo, ſicut in loco primo: atque ita libenter deſpicabilis & abjectus, nullius quoque nominis & famæ, ſicut ceteris honorabilior & major in mundo.

Nam voluntas tua, & amor honoris tui, omnia excedere debet, & plus eum conſolari, magiſque placere, quàm omnia beneficia ſibi data vel danda.

CAPVT XXIII.

De quatuor magnam importantibus pacem.

1. FILI, nunc docebo te viam pacis, & veræ libertatis.

2. Fac, Domine, quod dicis, quia hoc mihi gratum eſt audire.

3. Stude, fili, alterius potiùs facere voluntatem, quàm tuam.

Elige ſemper minus, quàm plus habere.

Quære ſemper inferiorem locum, & omnibus ſubeſſe.

Opta

Opta ſemper & ora, ut voluntas Dei integrè in te fiat.

Ecce talis homo ingreditur fines pacis & quietis.

4. Domine, ſermo tuus iſte brevis, multum in ſe continet perfectionis.

Parvus eſt dictu, ſed plenus ſenſu, & uber in fructu.

Nam ſi poſſet à me fideliter cuſtodiri, non deberet tam facilis in me turbatio oriri.

Nam quoties me impacatum ſentio & gravatum, ab hac doctrina me receſsiſſe invenio.

Sed tu, qui omnia potes, & animæ profectum ſemper diligis, adauge majorem gratiam: ut poſsim tuum complere ſermonem, & meam perficere ſalutem.

ORATIO

Contra malas cogitationes.

5. DOMINE *Deus meus ne elongeris à me: (a) Deus meus in auxilium*

(a) *Pſal.* 70.

meum reſpice : quoniam inſurrexerunt in me variæ cogitationes, & timores magni, affligentes animam meam.

Quomodo pertranſibo illæſus? quomodo perfringam eas?

6. Ego, inquit, ante te ibo, & glorioſos terræ humiliabo. (*a*) Aperiam januas carceris, & arcana ſecretorum revelabo tibi.

7. Fac Domine, ut loqueris: & fugiant à facie tua omnes iniquæ cogitationes.

Hæc ſpes & unica conſolatio mea, ad te in omni tribulatione confugere, tibi confidere, ex intimo invocare, & patienter conſolationem tuam expectare.

ORATIO

Pro illuminatione mentis.

8. CLARIFICA me, IESU bone, claritate interni luminis: & educ de habitaculo cordis mei tenebras univerſas.

(a) *Iſa.* 45.

Cohibe

Cohibe evagationes multas, & vim facientes elide tentationes.

Pugna fortiter pro me, & expugna malas beſtias, concupiſcentias dico illecebroſas: ut fiat pax in virtute tua, & abundantia laudis tuæ reſonet in aula ſancta, hoc eſt, in conſcientia pura.

Impera ventis & tempeſtatibus: dic mari, Quieſce; & Aquiloni, Ne flaveris; & erit tranquillitas magna.

9. Emitte lucem tuam & veritatem, ut luceant ſuper terram: quia terra ſum inanis & vacua, donec illumines me.

Effunde gratiam deſuper: perfunde cor meum rore cœleſti: miniſtra devotionis aquas, ad irrigandam faciem terræ, ad producendum fructum bonum & optimum.

Eleva mentem preſſam mole peccatorum, & ad cœleſtia totum deſiderium meum ſuſpende: ut, guſtata ſuavitate ſupernæ felicitatis, pigeat de terrenis cogitare.

10. Rape me,& eripe ab omni creaturarum indurabili conſolatione: quia nulla res creata appetitum meum valet plenariè quietare & conſolari.

Iunge me tibi, inſeparabili dilectionis vinculo: quoniam tu ſolus ſufficis amanti, & abſque te frivola ſunt univerſa.

CAPVT XXIV.

De evitatione curioſæ inquiſitionis ſuper alterius vita.

1. Fili, noli eſſe curioſus, nec vacuas gerere ſollicitudines.

Quid hoc vel illud ad te? tu me ſèquere. (a)

Quid enim ad te, utrùm ille ſit talis vel talis, aut iſte ſic & ſic agit vel loquitur?

Tu non indiges reſpondere pro aliis, ſed pro te ipſo rationem reddes. Quid ergo te implicas?

Ecce, ego omnes cognoſco: & cuncta, quæ ſub ſole fiunt, video: & ſcio, quia-

(a) Ioan. 21.

qualiter cum unoquoque ſit, quid cogitet, quid velit, & ad quem finem tendat ejus intentio.

Mihi igitur omnia committenda ſunt: tu verò ſerva te in bona pace, & dimitte agitantem agitare quantum voluerit.

Veniet ſuper eum quidquid fecerit vel dixerit, quia me fallere non poteſt.

2. Non ſit tibi curæ de magni nominis umbra, non de multorum familiaritate, nec de privata hominum dilectione.

Iſta enim generant diſtractiones, & magnas in corde obſcuritates.

Libenter loquerer tibi verbum meum, & abſcondita revelarem, ſi adventum meum diligenter obſervares, & oſtium cordis mihi aperires.

Eſto providus, & vigila in orationibus, & humilia te in omnibus.

CA-

CAPVT XXV.

In quibus firma pax cordis, & verus profectus conſiſtit.

1. FILI, ego locutus ſum: *Pacem relinquo vobis, pacem meam do vobis: non quomodo mundus dat, ego do vobis.* (a)

Pacem omnes deſiderant; ſed quæ ad veram pacem pertinent, non omnes curant.

Pax mea, cum humilibus & manſuetis corde. Pax tua, erit in multa patientia.

Si me audieris, & vocem meam ſecutus fueris, poteris multa pace frui.

2. Quid igitur faciam?

3. In omni re attende tibi, quid facias, & quid dicas: & omnem intentionem tuam ad hoc dirige, ut mihi ſoli placeas, & extra me nihil cupias vel quæras.

Sed & de aliorum dictis vel factis nil temerè judices: nec cum rebus, tibi non commiſsis, te implices; & poterit fieri, ut parùm vel raró turberis.

(a) *Ioan.* 14.

Nunquam autem ſentire aliquam turbationem, nec aliquam pati cordis vel corporis moleſtiã, non eſt præſentis temporis,ſed ſtatus æternæ quietis.

Non ergo æſtimes te veram pacem inveniſſe, ſi nullam ſenſeris gravitatem: nec tunc totum eſſe bonum, ſi neminem pateris adverſarium: nec hoc eſſe perfectum, ſi cuncta fiant ſecundùm tuum affectum.

Neque tunc aliquid magni te reputes, aut ſpecialiter dilectum exiſtimes, ſi in magna fueris devotione atque dulcedine:quia in iſtis non cognoſcitur verus amator virtutis;nec in iſtis conſiſtit profect⁹ & perfectio hominis.

4. In quo ergo,Domine?

5. In offerendo te ex toto corde tuo voluntati divinæ; non quærendo quæ tua ſunt, nec in parvo nec in magno,nec in tempore,nec in æternitate.

Ita ut una æquali facie, in gratiarum actione permaneas,inter proſpera

& con-

& contraria, õnia æqua lãce penſando.

Si fueris tam fortis & longanimis in ſpe, ut ſubtracta interiori conſolatione, etiam ad ampliora ſuſtinenda cor tuũ præparaveris, nec te juſtificaveris, quaſi hæc tantaque pati non deberes;

Sed me in omnibus diſpoſitionibus juſtificaveris, & ſanctum laudaveris: tunc in vera & recta via pacis ambulas, & ſpes indubitata erit, quod rurſus in jubilo faciem meam ſis viſurus.

Quòd ſi ad plenum tui ipſius contemptum perveneris, ſcito quòd tunc abundantia pacis perfruêris, ſecundùm poſsibilitatem tui incolatus.

CAPVT XXVI.

De eminentia liberæ mentis, quam ſupplex oratio magis meretur, quàm lectio.

1. DOMINE, hoc opus eſt perfecti viri, numquam ab intentione cœleſtium animum relaxare; & inter multas curas, quaſi ſine cura tranſire: non more torpentis, ſed prærogativa quadam

dam liberæ mentis, nulli creaturæ inordinata affectione adhærendo.

2. Obſecro te, piiſsime Deus meus, præſerva me à curis hujus vitæ, ne nimis implicer; à multis neceſsitatibus corporis, ne voluptate capiar; ab univerſis animæ obſtaculis, ne moleſtiis fractus dejiciar.

Non dico ab his rebus, quas toto affectu ambit vanitas mundana: ſed ab his miſeriis, quæ animam ſervi tui, communi maledicto mortalitatis, pœnaliter gravant & retardant; ne in libertatem ſpiritus, quoties libuerit, valeat introire.

3. O Deus meus, dulcedo ineffabilis, verte mihi in amaritudinem, omnem conſolationem carnalem, ab æternorum amore me abſtrahentem: & ad ſe, intuitu cujuſdam boni delectabilis præſentis, malè allicientem.

Non me vincat, Deus meus, non vincat caro & ſanguis: nō me decipiat

mun-

mundus, & brevis gloria ejus: non me ſupplantet diabolus, & aſtutia illius.

Da mihi fortitudinem reſiſtendi, patientiam tolerandi, conſtantiam perſeverandi.

Da pro omnibus mundi conſolationibus, ſuaviſsimam ſpiritus tui unctionem: & pro carnali amore, tui nominis infunde amorem.

4. Ecce cibus, potus, veſtis, ac cetera utenſilia, ad corporis ſuſtentaculum pertinentia, ferventi ſpiritui ſunt oneroſa.

Tribue talibus fomentis temperatè uti, non deſiderio nimio implicari.

Abjicere omnia non licet, quia natura ſuſtentanda eſt: requirere autem ſuperflua, & quæ magis delectant, lex ſancta prohibet: nam aliàs caro adverſus ſpiritum inſoleſceret.

Inter hæc, quæſo, manus tua me regat & doceat, ne quid nimium fiat.

CAPVT XXVII.

Quòd privatus amor à ſummo bono maximè retardet.

1. FILI, oportet te dare totum pro toto, & nihil tuiipſius eſſe.

Scito, quòd amor tuiipſius magis nocet tibi, quàm aliqua res mundi.

Secundùm amorem & affectum quem geris, quælibet res plus vel minùs adhæret.

Si fuerit amor tuus purus, ſimplex, & benè ordinatus, eris ſine captivitate rerum.

Noli concupiſcere, quod non licet habere:

Noli habere, quod te poteſt impedire, & libertate interiori privare.

Mirum, quòd non ex toto fundo cordis teipſum mihi committis, cum omnibus quæ deſiderare potes vel habere.

2. Quare vano mœrore conſumeris? Cur ſuperfluis curis fatigaris?

Sta

Sta ad beneplacitum meum, & nullum patieris detrimentum.

Si quæris hoc vel illud, & volueris eſſe ibi vel ibi, propter tuum commodum, & proprium beneplacitũ magis habendum; nunquam eris in quietudine, nec liber à ſollicitudine, quia in omni re reperietur aliquis defectus, & in omni loco erit qui adverſetur.

3. Iuvat igitur, non quælibet res adepta, vel multiplicata exteriùs: ſed potiùs contempta, & deciſa ex corde radicitus.

Quod non tantùm de cenſu æris & divitiarum intelligas, ſed de honoris etiam ambitu, ac vanæ laudationis deſiderio: quæ omnia tranſeunt cum mundo.

Munit parum locus, ſi deeſt ſpiritus fervoris: nec diu ſtabit pax illa quæſita forinſecus, ſi vacat à verò fundamento ſtatus cordis; hoc eſt, niſi ſteteris in me: permutare te potes, ſed non meliorare.

Nam

Nam occaſione orta & accepta, inveniesquod fugiſti, & amplius.

ORATIO

pro purgatione cordis & cœleſti ſapientia.

4. CONFIRMA me Deus per gratiam ſancti Spiritus.

Da virtutem corroborari in interiori homine, & cor meum ab omni inutili ſollicitudine & angore evacuare, nec variis deſideriis trahi cujuſcunque rei, vilis aut pretioſæ; ſed omnia inſpicere ſicut tranſeuntia, & me pariter cum illis tranſiturum:

Quia nihil permanens ſub ſole, ubi omnia vanitas, & afflictio ſpiritus. (a) O quàm ſapiens, qui ita conſiderat!

5. Da mihi Dñe cœleſtem ſapientiam, ut diſcam te ſuper omnia quærere & invenire, ſuper omnia ſapere & diligere: & cetera, ſecundùm ordinem ſapientiæ tuæ, prout ſunt, intelligere.

Da prudenter declinare blandientem, & patienter ferre adverſantem:

(a) *Eccli.* 1. & 2.

Quia

Quia hæc magna ſapientia, non moveri omni vento verborum, nec aurem malè blandienti præbereSireni: ſic enim incepta pergitur via ſecurè.

CAPVT XXVIII.

Contra linguas obtrectatorum.

1. FILI, non ægrè feras, ſi quidam de te malè ſenſerint: & dixerint quod non libenter audias.

Tu deteriora de teipſo ſentire debes, & neminē infirmiorē te credere:

Si ambulas ab intra, non multum ponderabis volantia verba.

Eſt non parva prudentia, ſilere in tempore malo, & introrſus ad me cōverti, nec humano judicio diſturbari.

2. Non ſit pax tua in ore hominū: ſive enim benè ſive malè interpretati fuerint, nō es ideò alter homo. Vbi eſt vera pax, & vera gloria? Nónne in me?

Et qui non appetit hominibus placere, nec timet diſplicere, multa perfruetur pace.

Ex inordinato amore, & vano timore, oritur omnis inquietudo cordis & diſtractio ſenſuum.

CAPVT XXIX.

Qualiter, inſtante tribulatione, Deus invocandus eſt & benedicendus.

1. SIT nomen tuum, Domine, benedictum in ſæcula : qui voluiſti hanc tentationem & tribulationem venire ſuper me.

Non poſſum eam effugere, ſed neceſſe habeo ad te confugere: ut me adjuves, & in bonum mihi convertas.

Domine, modò ſum in tribulatione, & non eſt cordi meo benè, ſed multum vexor à præſenti paſsione.

Et nunc, Pater dilecte, quid dicam? Deprehenſus ſum inter anguſtias. Salvifica me ex hora hac.

Sed propterea veni in hanc horam ut tu clarificeris, cùm fuero validè humiliatus, & per te liberatus.

Complaceat tibi, Domine, ut eruas

me: nam ego pauper quid agere poſſum, & quò ibo ſine te?

Da patientiam Domine, etiam hac vice.

Adjuva me Deus meus, & non timebo quantumcunq; gravatus fuero.

2. Et nunc inter hæc quid dicam? Domine, fiat voluntas tua. Ego benè merui tribulari, & gravari.

Oportet utique ut ſuſtineam: & utinam patienter, donec tranſeat tempeſtas, & melius fiat.

Potens eſt autem omnipotens manus tua, etiam hanc tentationem à me auferre, & ejus impetum mitigare, ne penitus ſuccumbam; quemadmodum & priùs ſæpiùs egiſti mecum, Deus meus, miſericordia mea.

Et quantò mihi difficiliùs, tantò tibi facilior eſt hæc mutatio dexteræ Excelſi.

CAPVT XXX.

De divino petendo auxilio, & confidentia recuperandæ gratiæ.

1. FILI, *ego Dominus, confortans in die tribulationis.* (a)

Venias ad me, cùm tibi non fuerit benè.

Hoc eſt quod maximè conſolationem impedit cœleſtem, quia tardiùs te convertis ad orationem.

Nam antequam me intentè roges, multa interim ſolatia quæris, &recreas te in externis.

Ideoque fit, ut parum omnia proſint, donec advertas, quia ego ſum qui eruo ſperantes in me: nec eſt extra me valens auxilium, neque utile conſilium, ſed neque durabile remedium.

Sed jam reſumpto ſpiritu poſt tempeſtatem, reconvaleſce in luce miſerationum mearum: quia propè ſum (dicit Dominus) ut reſtaurem univerſa, non ſolùm integrè, ſed & abundanter ac cumulatè.

 2. *Nun-*

(a) *Nahum.* 1.

2. *Nunquid mihi quidquam eſt difficile;* (*a*) aut ero ſimilis dicenti, & non facienti?

Vbi eſt fides tua? Sta firmiter, & perſeveranter.

Eſto longanimis,& vir fortis: veniet tibi conſolatio in tempore ſuo.

Exſpecta me; exſpecta: veniam & curabo te.

Tentatio eſt,quæ te vexat: & formido vana,quæ te exterret.

Quid importat ſollicitudo de futuris contingentibus,niſi ut triſtitiam ſuper triſtitiam habeas? *Sufficiat diei malitia ſua.*(*b*)

Vanum eſt & inutile, de futuris conturbari vel gratulari, quæ fortè nunquam evenient.

3. Sed humanum eſt, hujuſmodi imaginationibus illudi: & parvi adhuc animi ſignum,tam leviter trahi ad ſuggeſtionem inimici.

Ipſe enim non curat, utrùm veris an

(a) *Ier.* 32. (b) *Matt.* 6.

an falſis illudat & decipiat: utrùm præſentium amore, aut futurorum formidine, proſternat.

Non ergo turbetur cor tuum, neque formidet.

Crede in me, & in miſericordia mea habeto fiduciam.

Quando tu putas te elongatum à me, ſæpè ſum propinquior.

Quando tu æſtimas pænè totum perditum, tunc ſæpè majus merendi inſtat lucrum.

Non eſt totum perditum, quando res accidit in contrarium.

Non debes judicare ſecundùm præſens ſentire: nec ſic gravitati alicui, undecumque venienti, inhærere, & accipere, tamquam omnis ſpes ſit ablata emergendi.

4. Noli putare te relictum ex toto, quamvis ad tempus tibi miſerim aliquam tribulationem, vel etiam optatam ſubtraxerim conſolationem: ſic

enim tranſitur ad regnum cœlorum.

Et hoc ſine dubio magis expedit tibi, & ceteris ſervis meis: ut exercitemini adverſis, quàm ſi cuncta ad libitum haberetis.

Ego novi cogitationes abſconditas: quia multum expedit pro ſalute tua, ut interdum ſine ſapore relinquaris: ne fortè eleveris in bono ſucceſſu, & tibiipſi placere velis in eo quod non es.

Quod dedi, auferre poſſum: & reſtituere, cùm mihi placuerit.

5. Cùm dedero, meum eſt: cùm retraxero, tuum non tuli: quia meum eſt omne datum bonum, & omne donum perfectum. (*a*)

Si tibi admiſero gravitatem, aut quamlibet contrarietatem, ne indigneris, neque concidat cor tuum:

Ego citò ſublevare poſſum, & omne onus in gaudium tranſmutare.

Verumtamen juſtus ſum, & recommendabilis multùm, cùm ſic facio tecum.

(a) *Iac.* 1.

6. Si

6. Si rectè ſapis, & in veritate aſpicis, nunquam debes propter adverſa tam dejectè contriſtari; ſed magis gaudere, & gratias agere:

Imò hoc unicum reputare gaudium, quòd affligens te doloribus, non parco tibi.

Sicut dilexit me Pater, & ego vos diligo, (a)dixi dilectis diſcipulis meis: quos utique non miſi ad gaudia temporalia, ſed ad magna certamina: non ad honores, ſed ad deſpectiones: non ad otium, ſed ad labores: non ad requiem, ſed ad afferendum fructum multum in patientia. Horum memento, fili mi, verborum.

CAPVT XXXI.

De neglectu omnis creaturæ, ut Creator poſſit inveniri.

1. DOMINE, benè indigeo adhuc majori gratia, ſi debeam illuc pervenire, ubi me nemo poterit, nec ulla creatura impedire.

(a) *Ioan.* 15.

Nam, quàm diu res aliqua me retinet; non poſſum liberè ad te volare.

Cupiebat liberè volare, qui dicebat: *Quis dabit mihi pennas ſicut columbæ, & volabo, & requieſcam?* (a)

Quid ſimplici oculo quietius? Et quid liberius, nil deſiderante in terris?

Oportet igitur omnem ſupertranſire creaturam, & ſeipſum perfectè deſerere, ac in exceſſu mentis ſtare, & videre, te omnium conditorem cum creaturis nil ſimile habere.

Et niſi quis ab omnibus creaturis fuerit expeditus, non poterit liberè intendere divinis.

Ideò enim pauci inveniuntur contemplativi, quia pauci ſciunt ſe à perituris & creaturis ad plenũ ſequeſtrari.

2. Ad hoc magna requiritur gratia, quæ animam levet, & ſupra ſemetipſam rapiat.

Et niſi homo ſit in ſpiritu elevatus, & ab omnibus creaturis liberatus, ac

(a) Pſal. 54.

Deo

Deo totus unitus; quidquid ſcit, quidquid etiam habet, non eſt magni ponderis.

Diu parvus erit, & infrà jacebit, qui aliquid magnum æſtimat, niſi ſolum unum immenſum, æternum bonum.

Et quidquid Deus non eſt, nihil eſt, & pro nihilo computari debet.

Eſt magna differentia, ſapientia illuminati & devoti viri, & ſcientia litterati atque ſtudioſi clerici.

Multò nobilior eſt illa doctrina, quæ de ſurſum ex divina influentia manat; quàm quæ laborioſè humano acquiritur ingenio.

3. Plures reperiuntur contemplationem deſiderare; ſed quæ ad eam requiruntur, non ſtudent exercere.

Eſt magnum impedimentũ, quia in ſignis & ſenſibilibus rebus ſtatur, & parũ de perfecta mortificatione habetur.

Neſcio quid eſt, quo ſpiritu ducimur, & quid prætendimus, qui ſpiri-

tuales dici videmur; quòd tantum laborem, & ampliorem ſollicitudinem, pro tranſitoriis & vilibus rebus agimus, & de interioribus noſtris vix rarò plenè recollectis ſenſibus, cogitamus.

4. Proh dolor, ſtatim poſt modicam recollectionem foras erumpimus; nec opera noſtra diſtricta examinatione trutinamus!

Vbi jacent affectus noſtri, non attendimus: & quàm impura ſint omnia, non deploramus.

Omnis quippe caro corruperat viam ſuam, & ideò ſequebatur diluvium magnum. (a)

Cùm ergò interior affectus noſter multum corruptus ſit, neceſſe eſt, ut actio ſequens, index carentiæ interioris vigoris, corrumpatur.

Ex puro corde procedit fructus bonæ vitæ.

5. Quantum quis fecerit, quæritur: ſed ex quanta virtute agit, non tam ſtudioſè penſatur. (a) Gen. 6. Si

Si fuerit fortis, dives, pulcher, habilis, vel bonus ſcriptor, bonus cantor, bonus laborator, inveſtigatur: quàm pauper ſit ſpiritu, quàm patiens & mitis, quàm devotus & internus, à multis tacetur.

Natura exteriora hominis reſpicit, gratia ad interiora ſe convertit.

Illa frequenter fallitur; iſta in Deo ſperat, ut non decipiatur.

CAPVT XXXII.

De abnegatione ſui, & abdicatione omnis cupiditatis.

1. Fili, non potes perfectam poſſidere libertatem, niſi totaliter abneges temetipſum. [a]

Compediti ſunt omnes proprietarii, & ſuiipſius amatores, cupidi, curioſi, gyrovagi, quærentes ſemper mollia, non quæ Ieſu Chriſti; ſed hoc ſæpè fingentes & componentes, quod non ſtabit.

Peribit enim totum, quod non eſt ex Deo ortum.

(a) *Matth* 16.

Tene breve & conſummatum verbum: Dimitte omnia, & invenies omnia: relinque cupidinem, & reperies requiem.

Hoc mente pertracta: & cùm impleveris, intelliges omnia.

2. Domine, hoc non eſt opus unius diei, nec ludus parvulorum: imò in hoc brevi includitur omnis perfectio Religioſorum.

Fili, non debes averti, nec ſtatim dejici, audita via perfectorum; ſed magis ad ſublimiora provocari, & ad minus ad hæc ex deſiderio ſuſpirare.

Vtinam ſic tecum eſſet, & ad hoc perveniſſes, ut tui ipſius amator non eſſes, ſed ad nutum meum purè ſtares, & ejus quem tibi præpoſui Patris: tunc mihi valdè placeres, & tota vita tua in gaudio & pace tranſiret.

Adhuc multa habes ad relinquendum: quæ niſi mihi ex integro reſignaveris, non acquires quod poſtulas.

Sua-

Suadeo tibi emere à me aurum ignitum, ut locuples fias, id eſt, cæleſtem ſapientiam, omnia infima conculcantem.

Poſtpone terrenam ſapientiam, omnem humanam & propriam complacentiam.

3. Dixi, viliora tibi emenda pro pretioſis & altis, in rebus humanis.

Nam valdè vilis & parva, ac pænè oblivioni tradita videtur vera cæleſtis ſapientia; non ſapiens alta de ſe, nec magnificari quærens in terra: quam multi ore tenus prædicant, ſed vitâ longè diſſentiunt: ipſa tamen eſt pretioſa margarita, à multis abſcondita. (a)

CAPVT XXXIII.

De inſtabilitate cordis, & de intentione finali ad Deum habenda.

1. FILI, noli credere affectui tuo, qui nunc eſt: citò mutabitur in aliud.

Quamdiu vixeris, mutabilitati ſubjectus

(a) *Matth.* 13.

jectus es, etiam nolens: (a) ut modò lætus, modò triſtis; modò pacatus, modò turbatus; nunc devotus, nunc indevotus; nunc ſtudioſus, nunc acedioſus; nunc gravis, nunc levis inveniaris.

Sed ſtat ſuper hæc mutabilia ſapiens, & benè doctus in ſpiritu: non attendens, quid in ſe ſentiat, vel qua parte flet ventus inſtabilitatis; ſed ut tota intentio mentis ejus ad debitum & optatum proficiat finem.

Nam ſic poterit unus & idem inconcuſſuſque permanere, ſimplici intentionis oculo, per tot varios eventus, ad me imprætermiſsè directo.

2. Quantò autem purior fuerit intentionis oculus, tantò conſtantiùs inter diverſas itur procellas.

Sed in multis caligat oculus puræ intentionis: reſpicitur enim citò in aliquod delectabile, quod occurrit.

Nam & raro totus liber quis invenitur à nævo propriæ exquiſitionis.

(a) *Iob.* 14.

Sic

Sic Iudæi olim venerant in Bethaniam, ad Martham & Mariam; (a) non propter Ieſum tantùm, ſed & ut Lazarum viderent.

Mundandus eſt ergo intentionis oculus, ut ſit ſimplex & rectus, atque ultra omnia varia media ad me dirigendus.

CAPVT XXXIV.

Quòd amanti ſapit Deus ſuper omnia, & in omnibus.

1. Ecce Deus meus, & omnia. Quid volo amplius, & quid felicius deſiderare poſſum?

O ſapidum & dulce verbum! ſed amanti Verbum; non mundum, nec ea quæ in mundo ſunt.

Deus meus, & omnia. Intelligenti, ſatis dictum eſt: & ſæpè repetere, jucundum eſt amanti.

Te ſiquidem præſente, jucunda ſunt omnia: te autem abſente, faſtidiunt cuncta.

(a) *Ioan. 11.*

Tu

Tu facis cor tranquillum,& pacem magnam,lætitiamque feſtivam.

Tu facis bene ſentire de omnibus, & in omnibus te laudare : nec poteſt aliquid ſine te diu placere; ſed ſi debet gratum eſſe & benè ſapere , oportet gratiam tuam adeſſe , & condimento tuæ ſapientiæ condiri.

2. Cui tu ſapis , quid ei rectè non ſapiet?

Et cui tu non ſapis , quid ei ad jucunditatem eſſe poterit?

Sed deficiunt in ſapientia tua mundi ſapientes , & qui carnem ſapiunt : quia ibi plurima vanitas , & hìc mors invenitur.

Qui autem te per contemptum mundanorum, & carnis mortificationem ſequuntur,verè ſapientes eſſe cognoſcuntur : quia de vanitate ad veritatem , de carne ad ſpiritum transferuntur.

Iſtis ſapit Deus : & quidquid boni inveni-

invenitur in creaturis, totum ad laudem referunt ſui conditoris.

Diſsimilis tamen, & multum diſsimilis ſapor creatoris & creaturæ, æternitatis & temporis, lucis increatæ & lucis illuminatæ.

3. O lux perpetua, cuncta creata tranſcendens lumina, fulgura coruſcationem de ſublimi penetrantem omnia cordis mei intima.

Purifica, lætifica, clarifica, & vivifica ſpiritum meum, cum ſuis potentiis, ad inhærendum tibi jubiloſis exceſsibus.

O quando veniet hæc beata & deſiderabilis hora, ut tuâ me ſaties præſentiâ, & ſis mihi omnia in omnibus?

Quamdiu hoc datum non fuerit, nec plenum gaudium erit.

Adhuc (proh dolor!) vivit in me vetus homo; non eſt totus crucifixus; non eſt perfectè mortuus.

Adhuc concupiſcit fortiter contra ſpiritum, bella movet inteſtina, nec regnum

gnum animæ patitur eſſe quietum.

4. Sed tu, (a) qui dominaris poteſtati maris, & motum fluctuum ejus mitigas, exurge, adjuva me.

Diſsipa gentes quæ bella volunt: (b) contere eas in virtute tua.

Oſtende, quæſo, magnalia tua, & glorificetur dextera tua: quia non eſt ſpes alia, nec refugium mihi, niſi in te Domine Deus meus.

CAPVT XXXV.

Quòd non eſt ſecuritas à tentatione in hac vita.

1. Fili, numquam ſecurus es in hac vita; ſed quoad vixeris, ſemper arma ſpiritualia tibi ſunt neceſſaria.

Inter hoſtes verſaris, & à dextris & à ſiniſtris impugnaris.

Si ergo non uteris undique ſcuto patientiæ, non eris diu ſine vulnere.

Inſuper, ſi non ponis cor tuum fixè in me, cum mera voluntate cuncta pa-

(a) Pſ. 88. (b) Pſ. 67.

tiendi propter me, non poteris ardorem iſtum ſuſtinere, nec ad palmam pertingere beatorum.

Oportet te ergo viriliter omnia pertranſire, & potenti manu uti adverſus objecta.

Nam vincenti datur manna, & torpenti relinquitur multa miſeria. (a)

2. Si quæris in hac vita requiem, quomodo tunc pervenies ad æternam requiem?

Non ponas te ad multam requiem, ſed ad magnam patientiam.

Quære veram pacem, non in terris, ſed in cælis: non in hominibus, nec in cæteris creaturis, ſed in Deo ſolo.

Pro amore Dei debes omnia libenter ſubire, labores ſcilicet & dolores, tentationes, vexationes, anxietates, neceſsitates, infirmitates, injurias, oblocutiones, reprehenſiones, humiliationes, confuſiones, correctiones & deſpectiones.

(a) *Apoc.2.*

Hæc juvant ad virtutem: hæc probant Chriſti tyronem: hæc fabricant cæleſtem coronam.

Ego reddam mercedem æternam pro brevi labore,& infinitam gloriam pro tranſitoria confuſione.

3. Putas tu, quòd ſemper habebis pro tua voluntate conſolationes ſpirituales?

Sancti mei non ſemper habuerunt tales, ſed multas gravitates, & tentationes varias magnaſque deſolationes.

Sed patienter ſuſtinuerunt ſe in omnibus; & magis confiſi ſunt Deo, quàm ſibi: ſcientes quia (a) *non ſunt condignæ paſſiones hujus temporis ad futuram gloriam* promerendam.

Vis tu ſtatim habere, quod multi poſt multas lacrymas & magnos labores vix obtinuerunt?

Expecta Dominum,viriliter age, & confortare: (*b*) noli diffidere,noli diſcedere: ſed corpus & animam expone

(a) *Rom.8.*(b) *Pſal.26.*

pone conſtanter pro gloria Dei.

Ego reddam pleniſsimè: ego tecum ero in omni tribulatione.

CAPVT XXXVI.

Contra vana hominum judicia.

1. FILI, jacta cor tuum firmiter in Domino, & humanum ne metuas judicium, ubi te conſcientia pium reddit & inſontem.

Bonum eſt & beatum taliter pati, nec hoc erit grave humili cordi, & Deo magis quàm ſibiipſi confidenti.

Multi multa loquuntur, & ideò parva fides eſt adhibenda.

Sed & omnibus ſatis eſſe, non eſt poſsibile.

Etſi Paulus omnibus ſtuduit in Domino placere, & omnibus omnia factus eſt: (a) tamen etiam pro minimo duxit, quòd ab humano die judicatus fuit.

2. Egit ſatis pro aliorum ædificatione & ſalute, quantum in ſe erat & poterat:

(a) 1. Cor. 9.

poterat: ſed ne ab aliis aliquando judicaretur, vel non deſpiceretur, cohibere nō potuit.

Ideò totum Deo commiſit, qui totum noverat: & patientia ac humilitate, contra ora loquentium iniqua, aut etiam vana ac mendoſa cogitantium, atque pro libitu ſuo quæque jactantium, ſe defendit.

Reſpondit tamen interdum, (a) ne infirmis ex ſua taciturnitate generaretur ſcandalum.

3. Quis tu, ut timeas à mortali homine? Hodie eſt, & cras non comparet.

Deum time, & hominum terrores non expaveſces.

Quid poteſt aliquis in te verbis, aut injuriis? Sibi potiùs nocet, quàm tibi: nec poterit judicium Dei effugere, quicumque eſt ille.

Tu habe Deum præ oculis, & noli contendere verbis queruloſis.

Quòd ſi ad præſens tu videris ſucumbe-

(a) *Act. 20.*

cumbere, & confuſionem pati, quam
non meruiſti; ne indigneris ex hoc, ne-
que per impatientiam minuas coro-
nam tuam:

Sed ad me potiùs reſpice in cælum,
qui potens ſum eripere ab omni con-
fuſione & injuria, & unicuique reddere
ſecundùm opera ſua.

CAPVT XXXVII.

*De pura & integra reſignatione ſui, ad obti-
nendam cordis libertatem.*

1. FILI, relinque te, & invenies me.
Stá ſine electione, & omni pro-
prietate; & lucraberis ſemper.

Nam & adjicietur tibi amplior gra-
tia, ſtatim ut te reſignaveris, nec reſum-
pſeris.

2. Domine, quoties me reſignabo,
& in quibus me relinquam?

3. Semper, & omni hora: ſicut in
parvo, ſic & in magno. Nihil exci-
pio, ſed in omnibus te nudatum inve-
niri volo.

Alio-

tùm dico: Relinque te, reſigna te,& fruêris magna interna pace.

Da totum pro toto: nil exquire,nil repete: ſta purè & inhæſitanter in me, & habebis me.

Eris liber in corde, & tenebræ non conculcabunt te.

Ad hoc conare, hoc ora, hoc deſidera: ut ab omni proprietate poſsis exſpoliari, & nudus nudum Ieſum ſequi; tibi mori,& mihi æternaliter vivere.

Tunc deficient omnes vanæ phantaſiæ,conturbationes iniquæ, & curæ ſuperfluæ.

Tunc etiam recedet immoderatus timor, & inordinatus amor morietur.

CAPVT XXXVIII.

De bono regimine in externis, & recurſu ad Deum in periculis.

1. FILI, ad iſtud diligenter intendere debes, ut in omni loco & actione, ſeu occupatione externa, ſis intimus liber & tuiipſius potens, & ſint

omnia ſub te, & tu non ſub eis:

Vt ſis dominus actionum tuarum & rector, non ſervus, nec emptitius:

Sed magis exemptus veruſque Hebræus, in ſortem ac libertatem tranſiens filiorum Dei:

Qui ſtant ſuper præſentia, & ſpeculantur æterna:

Qui tranſitoria ſiniſtro intuentur oculo, & dextro cæleſtia:

Quos temporalia non trahunt ad inhærendum, ſed trahunt ipſi magis ea ad benè ſerviendum: prout ordinata ſunt à Deo, & inſtituta à ſummo opifice, qui nil inordinatum in ſua reliquit creatura.

2. Si etiam in omni eventu ſtas, non in apparentia externa, nec oculo carnali luſtras viſa vel audita: ſed mox in qualibet cauſa intras cum Moyſe in tabernaculum, (a) ad conſulendum Dominum: audies nonnumquam divinum reſponſum, & redies inſtru-

(a) *Exod.* 33.

ctus

ctus de multis præſentibus & futuris.

Semper enim Moyſes recurſum habuit ad tabernaculum, pro dubiis & quæſtionibus ſolvendis: fugitque ad orationis adjutorium, pro periculis & improbitatibus hominum ſublevandis.

Sic & tu confugere debes in cordis tui ſecretarium, divinum intentiùs implorando ſuffragium.

Propterea namque Ioſue & filii Iſrael à Gabaonitis leguntur decepti: (a) quia os Domini priùs non interrogaverunt, ſed nimiùm creduli dulcibus ſermonibus, falſa pietate deluſi ſunt.

CAPVT XXXIX.

Quòd homo non ſit importunus in negotiis.

1. FILI, committe mihi ſemper cauſam tuam; ego benè diſponam in tempore ſuo.

Expecta ordinationem meam, & ſenties inde profectum.

(a) *Ioſue* 9.

Tu facis cor tranquillum,& pacem magnam,lætitiamque feſtivam.

Tu facis bene ſentire de omnibus, & in omnibus te laudare : nec poteſt aliquid ſine te diu placere; ſed ſi debet gratum eſſe & benè ſapere, oportet gratiam tuam adeſſe, & condimento tuæ ſapientiæ condiri.

2. Cui tu ſapis, quid ei rectè non ſapiet?

Et cui tu non ſapis, quid ei ad jucunditatem eſſe poterit?

Sed deficiunt in ſapientia tua mundi ſapientes, & qui carnem ſapiunt: quia ibi plurima vanitas, & hìc mors invenitur.

Qui autem te per contemptum mundanorum, & carnis mortificationem ſequuntur,verè ſapientes eſſe cognoſcuntur: quia de vanitate ad veritatem, de carne ad ſpiritum transferuntur.

Iſtis ſapit Deus: & quidquid boni inveni-

invenitur in creaturis, totum ad laudem referunt ſui conditoris.

Diſsimilis tamen, & multum diſsimilis ſapor creatoris & creaturæ, æternitatis & temporis, lucis increatæ & lucis illuminatæ.

3. O lux perpetua, cuncta creata tranſcendens lumina, fulgura coruſcationem de ſublimi penetrantem omnia cordis mei intima.

Purifica, lætifica, clarifica, & vivifica ſpiritum meum, cum ſuis potentiis, ad inhærendum tibi jubiloſis exceſsibus.

O quando veniet hæc beata & deſiderabilis hora, ut tuâ me ſaties præſentiâ, & ſis mihi omnia in omnibus?

Quamdiu hoc datum non fuerit, nec plenum gaudium erit.

Adhuc (proh dolor!) vivit in me vetus homo; non eſt totus crucifixus; non eſt perfectè mortuus.

Adhuc concupiſcit fortiter contra ſpiritum, bella movet inteſtina, nec regnum

gnum animæ patitur eſſe quietum.

4. Sed tu, (a) qui dominaris poteſtati maris, & motum fluctuum ejus mitigas, exurge, adjuva me.

Diſsipa gentes quæ bella volunt: (b) contere eas in virtute tua.

Oſtende, quæſo, magnalia tua, & glorificetur dextera tua: quia non eſt ſpes alia, nec refugium mihi, niſi in te Domine Deus meus.

CAPVT XXXV.

Quòd non eſt ſecuritas à tentatione in hac vita.

1. FILI, numquam ſecurus es in hac vita; ſed quoad vixeris, ſemper arma ſpiritualia tibi ſunt neceſſaria.

Inter hoſtes verſaris, & à dextris & à ſiniſtris impugnaris.

Si ergo non uteris undique ſcuto patientiæ, non eris diu ſine vulnere.

Inſuper, ſi non ponis cor tuum fixè in me, cum mera voluntate cuncta pa-

(a) Pſ. 88. (b) Pſ. 67.

tiendi propter me, non poteris ardorem iſtum ſuſtinere, nec ad palmam pertingere beatorum.

Oportet te ergo viriliter omnia pertranſire, & potenti manu uti adverſus objecta.

Nam vincenti datur manna, & torpenti relinquitur multa miſeria. (*a*)

2. Si quæris in hac vita requiem, quomodo tunc pervenies ad æternam requiem?

Non ponas te ad multam requiem, ſed ad magnam patientiam.

Quære veram pacem, non in terris, ſed in cælis: non in hominibus, nec in cæteris creaturis, ſed in Deo ſolo.

Pro amore Dei debes omnia libenter ſubire, labores ſcilicet & dolores, tentationes, vexationes, anxietates, neceſsitates, infirmitates, injurias, oblocutiones, reprehenſiones, humiliationes, confuſiones, correctiones & deſpectiones.

(a) *Apoc.* 2.

Hæc

Hæc juvant ad virtutem : hæc probant Chriſti tyronem : hæc fabricant cæleſtem coronam.

Ego reddam mercedem æternam pro brevi labore,& infinitam gloriam pro tranſitoria confuſione.

3. Putas tu, quòd ſemper habebis pro tua voluntate conſolationes ſpirituales?

Sancti mei non ſemper habuerunt tales, ſed multas gravitates, & tentationes varias magnaſque deſolationes.

Sed patienter ſuſtinuerunt ſe in omnibus; & magis confiſi ſunt Deo, quàm ſibi : ſcientes quia (a) *non ſunt condignæ paſſiones hujus temporis ad futuram gloriam* promerendam.

Vis tu ſtatim habere, quod multi poſt multas lacrymas & magnos labores vix obtinuerunt?

Expecta Dominum,viriliter age, & confortare : (*b*) noli diffidere,noli diſcedere : ſed corpus & animam ex- pone

(a) *Rom.* 8. (b) *Pſal.* 26.

pone conſtanter pro gloria Dei.

Ego reddam pleniſsimè : ego tecum ero in omni tribulatione.

CAPVT XXXVI.

Contra vana hominum judicia.

FILI, jacta cor tuum firmiter in Domino, & humanum ne metuas judicium, ubi te conſcientia pium reddit & inſontem.

Bonum eſt & beatum taliter pati, nec hoc erit grave humili cordi, & Deo magis quàm ſibiipſi confidenti.

Multi multa loquuntur, & ideò parva fides eſt adhibenda.

Sed & omnibus ſatis eſſe, non eſt poſsibile.

Etſi Paulus omnibus ſtuduit in Domino placere, & omnibus omnia factus eſt: (a) tamen etiam pro minimo duxit, quòd ab humano die judicatus fuit.

2. Egit ſatis pro aliorum ædificatione & ſalute, quantum in ſe erat & poterat:

(a) 1. Cor. 9.

poterat: ſed ne ab aliis aliquando judicaretur, vel non deſpiceretur, cohibere non potuit.

Ideò totum Deo commiſit, qui totum noverat: & patientia ac humilitate, contra ora loquentium iniqua, aut etiam vana ac mendoſa cogitantium, atque pro libitu ſuo quæque jactantium, ſe defendit.

Reſpondit tamen interdum, (a) ne infirmis ex ſua taciturnitate generaretur ſcandalum.

3. Quis tu, ut timeas à mortali homine? Hodie eſt, & cras non comparet.

Deum time, & hominum terrores non expaveſces.

Quid poteſt aliquis in te verbis, aut injuriis? Sibi potiùs nocet, quàm tibi: nec poterit judicium Dei effugere, quicumque eſt ille.

Tu habe Deum præ oculis, & noli contendere verbis queruloſis.

Quòd ſi ad præſens tu videris ſuccumbe-

(a) *Act. 20.*

cumbere, & confuſionem pati, quam non meruiſti; ne indigneris ex hoc, neque per impatientiam minuas coronam tuam:

Sed ad me potiùs reſpice in cælum, qui potens ſum eripere ab omni confuſione & injuria, & unicuique reddere ſecundùm opera ſua.

CAPVT XXXVII.

De pura & integra reſignatione ſui, ad obtinendam cordis libertatem.

1. FILI, relinque te, & invenies me. Stá ſine electione, & omni proprietate; & lucraberis ſemper.

Nam & adjicietur tibi amplior gratia, ſtatim ut te reſignaveris, nec reſumpſeris.

2. Domine, quoties me reſignabo, & in quibus me relinquam?

3. Semper, & omni hora: ſicut in parvo, ſic & in magno. Nihil excipio, ſed in omnibus te nudatum inveniri volo.

Alio-

tùm dico: Relinque te, reſigna te,& fruêris magna interna pace.

Da totum pro toto: nil exquire, nil repete: ſta purè & inhæſitanter in me, & habebis me.

Eris liber in corde, & tenebræ non conculcabunt te.

Ad hoc conare, hoc ora, hoc deſidera: ut ab omni proprietate poſsis exſpoliari, & nudus nudum Ieſum ſequi; tibi mori, & mihi æternaliter vivere.

Tunc deficient omnes vanæ phantaſiæ, conturbationes iniquæ, & curæ ſuperfluæ.

Tunc etiam recedet immoderatus timor, & inordinatus amor morietur.

CAPVT XXXVIII.

De bono regimine in externis, & recurſu ad Deum in periculis.

1. FILI, ad iſtud diligenter intendere debes, ut in omni loco & actione, ſeu occupatione externa, ſis intimus liber & tuiipſius potens, & ſint

omnia ſub te, & tu non ſub eis:

Vt ſis dominus actionum tuarum & rector, non ſervus, nec emptitius:

Sed magis exemptus veruſque Hebræus, in ſortem ac libertatem tranſiens filiorum Dei:

Qui ſtant ſuper præſentia, & ſpeculantur æterna:

Qui tranſitoria ſiniſtro intuentur oculo, & dextro cæleſtia:

Quos temporalia non trahunt ad inhærendum, ſed trahunt ipſi magis ea ad benè ſerviendum: prout ordinata ſunt à Deo, & inſtituta à ſummo opifice, qui nil inordinatum in ſua reliquit creatura.

2. Si etiam in omni eventu ſtas, non in apparentia externa, nec oculo carnali luſtras viſa vel audita: ſed mox in qualibet cauſa intras cum Moyſe in tabernaculum, (a) ad conſulendum Dominum: audies nonnumquam divinum reſponſum, & redies inſtru-

(a) *Exod.* 33.

ctus

ctus de multis præſentibus & futuris.

Semper enim Moyſes recurſum habuit ad tabernaculum, pro dubiis & quæſtionibus ſolvendis: fugitque ad orationis adjutorium, pro periculis & improbitatibus hominum ſublevandis.

Sic & tu confugere debes in cordis tui ſecretarium, divinum intentiùs implorando ſuffragium.

Propterea namque Ioſue & filii Iſrael à Gabaonitis leguntur decepti: (a) quia os Domini priùs non interrogaverunt, ſed nimiùm creduli dulcibus ſermonibus, falſa pietate deluſi ſunt.

CAPVT XXXIX.

Quòd homo non ſit importunus in negotiis.

1. FILI, committe mihi ſemper cauſam tuam; ego benè diſponam in tempore ſuo.

Expecta ordinationem meam, & ſenties inde profectum.

(a) *Ioſue 9.*

2. Domine, ſatis libenter tibi omnes res committo; quia parum poteſt cogitatio mea proficere.

Vtinam non multum adhærerem futuris eventibus, ſed ad beneplacitum tuum incunctanter me offerrem!

3. Fili, ſæpè homo rem aliquam vehementer agitat, quam deſiderat: ſed cùm ad eam pervenerit, aliter ſentire incipit: quia affectiones circa idem non ſunt durabiles; ſed magis de uno ad aliud impellunt.

Non eſt ergo minimum, etiam in minimis ſeipſum relinquere.

4. Verus profectus hominis, eſt abnegatio ſuiipſius: & homo abnegatus, valde liber eſt & ſecurus.

Sed antiquus hoſtis, omnibus bonis adverſans, à tentatione non ceſſat: ſed die noctuque graves molitur inſidias, ſi fortè in laqueum deceptionis poſsit præcipitare incautum.

Vigilate & orate, dicit Dominus, *ut non intretis in tentationem*, *Matt.* 26.

CA-

CAPVT XL.

Quòd homo nihil boni ex ſe habet, & de nullo gloriari poteſt.

1. DOMINE, *quid eſt homo, quòd memor es ejus; (a) aut filius hominis, quia viſitas eum?*

Quid promeruit homo, ut dares illi gratiam tuam?

Domine, quid poſſum conqueri, ſi me deſeris? aut quid juſtè obtendere poſſum, ſi quod peto non feceris?

Certè hoc in veritate cogitare poſſum, & dicere: Domine nihil ſum, nihil poſſum, nihil boni ex me habeo; ſed in omnibus deficio, & ad nihil ſemper tendo.

Et niſi à te fuero adjutus, & interiùs informatus, totus efficior tepidus & diſſolutus.

2. Tu autem, Domine, ſemper idem ipſe es, & permanes in æternum, ſemper bonus, juſtus & ſanctus; benè, juſtè, ac ſanctè agens omnia, & diſponens in ſapientia.

(a) *Pſal.* 8.

In te gloriabor & exultabo tota die; pro me autem nihil, niſi in infirmitatibus meis.

6. Quærant Iudæi gloriam, quæ ab invicem eſt: (a) ego hanc requiram, quæ à ſolo Deo eſt.

Omnis quidem gloria humana, omnis honor temporalis, omnis altitudo mundana, æternæ gloriæ tuæ comparata, vanitas eſt & ſtultitia.

O veritas mea & miſericordia mea, Deus meus, Trinitas beata, tibi ſoli laus, honor, virtus, & gloria, per infinita ſæculorum ſæcula.

CAPVT XLI.

De contemptu omnis temporalis honoris.

1. FILI, noli tibi attrahere, ſi videas alios honorari & elevari, te autem deſpici & humiliari.

Erige cor tuum ad me in cælum, & non contriſtabit te contemptus hominum in terris.

(a) *Ioan. 5.*

2. Do-

2. Domine, in cæcitate ſumus, & vanitate citò ſeducimur.

Si rectè me inſpicio, numquam mihi facta eſt injuria ab aliqua creatura, unde nec juſtè habeo conqueri adverſum te.

Quia autem frequenter & graviter peccavi tibi, meritò armatur contra me omnis creatura.

Mihi igitur juſtè debetur confuſio & contemptus; tibi autem laus, honor & gloria.

Et niſi me ad hoc præparavero, quòd velim libenter ab omni creatura deſpici & relinqui, atque penitus nihil videri, non poſſum interiùs pacificari & ſtabiliri, nec ſpiritualiter illuminari, neque plenè tibi uniri.

CAPUT XLII.

Quòd pax non eſt ponenda in hominibus.

1. FILI, ſi ponis pacem tuam cum aliqua perſona, propter tuum ſentire & convivere; inſtabilis eris & implicatus.

 Sed

Sed ſi recurſum habes ad ſemper viventem & manentem veritatem, non contriſtabit amicus recedens aut moriens.

In me debet amici dilectio ſtare: & propter me diligendus eſt, quiſquis tibi bonus viſus eſt, & multum charus in hac vita.

Sine me non valet, nec durabit amicitia: nec eſt vera & munda dilectio, quam ego non copulo.

Ita mortuus debes eſſe talibus affectionibus dilectorum hominum, ut (quantum ad te pertinet) ſine omni humano optares eſſe conſortio.

Tantò homo Deo magis appropinquat, quantò ab omni ſolatio terreno longiùs recedit.

Tantò etiam altiùs ad Deum aſcendit, quantò profundiùs in ſe deſcendit, & plus ſibiipſi vileſcit.

2. Qui autem ſibi aliquid boni attribuit, gratiam Dei in ſe venire impedit:

dit: (a) quia gratia Spiritus ſancti cor humile ſemper quærit.

Si ſcires te perfectè annihilare, atque ab omni creato amore evacuare, tunc deberem in te cum magna gratia emanare.

Quando tu reſpicis ad creaturas, ſubtrahitur tibi aſpectus Creatoris.

Diſce te in omnibus propter Creatorem vincere, tunc ad divinam valebis cognitionem pertingere.

Quantumcumque modicum ſit, ſi inordinatè diligitur & reſpicitur, retardat à ſummo, & vitiat.

CAPVT XLIII.

Contra vanam & ſæcularem ſcientiam.

1. FILI, non te moveant pulchra & ſubtilia hominum dicta. (b) *Non enim eſt regnũ Dei in ſermone, ſed in virtute.*

Attende verba mea, quæ corda accendunt, & mentes illuminant: inducunt compunctionem, & variam ingerunt conſolationem.

(a) 1. *Pet.* 5. (b) 1. *Cor.* 4.

Numquam ad hoc legas verbum, ut doctior aut ſapientior poſsis videri.

Stude mortificationi vitiorum, quia hoc ampliùs tibi proderit, quàm notitia multarum difficilium quæſtionum.

2. Cùm multa legeris & cognoveris, ad unum ſemper oportet redire principium.

Ego ſum qui doceo hominem ſcientiam: & clariorem intelligentiam parvulis tribuo, quàm ab homine poſſit doceri.

Cui ego loquor, citò ſapiens erit, & multum in ſpiritu proficiet.

Væ eis qui multa curioſa ab hominibus inquirunt, & de via mihi ſerviendi parum curant.

Veniet tempus, quando apparebit Magiſter magiſtrorum Chriſtus, Dominus Angelorum, cunctorum auditurus lectiones hoc eſt ſingulorum examinaturus conſcientias.

Et

Et tunc ſcrutabitur Ieruſalem in lucernis;& manifeſta erunt abſcondita tenebrarum, tacebuntque argumenta linguarum. (a)

3. Ego ſum,qui humilem in puncto elevo mentem; ut plures æternæ veritatis capiat rationes, quàm ſi quis decem annis ſtuduiſſet in ſcholis.

Ego doceo ſine ſtrepitu verborum, ſine confuſione opinionum, ſine faſtu honoris, ſine pugnatione argumentorum.

Ego ſum qui doceo terrena deſpicere,præſentia faſtidire, æterna quærere,æterna ſapere,honores fugere, ſcandala ſufferre, omnem ſpem in me ponere,extra me nil cupere, & ſuper omnia me ardenter amare.

4. Nam quidam,amando me intimè,didicit divina, & loquebatur mirabilia.

Plus profecit in relinquendo omnia,quàm in ſtudendo ſubtilia.

(a) *Soph.1.*

Sed aliis loquor communia, aliis ſpecialia: aliquibus in ſignis & figuris dulciter appareo, quibusdam verò in multo lumine revelo myſteria.

Vna vox librorum, ſed non omnes æquè informat: quia intus ſum doctor veritatis, ſcrutator cordis, cogitationum intellector, actionum promotor, diſtribuens ſingulis, prout dignum judicavero.

CAPVT XLIV.

De non attrahendo ſibi res exteriores.

1. FILI, in multis oportet te eſſe inſcium, & æſtimare te tamquam mortuum ſuper terram, & cui totus mundus crucifixus ſit.

Multa etiam oportet ſurda aure pertranſire, & quæ tuæ pacis ſunt magis cogitare.

Vtilius eſt oculos à rebus diſplicentibus avertere, & unicuique ſuum ſentire relinquere, quàm contentioſis ſermonibus deſervire.

Si

Si benè ſteteris cum Deo, & ejus judicium adſpexeris, faciliùs te victum portabis.

2. O Domine, quouſque venimus? Ecce damnum defletur temporale, pro modico quæſtu laboratur & curritur, & ſpirituale detrimentum in oblivionem tranſit, & vix ſerò reditur.

Quod parum vel nihil prodeſt, attenditur; & quod ſummè neceſſarium eſt, negligenter præteritur: quia totus homo ad externa defluit; & niſi citò reſipiſcat, libens in exterioribus jacet.

CAPVT XLV.

Quòd omnibus non eſt credendum: & de facili lapſu verborum.

1. D*A mihi auxilium Domine de tribulatione, quia vana ſalus hominis.* (a)

Quàm ſæpè ibi non inveni fidem, ubi me habere putavi?

Quoties etiam ibi reperi, ubi minùs præſumpſi?

Vana ergò ſpes in hominibus: ſalus autem juſtorum, in te Deus.

(a) *Pſal. 59.*

Bene-

omnia ſub te, & tu non ſub eis:

Vt ſis dominus actionum tuarum & rector, non ſervus, nec emptitius:

Sed magis exemptus veruſque Hebræus, in ſortem ac libertatem tranſiens filiorum Dei:

Qui ſtant ſuper præſentia, & ſpeculantur æterna:

Qui tranſitoria ſiniſtro intuentur oculo, & dextro cæleſtia:

Quos temporalia non trahunt ad inhærendum, ſed trahunt ipſi magis ea ad benè ſerviendum: prout ordinata ſunt à Deo, & inſtituta à ſummo opifice, qui nil inordinatum in ſua reliquit creatura.

2. Si etiam in omni eventu ſtas, non in apparentia externa, nec oculo carnali luſtras viſa vel audita: ſed mox in qualibet cauſa intras cum Moyſe in tabernaculum, (a) ad conſulendum Dominum: audies nonnumquam divinum reſponſum, & redies inſtru-

(a) *Exod.* 33.

ctus de multis præſentibus & futuris.

Semper enim Moyſes recurſum habuit ad tabernaculum, pro dubiis & quæſtionibus ſolvendis: fugitque ad orationis adjutorium, pro periculis & improbitatibus hominum ſublevandis.

Sic & tu confugere debes in cordis tui ſecretarium, divinum intentiùs implorando ſuffragium.

Propterea namque Ioſue & filii Iſrael à Gabaonitis leguntur decepti: (a) quia os Domini priùs non interrogaverunt, ſed nimiùm creduli dulcibus ſermonibus, falſa pietate deluſi ſunt.

CAPVT XXXIX.

Quòd homo non ſit importunus in negotiis.

1. FILI, committe mihi ſemper cauſam tuam; ego benè diſponam in tempore ſuo.

Expecta ordinationem meam, & ſenties inde profectum.

(a) *Ioſue 9.*

2. Domine, ſatis libenter tibi omnes res committo; quia parum poteſt cogitatio mea proficere.

Vtinam non multum adhærerem futuris eventibus, ſed ad beneplacitum tuum incunctanter me offerrem!

3. Fili, ſæpè homo rem aliquam vehementer agitat, quam deſiderat: ſed cùm ad eam pervenerit, aliter ſentire incipit: quia affectiones circa idem non ſunt durabiles; ſed magis de uno ad aliud impellunt.

Non eſt ergo minimum, etiam in minimis ſeipſum relinquere.

4. Verus profectus hominis, eſt abnegatio ſuiipſius: & homo abnegatus, valde liber eſt & ſecurus.

Sed antiquus hoſtis, omnibus bonis adverſans, à tentatione non ceſſat: ſed die noctuque graves molitur inſidias, ſi fortè in laqueum deceptionis poſſit præcipitare incautum.

Vigilate & orate, dicit Dominus, *ut non intretis in tentationem, Matt. 26.*

CA-

CAPVT XL.

Quòd homo nihil boni ex ſe habet, & de nullo gloriari poteſt.

1. DOMINE, *quid eſt homo, quòd memor es ejus; (a) aut filius hominis, quia viſitas eum?*

Quid promeruit homo, ut dares illi gratiam tuam?

Domine, quid poſſum conqueri, ſi me deſeris? aut quid juſtè obtendere poſſum, ſi quod peto non feceris?

Certè hoc in veritate cogitare poſſum, & dicere: Domine nihil ſum, nihil poſſum, nihil boni ex me habeo; ſed in omnibus deficio, & ad nihil ſemper tendo.

Et niſi à te fuero adjutus, & interiùs informatus, totus efficior tepidus & diſſolutus.

2. Tu autem, Domine, ſemper idem ipſe es, & permanes in æternum, ſemper bonus, juſtus & ſanctus; benè, juſtè, ac ſanctè agens omnia, & diſponens in ſapientia.

(a) *Pſal. 8.*

Sed ego, qui ad defectum ſum magis pronus quàm ad profectum, non ſum ſemper in uno ſtatu perdurans: quia ſeptem tempora mutantur ſuper me.

Verumtamen citò melius fit, cùm tibi placuerit, & manum porrexeris adjutricem: quia tu ſolus ſine humano ſuffragio poteris auxiliari, & in tantum confirmare, ut vultus meus ampliùs in diverſa non mutetur, ſed in te uno cor meum convertatur, & quieſcat.

3. Vnde, ſi benè ſcirem omnem humanam conſolationem abjicere, ſive propter devotionem adipiſcendam, ſive propter neceſsitatem, qua compellor te quærere, quia non eſt homo qui me conſoletur:

Tunc poſſem meritò de gratia tua ſperare, & de dono novæ conſolationis exultare.

4. Gratias tibi, unde totum venit, quotieſcumque mihi benè ſuccedit.

Ego

Ego autem vanitas & nihilum ante te, inconſtans homo & infirmus.

Vnde ergo poſſum gloriari, aut cur appeto reputari?

Numquid de nihilo? & hoc vaniſſimum eſt.

Verè inanis gloria, mala peſtis, vanitas maxima: quia à vera trahit gloria, & cæleſti ſpoliat gratia.

Dum enim homo complacet ſibi, diſplicet tibi: dum inhiat laudibus humanis, privatur veris virtutibus.

5. Eſt autem vera gloria & exultatio ſancta, gloriari in te, & non in ſe: gaudere in nomine tuo, non in propria virtute, nec in aliqua creatura delectari, niſi propter te.

Laudetur nomen tuum, non meum: magnificetur opus tuum, non meum, benedicatur nomen ſanctum tuum, nihil mihi autem attribuatur de laudibus hominum.

Tu gloria mea, tu exultatio cordis mei.

In te gloriabor & exultabo tota die; pro me autem nihil, niſi in infirmitatibus meis.

6. Quærant Iudæi gloriam, quæ ab invicem eſt: (a) ego hanc requiram, quæ à ſolo Deo eſt.

Omnis quidem gloria humana, omnis honor temporalis, omnis altitudo mundana, æternæ gloriæ tuæ comparata, vanitas eſt & ſtultitia.

O veritas mea & miſericordia mea, Deus meus, Trinitas beata, tibi ſoli laus, honor, virtus, & gloria, per infinita ſæculorum ſæcula.

CAPVT XLI.

De contemptu omnis temporalis honoris.

1. FILI, noli tibi attrahere, ſi videas alios honorari & elevari, te autem deſpici & humiliari.

Erige cor tuum ad me in cælum, & non contriſtabit te contemptus hominum in terris.

(a) *Ioan. 5.*

2. Do-

2. Domine, in cæcitate ſumus, & vanitate citò ſeducimur.

Si rectè me inſpicio, numquam mihi facta eſt injuria ab aliqua creatura, unde nec juſtè habeo conqueri adverſum te.

Quia autem frequenter & graviter peccavi tibi, meritò armatur contra me omnis creatura.

Mihi igitur juſtè debetur confuſio & contemptus; tibi autem laus, honor & gloria.

Et niſi me ad hoc præparavero, quòd velim libenter ab omni creatura deſpici & relinqui, atque penitus nihil videri, non poſſum interiùs pacificari & ſtabiliri, nec ſpiritualiter illuminari, neque plenè tibi uniri.

CAPUT XLII.

Quòd pax non eſt ponenda in hominibus.

1. FILI, ſi ponis pacem tuam cum aliqua perſona, propter tuum ſentire & convivere, inſtabilis eris & implicatus.

Sed ſi recurſum habes ad ſemper viventem & manentem veritatem, non contriſtabit amicus recedens aut moriens.

In me debet amici dilectio ſtare: & propter me diligendus eſt, quiſquis tibi bonus viſus eſt, & multum charus in hac vita.

Sine me non valet, nec durabit amicitia: nec eſt vera & munda dilectio, quam ego non copulo.

Ita mortuus debes eſſe talibus affectionibus dilectorum hominum, ut (quantum ad te pertinet) ſine omni humano optares eſſe conſortio.

Tantò homo Deo magis appropinquat, quantò ab omni ſolatio terreno longiùs recedit.

Tantò etiam altiùs ad Deum aſcendit, quantò profundiùs in ſe deſcendit, & plus ſibiipſi vileſcit.

2. Qui autem ſibi aliquid boni attribuit, gratiam Dei in ſe venire impedit:

dit: (a) quia gratia Spiritus ſancti cor humile ſemper quærit.

Si ſcires te perfectè annihilare, atque ab omni creato amore evacuare, tunc deberem in te cum magna gratia emanare.

Quando tu reſpicis ad creaturas, ſubtrahitur tibi aſpectus Creatoris.

Diſce te in omnibus propter Creatorem vincere, tunc ad divinam valebis cognitionem pertingere.

Quantumcumque modicum ſit, ſi inordinatè diligitur & reſpicitur, retardat à ſummo, & vitiat.

CAPVT XLIII.

Contra vanam & ſæcularem ſcientiam.

1. FILI, non te moveant pulchra & ſubtilia hominum dicta. (b) *Non enim eſt regnū Dei in ſermone, ſed in virtute.*

Attende verba mea, quæ corda accendunt, & mentes illuminant: inducunt compunctionem, & variam ingerunt conſolationem.

(a) 1. Pet. 5. (b) 1. Cor. 4.

Numquam ad hoc legas verbum, ut doctior aut ſapientior poſsis videri.

Stude mortificationi vitiorum, quia hoc ampliùs tibi proderit, quàm notitia multarum difficilium quæſtionum.

2. Cùm multa legeris & cognoveris, ad unum ſemper oportet redire principium.

Ego ſum qui doceo hominem ſcientiam: & clariorem intelligentiam parvulis tribuo, quàm ab homine poſſit doceri.

Cui ego loquor, citò ſapiens erit, & multum in ſpiritu proficiet.

Væ eis qui multa curioſa ab hominibus inquirunt, & de via mihi ſerviendi parum curant.

Veniet tempus, quando apparebit Magiſter magiſtrorum Chriſtus, Dominus Angelorum, cunctorum auditurus lectiones hoc eſt ſingulorum examinaturus conſcientias.

Et

Et tunc ſcrutabitur Ieruſalem in lucernis;& manifeſta erunt abſcondita tenebrarum, tacebuntque argumenta linguarum. (a)

3. Ego ſum,qui humilem in puncto elevo mentem; ut plures æternæ veritatis capiat rationes, quàm ſi quis decem annis ſtuduiſſet in ſcholis.

Ego doceo ſine ſtrepitu verborum, ſine confuſione opinionum, ſine faſtu honoris, ſine pugnatione argumentorum.

Ego ſum qui doceo terrena deſpicere,præſentia faſtidire, æterna quærere,æterna ſapere,honores fugere, ſcandala ſufferre, omnem ſpem in me ponere,extra me nil cupere, & ſuper omnia me ardenter amare.

4. Nam quidam,amando me intimè,didicit divina, & loquebatur mirabilia.

Plus profecit in relinquendo omnia,quàm in ſtudendo ſubtilia.

(a) *Soph.1.*

Sed aliis loquor communia, aliis ſpecialia: aliquibus in ſignis & figuris dulciter appareo, quibusdam verò in multo lumine revelo myſteria.

Vna vox librorum, ſed non omnes æquè informat: quia intus ſum doctor veritatis, ſcrutator cordis, cogitationum intellector, actionum promotor, diſtribuens ſingulis, prout dignum judicavero.

CAPVT XLIV.

De non attrahendo ſibi res exteriores.

1. FILI, in multis oportet te eſſe inſcium, & æſtimare te tamquam mortuum ſuper terram, & cui totus mundus crucifixus ſit.

Multa etiam oportet ſurda aure pertranſire, & quæ tuæ pacis ſunt magis cogitare.

Vtilius eſt oculos à rebus diſplicentibus avertere, & unicuique ſuum ſentire relinquere, quàm contentioſis ſermonibus deſervire.

Si

Si benè ſteteris cum Deo,& ejus judicium adſpexeris, faciliùs te victum portabis.

2. O Domine,quouſque venimus? Ecce damnum defletur temporale,pro modico quæſtu laboratur & curritur, & ſpirituale detrimentum in oblivionem tranſit,& vix ſerò reditur.

Quod parum vel nihil prodeſt, attenditur; & quod ſummè neceſſarium eſt,negligenter præteritur: quia totus homo ad externa defluit;& niſi citò reſipiſcat,libens in exterioribus jacet.

CAPVT XLV.

Quòd omnibus non eſt credendum: & de facili lapſu verborum.

1. DA mihi auxilium Domine de tribulatione,quia vana ſalus hominis.(a)

Quàm ſæpè ibi non inveni fidem, ubi me habere putavi?

Quoties etiam ibi reperi,ubi minùs præſumpſi?

Vana ergò ſpes in hominibus: ſalus autem juſtorum,in te Deus.

(a) *Pſal.* 59.

Bene-

Benedictus ſis Domine Deus meus in omnibus, quæ accidunt nobis.

Infirmi ſumus & inſtabiles: citò fallimur & permutamur.

2. Quis eſt homo, qui ita cautè & circumſpectè in omnibus ſe cuſtodire valet, ut aliquando in aliquam deceptionem vel perplexitatem non veniat?

Sed qui in te Domine confidit, ac ſimplici corde quærit, non tam facilè labitur.

Et ſi inciderit in aliquam tribulationem, quocumque modo fuerit etiam implicatus, citiùs per te eruetur, aut à te conſolabitur: quia tu non deſeres in te ſperantem uſque in finem.

Rarus fidus amicus, in cunctis amici perſeverans preſſuris.

Tu Domine, tu ſolus es fideliſsimus in omnibus, & præter te non eſt alter talis.

3. O quàm benè ſapuit ſancta illa anima,

nima, quæ dixit: Mens mea ſolidata eſt, & in Chriſto fundata. (a)

Si ita mecum foret, non tam facilè timor humanus me ſollicitaret, nec verborum jacula moverent.

Quis omnia prævidere, quis præcavere futura mala ſufficit?

Si præviſa ſæpè etiam lædunt, quid improviſa niſi graviter feriunt?

Sed quare mihi miſero non meliùs providi? Cur etiam tam facilè aliis credidi?

Sed homines ſumus, nec aliud quàm fragiles homines ſumus, etiamſi Angeli à multis æſtimamur & dicimur.

Cui credam Domine? cui, niſi tibi? Veritas es, quæ nō fallis, nec falli potes.

Et rurſum: *Omnis homo mendax*, (b) infirmus, inſtabilis, & labilis, maximè in verbis; ita ut ſtatim vix credi debeat, quod rectum in facie ſonare videtur.

4. Quàm prudenter præmonuiſti, cavendum ab hominibus: & quia *ini-*

(a) *In vita S. Agatha.* (b) *Pſ. 115.* *mici*

mici hominis domeſtici eius:(*a*)nec credendũ,ſi quis dixerit: *Ecce hîc, aut ecce illic*.(*b*)

Doctus ſum damno meo, & utinam ad cautelam majorem, & non ad inſipientiam mihi.

Cautus eſto (ait quidam) cautus eſto, ſerva apud te quod dico. Et dum ego ſileo, & abſconditum credo, nec ille ſilere poteſt quod ſilendum petiit, ſed ſtatim prodit me & ſe, & abiit.

Ab hujuſmodi fabulis & incautis hominibus protege me Domine, ne in manus eorum incidam, nec unquam talia committam.

Verbum verum & ſtabile da in os meũ, & linguã callidã longè fac à me.

Quod pati nolo, omnimodè cavere debeo.

5. O quàm bonum & pacificum de aliis ſilere, nec indifferenter omnia credere, neque de facili ulteriùs effari:

Paucis ſeipſũ revelare; te ſẽper inſpectorẽ cordis quærere.(*c*) Nec

(a) *Mich.7.Marci 3.*(b) *Matt.24.*(c) *Prov.25*

Nec omni vento verborum circumferri, ſed omnia intima & externa ſecundùm placitum tuæ voluntatis, optare perfici!

Quàm tutum pro conſervatione cœleſtis gratiæ, humanam fugere apparentiam, nec appetere quæ foris admirationem videntur præbere: ſed ea, tota ſedulitate ſectari, quæ vitæ emendationem dant & fervorem.

Quàm multis nocuit virtus ſcita, ac præproperè laudata!

Quàm ſanè profuit gratia ſilentio ſervata in hac fragili vita, quæ tota tentatio fertur & militia!

CAPVT XLVI.

De confidentia in Deo habenda, quando inſurgunt verborum iacula.

1. FILI, ſta firmiter, & ſpera in me. Quid enim ſunt verba, niſi verba? Per aerem volant, ſed lapidem non lædunt.

Si reus es, cogita quòd libenter emendare te velis: Si

Si nihil tibi conſcius es, penſa quòd velis libenter pro Deo hoc ſuſtinere.

Parum ſatis eſt, ut vel verba interdum ſuſtineas, qui necdum fortia verbera tolerare vales.

Et quare tam parva tibi ad cor tranſeunt, niſi quia adhuc carnalis es, & homines magis quàm oportet attendis?

Nam quia deſpici metuis, reprehendi pro exceſsibus non vis, & excuſationum umbracula quæris.

2. Sed inſpice te meliùs, & agnoſces, quia vivit adhuc in te mundus, & vanus amor placendi hominibus.

Cùm enim baſſari refugis, & confundi pro defectibus, conſtat utique, quòd nec verus humilis ſis, nec verè mundo mortuus, nec mundus tibi crucifixus.

Sed audi verbum meum, & non curabis decem millia verba hominum.

Ecce, ſi cuncta contra te dicerentur, quæ fingi malitioſiſsimè poſſent; quid

quid tibi nocerent, ſi omninò tranſire permitteres, nec pluſquam feſtucam perpenderes? Nunquid vel unum capillum tibi extrahere poſſent?

3. Sed qui cor intus non habet, nec Deum præ oculis, faciliter verbo movetur vituperationis.

Qui autem in me confidit, nec proprio judicio ſtare appetit, abſque humano terrore erit.

Ego enim ſum judex, & cognitor omnium ſecretorum: ego ſcio, qualiter res acta eſt, ego injuriantem novi, & ſuſtinentem.

A me exiit verbum iſtud; me permittente hoc accidit, ut revelentur ex multis cordibus cogitationes.

Ego reum & innocentem judicabo, ſed occulto judicio utrumque antè probare volui.

4. Teſtimonium hominum ſæpè fallit: meum judicium verum eſt; ſtabit, & non ſubvertetur.

Latet plerumque, & paucis ad ſingula patet: nunquam tamen errat, nec errare poteſt, etiamſi oculis inſipientium non rectum videatur.

Ad me ergò currendum eſt in omni judicio, nec proprio innitendum arbitrio.

Iuſtus enim non conturbabitur, quidquid à Deo *ei acciderit.* (*a*)Etiamſi injuſtè aliquid contra eum prolatum fuerit, non multum curabit.

Sed nec vanè exultabit, ſi per alios rationabiliter excuſetur.

Penſat namque, quia ego ſum ſcrutans corda & renes, qui non judico ſecundùm faciē & humanā apparentiā.

Nam ſæpè in oculis meis reperitur culpabile, quod hominum judicio creditur laudabile.

5. Domine Deus, judex juſte, fortis & patiens, qui hominum noſti fragilitatem & pravitatem, eſto robur meum, & tota fiducia mea: non enim

(a) *Prov.* 12.

enim mihi ſufficit conſcientia mea.

Tu noſti, quod ego non novi: & ideò in omni reprehenſione humiliare me debui, & manſuetè ſuſtinere.

Ignoſce quoque mihi propitius, quoties ſic non egi, & dona iterùm gratiam amplioris ſufferentiæ.

Melior eſt enim mihi tua copioſa miſericordia, ad conſecutionem indulgentiæ; quàm mea opinata juſtitia, pro defenſione latentis conſcientiæ.

Etſi nihil mihi conſcius ſum, tamē in hoc juſtificare me non poſſum: (a) quia remota miſericordia tua, *non iuſtificabitur in conſpectu tuo omnis vivens.* (b)

CAPVT XLVII.

Quòd omnia gravia pro æterna vita ſunt toleranda.

1. Fili, non te frangant labores quos aſſumpſiſti propter me, nec tribulationes te dejiciant uſquequaque; ſed mea promiſsio in omni eventu te roboret & conſoletur.

Ego

(a) 1. *Cor.* 4. (b) *Pſal*, 142.

Ego ſufficiens ſum ad reddendum ſupra omnem modum & menſuram.

Non diu hîc laborabis, nec ſemper gravaberis doloribus.

Exſpecta pauliſper, & videbis celerem finem malorum.

Veniet una hora, quando ceſſabit omnis labor & tumultus.

Modicum eſt & breve, omne quod tranſit cum tempore.

2. Age, quod agis: fideliter labora in vinea mea, ego ero merces tua.

Scribe, lege, canta, geme, tace, ora, ſuſtine viriliter contraria: digna eſt his omnibus & majoribus præliis vita æterna.

Veniet pax in die una, quæ nota eſt Domino: & erit non dies neque nox, hujus ſcilicet temporis, ſed lux perpetua, claritas infinita, pax firma, & requies ſecura.

Non dices tunc: *Quis me liberabit de corpore mortis huius?* (a) Neq; clamabis:

(a) Rom. 7.

Heu

Heu mihi, quia incolatus meus prolongatus eſt! (a) quoniam præcipitabitur mors, & ſalus erit indefectiva; anxietas nulla, jucunditas beata, ſocietas dulcis & decora.

3. O ſi vidiſſes Sanctorum in cœlo coronas perpetuas, quanta quoq́; nunc exultant gloria, qui huic mundo olim contemptibiles, & quaſi vita ipſa indigni putabantur; profectò te ſtatim humiliares uſq́; ad terrã, & affectares potiùs õnibus ſubeſſe, quàm uni præeſſe:

Nec hujus vitæ lætos dies concupiſceres, ſed magis pro Deo tribulari gauderes: & pro nihilo inter homines computari, maximum lucrũ duceres.

4. O ſi tibi hæc ſaperent, & profundè ad cor tranſirent, quomodo auderes vel ſemel conqueri?

Nónne pro vita æterna, cuncta laborioſa ſunt toleranda?

Non eſt parvum quid, perdere aut lucrari regnum Dei.

(a) *Pſal.* 119. M Leva

Leva igitur faciem tuam in cælum. Ecce ego, & omnes Sancti mei mecũ, qui in hoc ſæculo magnum habuere certamen, modò gaudent, modò conſolantur, modò ſecuri ſunt, modò requieſcunt, & ſine fine mecum in regno Patris mei permanebunt.

CAPVT XLVIII.

De die æternitatis, & huius vitæ anguſtiis.

1. O Supernæ civitatis manſio beatiſsima! O dies æternitatis clariſſima; quàm nox non obſcurat, ſed ſumma veritas ſemper irradiat; dies ſemper læta, ſemper ſecura, & numquam ſtatum mutans in contraria!

O utinam dies illa illuxiſſet, & cuncta hæc temporalia finem accepiſſent!

Lucet quidem Sanctis perpetua claritate ſplendida, ſed non niſi à longè & per ſpeculum peregrinantibus in terra.

2. Norunt cœli cives, quàm gaudioſa ſit illa: gemunt exules filii Evæ, quòd amara & tædioſa ſit iſta.

Dies

Dies hujus temporis parvi & mali, pleni doloribus & anguſtiis:(a)

Vbi homo multis peccatis inquinatur, multis paſsionibus irretitur, multis timoribus ſtringitur, multis curis diſtenditur, multis curioſitatibus diſtrahitur, multis vanitatibus implicatur, multis erroribus circumfunditur, multis laboribus atteritur, tentationibus gravatur, deliciis enervatur, egeſtate cruciatur.

3. O quando finis horum malorum? quando liberabor à miſera ſervitute vitiorum?

Quando memorabor Domine tui ſolius? quando ad plenũ lætabor in te?

Quando ero ſine omni impedimento in vera libertate, ſine omni gravamine mentis & corporis?

Quando erit pax ſolida, pax imperturbabilis & ſecura, pax intus & foris, pax ex omni parte firma?

Ieſu bone, quando ſtabo ad viden-

(a) *Iob* 7.

dum te? quando contemplabor gloriam regni tui? quando eris mihi omnia in omnibus?

O quando ero tecum in regno tuo, quod preparaſti dilectis tuis ab æterno?

Relictus ſum pauper & exul in terra hoſtili, ubi bella quotidiana, & infortunia maxima.

4. Conſolare exilium meum, mitiga dolorem meum, quia ad te ſuſpirat omne deſiderium meum.

Nam onus mihi totum eſt, quidquid hic mundus offert ad ſolatium.

Deſidero te intimè frui, ſed nequeo apprehendere.

Opto inhærere cœleſtibus, ſed deprimunt res temporales, & immortificatæ paſsiones.

Mente omnibus rebus ſupereſſe volo, carne autē invitè ſubeſſe cogor.

Sic ego homo infelix mecum pugno, & factus ſum mihimetipſi gravis, dum ſpiritus ſurſum, & caro quærit eſſe deorſum.

5. O

5. O quid intus patior, dum mente cœleſtia tracto, & mox carnalium turba occurrit oranti! Deus meus, ne elongeris à me, neque declines in ira à ſervo tuo. (*a*)

Fulgura coruſcationem tuam, & diſsipa eas: emitte ſagittas tuas, & conturbentur omnes phantaſiæ inimici.

Recollige ſenſus meos ad te: fac me oblivíſci omnium mundanorum: da citò abjicere, & contemnere phantaſmata vitiorum.

Succurre mihi æterna Veritas, ut nulla me moveat vanitas.

Adveni cœleſtis ſuavitas, & fugiat à facie tua omnis impuritas.

Ignoſce quoque mihi, & miſericorditer indulge, quoties præter te aliud in oratione revolvo.

Confiteor etenim verè, quia valdè diſtractè me habere conſuevi.

Nam ibi multoties non ſum, ubi corporaliter ſto aut ſedeo: ſed ibi magis

(a) *Pſal.* 70.

gis ſum, quò cogitationibus feror.

Ibi ſum, ubi cogitatio mea eſt. Ibi eſt frequenter cogitatio mea, ubi eſt quod amo.

Hoc mihi citò occurrit quod naturaliter delectat, aut ex uſu placet.

6. Vnde tu Veritas apertè dixiſti: *Vbi enim eſt theſaurus tuus, ibi eſt & cor tuũ.* (a)

Si cœlum diligo, libenter de cœleſtibus penſo.

Si mundum amo, mundi felicitatibus congaudeo, & de adverſitatibus ejus triſtor.

Si carnem diligo, quæ carnis ſunt ſæpè imaginor.

Si ſpiritum amo, de ſpiritualibus cogitare delector.

Quæcumque enim diligo, de his libenter loquor, & audio; atque talium imagines mecum ad domum reporto.

Sed beatus ille homo, qui propter te, Domine, omnibus creaturis licentiam abeundi tribuit: qui naturæ vim facit,

(a) *Matth. 6.*

facit, & concupiſcentias carnis fervore ſpiritûs crucifigit: ut ſerenata conſcientia puram tibi orationem offerat, dignusq́; ſit angelicis intereſſe choris, omnibus terrenis foris & intus excluſis.

CAPVT XLIX.

De deſiderio æternæ vitæ: & quanta ſint certantibus bona promiſſa.

1. FILI, cùm tibi deſiderium æternæ beatitudinis deſuper infundi ſentis, & de tabernaculo corporis exire concupiſcis, ut claritatem meam ſine viciſsitudinis umbra contemplari poſſis; dilata cor tuum, & omni deſiderio hanc ſanctam inſpirationem ſuſcipe.

Redde ampliſsimas ſupernæ bonitati gratias, quæ tecum ſic dignanter agit, clementer viſitat, ardenter excitat, potenter ſublevat, ne proprio pondere ad terrena labaris.

Neque enim hoc cogitatu tuo aut conatu accipis, ſed ſola dignatione ſu-

pernæ gratiæ & divini reſpectus: quatenus in virtutibus & majori humilitate proficias, & ad futura certamina te præpares, mihique toto cordis affectu adhærere, ac ferventi voluntate ſtudeas deſervire.

2. Fili, ſæpè ignis ardet, ſed ſine fumo flamma non aſcendit.

Sic & aliquorum deſideria ad cœleſtia flagrant, & tamen à tentatione carnalis affectus liberi non ſunt.

Idcircò nec omninò purè pro honore Dei agunt, quod tam deſideranter ab eo petunt.

Tale eſt & tuum ſæpè deſiderium, quod inſinuaſti fore tam importunũ.

Non enim eſt hoc purum & perfectum, quod propria commoditate eſt infectum.

3. Pete, non quod tibi eſt delectabile & commodum, ſed quod mihi eſt acceptabile atque honorificum: quia ſi rectè judicas, meam ordinationem tuo deſi-

deſiderio & omni deſiderato præferre debes ac ſequi.

Novi deſiderium tuum, & frequentes gemitus audivi.

Iam velles eſſe in libertate gloriæ filiorum Dei: jam te delectat domus æterna & cœleſtis patria gaudio plena, ſed nondum venit hora iſta: ſed eſt adhuc aliud tempus, ſcilicet tempus belli, tempus laboris & probationis.

Optas ſummo repleri bono, ſed non potes hoc aſſequi modò.

Ego ſum: exſpecta me (dicit Dominus) donec veniat regnum Dei.

4. Probandus es adhuc in terris, & in multis exercitandus.

Conſolatio tibi interdum dabitur, ſed copioſa ſatietas non concedetur.

Confortare igitur, & eſto robuſtus, tam in agendo quàm in patiendo naturæ contraria.

Oportet te novum induere hominem, & in alterum virum mutari.

Oportet te ſæpè agere quod non vis; & quod vis, oportet relinquere.

Quod aliis placet, proceſſum habebit: quod tibi placet, ultrà non proficiet.

Quod alii dicunt, audietur: quod tu dicis, pro nihilo computabitur.

Petent alii, & accipient; tu petes, nec impetrabis.

5. Erunt alii magni in ore hominum, de te autem tacebitur.

Aliis hoc vel illud committetur, tu autem ad nihil utilis judicaberis.

Propter hoc natura quandoque contriſtabitur; & magnum, ſi ſilens portaveris.

In his & ſimilibus multis, probari ſolet fidelis Domini ſervus; qualiter ſe abnegare, & in omnibus frangere quiverit.

Vix eſt aliquid tale, in quo tantumdem mori indiges, ſicut videre & pati quæ voluntati tuæ adverſa ſunt:

maxi-

maximè autem, cùm diſconvenientia, & quæ minùs utilia tibi apparent, fieri jubentur.

Et quia non audes reſiſtere altiori poteſtati, ſub dominio conſtitutus: ideò durum tibi videtur, ad nutum alterius ambulare, & omne proprium ſentire omittere.

6. Sed penſa, fili, horum fructum laborum, celerem finem, atque præmium nimis magnum, & non habebis inde gravamen, ſed fortiſsimum patientiæ tuæ ſolamen.

Nam & pro modica hac voluntate, quam nunc ſponte deſeris, habebis ſemper voluntatem tuam in cœlis.

Ibi quippe invenies omne quod volueris, omne quod deſiderare poteris.

Ibi aderit tibi totius facultas boni, ſine timore amittendi.

Ibi voluntas tua una ſemper mecũ, nil cupiet extraneum vel privatum.

Ibi nullus reſiſtet tibi, nemo de te

conqueretur, nemo impediet, nihil obviabit: ſed cuncta deſiderata ſimul erunt præſentia, totumque affectum tuum reficient, & adimplebunt uſque ad ſummum.

Ibi reddam gloriam, pro contumelia perpeſſa; pallium laudis, pro mœrore; pro loco noviſsimo, ſedem regni in ſæcula.

Ibi apparebit fructus obedientiæ, gaudebit labor pœnitentiæ, & humilis ſubjectio coronabitur glorioſè.

7. Nunc ergo inclina te humiliter ſub omnium manibus: nec ſit tibi curæ, quis hoc dixerit vel juſſérit.

Sed hoc magnoperè curato, ut ſive Prælatus, ſeu minor, aut æqualis, aliquid à te expoſcerit vel innuerit, pro bono totum accipias, & ſincera voluntate ſtudeas adimplere.

Quærat alius hoc, alius illud: glorietur ille in illo, & iſte in iſto, laudeturque millies mille: tu autem nec in iſto, nec

nec in illo, ſed in tuiipſius gaude contemptu, & in mei ſolius beneplacito ac honore.

Hoc optandum eſt tibi, ut ſivè per vitam, ſive per mortem, Deus ſemper in te glorificetur.

CAPVT L.

Qualiter homo deſolatus ſe debet in manus Dei offerre.

1. DOMINE Deus, ſancte Pater, ſis nunc & in æternum benedictus: quia ſicut vis, ſic factum eſt: & quod facis, bonum eſt.

Lætetur in te ſervus tuus, non in ſe, nec in aliquo alio: quia tu ſolus lætitia vera, tu ſpes mea & corona mea, tu gaudium meum & honor meus, Domine.

Quid habet ſervus tuus, niſi quod à te accepit, etiam ſine merito ſuo.

Tua ſunt omnia, quæ dediſti, & quæ feciſti.

Pauper ſum, & in laboribus meis à iuven-

tute mea: (*a*) & contriſtatur anima mea nonnumquam uſque ad lacrymas; quandoque etiam conturbatur ad ſe, propter imminentes paſsiones.

2. Deſidero pacis gaudium, pacem filiorum tuorum flagito, qui in lumine conſolationis à te paſcuntur.

Si das pacem, ſi gaudium ſanctum infundis, erit anima ſervi tui plena modulatione, & devota in laude tua.

Sed ſi te ſubtraxeris, ſicut ſæpiſsimè ſoles, non poterit currere viam mandatorum tuorum; ſed magis ad tundendum pectus genua ejus incurvantur: quia non eſt illi ſicut heri & nudiuſtertius, quando ſplendebat lucerna tua ſuper caput ejus, & ſub umbra alarum tuarum protegebatur à tentationibus irruentibus.

3. Pater juſte, ſancte & ſemper laudãde, venit hora ut probetur ſervus tuus.

Pater amande, dignum eſt, ut hac hora patiatur pro te aliquid ſerv⁹ tuus.

(a) *Pſal.* 87.

Pater

Pater perpetuè venerande, venit hora, quam ab æterno præſciebas affuturam: ut ad modicum tempus ſuccumbat foris ſervus tuus, vivat verò ſemper apud te intus.

Paulutiùm vilipendatur, humilietur, & deficiat coram hominibus, paſsionibus conteratur & languoribus: ut iterùm tecum in aurora novæ lucis reſurgat, & in cœleſtibus clarificetur.

Pater ſancte, tu ſic ordinaſti, & ſic voluiſti: & hoc factum eſt, quod ipſe præcepiſti.

4. Hæc eſt enim gratia ad amicum tuum, pati & tribulari in mundo, pro amore tuo, quotiescumque, & à quocumque id permiſeris fieri.

Sine conſilio & providentia tua, & ſine cauſa, nihil fit in terra.

Bonum mihi, Domine, quia humiliaſti me: ut diſcam iuſtificationes tuas, (*a*) & omnes elationes cordis atque præſumptiones abjiciam.

(a) *Pſal.* 118.

Vtile

Vtile mihi, quod confuſio cooperuit faciem meam: ut te potiùs, quàm homines, ad conſolandum requiram.

Didici etiam ex hoc, inſcrutabile judicium tuum expaveſcere: qui affligis juſtum cum impio, ſed non ſine æquitate & juſtitia.

5. Gratias tibi, quia non peperciſti malis meis, ſed attriviſti me verberibus amaris, infligens dolores, & immittens anguſtias foris & intus.

Non eſt qui me conſoletur, ex omnibus quæ ſub cælo ſunt, niſi tu Domine Deus meus, cæleſtis medicus animarum: (a) qui *percutis & ſanas, deducis ad inferos & reducis.*

Diſciplina tua ſuper me, & virga tua ipſa me docebit. (b)

6. Ecce, Pater dilecte, in manibus tuis ſum ego, ſub virga correctionis tuæ me inclino.

Percute dorſum meum, & collum meum, ut incurvem ad voluntatem tuam,

(a) Tob. c. 13. (b) Pſ. 17.

tuam, tortuoſitatem meam.

Fac me pium & humilem diſcipulum, ſicut benè facere conſueviſti, ut ambulem ad omnem nutum tuum.

Tibi me, & omnia mea, ad corrigendum commendo: melius eſt hîc corripi, quàm in futuro.

Tu ſcis omnia & ſingula, & nil te latet in humana conſcientia.

Antequam fiant, noſti ventura; & non opus eſt tibi, ut quis te doceat, aut admoneat de his quæ gerũtur in terra.

Tu ſcis, quid expedit ad profectum meum, & quantum deſervit tribulatio ad rubiginem vitiorum purgandam.

Fac mecum deſideratum beneplacitum tuum, & ne deſpicias peccaminoſam vitam meam, nulli meliùs nec clariùs, quàm tibi ſoli notam.

7. Da mihi, Domine, ſcire quod ſciendum eſt; hoc amare, quod amandum eſt; hoc laudare, quod tibi ſummè placet; hoc reputare, quod tibi pretioſum

tioſum apparet; hoc vituperare, quod oculis tuis ſordeſcit.

Non me ſinas ſecundùm viſionem oculorum exteriorum judicare,neque ſecundùm auditum aurium hominum imperitorum ſententiare : ſed in judicio vero de viſibilibus & ſpiritualibus diſcernere, atque ſuper omnia voluntatem beneplaciti tui ſemper inquirere.

8. Falluntur ſæpè hominum ſenſus in judicando:falluntur & amatores ſæculi,viſibilia tantummodò amando.

Quid eſt homo inde melior , quià reputatur ab homine major?

Fallax fallacem , vanus vanum,cæcus cæcum , infirmus infirmum, decipit , dum exaltat : & veraciter magis confundit, dum inaniter laudat.

Nam quantum unuſquiſque eſt in oculis tuis,tantum eſt, & non ampliùs, ait humilis ſanctus Franciſcus. (*a*)

CA-

(a) *Bonav. in Vita ejus, cap. 6.*

CAPVT LI.

Quòd humilibus inſiſtendum eſt operibus, cùm deficitur à ſummis.

1. FILI, non vales ſemper in ferventiori deſiderio virtutum ſtare, nec in altiori gradu contemplationis conſiſtere: ſed neceſſe habes interdum, ob originalem corruptelam, ad inferiora deſcendere: & onus corruptibilis vitæ, etiam invitè, & cum tædio, portare. Quamdiu mortale corpus geris, tædium ſenties, & gravamen cordis.

Oportet ergo ſæpè in carne de carnis onere gemere: eò quòd non vales ſpiritualibus ſtudiis & divinæ contemplationi indeſinenter inhærere.

2. Tunc expedit tibi ad humilia & exteriora opera confugere, & in bonis actibus te recreare: adventum meum & ſupernam viſitationem firma confidentia expectare: exilium tuum, & ariditatem mentis patienter ſufferre, donec

nec iterùm à me viſiteris, & ab omnibus anxietatibus libereris.

Nam faciam te laborum oblivíſci, & interna quiete perfrui.

Expandam coram te prata Scripturarum; ut dilatato corde, currere incipias viam mandatorum meorum.

Et dices: (a) *Non ſunt condignæ paſſiones hujus temporis ad futuram gloriam, quæ revelabitur in nobis.*

CAPVT LII.

Quòd homo non reputet ſe conſolatione dignum, ſed magis verberibus reum.

1. DOMINE, non ſum dignus conſolatione tua, nec aliqua ſpirituali viſitatione: & ideò juſtè mecum agis, quando me inopem & deſolatum relinquis.

Si enim ad inſtar maris lacrymas fundere poſſem, adhuc conſolatione tua dignus non eſſem.

Vnde nihil dignus ſum, quàm flagellari & puniri: quia graviter & ſæpè te offendi, & in multis valdè deliqui.

(a) *Rom.* 8.

Ergo

Ergo vera penſata ratione, nec minima ſum dignus conſolatione.
Sed tu clemens & miſericors Deus, qui non vis perire opera tua, ad oſtendendum divitias bonitatis tuæ in vaſa miſericordiæ, etiam præter omne proprium meritum dignaris conſolari ſervum tuum ſupra humanum modum.
Tuæ enim conſolationes non ſunt ſicut humanæ confabulationes.
2. Quid egi, Domine, ut mihi conferres aliquam cæleſtem conſolationẽ?
Ego nihil boni me egiſſe recolo, ſed ſemper ad vitia pronum, & ad emendationem pigrum fuiſſe.
Verum eſt, & negare non poſſum. Si aliter dicerem, tu ſtares contra me, & non eſſet qui defenderet.
Quid merui pro peccatis meis, niſi infernum, & ignem æternum?
In veritate confiteor, quoniam dignus ſum omni ludibrio & contemptu, nec decet me inter tuos devotos comme-

commemorari. Et licet hoc ægrè audiam; tamen adverſum me, pro veritate, peccata mea arguam, ut faciliùs miſericordiã tuam merear impetrare.

3. Quid dicam reus;& omni confuſione plenus?

Non habeo os loquendi, niſi hoc tantùm verbum: Peccavi, Domine, peccavi: miſerere mei, ignoſce mihi.

Sine me paululùm, (a) ut plangam dolorem meum, antequam vadam ad terram tenebroſam, & opertam mortis caligine.

Quid tam maximè à reo & miſero peccatore requiris, niſi ut conteratur, & humiliet ſe pro delictis ſuis?

In vera contritione & cordis humiliatione, naſcitur ſpes veniæ, reconciliatur perturbata conſcientia, reparatur gratia perdita, tuetur homo à futura ira; & occurrunt ſibi mutuo, in oſculo ſancto, Deus & pœnitens anima.

4. Humilis peccatorum contritio, acceptabile tibi eſt, Domine, ſacrificium;

(a) *Iob.* 10.

cium; longè ſuaviùs odorans in conſpectu tuo, quàm thuris incenſum.

Hoc eſt gratum etiam unguentum, (a) quod ſacris pedibus tuis infundi voluiſti: (b) quia cor contritum & humiliatum numquam deſpexiſti.

Ibi eſt locus refugii à facie iræ inimici. Ibi emendatur & abluitur, quidquid aliunde contractum eſt & inquinatum.

CAPUT LIII.

Quòd gratia Dei non miſcetur terrena ſapientibus.

FILI, pretioſa eſt gratia mea; non patitur ſe miſceri extraneis rebus, nec conſolationibus terrenis.

Abjicere ergo oportet omnia impedimenta gratiæ, ſi optas ejus infuſionem ſuſcipere.

Pete ſecretum tibi; ama ſolus habitare tecùm: nullius require confabulationem; ſed magis ad Deum devotam effunde precem, ut compunctam teneas

(a) *Luc.* 7. (b) *Pſ.* 50.

neas mentem,& puram conſcientiam.

Totum mundum nihil æſtima: Dei vacationem, omnibus exterioribus antepone.

Non enim poteris mihi vacare, & in tranſitoriis pariter delectari.

A notis & à charis oportet elongari; & ab omni temporali ſolatio mentem tenere privatam.

Sic obſecrat B. Apoſtolus Petrus, ut (a) *tamquam advenas & peregrinos* in hoc mundo ſe contineant Chriſti fideles.

2. O quanta fiducia erit morituro, quem nullius rei affectus detinet in mundo.

Sed ſic ſegregatum cor habere ab omnibus, æger necdum capit animus; nec animalis homo novit interni hominis libertatem.

Attamen ſi verè velit eſſe ſpiritualis, oportet eum renuntiare tam remotis quàm propinquis; & à nemine magis cavere, quàm à ſeipſo.

(a) 1. *Pet*. 2.

Si

Si temetipſum perfectè viceris, cetera faciliùs ſubjugabis.

Perfecta victoria eſt, de ſemetipſo triumphare.

Qui enim ſemetipſum ſubjectum tenet, ut ſenſualitas rationi,& ratio in cunctis obediat mihi, hic verè victor eſt ſui, & dominus mundi.

3. Si ad hunc apicem ſcandere gliſcis, oportet viriliter incipere, & ſecurim ad radicem ponere, ut evellas & deſtruas occultam inordinatam inclinationem ad teipſum, & ad omne privatum & materiale bonum.

Ex hoc vitio, quod homo ſemetipſum nimis inordinatè diligit, pænè totum pendet, quidquid radicaliter vincendum eſt: quo devicto & ſubacto malo pax magna & tranquillitas erit continuò.

Sed quia pauci ſibiipſis perfectè mori laborant, nec plenè extra ſe tendunt, propterea in ſe implicati remanent,

nent, nec ſupra ſe in ſpiritu elevari poſſunt.

Qui autem liberè mecum ambulare deſiderat, neceſſe eſt, ut omnes pravas & inordinatas affectiones ſuas mortificet, atque nulli creaturæ, privato amore, concupiſcenter inhæreat.

CAPVT LIV.

De diverſis motibus Naturæ & Gratiæ.

1. FILI, diligenter adverte motus Naturæ & Gratiæ, quia valdè contrariè & ſubtiliter moventur: & vix, niſi à ſpirituali & intimo illuminato homine, diſcernuntur.

Omnes quidem bonum appetunt, & aliquid boni in ſuis dictis vel factis prætendunt, ideò ſub ſpecie boni multi falluntur.

2. Natura callida eſt, & multos trahit, illaqueat, & decipit, & ſe ſemper pro fine habet:

Sed Gratia ſimpliciter ambulat, ab omni ſpecie mala declinat; fallacias non

non prætendit, & omnia purè propter Deum agit, in quo & finaliter requieſcit.

3. Natura invitè vult mori, nec premi, nec ſuperari, nec ſubeſſe, nec ſponte ſubjugari:

Gratia verò ſtudet mortificationi propriæ, reſiſtit ſenſualitati, quærit ſubjici, appetit vinci, nec propria vult libertate fungi; ſub diſciplina amat teneri, nec alicui cupit dominari; ſed ſub Deo ſemper vivere, ſtare, & eſſe; atque propter Deum omni humanæ creaturæ humiliter parata eſt inclinari.

4. Natura pro ſuo commodo laborat; & quid lucri ex alio ſibi proveniat, attendit:

Gratia autem, non quid ſibi utile & commodum ſit, ſed quod multis proficiat, magis conſiderat.

5. Natura libenter honorem & reverentiam accipit:

Gratia verò omnem honorem & g'oriam Deo fideliter attribuit.

6. Natura confuſionem timet & contemptum:

Gratia autem gaudet pro nomine Ieſu contumeliam pati.

7. Natura otium amat & quietem corporalem:

Gratia verò vacua eſſe non poteſt, ſed libenter amplectitur laborem.

8. Natura quærit habere curioſa & pulchra, abhorret vilia & groſſa:

Gratia verò ſimplicibus delectatur & humilibus, aſpera non aſpernatur, nec vetuſtis refugit indui pannis.

9. Natura reſpicit temporalia, gaudet ad lucra terrena, triſtatur de damno, irritatur levi injuriæ verbo:

Sed gratia attendit æterna, non inhæret temporalibus, nec in perditione rerum turbatur, neque verbis durioribus acerbatur; quia theſaurum ſuum & gaudiũ in cælo, ubi nil perit, conſtituit.

10. Na-

10. Natura cupida eſt, & libentiùs accipit quàm donat, amat propria & privata:

Gratia autem pia eſt & communis, vitat ſingularia, contentatur paucis, (a) *beatius dare* judicat *quàm accipere*.

11. Natura inclinat ad creaturas, ad carnem propriam, ad vanitates & diſcurſus:

Sed gratia trahit ad Deum & ad virtutes, renuntiat creaturis, fugit mundum, odit carnis deſideria, reſtringit evagationes, erubeſcit in publico apparere.

12. Natura libenter aliquod ſolatium habet externum, in quo delectetur ad ſenſum:

Sed gratia in ſolo Deo quærit conſolari, & in ſummo bono ſuper omnia viſibilia delectari.

13. Natura totum agit propter lucrum & commodum proprium, nihil gratis facere poteſt, ſed aut æquale, aut

(a) *Act.* 20.

aut melius, aut laudem, vel favorem pro benefactis conſequi ſperat; & multum ponderari ſua geſta & dona concupiſcit:

Gratia verò nil temporale quærit; nec aliud præmium, quàm Deum ſolum, pro mercede poſtulat; nec ampliùs de temporalibus neceſſariis deſiderat, niſi quantum hæc ſibi ad aſſecutionem æternorum valeant deſervire.

14. Natura gaudet de amicis multis & propinquis, gloriatur de nobili loco, & ortu generis; arridet potentibus, blanditur divitibus, applaudit ſibi ſimilibus:

Gratia autem & inimicos diligit, nec de amicorum turba extollitur; nec locum, nec ortum natalium reputat, niſi virtus major ibi fuerit:

Favet magis pauperi quàm diviti, compatitur plus innocenti quàm potenti; congaudet veraci, non fallaci:

Exhortatur ſemper bonos meliora

charifma-

charismata æmulari, & Filio Dei per virtutes aſsimilari.

15. Natura de defectu & moleſtia citò conqueritur:

Gratia conſtanter fert inopiam.

16. Natura omnia ad ſe reflectit, pro ſe certat & arguit:

Gratia autem ad Deum cuncta reducit unde originaliter emanant; nihil boni ſibi adſcribit, nec arroganter præſumit; non contendit, nec ſuam ſententiam aliis præfert; ſed in omni ſenſu & intellectu, æternæ ſapientiæ ac divino examini ſe ſubmittit.

Natura appetit ſcire ſecreta, & nova audire; vult exteriùs apparere, & multa per ſenſus experiri; deſiderat agnoſci, & agere unde laus & admiratio procedit:

Sed Gratia non curat nova nec curioſa percipere; quia totum hoc de vetuſtate corruptionis eſt ortum, cùm nihil novum & durabile ſit ſuper terrâ.

Docet itaque ſenſus reſtringere, vanam complacentiam & oſtentationem devitare, laudanda & dignè miranda humiliter abſcondere, & de omni re, & in omni ſcientia, utilitatis fructum, atque Dei laudem & honorem quærere.

Non vult ſe nec ſua prædicari, ſed Deum in donis ſuis optat benedici, qui cuncta ex mera charitate largitur.

17. Hæc gratia ſupernaturale lumen, & quoddam Dei ſpeciale donum eſt, & propriè electorum ſignaculum, & pignus ſalutis æternæ: quæ hominem de terrenis ad cæleſtia amanda ſuſtollit, & de carnali ſpiritualem efficit.

Quantò igitur Natura ampliùs prémitur & vincitur, tantò major gratia infunditur, & quotidie novis viſitationibus interior homo, ſecundùm imaginem Dei reformatur.

CAPUT LV.

De corruptione naturæ, & efficacia gratiæ divinæ.

1. DOMINE Deus meus, qui me creaſti ad imaginem & ſimilitudinem tuam, concede mihi hanc gratiam, quam oſtendiſti tam magnam, & neceſſariam ad ſalutem: ut vincam peſſimam naturam meam, trahentem ad peccata, & in perditionem.

Sentio enim in carne mea legem peccati, (*a*) contradicentem legi mentis meæ, & captivum me ducentem ad obediendum ſenſualitati in multis: nec poſſum reſiſtere paſsionibus ejus, niſi aſsiſtat tua ſanctiſsima gratia, cordi meo ardenter infuſa.

2. Opus eſt gratia tua, & magna gratia: (*b*) ut vincatur natura, ad malum ſemper prona ab adoleſcentia ſua.

Nam per primum hominem Adam lapſa, & vitiata per peccatum, in omnes homines pœna hujus maculæ deſcen-

(a) *Rom.* 7. (b) *Gen.* 6.

deſcendit : ut ipſa natura, quæ benè & recta à te condita fuit, pro vitio jam & infirmitate corruptæ naturæ ponatur, eò quòd motus ejus ſibi relictus, ad malum & inferiora trahit.

Nam modica vis, quæ remanſit, eſt tamquam ſcintilla quædam latens in cinere.

Hæc eſt ipſa ratio naturalis, circumfuſa magna caligine, adhuc judicium habens boni & mali, veri falſique diſtantiam; licet impotens ſit adimplere omne quod approbat, nec pleno jam lumine veritatis, nec ſanitate affectionum ſuarum potiatur.

3. Hinc eſt, Deus meus, quòd (a) *condelector legi tuæ ſecundùm interiorem hominem*, ſciens mandatum tuum fore bonum, juſtum & ſanctum, arguens etiam omne malum, & peccatum fugiendum.

Carne autem ſervio legi peccati, dũ magis ſenſualitati obedio, quã rationi.

(a) *Rom. 7.*

Hinc eſt, quòd (a) *velle bonum mihi adjacet, perficere autem non invenio.*

Hinc ſæpè multa bona propono, ſed quia gratia deeſt ad adjuvandum infirmitatem meam, ex levi reſiſtentia reſilio & deficio.

Hinc accidit, quòd viam perfectionis agnoſco, & qualiter agere debeam, clarè ſatis video:

Sed propriæ corruptionis pondere preſſus, ad perfectiora non aſſurgo.

4. O quàm maximè eſt mihi neceſſaria, Domine, tua gratia, (b) ad inchoandum bonum, ad proficiendum, & ad perficiendum.

Nam ſine ea nihil poſſum facere: omnia autem poſſum in te, confortante me gratia.

O vere cæleſtis gratia, ſine qua nulla ſunt propria merita, nulla quoque dona naturæ ponderanda!

Nihil artes, nihil divitiæ, nihil pulchritudo vel fortitudo; nihil ingenium

(a) *Rom.* 7. (b) *Ioan.* 15.

vel eloquentia valent apud te Domine ſine gratia.

Nam dona naturæ, bonis & malis ſunt communia: electorum autem proprium donum eſt gratia ſive dilectio; qua inſigniti, digni habentur vitâ æterna.

Tantum eminet hæc gratia, ut nec donum prophetiæ, nec ſignorum operatio, nec quantalibet alta ſpeculatio aliquid æſtimetur ſine ea.

Sed neque fides, neque ſpes, neque aliæ virtutes, tibi acceptæ ſunt ſine charitate & gratia. (a)

5. O beatiſsima gratia, quæ pauperem ſpiritu, virtutibus divitem facis: & divitem multis bonis, humilem corde reddis.

Veni, deſcende ad me, reple me manè conſolatione tua, ne deficiat præ laſsitudine & ariditate mentis anima mea.

Obſecro Domine, ut inveniam gratiam

(a) 1. Cor. 13.

tiam in oculis tuis: ſufficit enim mihi gratia tua, ceteris non obtentis, quæ deſiderat natura.

Si fuero tentatus & vexatus tribulationibus multis, non timebo mala, dum mecum fuerit gratia tua.

Ipſa fortitudo mea, ipſa conſilium confert & auxilium.

Cunctis hoſtibus potentior eſt, & ſapientior univerſis ſapientibus.

6. Magiſtra eſt veritatis, doctrix diſciplinæ, lumen cordis, ſolamen preſſuræ, fugatrix triſtitiæ, ablatrix timoris, nutrix devotionis, productrix lacrymarum.

Quid ſum ſine ea, niſi aridum lignũ, & ſtirps inutilis ad ejiciendum?

Tua ergo me, Domine, gratia ſemper & præveniat & ſequatur, ac bonis operibus jugiter præſtet eſſe intentum, per Ieſum Chriſtum Filium tuum. Amen.

CAPVT LVI.

Quòd nos ipſos abnegare, & Chriſtum imitari debemus per crucem.

1. FILI, quantum à te vales exire, tantum in me poteris tranſire.

Sicut nihil foris concupiſcere, internam pacem facit; ſic ſe interiùs relinquere, Deo conjungit.

Volo te addiſcere perfectam abnegationem tui in voluntate mea, ſine contradictione & querela.

Sequere me: Ego ſum via, veritas & vita. (*a*) Sine via, non itur; ſine veritate, non cognoſcitur; ſine vita, non vivitur. Ego ſum via, quam ſequi debes; veritas, cui credere debes; vita, quam ſperare debes.

Ego ſum via inviolabilis, veritas infallibilis, vita interminabilis.

Ego ſum via rectiſsima, veritas ſuprema, vita vera, vita beata, vita increata.

Si manſeris in via mea, cognoſces veri-

(a) Ioan. 14.

veritatem,& veritas liberabit te, & apprehendes vitam æternam.

2. *Si vis ad vitã ingredi, ſerva mandata.* (a

Si vis veritatem cognoſcere, crede mihi.

Si vis perfectus eſſe, vende omnia. (b)

Si vis eſſe diſcipulus meus, abnega temetipſum. (c)

Si vis beatam vitam poſsidere, præſentem vitam contemne.

Si vis exaltari in cœlo, humilia te in mundo.

Si vis regnare mecum, porta crucem mecum.

Soli enim ſervi crucis inveniunt viam beatitudinis, & veræ lucis. (d)

3. Domine Ieſu, quia arcta eſt vita tua, & mundo deſpecta, dona mihi te cum mundi deſpectu imitari.

Non enim maior eſt ſervus domino ſuo, nec diſcipulus ſupra magiſtrum. (e)

Exerceatur ſervus tuus in vita tua, quia ibi eſt ſalus mea, & ſanctitas vera.

Quid-

(a) *Matth.* 19. (b) *Ibid.* (c) *Luca* 9. (d) *Luca* 14. (e) *Matt.* 6

Erit adjutor noſter, qui eſt dux noſter,& præceſſor.

En,Rex noſter ingreditur ante nos, qui pugnabit pro nobis.

Sequamur viriliter, nemo metuat terrores; ſimus parati mori fortiter in bello, nec inferamus crimen gloriæ noſtræ,ut fugiamus à cruce.

CAPVT LVII.

Quòd homo non ſit nimis deiectus,quando in aliquos labitur defectus.

1. FILI, magis placent mihi patientia & humilitas in adverſis, quàm multa conſolatio & devotio in proſperis.

Vt quid te contriſtat parvum factum contra te dictum?

Si amplius fuiſſet, commoveri non debuiſſes.

Sed nunc permitte tranſire: non eſt primum, nec novum, nec ultimum erit,ſi diu vixeris.

Satis virilis es, quamdiu nil obviat adverſi. Benè

Benè etiam conſulis, & alios noſti roborare verbis: ſed cùm ad januam tuam venit repentina tribulatio, deficis conſilio & robore.

Attende magnam fragilitatem tuã, quam ſæpiùs experiris in modicis objectis: tamen pro ſalute tua iſta fiunt, cùm hæc & ſimilia contingunt.

2. Pone, ut meliùs noſti, ex corde: & ſi te tetigit, non tamen dejiciat, nec diu implicet.

Ad minus ſuſtine patienter, ſi non potes gaudenter.

Etiam ſi minùs libenter audis, & indignationem ſentis: reprime te, nec patiaris aliquid inordinatum ex ore tuo exire, unde parvuli ſcandalizentur.

Citò conquieſcet commotio excitata, & dolor internus revertente dulcorabitur gratia.

Adhuc vivo ego (dicit Dominus) *(a)* juvare te paratus; & ſolito ampliùs conſolari; ſi confiſus fue-

(a) Iſaiæ 49. ris

ris mihi , & devotè invocaveris.

3. Animæquior eſto, & ad majorem ſuſtinentiam accingere.

Non eſt totum fruſtratum, ſi te ſæpiùs percipis tribulatum, vel graviter tentatum.

Homo es, & non Deus: caro es, non Angelus.

Quomodo tu poſſes ſemper in eodem ſtatu virtutis permanere, quando hoc defuit Angelo in cœlo, & primo homini in paradiſo?

Ego ſum qui mœrentes erigo ſoſpitate: & ſuam cognoſcentes infirmitatẽ, ad meam proveho divinitatem.

4. Domine, benedictum ſit verbum tuum, dulce ſuper mel & favum ori meo.

Quid facerem in tantis tribulationibus & anguſtiis meis, niſi me confortares tuis ſanctis ſermonibus?

Dummodò tandem ad portum ſalutis perveniam, quid curæ eſt, quæ & quanta paſſus fuero? Da

Da finem bonum: da felicem ex hoc mundo tranſitum.

Memento mei Deus meus, & dirige me recto itinere in regnum tuum. Amen.

CAPVT LVIII.

De altioribus rebus, & occultis iudiciis Dei non ſcrutandis.

1. FILI, caveas diſputare de altis materiis, & de occultis Dei judiciis: cur iſte ſic relinquitur, & ille ad tantam gratiam aſſumitur: cur etiam iſte tantum affligitur, & ille tam eximiè exaltatur.

Iſta omnem humanam facultatem excedunt: nec ad inveſtigandum judicium divinum, ulla ratio prævalet, vel diſputatio.

Quando ergo hæc tibi ſuggerit inimicus, vel etiam quidam curioſi inquirunt homines, reſponde illud Prophetæ: (a) *Iuſtus es Domine, & rectum iudicium tuum.*

(a) *Pſal.* 118.

Et

Et illud: (a) *Iudicia Domini vera, iuſtificata in ſemetipſa.*

Iudicia mea metuenda ſunt, non diſcutienda; quia humano intellectui ſunt incomprehenſibilia.

2. Noli etiam inquirere, nec diſputare de meritis Sanctorum, quis alio ſit ſanctior, aut quis major fuerit in regno cœlorum.

Talia generant ſæpè lites & contentiones inutiles, nutriunt quoque ſuperbiam & vanam gloriam: unde oriuntur invidiæ & diſſenſiones, dum iſte illum Sanctum, & alius alium conatur ſuperbè præferre.

Talia autem velle ſcire & inveſtigare, nullum fructum afferunt, ſed magis Sanctis diſplicent: quia non ſum Deus diſſenſionis, ſed pacis: (b) quæ pax magis in humilitate vera, quàm in propria exaltatione conſiſtit.

3. Quidam zelo dilectionis trahuntur ad hos vel ad illos ampliori affe-

(a) *Pſ.* 18. (b) 1. *Cor.* 14. ctu,

ctu, ſed humano potiùs quàm divino.

Ego ſum qui cunctos condidi Sanctos: ego donavi gratiam, ego præſtiti gloriam.

Ego novi ſingulorum merita; ego præveni eos in benedictionibus dulcedinis meæ.

Ego præſcivi dilectos ante ſæcula; (a) ego eos elegi de mundo, non ipſi me præelegerunt.

Ego vocavi per gratiam, attraxi per miſericordiam: ego perduxi eos per tentationes varias.

Ego infudi conſolationes magnificas, ego dedi perſeverantiam; ego coronavi eorum patientiam.

4. Ego primum & noviſsimum agnoſco; ego omnes inæſtimabili dilectione amplector.

Ego laudandus ſum in omnibus Sanctis meis; ego ſuper omnia benedicendus ſum, & honorandus in ſingulis, quos ſic glorioſè magnificavi &

(a) *Ioan.* 15.

præ-

prædeſtinavi, ſine ullis præcedentibus propriis meritis.

Qui ergo unum de minimis meis contempſerit, nec magnum honorat; *quia puſillum & magnum ego feci.* (a)

Et qui derogat alicui Sanctorum, derogat & mihi, & ceteris omnibus in regno cœlorum.

Omnes unum ſunt per charitatis vinculum: idem ſentiunt, idem volunt, & omnes in unum ſe diligunt.

5. Adhuc autem (quod multò altius eſt) plus me, quàm ſe & ſua merita diligunt.

Nam ſupra ſe rapti, & extra propriam dilectionem tracti, toti in amorem mei pergunt, in quo & fruitivè quieſcunt.

Nihil eſt, quod eos avertere poſsit aut deprimere: quippe qui æterna veritate pleni, igne ardeſcunt inextinguibilis charitatis.

Taceant igitur carnales & anima-

(a) *Sap.* 5.

les

les homines de Sanctorum ſtatu diſſerere, qui non norunt niſi privata gaudia diligere. Demunt & addunt, pro ſua inclinatione, non prout placet æternæ veritati.

6. In multis eſt ignorantia, eorum maximè, qui parum illuminati, rarò aliquem perfecta dilectione ſpirituali diligere norunt.

Multum adhuc naturali affectu, & humanâ amicitiâ, ad hos vel ad illos trahuntur: & ſicut in inferioribus ſe habent, ita & de cœleſtibus imaginantur.

Sed eſt diſtantia incomparabilis, quæ imperfecti cogitant, & quæ illuminati viri per revelationem ſupernam ſpeculantur.

7. Cave ergo, fili, de iſtis curioſè tractare, quæ tuam ſcientiam excedunt: (*a*) ſed hoc magis ſatage & intende, ut vel minimus in regno Dei queas inveniri.

Et ſi quiſpiam ſciret, quis alio ſan-

(a) *Eccli.* 3. ctior

ctior eſſet, vel major haberetur in regno cœlorum: quid ei hæc notitia prodeſſet, niſi ſe ex hac cognitione coram me humiliaret, & in majorem nominis mei laudem exurgeret?

Multò acceptius Deo facit, qui de peccatorum ſuorum magnitudine, & virtutum ſuarum parvitate cogitat, & quàm longè à perfectione Sanctorum diſtat; quàm is, qui de eorum majoritate vel parvitate diſputat.

Melius eſt Sanctos devotis precibus & lacrymis exorare, & eorum glorioſa ſuffragia humili mente implorare; quàm eorum ſecreta, vana inquiſitione perſcrutari.

8. Illi benè & optimè contentantur, ſi homines ſcirent contentari, & vaniloquia ſua compeſcere.

Non gloriantur de propriis meritis, quippe qui ſibi nihil bonitatis adſcribunt, ſed totum mihi; quoniã ipſis cuncta ex infinita charitate mea donavi.

Tanto amore divinitatis, & gaudio ſupereffluenti replētur; ut nihil eis deſit gloriæ, nihilq́; poſsit deeſſe felicitatis.

Omnes Sancti, quantò altiores in gloria, tantò humiliores in ſeipſis, & mihi viciniores & dilectiores exiſtunt.

Ideoque habes ſcriptum, quia *mittebant coronas ſuas ante Deum, & ceciderunt in facies ſuas coram Agno, & adoraverunt viventem in ſæcula ſæculorum.* (a)

9. Multi quærunt, quis major ſit in regno Dei; qui ignorant, an cum minimis erunt digni computari.

Magnum eſt, vel minimum eſſe in cœlo, ubi omnes magni ſunt: quia omnes filii Dei vocabuntur & erunt.

Minimus erit in mille, & peccator centum annorum morietur. (*b*)

Cùm enim quærerent diſcipuli, quis major eſſet in regno cœlorum; tale audierunt reſponſum;

Niſi converſi fueritis, & efficiamini ſicut parvuli; non intrabitis in regnum cælorũ. (c

Qui-

(a) *Apoc.* 4 (b) *Iſaiæ* 65. (c) *Matth.* 18.

Quicunque ergo humiliaverit ſe ſicut parvulus iſte, hic maior eſt in regno cælorum.

10. Væ eis, qui cum parvulis humiliare ſe ſponte dedignantur: quoniam humilis janua regni cœleſtis, eos non admittet intrare.

Væ etiam *divitibus, qui habent hîc conſolationes ſuas:* (*a*) quia pauperibus intrantibus in regnum Dei, ipſi ſtabunt foris ejulantes.

Gaudete humiles, & exultate pauperes, quia veſtrum eſt regnum Dei, (*b*) ſi tamen in veritate ambulatis.

CAPVT LIX.

Quòd omnis ſpes & fiducia in ſolo Deo eſt figenda.

1. DOMINE, quæ eſt fiducia mea, quam in hac vita habeo? aut quod majus ſolatium meum, ex omnibus apparentibus ſub cœlo?

Nónne tu, Domine Deus meus, cujus miſericordiæ non eſt numerus?

Vbi mihi benè fuit, ſine te? Aut quando malè eſſe potuit, præſente te?

(a) *Luc.* 6. (b) *Matt.* 5.

Malo pauper eſſe propter te, quàm dives ſine te.

Eligo potiùs tecum in terra peregrinari, quàm ſine te cœlum poſsidere. Vbi tu, ibi cœlum: atque ibi mors & infernus, ubi tu non es.

Tu mihi in deſiderio es: & ideo poſt te gemere, clamare, & exorare neceſſe eſt.

In nullo deniq; poſſum plenè confidere, qui in neceſsitatibus auxilietur opportuniùs, niſi in te ſolo Deo meo.

Tu es ſpes mea, tu fiducia mea; tu conſolator meus, & fidelisſimus in omnibus.

2. Omnes, quæ ſua ſunt, quærunt: (a) tu ſalutem meam, & profectum meum ſolummodò prætendis, & omnia in bonum mihi convertis.

Etiam ſi variis tentationibus & adverſitatibus exponas, hoc totum ad utilitatem meam ordinas, qui mille modis dilectos tuos probare conſuevisti.

(a) *Phil. 2.*

In qua probatione non minùs diligi debes & laudari, quàm ſi cœleſtibus conſolationibus me repleres.

3. In te ergo, Domine Deus, pono totam ſpem meam & refugium: in te omnem tribulationem & anguſtiam meam conſtituo; quia totum infirmum & inſtabile invenio, quidquid extrá te conſpicio.

Non enim proderunt multi amici, neque fortes auxiliarii adjuvare poterunt, nec prudentes conſiliarii reſponſum utile dare, neque libri doctorum conſolari, nec aliqua pretioſa ſubſtantia liberare, nec locus aliquis ſecretus & amœnus contutari: ſi tu ipſe non aſſiſtas, juves, confortes, conſoleris, inſtruas, & cuſtodias.

4. Omnia namque, quæ ad pacem videntur eſſe, & felicitatem habendam, te abſente nihil ſunt, nihilque felicitatis in veritate conferunt.

Finis ergo omnium bonorũ, & aſtitu-

titudo vitæ,&profunditas eloquiorum tu es: & in te ſuper omnia ſperare fortiſsimum ſolatium ſervorum tuorum.

Ad te ſunt oculi mei, in te confido, Deus meus, miſericordiarum Pater.

Benedic & ſanctifica animam meā benedictione cœleſti, ut fiat habitatio ſancta tua, & ſedes æternæ gloriæ tuæ: nihilq; in tēplo tuæ dignitatis inveniatur, quod oculos tuę majeſtatis offēdat.

Secundùm magnitudinem bonitatis tuæ, & multitudinem miſerationum tuarum, reſpice in me, & exaudi orationem pauperis ſervi tui, longè exulantis in regione umbræ mortis.

Protege & conſerva animam ſervuli tui inter tot diſcrimina vitæ corruptibilis; ac comitante gratia tua, dirige per viam pacis, ad patriam perpetuæ claritatis.

FINIS LIBRI III.

THO-

THOMAE A KEMPIS CANONICI REGVLARIS ORDINIS S. AUGUSTINI

DE IMITATIONE CHRISTI, LIBER QVARTVS.

De Sacramento.

Devota exhortatio ad ſacram Communionem.

VOX CHRISTI.

VENITE *ad me omnes, qui laboratis, & onerati eſtis, & ego reficiam vos*, dicit Dominus. (*a*)

Panis, quem ego dabo, caro mea eſt, pro mundi vita. (*b*)

Accipite & comedite, hoc eſt Corpus meum, quod pro vobis tradetur: hoc facite in meam commemorationem. (*c*)

Qui manducat meam carnem, & bibit meum ſanguinẽ, in me manet, & ego in illo (*d*)

Verba, quæ ego locutus ſum vobis, ſpiritus & vita ſunt. (*e*)

(a) *Matth.* 11. (b) *Ioan.* 6. (c) *Matth.* 26. & 1 *Cor.* 11. (d) *Ioan.* 6. (e) *Ibid.*

CAPUT I.

Cum quanta reverentia Chriſtus ſit ſuſcipiendus.

VOX DISCIPULI.

1. HAEc ſunt verba tua Chriſte, Veritas æterna, quamvis non uno tempore prolata, nec uno in loco conſcripta.

Quia ergo tua ſunt, & vera; grataanter mihi & fideliter cuncta ſunt accipienda.

Tua ſunt, & tu ea protuliſti: & mea quoque ſunt, quia pro ſalute mea ea edidiſti.

Libenter ſuſcipio ea ex ore tuo, ut arctiùs inſerantur cordi meo.

Excitant me verba tantæ pietatis, plena dulcedinis & dilectionis: ſed terrent me delicta propria; & ad capienda tanta myſteria, me reverberat impura conſcientia.

Provocat me dulcedo verborum tuorum, ſed onerat multitudo vitiorum meorum. 2. Iu-

2. Iubes, ut fiducialiter ad te accedam, ſi tecum velim habere partem; & ut immortalitatis accipiam alimoniam, ſi æternam cupiam obtinere vitam & gloriam.

Venite, inquis, *ad me omnes qui laboratis & onerati eſtis, & ego reficiam vos.* (*a*)

O dulce & amicabile verbum in aure peccatoris, quòd tu, Domine Deus meus, egenum & pauperem invitas ad Communionem tui ſanctiſſimi Corporis.

Sed quis ego ſum, Domine, ut ad te præſumam accedere?

Ecce, cœli cœlorum te non capiunt; & tu dicis, *Venite ad me omnes.* (*b*)

3. Quid ſibi vult iſta piiſsima dignatio, & tam amicabilis invitatio?

Quomodo auſus ero venire, qui nihil boni mihi conſcius ſum, unde poſſim præſumere?

Quomodo te introducam in domũ meam, qui ſæpiùs offendi benigniſsimã faciẽ tuã?

(a) *Matt.* 11. (b) *Ib.*

Re-

Reverentur Angeli & Archangeli, metuunt ſancti & juſti; & tu dicis: *Venite ad me omnes?* (*a*)

Niſi tu Domine hoc diceres, quis verum eſſe crederet?

Et niſi tu juberes, quis accedere attentaret?

4. Ecce, Noe vir juſtus in arcæ fabrica centum annis laboravit, ut cũ paucis ſalvaretur: (*b*) & ego quomodo me potero una hora præparare, ut mundi fabricatorem cum reverentia ſumam?

Moyſes famulus tuus magnus, & ſpecialis amicus tuus, arcã ex lignis imputribilibus fecit; quam & mundiſsimo veſtivit auro, ut tabulas legis in ea reponeret: (*c*) & ego putrida creatura, audebo te conditorem legis, ac vitæ datorem, tam facilè ſuſcipere?

Salomon ſapientiſsimus Regum Iſrael, templum magnificum, ſeptem annis in laudẽ nominis tui ædificavit: (*d*) Et

(a) Ib. (b) Gen. 6. (c) Exod. 25. & 26. (d) 3. Reg. 6.

Et octo diebus feſtum dedicationis ejus celebravit: (a) mille hoſtias pacificas obtulit: & Arcam fœderis in clangore buccinæ & jubilo in locum ſibi præparatum ſolemniter collocavit.

Et ego infelix & pauperrimus hominum, quomodo te in domum meã introducam, qui vix mediam expendere devotè novi horam? & utinam vel ſemel dignè ferè mediam!

5. O mi Deus, quantum illi, ad placendum tibi, agere ſtuduerunt!

Heu quàm puſillum eſt quod ago! quàm breve expleo tempus, cùm me ad communicandum diſpono!

Raro totus collectus, rariſsimè ab omni diſtractione purgatus.

Et certè in tua ſalutari Deitatis præſentia, nulla deberet occurrere indecens cogitatio, nulla etiam occupare creaturã: quia non Angelum, ſed Angelorum Dominum, ſuſcepturus ſum hoſpitio.

(a) 3. Reg. 6.

6. Eſt tamen valdè magna diſtantia inter Arcam fœderis cum ſuis reliquiis, & mundiſsimum Corpus tuum cum ſuis ineffabilibus virtutibus: inter legalia illa ſacrificia futurorum præfigurativa, & veram tui Corporis hoſtiam omnium antiquorum ſacrificiorum completivam.

7. Quare igitur non magis ad tuam venerabilem inardeſco præſentiam?

Cur non majori me præparo ſollicitudine ad tua ſancta ſumenda; quando illi antiqui ſancti Patriarchæ & Prophetæ, Reges quoque & Principes, cum univerſo populo, tantum devotionis demonſtrarunt affectum erga cultum divinum?

8. Saltavit devotiſsimus Rex David coram Arca Dei totis viribus, recolens beneficia olim indulta Patribus: fecit diverſi generis organa, pſalmos edidit, & cantari inſtituit cum lætitia, cecinit & ipſe frequenter in cithara,

Spi-

Spiritus ſancti afflatus gratiâ: docuit populum Iſrael toto corde Deum laudare, & ore conſono diebus ſingulis benedicere & prædicare.

Si tanta agebatur tunc devotio, ac divinæ laudis exſtitit recordatio coram Arca teſtamenti; quanta nunc mihi, & omni populo Chriſtiano, habenda eſt reverentia & devotio in præſentia Sacramenti, in ſumptione excellentiſsimi Corporis Chriſti?

9. Currunt multi ad diverſa loca, pro viſitandis reliquiis Sanctorum: & mirantur auditis geſtis eorum, ampla ædificia templorum inſpiciunt, & oſculantur ſericis & auro involuta ſacra oſſa ipſorum.

Et ecce, tu præſens es hîc apud me in altari, Deus meus, Sanctus ſanctorum, Creator hominum, & Dominus Angelorum.

Sæpè in talibus videndis curioſitas eſt hominum, & novitas inviſorum,

& modicus reportatur emendationis fructus: maximè ubi eſt tam levis, ſine vera contritione, diſcurſus.

Hìc autem in Sacramento altaris totus præſens es, Deus meus, homo Chriſtus Iesus: ubi & copioſus percipitur æternæ ſalutis fructus, quotieſcumque fueris dignè ac devotè ſuſceptus.

Ad iſtud verò non trahit levitas aliqua, nec curioſitas aut ſenſualitas: ſed firma fides, devota ſpes, & ſincera charitas.

10. O invisibilis conditor mundi Deus, quàm mirabiliter agis nobiſcum! quàm ſuaviter & gratiosè cum electis tuis diſponis, quibus temetipſum in Sacramento ſumendum proponis!

Hoc namque omnem intellectum ſuperat: hoc ſpecialiter devotorum corda trahit, & accendit affectum.

Ipſi enim veri fideles tui, qui totam vitam

vitam ſuam ad emendationem diſponunt, ex hoc digniſsimo Sacramento magnam devotionis gratiam, & virtutis amorem, frequenter recipiunt.

11. O admirabilis & abſcondita gratia Sacramenti, quam norunt tantùm Chriſti fideles! infideles autem, & peccatis ſervientes, experiri non poſſunt.

In hoc Sacramento confertur ſpiritualis gratia,& reparatur in anima virtus amiſſa: & per peccatum deformata, redit pulchritudo.

Tanta eſt aliquando hæc gratia, ut ex plenitudine collatæ devotionis,non tantùm mens, ſed & debile corpus, vires ſibi præſtitas ſentiat ampliores.

12. Dolendum tamen valdè & miſerandum ſuper tepiditate & negligentia noſtra, quòd non majori affectione trahimur ad Chriſtum ſumendum: in quo tota ſpes ſalvandorum conſiſtit, & meritum.

Ipſe

Ipſe enim eſt ſanctificatio noſtra, & redemptio: ipſe conſolatio viatorum, & Sanctorum æterna fruitio.

Dolendum itaque valdè, quòd multi tam parum hoc ſalutare myſterium advertunt, quod cælum lætificat, & mundum conſervat univerſum.

Heu cæcitas, & duritia cordis humani, tam ineffabile donum non magis attendere, & ex quotidiano uſu etiam ad inadvertentiam defluere!

13. Si enim hoc ſanctiſsimum Sacramentum in uno tantùm celebraretur loco, & ab uno tantùm conſecraretur ſacerdote in mundo: quanto putas deſiderio ad illum locum, & ad talem Dei ſacerdotem homines afficerentur, ut divina myſteria celebrari viderent?

Nunc autem multi facti ſunt ſacerdotes, & in multis locis offertur Chriſtus, ut tantò major appareat gratia, & dilectio Dei ad hominem, quantò latiùs

tiùs eſt ſacra Communio diffuſa per orbem.

Gratias tibi Iesu bone, paſtor æterne, qui nos pauperes & exules dignatus es pretioſo Corpore & Sanguine tuo reficere: & ad hæc myſteria percipienda, etiam proprii oris tui alloquio invitare dicendo: (a) *Venite ad me omnes, qui laboratis & onerati eſtis, & ego reficiam vos.*

CAPUT II.

Quòd magna bonitas & charitas Dei in Sacramento homini exhibetur.

VOX DISCIPULI.

1. SUPER bonitate tua, & magna miſericordia tua Domine confiſus, accedo æger ad Salvatorem, eſuriens & ſitiens ad fontem vitæ, egenus ad Regem cæli, ſervus ad Dominum, creatura ad Creatorem, deſolatus ad meum pium conſolatorem.

Sed unde hoc mihi, ut venias ad me? Quis ego ſum, ut præſtes mihi teipſum? Quo-

(a) *Matth.* 11.

Quomodo audet peccator coram te apparere? & tu quomodo dignaris ad peccatorem venire?

Tu noſti ſervum tuum, & ſcis quia nil boni in ſe habet, unde hoc illi præſtes.

Confiteor igitur vilitatem meam, agnoſco tuam bonitatem, laudo pietatem, & gratias ago propter nimiam charitatem.

Propter temetipſum enim hoc facis, non propter mea merita: ut bonitas tua mihi magis innoteſcat, charitas amplior ingeratur, & humilitas perfectiùs commendetur.

Quia ergo tibi hoc placet, & tu ſic fieri juſsiſti, placet & mihi dignatio tua; & utinam iniquitas mea non obſiſtat!

2. O dulciſsime & benigniſsime Ieſu, quanta tibi reverentia & gratiarum actio cum perpetua laude, pro ſ ſceptione ſacri Corporis tui debetur, cujus dignitatem nullus homi-

num

num explicare potens invenitur!

Sed quid cogitabo in hac Communione, in acceſſu ad Dominum meum, quem debitè venerari nequeo, & tamen devotè ſuſcipere deſidero?

Quid cogitabo melius & ſalubrius, niſi meipſum totaliter humiliando coram te, & tuam infinitam bonitatem exaltando ſupra me?

Laudo te, Deus meus, & exalto in æternum. Deſpicio me, & ſubjicio tibi, in profundum vilitatis meæ.

3. Ecce tu Sanctus ſanctorum, & ego ſordes peccatorum.

Ecce tu inclinas te ad me, qui non ſum dignus ad te reſpicere.

Ecce tu venis ad me; tu vis eſſe mecum; tu invitas ad convivium tuum.

Tu mihi dare vis cæleſtem cibum, & *panem Angelorum* (a) ad manducandum: non alium ſanè quàm teipſum, (b) *panem, vivum, qui de cælo deſcendiſti, & das vitam mundo.*

(a) *Pſ.* 77. (b) *Ioan.* 6.

4. Ec-

4. Ecce, unde dilectio procedit, qualis dignatio illuceſcit! quàm magnæ gratiarum actiones & laudes tibi pro his debentur!

O quàm ſalutare & utile conſilium tuum, cùm iſtud inſtituiſti! quàm ſuave & jucundum convivium, cùm teipſum in cibum donaſti!

O quàm admirabilis operatio tua Domine! quàm potens virtus tua! quàm infallibilis veritas tua!

Dixiſti enim & facta ſunt omnia: & hoc factum eſt, quod ipſe juſſiſti.

5. Mira res, & fide digna, ac humanum vincens intellectum: quòd tu, Domine Deus meus, verus Deus & homo, ſub modica ſpecie panis & vini integer contineris, & ſine conſumptione à ſumente manducaris.

Tu Domine univerſorum, qui nullius habes indigentiam, voluiſti per Sacramentum tuum habitare in nobis:

Conſerva cor meum & corpus immacula-

maculatum: ut lætâ & purâ conſcientiâ ſæpiùs tua valeam celebrare myſteria: & ad meam perpetuam accipere ſalutem; quæ ad tuum præcipuè honorem, & memoriale perenne, ſanxiſti & inſtituiſti.

6. Lætare anima mea, & gratias age Deo pro tam nobili munere & ſolatio ſingulari, in hac lacrymarum valle tibi relicto.

Nam quoties hoc myſterium recolis, & Chriſti Corpus accipis: toties tuæ redemptionis opus agis; & particeps omnium meritorum Chriſti efficeris.

Charitas etenim Chriſti numquam minuitur, & magnitudo propitiationis ejus numquam exhauritur.

Ideò nova ſemper mentis renovatione ad hoc diſponere te debes, & magnum ſalutis myſterium attentâ conſideratione penſare.

Ita magnum, novum, & jucundum tibi videri debet, cùm celebras, aut

Miſſam audis; ac ſi eodem die Chriſtus primùm in uterum Virginis deſcendens, homo factus eſſet; aut in cruce pendens, pro ſalute hominum pateretur & moreretur.

CAPVT III.

Quòd utile ſit ſæpè communicare.

VOX DISCIPULI.

1. ECCE, ego ad te venio, Domine, ut benè mihi ſit ex munere tuo, & lætificer in convivio ſancto tuo, quod paraſti in dulcedine tua pauperi Deus.

Ecce, in te eſt totum, quod deſiderare poſſum & debeo; tu ſalus mea & redemptio, ſpes & fortitudo, decus & gloria.

Lætifica ergo hodie (*a*) *animam ſervi tui, quoniam ad te*, Domine IESU, *animam meam levavi.*

Deſidero te nunc devotè ac reverenter ſuſcipere; cupio te in domum meam inducere, quatenus cum Za-

(a) *Pſal. 85.*

chæo

chæo merear à te benedici, ac inter filios Abrahæ computari.

Anima mea Corpus tuum concupiſcit, cor meum tecum uniri deſiderat.

2. Trade te mihi, & ſufficit. Nam præter te, nulla conſolatio valet.

Sine te eſſe nequeo; & ſine viſitatione tua vivere non valeo.

Ideoque oportet me frequenter ad te accedere, & in remedium ſalutis meæ recipere: ne fortè deficiam in via, ſi fuero cæleſti fraudatus alimonia.

Sic enim tu miſericordiſsime IESU, prædicans populis, & varios curans languores, aliquando dixiſti: (a) *Nolo eos jejunos dimittere in domum ſuam, ne deficiant in via.*

Age igitur hoc mecum modo, qui te pro fidelium conſolatione in Sacramento reliquiſti.

Tu es enim ſuavis refectio animæ: & qui te dignè manducaverit, particeps

(a) *Matth.* 15.

ticeps & hæres erit æternæ gloriæ.

Neceſſarium quidem mihi eſt, qui tam ſæpè laboro & pecco, tã citò torpeſco & deficio; ut per frequentes orationes & confeſsiones, ac ſacram Corporis tui perceptionem, me renovem, mundem, & aſcendam; ne fortè diutiùs abſtinendo, à ſancto propoſito defluã.

3. Proni enim ſunt ſenſus hominis ad malum ab adoleſcentia ſua; (a) & niſi ſuccurrat divina medicina, labitur homo mox ad pejora.

Retrahit ergo ſancta Communio à malo, & confortat in bono.

Si enim modò tam ſæpè negligens ſum & tepidus, quando communico aut celebro; quid fieret, ſi medelam non ſumerem, & tam grande juvamen non quærerem?

Et licet omni die non ſim aptus, nec ad celebrandum benè diſpoſitus; dabo tamen operam congruis temporibus divina percipere myſteria, ac tantæ gratiæ

(a) *Gen.* 8.

gratiæ participem me præbere.

Nam hæc eſt una principalis fidelis animæ conſolatio, quamdiu peregrinatur à te in mortali corpore, ut ſæpiùs memor Dei ſui, dilectum ſuum devotâ ſuſcipiat mente.

4. O mira circa nos tuæ pietatis dignatio, quòd tu Domine Deus, creator & vivificator omnium ſpirituum, ad pauperculam digneris venire animam, & cum tota divinitate tua ac humanitate, ejus impinguare eſuriem!

O felix mens, & beata anima, quæ te Dominum Deum ſuum meretur devotè ſuſcipere, & in tui ſuſceptione ſpirituali gaudio repleri!

O quàm magnum ſuſcipit Dominum, quàm dilectum inducit hoſpitem, quàm jucundum recipit ſocium, quàm fidelem acceptat amicum, quàm ſpecioſum & nobilem amplectitur ſponſum præ omnibus dilectis, & ſuper omnia deſiderabilia amandum!

Sileant à facie tua (dulciſsime dilecte mi) cælum & terra, & omnis ornatus eorum; quoniam quidquid laudis habent ac decoris, ex dignatione tuæ eſt largitatis, nec ad decorem tui pervenient nominis, cujus ſapientiæ non eſt numerus.

CAPVT IV.

Quòd multa bona præſtantur devotè communicantibus.

VOX DISCIPULI.

1. DOMINE Deus meus, præveni ſervum tuum in benedictionibus dulcedinis tuæ, ut ad tuum magnificum Sacramentum dignè ac devotè merear accedere.

Excita cor meum in te, & à gravi torpore exue me. Viſita me in ſalutari tuo, ad guſtandam in ſpiritu ſuavitatem tuam, quæ in hoc Sacramento, tamquam in fonte, plenariè latet.

Illumina quoque oculos meos, ad intuendum tantum myſterium: & ad creden-

credendum illud indubitatâ fide, me robora.

Eſt enim operatio tua, non humana potentia: tua ſacra inſtitutio, non hominis adinventio.

Non enim ad hæc capienda & intelligenda aliquis idoneus per ſe reperitur, quæ Angelicam etiam ſubtilitatem tranſcendunt.

Quid ergo ego peccator indignus, terra & cinis, de tam alto ſacro ſecreto potero inveſtigare & capere?

2. Domine in ſimplicitate cordis mei, in bona firma fide, & in tua juſsione, ad te cum ſpe ac reverentia accedo: & verè credo, quia tu præſens es hîc in Sacramento, Deus & homo.

Vis ergo, ut te ſuſcipiam, & meipſum tibi in charitate uniam?

Vnde tuam precor clementiam, & ſpecialem ad hoc imploro mihi donari gratiam; ut totus in te liqueſiam & amore pereffluam, atque de nulla

aliena conſolatione ampliùs me intromittam.

Eſt enim hoc altiſsimum & digniſſimum Sacramentum, ſalus animæ & corporis, medicina omnis ſpiritualis languoris; in quo vitia mea curantur, paſsiones frenantur, tentationes vincuntur aut minuuntur: gratia major infunditur, virtus incepta augetur, firmatur fides, ſpes roboratur, & charitas igneſcit ac dilatatur.

3. Multa namque bona largitus es, & adhuc ſæpiùs largiris in Sacramento, dilectis tuis devotè communicantibus, Deus meus, ſuſceptor animæ meæ, reparator infirmitatis humanæ, & totius dator conſolationis internæ.

Nam multam ipſis conſolationem adverſus variam tribulationem infundis, & de imo dejectionis propriæ ad ſpem tuæ protectionis erigis, atque nova quadam gratia eos intus recreas & illuſtras; ut qui anxii primùm, & ſine

affectione ſe ante Communionem ſenſerant; poſteà refecti cibo potuque cœleſti, in melius ſe mutatos inveniant.

Quod idcircò cum electis tuis diſpenſanter agis, ut veraciter agnoſcant, & patenter experiantur, quantum infirmitatis ex ſeipſis habeant, & quid bonitatis ac gratiæ ex te conſequantur.

Quia ex ſemetipſis frigidi, duri, & indevoti: ex te autem ferventes, alacres, & devoti eſſe merentur.

Quis enim ad fontem ſuavitatis humiliter accedens, non modicum ſuavitatis inde reportat?

At quis juxta copioſum ignem ſtans, non parum caloris inde percipit?

Et tu fons es ſemper plenus & ſuperabundans, ignis jugiter ardens, & numquam deficiens.

4. Vnde ſi mihi non licet haurire de plenitudine fontis, nec uſque ad ſa-

tietatem potare, apponam tamen os meum ad foramen cæleſtis fiſtulæ: ut ſaltem modicam inde guttulam capiam ad reſocillandam ſitim meam, ut non penitus exareſcam.

Et ſi necdum totus cæleſtis & tam ignitus, ut Cherubim & Seraphim, eſſe poſſum: conabor tamen devotioni inſiſtere, & cor meum præparare, ut vel modicam divini incendii flammam, ex humili ſumptione vivifici Sacramenti conquiram.

Quidquid autem mihi deeſt, Ieſu bone, Salvator ſanctiſsime, tu pro me ſupple benignè ac gratiosè, qui omnes ad te dignatus es vocare, dicens: (a) *Venite ad me omnes, qui laboratis & onerati eſtis, & ego reficiam vos.*

5. Ego quidem laboro in ſudore vultus mei, dolore cordis torqueor, peccatis oneror, tentationibus inquietor, multis malis paſsionibus implicor & premor: & non eſt qui adjuvet, non eſt

(a) *Matth.* 11.

eſt qui liberet, & ſalvum faciat, niſi tu Domine Deus Salvator meus: cui committo me & omnia mea, ut me cuſtodias, & perducas in vitam æternam.

Suſcipe me in laudem & gloriam nominis tui, qui Corpus tuum & Sanguinem in cibum & potum mihi paraſti.

Præſta Domine Deus ſalutaris meus, ut cum frequentatione myſterii tui, creſcat meæ devotionis affectus.

CAPVT V.

De dignitate Sacramenti, & ſtatu Sacerdotali.

VOX DILECTI.

1. SI haberes Angelicam puritatem, & ſancti Ioannis Baptiſtæ ſanctitatem: non eſſes dignus hoc Sacramentum accipere, nec tractare.

Non enim hoc meritis debetur hominum, quòd homo conſecret & tra-

ter Chriſti paſsionem. Ante ſe crucem in caſula portat, ut Chriſti veſtigia diligenter inſpiciat, & ſequi ferventer ſtudeat.

Poſt ſe cruce ſignatus eſt, ut adverſa quælibet ab aliis illata, clementer pro Deo toleret.

Ante ſe crucem gerit, ut propria peccata lugeat: poſt ſe, ut aliorum etiam commiſſa per compaſsionem defleat, & ſe medium inter Deum & peccatorem conſtitutum eſſe ſciat:

Nec ab oratione & oblatione ſancta torpeſcat, donec gratiam & miſericordiam impetrare mereatur.

Quando Sacerdos celebrat, Deum honorat; Angelos lætificat; Eccleſiam ædificat; vivos adjuvat; defunctis requiem præſtat; & ſeſe omnium bonorum participem efficit.

CAPVT VI.

Interrogatio de exercitio ante Communionem.

VOX DISCIPULI.

1. CUM tuam dignitatem, Domine, & meam vilitatem penſo, valdè contremiſco, & in meipſo confundor.

Si enim non accedo, vitam fugio: & ſi indignè me ingeſſero, offenſam incurro.

Quid ergo faciam, Deus meus, auxiliator meus, & conſiliator in neceſsitatibus?

2. Tu doce me viam rectam: propone breve aliquod exercitium, ſacræ Communioni congruum.

Vtile eſt enim ſcire, qualiter ſcilicet devotè ac reverenter tibi præparare debeam cor meum, ad recipiendum ſalubriter tuum Sacramentum, ſeu etiam celebrandum tam magnum & divinum ſacrificium.

CAPVT VII.

De diſcuſsione propriæ conſcientiæ, & emendationis propoſito.

VOX DILECTI.

1. SUPER omnia, cum ſumma humilitate cordis & ſupplici reverentia, cum plena fide & pia intentione honoris Dei, ad hoc Sacramentum celebrandum, tractandum, & ſumendum, oportet Dei accedere Sacerdotem.

Diligenter examina conſcientiam tuam: & pro poſſe tuo, verâ contritione & humili confeſsione eam munda & clarifica: ita ut nil grave habeas, aut ſcias, quod te remordeat, & liberum acceſſum impediat.

Habeas diſplicentiam omnium peccatorum tuorum in generali, & pro quotidianis exceſsibus magis in ſpeciali doleas & gemas.

Et ſi tempus patitur, Deo in ſecreto cordis cunctas confitere paſsionum tuarum miſerias.

2. Ingemiſce & dole, quòd adhuc ita carnalis ſis & mundanus: tam immortificatus à paſsionibus: tam plenus concupiſcentiarum motibus:

Tam incuſtoditus in ſenſibus exterioribus: tam ſæpè multis vanis phantaſiis implicatus:

Tam multum inclinatus ad exteriora: tam negligens ad interiora:

Tam levis ad riſum & diſſolutionem: tam durus ad fletum & compunctionem:

Tam promptus ad laxiora, & carnis commoda: tam ſegnis ad rigorem & fervorem:

Tam curioſus ad nova audienda, & pulchra intuenda: tam remiſſus ad humilia & abjecta amplectenda:

Tam cupidus ad multa habenda: tam parcus ad dandum: tam tenax ad retinendum:

Tam inconſideratus in loquendo: tam incontinens in tacendo:

Tam incompoſitus in moribus: tam importunus in actibus:

Tam effuſus ſuper cibum: tam ſurdus ad Dei verbum:

Tam velox ad quietem: tam tardus ad laborem:

Tam vigilans ad fabulas: tam ſomnolentus ad vigilias ſacras:

Tam feſtinus ad finem: tam vagus ad attendendum:

Tam negligens in Horis perſolvendis: tam tepidus in celebrando: tam aridus in communicando:

Tam citò diſtractus: tam raro plenè tibi collectus:

Tam ſubitò commotus ad iram: tam facilis ad alterius diſplicentiam:

Tam pronus ad judicandum: tam rigidus ad arguendum:

Tam lætus ad proſpera: tam debilis in adverſis:

Tam ſæpè multa bona proponens, & modicum ad effectum perducens.

3. His & aliis defectibus tuis, cum dolore & magna diſplicentia propriæ infirmitatis confeſsis ac deploratis, firmum ſtatue propoſitum ſemper emendandi vitam tuam, & in melius proficiendi.

Deinde cum plena reſignatione, & integra voluntate, offer teipſum in honorem nominis mei, in ara cordis tui holocauſtum perpetuum; corpus tuum ſcilicet & animam mihi fideliter committendo:

Quatenus & ſic dignè merearis ad offerendum Deo ſacrificium accedere, & Sacramentum Corporis mei ſalubriter ſuſcipere.

4. Non eſt enim oblatio dignior, & ſatisfactio major pro peccatis diluendis, quàm ſeipſum purè & integrè, cum oblatione Corporis Chriſti, in Miſſa & in Comunione Deo offerre.

Si fecerit homo, quod in ſe eſt, & verè pœnituerit: quotieſcunque pro

venia

venia & gratia ad me acceſſerit, *Vivo ego, dicit Dominus, (a) qui nolo mortem peccatoris, ſed ut magis convertatur & vivat: quoniam peccatorum ſuorum non recordabor ampliùs*, ſed cuncta ſibi indulta erunt.

CAPVT VIII.

De oblatione Chriſti in cruce, & propria reſignatione.

VOX DILECTI.

1. SICUT ego meipſum, expanſis in cruce manibus, & nudo corpore, pro peccatis tuis Deo Patri ſponte obtuli, ita ut nihil in me remaneret, quin totum in ſacrificium divinæ placationis tranſiret:

Ita debes & tu temetipſum mihi voluntariè in oblationem puram & ſanctam, quotidie in Miſſa, cum omnibus viribus & affectibus tuis, quantò intimiùs vales, offerre.

Quid magis à te requiro, quàm ut te ſtudeas mihi ex integro reſignare?

Quidquid præter teipſum das, nihil curo: quia non quæro datum tuum, ſed te.

(a) Ezech. 18.

2. Si-

2. Sicut non ſufficeret tibi omnibus habitis, præter me: ita nec mihi placere poterit, quidquid dederis, te nō oblato.

Offer te mihi, & da te totum pro Deo, & erit accepta oblatio.

Ecce, ego me totum obtuli Patri pro te; dedi etiam totum Corpus meum & Sanguinem in cibum, ut totus tuus eſſem, & tu meus permaneres.

Si autem in te ipſo ſteteris, nec ſponte te ad voluntatem meam obtuleris, non eſt plena oblatio, nec integra erit inter nos unio.

Igitur omnia opera tua præcedere debet ſpontanea tui ipſius in manus Dei oblatio, ſi libertatem conſequi vis & gratiam.

Ideò enim tam pauci illuminati, & liberi intus efficiuntur, quia ſeipſos ex toto abnegare neſciunt.

Eſt firma ſententia mea: *Niſi quis renuntiaverit omnibus, non poteſt meus eſſe diſcipulus.* (a) Tu ergo ſi optas meus eſſe diſci-

(a) *Lucæ* 14.

aliena conſolatione ampliùs me intromittam.

Eſt enim hoc altiſsimum & digniſſimum Sacramentum, ſalus animæ & corporis, medicina omnis ſpiritualis languoris; in quo vitia mea curantur, paſsiones frenantur, tentationes vincuntur aut minuuntur: gratia major infunditur, virtus incepta augetur, firmatur fides, ſpes roboratur, & charitas igneſcit ac dilatatur.

3. Multa namque bona largitus es, & adhuc ſæpiùs largiris in Sacramento, dilectis tuis devotè communicantibus, Deus meus, ſuſceptor animæ meæ, reparator infirmitatis humanæ, & totius dator conſolationis internæ.

Nam multam ipſis conſolationem adverſus variam tribulationem infundis, & de imo dejectionis propriæ ad ſpem tuæ protectionis erigis, atque nova quadam gratia eos intus recreas & illuſtras: ut qui anxii primùm, & ſine affectio-

affectione ſe ante Communionem ſenſerant; poſteà refecti cibo potuque cœleſti, in melius ſe mutatos inveniant.

Quod idcircò cum electis tuis diſpenſanter agis, ut veraciter agnoſcant, & patenter experiantur, quantum infirmitatis ex ſeipſis habeant, & quid bonitatis ac gratiæ ex te conſequantur.

Quia ex ſemetipſis frigidi, duri, & indevoti: ex te autem ferventes, alacres, & devoti eſſe merentur.

Quis enim ad fontem ſuavitatis humiliter accedens, non modicum ſuavitatis inde reportat?

At quis juxta copioſum ignem ſtans, non parum caloris inde percipit?

Et tu fons es ſemper plenus & ſuperabundans, ignis jugiter ardens, & numquam deficiens.

4. Vnde ſi mihi non licet haurire de plenitudine fontis, nec uſque ad ſa-

tietatem potare, apponam tamen os meum ad foramen cæleſtis fiſtulæ: ut ſaltem modicam inde guttulam capiam ad refocillandam ſitim meam, ut non penitus exareſcam.

Et ſi necdum totus cæleſtis & tam ignitus, ut Cherubim & Seraphim, eſſe poſſum: conabor tamen devotioni inſiſtere, & cor meum præparare, ut vel modicam divini incendii flammam, ex humili ſumptione vivifici Sacramenti conquiram.

Quidquid autem mihi deeſt, Ieſu bone, Salvator ſanctiſsime, tu pro me ſupple benignè ac gratiosè, qui omnes ad te dignatus es vocare, dicens: (a) *Venite ad me omnes, qui laboratis & onerati eſtis, & ego reficiam vos.*

5. Ego quidem laboro in ſudore vultus mei, dolore cordis torqueor, peccatis oneror, tentationibus inquietor, multis malis paſsionibus implicor & premor: & non eſt qui adjuvet, non eſt

(a) *Matth.* 11.

eſt qui liberet, & ſalvum faciat, niſi tu Domine Deus Salvator meus: cui committo me & omnia mea, ut me cuſtodias, & perducas in vitam æternam.

Suſcipe me in laudem & gloriam nominis tui, qui Corpus tuum & Sanguinem in cibum & potum mihi paraſti.

Præſta Domine Deus ſalutaris meus, ut cum frequentatione myſterii tui, creſcat meæ devotionis affectus.

CAPUT V.

De dignitate Sacramenti, & ſtatu Sacerdotali.

VOX DILECTI.

1. SI haberes Angelicam puritatem, & ſancti Ioannis Baptiſtæ ſanctitatem: non eſſes dignus hoc Sacramentum accipere, neq; tractare.

Non enim hoc meritis debetur hominum, quòd homo conſecret & tra-

ctet Chriſti Sacramentum, & ſumat in cibum panem Angelorum.

Grande myſterium, & magna dignitas Sacerdotum: quibus datum eſt, quod Angelis non eſt conceſſum.

Soli namque Sacerdotes ritè in Eccleſia ordinati, poteſtatem habent celebrandi, & corpus Chriſti conſecrandi.

Sacerdos quidem miniſter eſt Dei, utens verbo Dei, per juſsionem & inſtitutionem Dei: Deus autem ibi principalis eſt auctor, & inviſibilis operator, cui ſubeſt omne quod voluerit, & paret omne quod juſſerit.

2. Plus ergo credere debes Deo omnipotenti, in hoc excellentiſsimo Sacramento, quàm proprio ſenſui, aut alicui ſigno viſibili.

Ideoque cum timore & reverentia ad hoc opus eſt accedendum.

Attende tibi, (a) & vide cujus miniſterium tibi traditum eſt per impo-

(a) 1. Tim. 4.

impoſitionem manus Epiſcopi.

Ecce, Sacerdos factus es, & ad celebrandum conſecratus; vide nunc, ut fideliter & devotè, in ſuo tempore, Deo ſacrificium offeras, & teipſum irreprehenſibilem exhibeas.

Non alleviaſti onus tuum, ſed arctiori jam alligatus es vinculo diſciplinæ, & ad majorem teneris perfectionem ſanctitatis.

Sacerdos omnibus virtutibus debet eſſe ornatus, & aliis bonæ vitæ exemplum præbere.

Ejus converſatio non cum popularibus & communibus hominum viis, ſed cum Angelis in cælo, aut cum perfectis viris in terra.

5. Sacerdos ſacris veſtibus indutus, (a) Chriſti vices gerit, ut Deum pro ſe, & pro omni populo ſuppliciter & humiliter roget.

Habet ante ſe & retro Dominicæ crucis ſignum, ad memorandam jugiter

(a) *Hebr.* 5.

ter Chriſti paſsionem. Ante ſe crucem in caſula portat, ut Chriſti veſtigia diligenter inſpiciat, & ſequi ferventer ſtudeat.

Poſt ſe cruce ſignatus eſt, ut adverſa quælibet ab aliis illata, clementer pro Deo toleret.

Ante ſe crucem gerit, ut propria peccata lugeat: poſt ſe, ut aliorum etiam commiſſa per compaſsionem defleat, & ſe medium inter Deum & peccatorem conſtitutum eſſe ſciat:

Nec ab oratione & oblatione ſancta torpeſcat, donec gratiam & miſericordiam impetrare mereatur.

Quando Sacerdos celebrat, Deum honorat; Angelos lætificat; Eccleſiam ædificat; vivos adjuvat; defunctis requiem præſtat; & ſeſe omnium bonorum participem efficit.

CAPVT VI.

Interrogatio de exercitio ante Communionem.

VOX DISCIPULI.

1. CUM tuam dignitatem, Domine, & meam vilitatem penſò, valdè contremiſco, & in meipſo confundor.

Si enim non accedo, vitam fugio: & ſi indignè me ingeſſero, offenſam incurro.

Quid ergo faciam, Deus meus, auxiliator meus, & conſiliator in neceſsitatibus?

2. Tu doce me viam rectam: propone breve aliquod exercitium, ſacræ Communioni congruum.

Vtile eſt enim ſcire, qualiter ſcilicet devotè ac reverenter tibi præparare debeam cor meum, ad recipiendum ſalubriter tuum Sacramentum, ſeu etiam celebrandum tam magnum & divinum ſacrificium.

CAPVT VII.

De diſcuſſione propriæ conſcientiæ, & emendationis propoſito.

VOX DILECTI.

1. SUPER omnia, cum ſumma humilitate cordis & ſupplici reverentia, cum plena fide & pia intentione honoris Dei, ad hoc Sacramentum celebrandum, tractandum, & ſumendum, oportet Dei accedere Sacerdotem.

Diligenter examina conſcientiam tuam: & pro poſſe tuo, verâ contritione & humili confeſsione eam munda & clarifica: ita ut nil grave habeas, aut ſcias, quod te remordeat, & liberum acceſſum impediat.

Habeas diſplicentiam omnium peccatorum tuorum in generali, & pro quotidianis exceſsibus magis in ſpeciali doleas & gemas.

Et ſi tempus patitur, Deo in ſecreto cordis cunctas confitere paſsionum tuarum miſerias.

2. Ingemiſce & dole, quòd adhuc ita carnalis ſis & mundanus : tam immortificatus à paſsionibus : tam plenus concupiſcentiarum motibus:

Tam incuſtoditus in ſenſibus exterioribus: tam ſæpè multis vanis phantaſiis implicatus :

Tam multum inclinatus ad exteriora:tam negligens ad interiora :

Tam levis ad riſum & diſſolutionem : tam durus ad fletum & compunctionem :

Tam promptus ad laxiora,& carnis commoda : tam ſegnis ad rigorem & fervorem :

Tam curioſus ad nova audienda, & pulchra intuenda : tam remiſſus ad humilia & abjecta amplectenda :

Tam cupidus ad multa habenda: tam parcus ad dandum: tam tenax ad retinendum :

Tam inconſideratus in loquendo : tam incontinens in tacendo :

Tam incompoſitus in moribus: tam importunus in actibus:

Tam effuſus ſuper cibum: tam ſurdus ad Dei verbum:

Tam velox ad quietem: tam tardus ad laborem:

Tam vigilans ad fabulas: tam ſomnolentus ad vigilias ſacras:

Tam feſtinus ad finem: tam vagus ad attendendum:

Tam negligens in Horis perſolvendis: tam tepidus in celebrando: tam aridus in communicando:

Tam citò diſtractus: tam rarò plenè tibi collectus:

Tam ſubitò commotus ad iram: tam facilis ad alterius diſplicentiam:

Tam pronus ad judicandum: tam rigidus ad arguendum:

Tam lætus ad proſpera: tam debilis in adverſis:

Tam ſæpè multa bona proponens, & modicum ad effectum perducens.

3. His

3. His & aliis defectibus tuis, cum dolore & magna diſplicentia propriæ infirmitatis confeſsis ac deploratis, firmum ſtatue propoſitum ſemper emendandi vitam tuam, & in melius proficiendi.

Deinde cum plena reſignatione, & integra voluntate, offer teipſum in honorem nominis mei, in ara cordis tui holocauſtum perpetuum; corpus tuum ſcilicet & animam mihi fideliter committendo:

Quatenus & ſic dignè merearis ad offerendum Deo ſacrificium accedere, & Sacramentum Corporis mei ſalubriter ſuſcipere.

4. Non eſt enim oblatio dignior, & ſatisfactio major pro peccatis diluendis, quàm ſeipſum purè & integrè, cum oblatione Corporis Chriſti, in Miſſa & in Cōmunione Deo offerre.

Si fecerit homo, quod in ſe eſt, & verè pœnituerit: quotieſcunque pro veniá

venia & gratia ad me acceſſerit, *Vivo ego, dicit Dominus, (a) qui nolo mortem peccatoris, ſed ut magis convertatur & vivat: quoniam peccatorum ſuorum non recordabor ampliùs*, ſed cuncta ſibi indulta erunt.

CAPVT VIII.

De oblatione Chriſti in cruce, & propria reſignatione.

VOX DILECTI.

1. SICUT ego meipſum, expanſis in cruce manibus, & nudo corpore, pro peccatis tuis Deo Patri ſponte obtuli, ita ut nihil in me remaneret, quin totum in ſacrificium divinæ placationis tranſiret:

Ita debes & tu temetipſum mihi voluntariè in oblationem puram & ſanctam, quotidie in Miſſa, cum omnibus viribus & affectibus tuis, quantò intimiùs vales, offerre.

Quid magis à te requiro, quàm ut te ſtudeas mihi ex integro reſignare?

Quidquid præter teipſum das, nihil curo: quia non quæro datum tuum, ſed te.

(a) *Ezech.* 18.

2. Sicut non ſufficeret tibi omnibus habitis, præter me: ita nec mihi placere poterit, quidquid dederis, te nō oblato.

Offer te mihi, & da te totum pro Deo, & erit accepta oblatio.

Ecce, ego me totum obtuli Patri pro te; dedi etiam totum Corpus meum & Sanguinem in cibum, ut totus tuus eſſem, & tu meus permaneres.

Si autem in te ipſo ſteteris, nec ſponte te ad voluntatem meam obtuleris, non eſt plena oblatio, nec integra erit inter nos unio.

Igitur omnia opera tua præcedere debet ſpontanea tui ipſius in manus Dei oblatio, ſi libertatem conſequi vis & gratiam.

Ideò enim tam pauci illuminati, & liberi intus efficiuntur, quia ſeipſos ex toto abnegare neſciunt.

Eſt firma ſententia mea: *Niſi quis renuntiaverit omnibus, non poteſt meus eſſe diſcipulus.* (a) Tu ergo ſi optas meus eſſe diſci-

(a) *Lucæ* 14.

diſcipulus, offer teipſum mihi, cum omnibus affectibus tuis.

CAPVT IX.

Quòd nos & omnia noſtra Deo debemus offerre, & pro omnibus orare.

VOX DISCIPULI.

1. DOMINE, omnia tua ſunt, quæ in cœlo ſunt, & quæ in terra.

Deſidero meipſum tibi in ſpontaneam oblationem offerre, & tuus perpetuè permanere.

Domine, in ſimplicitate cordis mei offero meipſum tibi hodie in ſervum ſempiternum, in obſequium, & in ſacrificium laudis perpetuæ.

Suſcipe me, cum hac ſancta oblatione tui pretioſi Corporis; quam tibi hodie in præſentia Angelorum, inviſibiliter aſsiſtentium, offero: ut ſit pro me & pro cuncto populo tuo in ſalutem.

2. Domine, offero tibi omnia peccata & delicta mea, quæ commiſi coram te, & ſanctis Angelis tuis, à die quo pri-

primùm peccare potui uſque ad horam hanc, ſuper placabili altari tuo: ut tu omnia pariter incendas & comburas igne charitatis tuæ, & deleas univerſas maculas peccatorum meorum; & conſcientiam meam ab omni delicto emundes; & reſtituas mihi gratiam tuam, quam peccando amiſi; omnia mihi plenè indulgendo, & in oſculum pacis me miſericorditer aſſumendo.

3. Quid poſſum agere pro peccatis meis, niſi humiliter ea confitendo & lamentando, & tuam propitiationem inceſſanter deprecando?

Deprecor te, exaudi me propitius, ubi aſto coram te Deus meus.

Omnia peccata mea mihi maximè diſplicent, nolo ea umquam ampliùs perpetrare: ſed pro eis doleo, & dolebo quamdiu vixero, paratus pœnitentiam agere, & pro poſſe ſatisfacere.

Dimitte mihi Deus, dimitte mihi pec-

peccata mea, propter nomen ſanctum tuum: ſalva animam meam, quam pretioſo Sanguine tuo redemiſti.

Ecce committo me miſericordiæ tuæ, reſigno me manibus tuis.

Age mecum ſecundùm bonitatem tuam, non ſecundùm meam malitiam & iniquitatem.

4. Offero etiam tibi omnia bona mea, quamvis valdè pauca & imperfecta; ut tu ea emendes & ſanctifices; ut ea grata habeas, & accepta tibi facias, & ſemper ad meliora trahas; nec non ad beatum ac laudabilem finem, me pigrum & inutilem homuncionem, perducas.

5. Offero quoque tibi omnia pia deſideria devotorum, neceſsitates parentum, amicorum, fratrum, ſororum, omniumque charorum meorum, & eorum qui mihi vel aliis propter amorem tuum benefecerunt:

Et qui orationes & Miſſas pro ſe ſuis-

ſuisque omnibus dici à me deſideraverunt & petierunt; ſive in carne adhuc vivant, ſive jam ſæculo defuncti ſint:

Vt omnes ſibi auxilium gratiæ tuæ, opem conſolationis, protectionem à periculis, liberationem à pœnis advenire ſentiant; & ut ab omnibus malis erepti, gratias tibi magnificas læti perſolvant.

6. Offero etiam tibi preces & hoſtias placationis, pro illis ſpecialiter, qui me in aliquo læſerunt, contriſtaverunt, aut vituperaverunt, vel aliquod damnum vel gravamen intulerunt:

Pro his quoque omnibus, quos aliquando contriſtavi, conturbavi, gravavi, & ſcandalizavi, verbis, factis, ſcienter vel ignoranter: ut nobis omnibus pariter indulgeas peccata noſtra & mutuas offenſiones.

Aufer Domine à cordibus noſtris omnem ſuſpicionem, indignationem, iram & diſceptationem, & quidquid

poteſt

poteſt charitatem lædere, & fraternam dilectionem minuere.

Miſerere, miſerere Domine, miſericordiam tuam poſcentibus, da gratiam indigentibus; & fac nos tales exiſtere, ut ſimus digni gratiâ tuâ perfrui, & ad vitam proficiamus æternam. Amen.

CAPVT X.

Quòd ſacra Communio de facili non eſt relinquenda.

VOX DILECTI.

1. FREQUENTER recurrendum eſt ad fontem gratiæ & divinæ miſericordiæ, ad fontem bonitatis & totius puritatis: quatenus à paſsionibus tuis & vitiis curari valeas; & contra univerſas tentationes & fallacias diaboli fortior atque vigilantior effici merearis.

Inimicus ſciens fructum & remedium maximum in ſacra Communione poſitum, omni modo & occaſione nititur fideles & devotos, quantum prævalet, retrahere & impedire.

2. Cùm enim quidam ſacræ Communioni ſe aptare diſponunt, peiores ſatanæ immiſsiones patiuntur.

Ipſe nequam ſpiritus (ut in Iob ſcribitur) venit inter filios Dei, ut ſolitâ illos nequitiâ ſuâ perturbet, aut timidos nimiùm reddat & perplexos: (a) quatenus affectum eorum minuat, vel fidem impugnando auferat: ſi fortè aut omnino Communionem relinquant, aut cum tepore accedant.

Sed non eſt quidquam curandum de verſutiis & phantaſiis illius, quantumlibet turpibus & horridis; ſed cuncta phantaſmata in caput ejus ſunt retorquenda.

Contemnendus eſt miſer & deridendus; nec propter inſultus ejus & commotiones, quas ſuſcitat, ſacra eſt omittenda Communio.

3. Sæpè etiam impedit nimia ſollicitudo pro devotione habenda, & anxietas quædã de confeſsione facienda.

(a) Iob 1.

Age ſecundùm conſilium ſapientum, & depone anxietatem & ſcrupulum: (*a*) quia gratiam Dei impedit, & devotionem mentis deſtruit.

Propter aliquam parvam turbationem vel gravitatem, ſacram ne dimittas Communionem: ſed vade citiùs confiteri, & omnes offenſiones aliis libenter indulge.

Si verò tu aliquem offendiſti, veniam humiliter precare, & Deus libenter indulgebit tibi. (*b*)

4. Quid prodeſt diu tardare confeſſionem; aut ſacram differre Communionem?

Expurga te cum primis, exſpue velociter venenum, feſtina accipere remedium, & ſenties melius, quàm ſi diu diſtuleris.

Si hodie propter iſtud dimittis, cras forſitan aliud majus eveniet: & ſic diu poſſes à Communione impediri, & magis ineptus fieri.

(a) *Prov*, 13. (b) *Matt*. 5.

Quan-

Quantò citiùs vales, à præſenti gravitate & inertia te excutias: quia nihil importat diu anxiari, diu cum turbatione tranſire, & ob quotidiana obſtacula ſe à divinis ſequeſtrare.

Imò plurimum nocet, diu Communionem protelare; nam & gravem torporem conſuevit inducere.

Proh dolor! quidam tepidi & diſſoluti moras confitendi libenter accipiunt, & Communionem ſacram idcircò differri cupiunt, ne ad majorem ſui cuſtodiam ſe dare teneantur.

5. Heu, quàm modicam charitatem, & debilem devotionem habent, qui ſacram Communionem tam faciliter poſtponunt!

Quàm felix ille & Deo acceptus habetur, qui ſic vivit, & in tali puritate conſcientiam ſuam cuſtodit, ut etiam omni die communicare paratus, & benè affectatus eſſet, ſi ei liceret, & ſine nota agere poſſet.

Si quis interdum abſtinet humilitatis gratiâ, aut legitimâ impediente causâ, laudandus eſt de reverentia.

Si autem torpor obrepſerit, ſeipſum excitare debet, & facere quod in ſe eſt; & Dominus aderit deſiderio ſuo pro bona voluntate, quam ſpecialiter reſpicit.

6. Cùm verò legitimè præpeditus eſt, habebit ſemper bonam voluntatem, & piam intentionem communicandi, & ſic non carebit fructu Sacramenti.

Poteſt enim quilibet devotus, omni die & omni hora, ad ſpiritualem Chriſti Communionem ſalubriter & ſine prohibitione accedere:

Et tamen certis diebus & ſtatuto tempore Corpus ſui Redemptoris, cum affectuoſa reverentia Sacramentaliter debet ſuſcipere; & magis laudem Dei & honorem prætendere, quàm ſuam conſolationem quærere.

Nam

Nam toties myſticè communicat, & inviſibiliter reficitur, quoties incarnationis Chriſti myſterium paſsionemque devotè recolit, & in amore ejus accenditur. (a)

7. Qui aliter ſe non præparat, niſi inſtante feſto, vel conſuetudine compellente, ſæpiùs imparatus erit.

Beatus, qui ſe Domino in holocauſtum offert, quoties celebrat aut communicat.

Non ſis in celebrando nimis prolixus aut feſtinus, ſed ſerva bonum communem modum cum quibus vivis.

Non debes aliis generare moleſtiam & tædium, ſed communem ſervare viam ſecundùm majorum inſtitutionem: & potiùs aliorum ſervire utilitati, quàm propriæ devotioni vel affectui.

(a) 1. Cor. 11.

CAPUT XI.

Quòd Corpus Christi & ſacra Scriptura maximè ſint animæ fideli neceſſaria.

VOX DISCIPULI.

1. O Dulciſsime Domine Ieſu, quanta eſt dulcedo devotæ animæ, tecum epulantis in convivio tuo: ubi ei non alius cibus manducandus proponitur, niſi tu unicus dilectus ejus, ſuper omnia deſideria cordis ejus deſiderabilis.

Et mihi quidem dulce foret, in præſentia tua ex intimo affectu lacrymas fundere, & cum pia Magdalena pedes tuos lacrymis irrigare. (*a*)

Sed ubi eſt hæc devotio? ubi lacrymarum ſanctarum copioſa effuſio?

Certè in conſpectu tuo & ſanctorum Angelorum tuorum, totum cor meum ardere deberet, & ex gaudio flere.

Habeo enim te in Sacramento verè præſentem, quamvis alienâ ſpecie occultatum.

(a) *Luca* 7.

2. Nam

2. Nam in propria & divina claritate te conſpicere, oculi mei ferre non poſſent: ſed neq; totus mundus in fulgore gloriæ majeſtatis tuæ ſubſiſteret.

In hoc ergo imbecillitati meæ conſulis, quod te ſub Sacramento abſcōdis.

Habeo verè & adoro, quem Angeli adorant in cœlo; ſed ego adhuc interim in fide, illi autem in ſpecie & ſine velamine.

Me oportet contentum eſſe in lumine veræ fidei, & in ea ambulare, donec aſpiret dies æternæ claritatis, & umbræ figurarum inclinentur.

Cùm autem venerit quod perfectum eſt, ceſſabit uſus Sacramentorum; quia Beati in gloria cœleſti non egent medicamine Sacramentali:

Gaudent enim ſine fine in præſentia Dei, facie ad faciem gloriam ejus ſpeculantes; & de claritate in claritatem abyſſalis Deitatis transformati, guſtant Verbum Dei caro factum, ſi-

cut fuit ab initio & manet in æternum.

3. Memor horum mirabilium, grave mihi fit tædium, etiam quodlibet ſpirituale ſolatium: quia quamdiu Dominum meum apertè in ſua gloria non video, pro nihilo duco omne quod in mundo conſpicio & audio.

Teſtis es tu mihi Deus, quòd nulla res me poteſt conſolari, nulla creatura quietare, niſi tu Deus meus, quem deſidero æternaliter contemplari.

Sed non eſt hoc poſsibile, durante me in hac mortalitate.

Ideò oportet ut me ponam ad magnam patientiam, & meipſum in omni deſiderio tibi ſubmittam.

Nam & Sancti tui, Domine, qui tecum jam in regno cœlorum exultant, in fide & patientia magna, dum viverent, adventũ gloriæ tuæ expectabant. Quod illi crediderunt, ego credo: quod illi ſperaverunt, ego ſpero: quò illi pervenerunt, per gratiam tuam me venturum confido. Am-

Ambulabo interim in fide, exemplis confortatus Sanctorum.

Habeo etiam libros ſanctos pro ſolatio & vitæ ſpeculo; atque ſuper hæc omnia, ſanctiſsimum Corpus tuum pro ſingulari remedio & refugio.

4. Duo namque mihi neceſſaria permaximè ſentio in hac vita, ſine quibus mihi importabilis foret iſta miſerabilis vita.

In carcere corporis hujus detentus, duobus me egere fateor, cibo ſcilicet & lumine.

Dediſti itaq; mihi infirmo ſacrum Corpus tuum ad refectionem mentis & corporis: (a) & poſuiſti lucernam pedibus meis, verbum tuum.

Sine his duobus benè vivere non poſſem: nam verbum Dei, lux animæ meæ; & Sacramentũ tuum, panis vitæ.

Hæc poſſunt etiam dici menſæ duæ, hinc & inde in gazophylacio ſanctæ Eccleſiæ poſitæ.

(a) *Pſal.* 118.

Vna menſa eſt ſacri altaris, habens panem ſanctum, id eſt, Corpus Chriſti pretioſum:

Altera eſt divinæ legis, continens doctrinam ſanctam, erudiens fidem rectam, & firmiter uſque ad interiora velaminis, ubi ſunt Sancta ſanctorum, perducens.

Gratias tibi Domine Ieſu, lux lucis æternæ, pro doctrinæ ſacræ menſa, quam nobis per ſervos tuos Prophetas & Apoſtolos, aliosque Doctores, miniſtraſti.

5. Gratias tibi Creator ac Redemptor hominum; qui ad declarandam toti mundo charitatem tuam, cœnam paraſti magnam, in qua non agnum typicum, ſed tuum ſanctiſsimum Corpus & Sanguinem propoſuiſti manducandum: lætificans omnes fideles convivio ſacro; & calice inebrians ſalutari, in quo ſunt omnes deliciæ paradiſi, & epulantur nobiſcum

An-

Angeli ſancti, ſed ſuavitate feliciori.

6. O quàm magnum & honorabile eſt officium Sacerdotum, quibus datum eſt Dominum majeſtatis verbis ſacris conſecrare, labiis benedicere, manibus tenere, ore proprio ſumere, & ceteris miniſtrare!

O quàm mundæ debent eſſe manus illæ, quàm purum os, quàm ſanctum corpus, quàm immaculatum cor erit Sacerdotis, ad quem toties ingreditur Auctor puritatis!

Ex ore Sacerdotis nihil niſi ſanctum, nihil niſi honeſtum & utile procedere debet verbum, qui tam ſæpè Chriſti accipit Sacramentum.

7. Oculi ejus ſimplices & pudici, qui Chriſti Corpus ſolent intueri. Manus puræ, & in cœlum elevatæ, quæ Creatorem cœli & terræ ſolent contrectare.

Sacerdotibus ſpecialiter in Lege dicitur: (a) *Sancti eſtote, quoniam ego ſanctus ſum Dominus Deus veſter.*

(a) *Levit.* 19. & 20.

8. Adjuvet nos gratia tua omnipotens Deus, ut qui officium Sacerdotale ſuſcepimus, dignè ac devotè tibi in omni puritate & conſcientia bona famulari valeamus.

Et ſi non poſſumus in tanta innocentia vitæ converſari, ut debemus: concede nobis tamen dignè flere mala quæ geſsimus; & in ſpiritu humilitatis, ac bonæ voluntatis propoſito, tibi ferventiùs de cetero deſervire.

CAPVT XII.

Quòd magna diligentia ſe debeat Communicaturus Chriſto præparare.

VOX DILECTI.

1. EGo ſum puritatis amator, & dator omnis ſanctitatis.

Ego cor purum quæro, & ibi eſt locus requietionis meæ.

Para mihi cœnaculum grande ſtratum, & faciam apud te Paſcha cum diſcipulis meis.

Si vis, ut veniam ad te; & apud te ma-

maneam: expurga vetus fermentum, & munda cordis tui habitaculum.

Exclude totum ſæculum, & omnem vitiorum tumultum: ſede tamquam paſſer ſolitarius in tecto, & cogita exceſſus tuos in amaritudine animæ tuæ.

Omnis namque amans ſuo dilecto amatori optimum & pulcherrimum præparat locum, quia in hoc cognoſcitur affectus ſuſcipientis dilectum.

2. Scito tamen, te non poſſe ſatisfacere huic præparationi ex merito tuæ actionis, etiamſi per integrum annum te præparares, & nihil aliud in mente haberes.

Sed ex ſola pietate & gratia mea permitteris ad menſam meam accedere: ac ſi mendicus ad prandium vocaretur divitis, & ille nihil aliud habeat ad retribuendum beneficiis ejus, niſi ſe humiliando & ei regratiando.

Fac quod in te eſt, & diligenter fa-

cito: non ex conſuetudine, non ex neceſsitate, ſed cum timore, & reverentia, & affectu, accipe Corpus dilecti Domini Dei tui, dignantis ad te venire.

Ego ſum qui vocavi, ego juſsi fieri; ego ſupplebo quod tibi deeſt: veni, & ſuſcipe me.

3. Cùm gratiam devotionis tribuo, gratias age Deo tuo: non quia dignus es, ſed quia tui miſertus ſum.

Si non habes, ſed magis aridum te ſentis, inſiſte orationi, ingemiſce & pulſa: nec deſiſtas, donec merearis micam aut guttam gratiæ ſalutaris accipere.

Tu mei indiges, non ego tui indigeo.

Nec tu me ſanctificare venis, ſed ego te ſanctificare & meliorare venio.

Tu venis ut ex me ſanctificeris, & mihi uniaris; ut novam gratiam recipias, & de novo ad emendationem accendaris.

Noli

Noli negligere hanc gratiam: ſed præpara cum omni diligentia cor tuum, & introduc ad te dilectum tuum.

4. Oportet autem, ut non ſolùm te præpares ad devotionem ante Cōmunionem, ſed ut etiam te ſollicitè conſerves in ea poſt Sacramenti perceptionem. Nec minor cuſtodia poſt exigitur, quàm devota præparatio prius. Nam bona poſtmodum cuſtodia, optima iterùm eſt præparatio ad majorem gratiam conſequendam.

Ex eo quippe valdè indiſpoſitus quis redditur, ſi ſtatim fuerit nimis effuſus ad exteriora ſolatia.

Cave à multiloquio, mane in ſecreto, & fruere Deo tuo: (*a*) ipſum enim habes, quem totus mundus tibi auferre non poteſt.

Ego ſum cui te totum dare debes: ita ut jam ultra non in te, ſed in me, abſque omni ſollicitudine, vivas.

(a) *Prov.* 10.

CAPVT XIII.

Quòd toto corde anima devota Chriſti unionem in Sacramento affectare debet.

Vox Discipuli.

1. Quis mihi det, Domine, ut inveniam te ſolum, & aperiam tibi totum cor meum, & fruar te, ſicut deſiderat anima mea: & jam me nemo deſpiciat, nec ulla creatura me moveat vel reſpiciat, ſed tu ſolus mihi loquaris, & ego tibi, ſic ſolet dilectus ad dilectum loqui, & amicus cum amico convivari?

Hoc oro, hoc deſidero, ut tibi totus uniar, & cor meum ab omnibus creatis rebus abſtraham, magiſque per ſacram Communionem, ac frequentem celebrationem, cæleſtia & æterna ſapere diſcam.

Ah Domine Deus, quando ero tecum totus unitus, & abſorptus, meique totaliter oblitus?

(a) *Deut.* 4.

Tu

Tu in me, & ego in te; & ſic nos pariter in unum manere concede.

2. Verè tu es dilectus meus, electus ex millibus, in quo complacuit animæ meæ habitare omnibus diebus vitæ ſuæ.

Verè tu pacificus meus, in quo pax ſumma & requies vera, extra quem labor & dolor, & infinita miſeria.

Verè tu es Deus abſconditus; & conſilium tuum non eſt cum impiis, ſed cum humilibus & ſimplicibus ſermo tuus.

O quàm ſuavis eſt Domiue ſpiritus tuus, qui ut dulcedinem tuam in filios demonſtrares, pane ſuaviſſimo, de cælo deſcendente, illos reficere dignaris.

Verè non eſt alia natio tam grandis, (a) quæ habeat deos appropinquantes ſibi, ſicut tu Deus noſter ades univerſis fidelibus tuis; quibus ob quotidianum ſolatium, & cor erigendum in cælum, te tribuis ad edendum & fruendum.

3. Quæ

3. Quæ eſt enim alia gens tam inclyta, ſicut plebs Chriſtiana?

Aut quæ creatura ſub cælo tam dilecta, ut anima devota, ad quam ingreditur Deus, ut paſcat eam carne ſuâ glorioſâ.

O ineffabilis gratia! ô admirabilis dignatio! ô amor immenſus homini ſingulariter impenſus!

Sed quid retribuam Domino pro gratia iſta, pro charitate tam eximia?

Non eſt aliud quod gratius donare queam, quàm ut cor meum Deo meo totaliter tribuam, & intimè conjungam.

Tunc exultabunt omnia interiora mea, cùm perfectè fuerit unita Deo anima mea.

Tunc dicet mihi: Si tu vis eſſe mecum, ego volo eſſe tecum. Et ego reſpondeo illi: Dignare Domine manere mecum, ego volo libenter eſſe tecum.

Hoc

Hoc eſt totum deſiderium meum, ut cor meum tibi ſit unitum.

CAPUT XIV.

De quorumdam devotorum ardenti deſiderio ad Corpus Chriſti.

VOX DISCIPULI.

1. O QUAM *magna multitudo dulcedinis tuæ Domine, quam abſcondiſti timentibus te!* (a) Quando recordor devotorum aliquorum, ad Sacramentum tuum, Domine, cum maxima devotione & affectu accedentium, tunc ſæpiùs in me ipſo confundor & erubeſco: quòd ad altare tuum, & ſacræ Communionis menſam, tam tepidè & frigidè accedo:

Quòd ita aridus, & ſine affectione cordis maneo: quòd non ſum taliter accenſus coram te Deo meo: nec ita vehementer attractus & affectus ſicut multi devoti fuerunt, qui præ nimio deſiderio Communionis, & ſenſibili cordis

(a) *Pſ.* 30.

cordis amore, à fletu ſe non potuerunt continere:

Sed ore cordis & corporis pariter ad te Deum fontem vivum medullitus inhiabant, ſuam eſuriem non valentes aliter temperare nec ſatiare, niſi Corpus tuum cum omni jucunditate & ſpirituali aviditate accepiſſent.

2. O vera ardens fides eorum, probabile exiſtens argumentum ſacræ præſentiæ tuæ!

Iſti enim veraciter cognoſcunt Dominum ſuum in fractione panis, (a) quorum cor tam validè ardet in eis, de Iesu ambulante cum eis.

Longè eſt à me ſæpè talis affectus & devotio, tam vehemens amor & ardor.

Eſto mihi propitius Iesu bone, dulcis & benigne: & concede pauperi mendico tuo, vel interdum modicum de cordiali affectu amoris tui in ſacra Communione ſentire, ut fides mea

(a) *Lucæ* 24.

magis convaleſcat; ſpes in bonitate tua proficiat; & charitas ſemel perfectè accenſa, & cæleſte manna experta, numquam deficiat.

3. Potens eſt autem miſericordia tua, etiam gratiam deſideratam mihi præſtare, & in ſpiritu ardoris, cum dies beneplaciti tui venerit, me clementiſſimè viſitare.

Etenim licet tanto deſiderio tam ſpecialium devotorum tuorum non ardeo, tamen de gratia tua, illius magni inflammati deſiderii deſiderium habeo, orans & deſiderans, omnium talium fervidorum amatorum tuorum participem me fieri, ac eorum ſancto conſortio annumerari.

CAPUT XV.

Quòd gratia devotionis humilitate & ſui ipſius abnegatione acquiritur.

VOX DILECTI.

1. OPORTET te devotionis gratiam inſtanter quærere, deſideranter petere,

petere, patienter & fiducialiter exſpectare, gratanter recipere, humiliter conſervare, ſtudiosè cum ea operari, ac Deo terminum & modum ſupernæ viſitationis, donec veniat, committere.

Humiliare præcipuè te debes, cùm parum aut nihil devotionis interiùs ſentis; ſed non nimiùm dejici, nec inordinatè contriſtari.

Dat ſæpè Deus in uno brevi momento, quod longo negavit tempore: Dat quandoque in fine, quod in principio orationis diſtulit dare.

2. Si ſemper citò gratia daretur, & pro voto adeſſet, non eſſet infirmo homini benè portabile.

Propterea in bona ſpe, & humili patientia, expectanda eſt devotionis gratia tibi. Tibi tamen & peccatis tuis imputa, cùm non datur, vel etiam occultè tollitur.

Modicum quandoque eſt, quod

gratiam

gratiam impedit & abſcondit; ſi tamen modicum, & non potiùs grande dici debeat, quod tantum bonum prohibet.

Et ſi hoc ipſum modicum vel grande amoveris, & perfectè viceris, erit quod petiſti.

3. Statim namque, ut te Deo ex toto corde tradideris, nec hoc vel illud pro tuo libitu ſeu velle quæſieris, ſed integrè te in ipſo poſueris, unitum te invenies, & pacatum; quia nil ita benè ſapiet & placebit, ſicut beneplacitum divinæ voluntatis.

Quiſquis ergo intentiónem ſuam ſimplici corde ſurſum ad Deum levaverit, ſeque ab omni inordinato amore, ſeu diſplicentia cujuſlibet rei creatæ, evacuaverit, aptiſsimus gratiæ percipiendæ, ac dignus devotionis munere erit.

Dat enim Dominus ibi benedictionem ſuam, ubi vaſa vacua invenerit.

Et

Et quantò perfectiùs infimis quis renuntiat, & magis ſibi ipſi per contemptum ſui moritur, tantò gratia celeriùs venit, copioſiùs intrat, & altiùs liberum cor elevat.

4. Tunc videbit, & afluet, & mirabitur, & dilatabitur cor ejus in ipſo, quia manus Domini cum eo; & ipſe ſe poſuit totaliter in manu ejus uſque in ſæculum. Ecce ſic benedicetur homo, qui quærit Deum in toto corde ſuo, nec in vanum accipit animam ſuam.

Hic in accipiendo ſacram Euchariſtiam magnam promeretur divinæ unionis gratiam, quia non reſpicit ad propriam devotionem & conſolationem, ſed ſuper omnem devotionem, & conſolationem, ad Dei gloriam & honorem.

CAPUT XVI.

Quòd neceſsitates noſtras Chriſto aperire, & ejus gratiam poſtulare debemus.

VOX DISCIPULI.

1. O DULCISSIME atque amantiſsime Domine, quem nunc devotè deſidero ſuſcipere, tu ſcis infirmitatem meam, & neceſsitatem quam patior; in quantis malis & vitiis jaceo; quàm ſæpè ſum gravatus, tentatus, turbatus, & inquinatus.

Pro remedio ad te venio, pro conſolatione & ſublevamine te deprecor.

Ad omnia ſcientem loquor, cui manifeſta ſunt omnia interiora mea, & qui ſolus potes me perfectè conſolari, & adjuvare.

Tu ſcis, quibus bonis indigeo præ omnibus, & quàm pauper ſum in virtutibus.

2. Ecce, ſto ante te pauper & nudus, gratiam poſtulans, & miſericordiam implorans.

Refice

Refice eſurientem mendicum tuum, accende frigiditatem meam igne amoris tui, illumina cæcitatem meam claritate præſentiæ tuæ.

Verte mihi omnia terrena in amaritudinem, omnia gravia & contraria in patientiam; omnia infima & creata in contemptum & oblivionem.

Erige cor meum ad te in cælum, & ne dimittas me vagari ſuper terram.

Tu ſolus mihi ex hoc jam dulceſcas uſque in ſæculum; quia tu ſolus cibus & potus meus, amor meus & gaudium meum, dulcedo mea & totum bonum meum.

3. Vtinam me totaliter ex tua præſentia accendas, comburas, & in te tranſmutes; ut unus tecum efficiar ſpiritus, per gratiam internæ unionis, & liquefactionem ardentis amoris!

Ne patiaris me jejunum & aridum à te recedere, ſed operare mecum miſericorditer, ſicut ſæpiùs opera-

tus es cum Sanctis tuis mirabiliter.

Quid mirum, ſi totus ex te igneſcerem, & in meipſo deficerem; cùm tu ſis ignis ſemper ardens, & numquam deficiens; amor corda purificans, & intellectum illuminans?

CAPVT XVII.

De ardenti amore, & vehementi affectu ſuſcipiendi Chriſtum.

VOX DISCIPULI.

1. Cum ſumma devotione & ardenti amore, cum toto cordis affectu & fervore, deſidero te Domine ſuſcipere, quemadmodum multi Sancti, & devotæ perſonæ, in communicando te deſideraverunt, qui tibi maximè in ſanctitate vitæ placuerunt, & in ardentiſsima devotione fuerunt.

O Deus meus, amor æternus, totum bonum meum, felicitas interminabilis, cupio te ſuſcipere cum vehementiſsimo deſiderio, & digniſsima

reverentia, quam aliquis Sanctorum umquam habuit, & ſentire potuit.

2. Et licet indignus ſum omnia illa ſentimenta devotionis habere, tamen offero tibi totum cordis mei affectum, ac ſi omnia illa gratiſsima inflammata deſideria ſolus haberem.

Sed & quæcumque poteſt pia mens concipere & deſiderare, hæc omnia tibi, cum ſumma veneratione & intimo favore, præbeo & offero.

Nihil opto mihi reſervare, ſed me & omnia mea tibi ſponte & libentiſsimè immolare.

Domine Deus meus, creator meus, & redemptor meus, cum tali affectu, reverentia, laude & honore; cum tali gratitudine, dignitate & amore; cum tali fide, ſpe & puritate, te affecto hodie ſuſcipere, ſicut te ſuſcepit & deſideravit ſanctiſsima mater tua, glorioſa virgo Maria, quando Angelo evangelizanti ſibi incarnationis myſterium, humiliter

militer ac devotè reſpondit: (*a*) *Ecce ancilla Domini, fiat mihi ſecundùm verbum tuum.*

3. Et ſicut beatus Præcurſor tuus, excellentiſsimus Sanctorum Ioannes Baptiſta, in præſentia tua lætabundus exultavit in gaudio Spiritus ſancti, dum adhuc maternis clauderetur viſceribus: & poſtmodum cernens inter homines Ieſum ambulantem, valdè ſe humilians devoto cum affectu dicebat: (*b*) *Amicus autem ſponſi, qui ſtat, & audit eum, gaudio gaudet propter vocem ſponſi:* ſic & ego, magnis & ſacris deſideriis opto inflammari, & tibi ex toto corde me ipſum præſentare.

Vnde & omnium devotorum cordium jubilationes, ardentes affectus, mentales exceſſus, ac ſupernaturales illuminationes, & cælicas viſiones tibi offero & exhibeo, cum omnibus virtutibus & laudibus, ab omni creatura

 in

(a) *Luca* 1. (b) *Ioan.* 3.

3. Quæ eſt enim alia gens tam inclyta,ſicut plebs Chriſtiana?

Aut quæ creatura ſub cælo tam dilecta,ut anima devota, ad quam ingreditur Deus, ut paſcat eam carne ſuâ gloriosâ.

O ineffabilis gratia! ô admirabilis dignatio! ô amor immenſus homini ſingulariter impenſus!

Sed quid retribuam Domino pro gratia iſta,pro charitate tam eximia?

Non eſt aliud quod gratius donare queam,quàm ut cor meum Deo meo totaliter tribuam, & intimè conjungam.

Tunc exultabunt omnia interiora mea, cùm perfectè fuerit unita Deo anima mea.

Tunc dicet mihi: Si tu vis eſſe mecum, ego volo eſſe tecum. Et ego reſpondeo illi: Dignare Domine manere mecum, ego volo libenter eſſe tecum.

Hoc

Hoc eſt totum deſiderium meum, ut cor meum tibi ſit unitum.

CAPUT XIV.

De quorumdam devotorum ardenti deſiderio ad Corpus Chriſti.

Vox Discipuli.

1. O QUAM *magna multitudo dulcedinis tuæ Domine, quam abſcondiſti timentibus te!* (a) Quando recordor devotorum aliquorum, ad Sacramentum tuum, Domine, cum maxima devotione & affectu accedentium, tunc ſæpiùs in me ipſo confundor & erubeſco: quòd ad altare tuum, & ſacræ Communionis menſam, tam tepidè & frigidè accedo:

Quòd ita aridus, & ſine affectione cordis maneo: quòd non ſum taliter accenſus coram te Deo meo: nec ita vehementer attractus & affectus ſicut multi devoti fuerunt, qui præ nimio deſiderio Communionis, & ſenſibili cordis

(a) Pſ. 30.

cordis amore, à fletu ſe non potuerunt continere:

Sed ore cordis & corporis pariter ad te Deum fontem vivum medullitus inhiabant, ſuam eſuriem non valentes aliter temperare nec ſatiare, niſi Corpus tuum cum omni jucunditate & ſpirituali aviditate accepiſſent.

2. O vera ardens fides eorum, probabile exiſtens argumentum ſacræ præſentiæ tuæ!

Iſti enim veraciter cognoſcunt Dominum ſuum in fractione panis, (a) quorum cor tam validè ardet in eis, de Iesu ambulante cum eis.

Longè eſt à me ſæpè talis affectus & devotio, tam vehemens amor & ardor.

Eſto mihi propitius Iesu bone, dulcis & benigne: & concede pauperi mendico tuo, vel interdum modicum de cordiali affectu amoris tui in ſacra Communione ſentire, ut fides mea

(a) *Lucæ* 24.

magis convaleſcat; ſpes in bonitate tua proficiat; & charitas ſemel perfectè accenſa, & cæleſte manna experta, numquam deficiat.

3. Potens eſt autem miſericordia tua, etiam gratiam deſideratam mihi præſtare, & in ſpiritu ardoris, cum dies beneplaciti tui venerit, me clementiſſimè viſitare.

Etenim licet tanto deſiderio tam ſpecialium devotorum tuorum non ardeo, tamen de gratia tua, illius magni inflammati deſiderii deſiderium habeo, orans & deſiderans, omnium talium fervidorum amatorum tuorum participem me fieri, ac eorum ſancto conſortio annumerari.

CAPVT XV.

Quòd gratia devotionis humilitate & ſui ipſius abnegatione acquiritur.

VOX DILECTI.

1. OPORTET te devotionis gratiam inſtanter quærere, deſideranter petere,

petere, patienter & fiducialiter exſpectare, gratanter recipere, humiliter conſervare, ſtudioſè cum ea operari, ac Deo terminum & modum ſupernæ viſitationis, donec veniat, committere.

Humiliare præcipuè te debes, cùm parum aut nihil devotionis interiùs ſentis; ſed non nimiùm dejici, nec inordinatè contriſtari.

Dat ſæpè Deus in uno brevi momento, quod longo negavit tempore: Dat quandoque in fine, quod in principio orationis diſtulit dare.

2. Si ſemper citò gratia daretur, & pro voto adeſſet, non eſſet infirmo homini benè portabile.

Propterea in bona ſpe, & humili patientia, expectanda eſt devotionis gratia tibi. Tibi tamen & peccatis tuis imputa, cùm non datur, vel etiam occultè tollitur.

Modicum quandoque eſt, quod gratiam

gratiam impedit & abſcondit; ſi tamen modicum, & non potiùs grande dici debeat, quod tantum bonum prohibet.

Et ſi hoc ipſum modicum vel grande amoveris, & perfectè viceris, erit quod petiſti.

3. Statim namque, ut te Deo ex toto corde tradideris, nec hoc vel illud pro tuo libitu ſeu velle quæſieris, ſed integrè te in ipſo poſueris, unitum te invenies, & pacatum; quia nil ita benè ſapiet & placebit, ſicut beneplacitum divinæ voluntatis.

Quiſquis ergo intentiónem ſuam ſimplici corde ſurſum ad Deum levaverit, ſeque ab omni inordinato amore, ſeu diſplicentia cujuſlibet rei creatæ, evacuaverit, aptiſsimus gratiæ percipiendæ, ac dignus devotionis munere erit.

Dat enim Dominus ibi benedictionem ſuam, ubi vaſa vacua invenerit.

Et

Et quantò perfectiùs infimis quis renuntiat, & magis ſibi ipſi per contemptum ſui moritur, tantò gratia celeriùs venit, copioſiùs intrat, & altiùs liberum cor elevat.

4. Tunc videbit, & affluet, & mirabitur, & dilatabitur cor ejus in ipſo, quia manus Domini cum eo; & ipſe ſe poſuit totaliter in manu ejus uſque in ſæculum. Ecce ſic benedicetur homo, qui quærit Deum in toto corde ſuo, nec in vanum accipit animam ſuam.

Hic in accipiendo ſacram Euchariſtiam magnam promeretur divinæ unionis gratiam, quia non reſpicit ad propriam devotionem & conſolationem, ſed ſuper omnem devotionem, & conſolationem, ad Dei gloriam & honorem.

CAPUT XVI.

Quòd neceſsitates noſtras Chriſto aperire, & ejus gratiam poſtulare debemus.

VOX DISCIPULI.

1. O DULCISSIME atque amantiſsime Domine, quem nunc devotè deſidero ſuſcipere, tu ſcis infirmitatem meam, & neceſsitatem quam patior; in quantis malis & vitiis jaceo; quàm ſæpè ſum gravatus, tentatus, turbatus, & inquinatus.

Pro remedio ad te venio, pro conſolatione & ſublevamine te deprecor.

Ad omnia ſcientem loquor, cui manifeſta ſunt omnia interiora mea, & qui ſolus potes me perfectè conſolari, & adjuvare.

Tu ſcis, quibus bonis indigeo præ omnibus, & quàm pauper ſum in virtutibus.

2. Ecce, ſto ante te pauper & nudus, gratiam poſtulans, & miſericordiam implorans.

Refice

Refice eſurientem mendicum tuum, accende frigiditatem meam igne amoris tui, illumina cæcitatem meam claritate præſentiæ tuæ.

Verte mihi omnia terrena in amaritudinem, omnia gravia & contraria in patientiam; omnia infima & creata in contemptum & oblivionem.

Erige cor meum ad te in cælum, & ne dimittas me vagari ſuper terram.

Tu ſolus mihi ex hoc jam dulceſcas uſque in ſæculum; quia tu ſolus cibus & potus meus, amor meus & gaudium meum, dulcedo mea & totum bonum meum.

3. Vtinam me totaliter ex tua præſentia accendas, comburas, & in te tranſmutes; ut unus tecum efficiar ſpiritus, per gratiam internæ unionis, & liquefactionem ardentis amoris!

Ne patiaris me jejunum & aridum à te recedere, ſed operare mecum miſericorditer, ſicút ſæpiùs opera-

tus

tus es cum Sanctis tuis mirabiliter.

Quid mirum, ſi totus ex te igneſcerem, & in meipſo deficerem; cùm tu ſis ignis ſemper ardens, & numquam deficiens; amor corda purificans, & intellectum illuminans?

CAPVT XVII.

De ardenti amore, & vehementi affectu ſuſcipiendi Chriſtum.

VOX DISCIPULI.

1. Cum ſumma devotione & ardenti amore, cum toto cordis affectu & fervore, deſidero te Domine ſuſcipere, quemadmodum multi Sancti, & devotæ perſonæ, in communicando te deſideraverunt, qui tibi maximè in ſanctitate vitæ placuerunt, & in ardentiſsima devotione fuerunt.

O Deus meus, amor æternus, totum bonum meum, felicitas interminabilis, cupio te ſuſcipere cum vehementiſsimo deſiderio, & digniſsima

reverentia, quam aliquis Sanctorum umquam habuit, & ſentire potuit.

2. Et licet indignus ſum omnia illa ſentimenta devotionis habere, tamen offero tibi totum cordis mei affectum, ac ſi omnia illa gratiſsima inflammata deſideria ſolus haberem.

Sed & quæcumque poteſt pia mens concipere & deſiderare, hæc omnia tibi, cum ſumma veneratione & intimo favore, præbeo & offero.

Nihil opto mihi reſervare, ſed me & omnia mea tibi ſponte & libentiſsimè immolare.

Domine Deus meus, creator meus, & redemptor meus, cum tali affectu, reverentia, laude & honore; cum tali gratitudine, dignitate & amore; cum tali fide, ſpe & puritate, te affecto hodie ſuſcipere, ſicut te ſuſcepit & deſideravit ſanctiſsima mater tua, glorioſa virgo Maria, quando Angelo evangelizanti ſibi incarnationis myſterium, humiliter

militer ac devotè reſpondit: (a) *Ecce ancilla Domini, fiat mihi ſecundùm verbum tuum.*

3. Et ſicut beatus Præcurſor tuus, excellentiſsimus Sanctorum Ioannes Baptiſta, in præſentia tua lætabundus exultavit in gaudio Spiritus ſancti, dum adhuc maternis clauderetur viſceribus: & poſtmodum cernens inter homines Ieſum ambulantem, valdè ſe humilians devoto cum affectu dicebat: (b) *Amicus autem ſponſi, qui ſtat, & audit eum, gaudio gaudet propter vocem ſponſi:* ſic & ego, magnis & ſacris deſideriis opto inflammari, & tibi ex toto corde me ipſum præſentare.

Vnde & omnium devotorum cordium jubilationes, ardentes affectus, mentales exceſſus, ac ſupernaturales illuminationes, & cælicas viſiones tibi offero & exhibeo, cum omnibus virtutibus & laudibus, ab omni creatura

(a) *Lucæ* 1. (b) *Ioan.* 3.

in cælo & in terra celebratis, & celebrandis, pro me & omnibus mihi in oratione commendatis; quatenus ab omnibus dignè lauderis, & in perpetuum glorificeris.

4. Accipe vota mea Domine Deus meus, & deſideria infinitæ laudationis, ac immenſæ benedictionis; quæ tibi, ſecundùm multitudinem ineffabilis magnitudinis tuæ, jure debentur.

Hæc tibi reddo, & reddere deſidero, per ſingulos dies & momenta temporum; atque ad reddendum mecum tibi gratias & laudes, omnes cæleſtes ſpiritus, & cunctos fideles tuos, precibus & affectibus invito & exoro.

5. Laudent te univerſi populi, tribus, & linguæ; & ſanctum ac mellifluum nomen tuum, cum ſumma jubilatione, & ardenti devotione magnificent.

Et quicumque reverenter ac devotè altiſsimum Sacramentum tuum celebrant,

lebrant, & plena fide recipiunt, gratiam & miſericordiam apud te invenire mereantur, & pro me peccatore ſuppliciter exorent.

Cumque optata devotione, ac fruibili unione, potiti fuerint, & benè conſolati, ac mirificè refecti, de ſacra menſa cæleſti abſceſſerint, mei pauperis recordari dignentur.

CAPUT XVIII.

Quòd homo non ſit curioſus ſcrutator Sacramenti, ſed humilis imitator Chriſti, ſubdendo ſenſum ſuum ſacræ fidei.

VOX DILECTI.

I. CAVENDUM eſt tibi à curioſa & inutili perſcrutatione hujus profundiſsimi Sacramenti, ſi non vis in dubitationis profundum ſubmergi.

Qui ſcrutator eſt majeſtatis, opprimetur à gloria. (*a*) Plus valet Deus operari, quàm homo intelligere poteſt.

(a) *Prov. 25.*

Tolerabilis, pia & humilis inquiſitio veritatis, parata ſemper doceri, & per ſanas Patrum ſententias ſtudens ambulare.

2. Beata ſimplicitas, quæ difficiles quæſtionum relinquit vias, planâ ac firmâ pergit ſemitâ mandatorum Dei.

Multi devotionem perdiderunt, dum altiora ſcrutari voluerunt.

Fides à te exigitur, & ſincera vita; non altitudo intellectus, neque profunditas myſteriorum Dei.

Si non intelligis, nec capis, quæ infra te ſunt; quomodo comprehendes, quæ ſupra te ſunt?

Subdere Deo, & humilia ſenſum tuum fidei, & dabitur tibi ſcientiæ lumen, prout tibi fuerit utile ac neceſſarium.

3. Quidam graviter tentantur de fide & Sacramento: ſed non eſt hoc ipſis imputandum, ſed potiùs inimico.

Noli curare, noli diſputare cum cogitatio-

gitationibus tuis, nec ad immiſſas à diabolo dubitationes reſponde; ſed crede verbis Dei, crede Sanctis ejus & Prophetis, & fugiet à te nequam inimicus.

Sæpè multùm prodeſt, quòd talia ſuſtinet Dei ſervus.

Nam infideles & peccatores non tentat, quos ſecurè jam poſsidet; fideles autem devotos variis modis tentat & vexat.

4. Perge ergo cum ſimplici & indubitata fide, & cum ſupplici reverentia ad Sacramentum accede.

Et quidquid intelligere non vales, Deo omnipotenti ſecurè committe.

Non fallit te Deus; fallitur, qui ſibi ipſi nimiùm credit.

Graditur Deus cum ſimplicibus; revelat ſe humilibus; dat intellectum parvulis; aperit ſenſum puris mentibus, & abſcondit gratiam curioſis & ſuperbis.

Ratio humana debilis es, & falli poteſt; fides autem vera falli non poteſt.

5. Omnis ratio & naturalis inveſtigatio, fidem ſequi debet, non præcedere, nec infringere.

Nam fides & amor ibi maximè præcellunt, & occultis modis in hoc ſanctiſsimo & ſuperexcellentiſsimo Sacramento operantur.

Deus æternus & immenſus, infinitæque potentiæ, facit magna & inſcrutabilia in cælo & in terra, nec eſt inveſtigatio mirabilium operum ejus.

Si talia eſſent opera Dei, ut facilè ab humana ratione caperentur, non eſſent mirabilia nec ineffabilia dicenda.

FINIS.

INDEX

INDEX
LIBRORVM ET CAPITVM.

LIBER PRIMVS.

Admonitiones, ad ſpiritualem vitam utiles.

CAP. I. *De Imitatione Chriſti, & contemptu omnium vanitatum mundi.* Pag. 1.
II. *De humili ſentire ſuiipſius.* 4
III. *De doctrina veritatis.* 6
IV. *De prudentia in agendis.* 11
V. *De lectione ſanctarum Scripturarum.* 13
VI. *De inordinatis affectionibus.* 14
VII. *De vana ſpe, & elatione fugienda.* 16
VIII. *De cavenda nimia familiaritate.* 17
IX. *De obedientia, & ſubiectione.* 19
X. *De cavenda ſuperfluitate verborum.* 20
XI. *De pace acquirenda, & zelo proficiendi.* 22
XII. *De utilitate adverſitatis.* 25
XIII. *De tentationibus reprimendis.* 27
XIV. *De temerario judicio vitando.* 32
XV. *De operibus ex charitate factis.* 34
XVI. *De ſufferentia defectuum aliorum.* 36
XVII. *De monaſtica vita.* 38
XVIII. *De exemplis ſanctorum Patrum.* 39
XIX. *De exercitiis boni Religioſi.* 43
XX. *De amore ſolitudinis, & ſilentij.* 48
XXI. *De compunctione cordis.* 54
XXII. *De conſideratione humanæ miſeriæ.* 58
XXIII. *De meditatione mortis.* 63
XXIV. *De judicio, & pœnis peccatorum.* 69
XXV. *De ferventi emendatione totius vitæ noſtræ.* 75.

LIBER SECVNDVS.

Admonitiones, ad interna trahentes.

CAP.I. DE interna converſatione. 84
II. De humili ſubmiſſione. 90
III. De bono pacifico homine. 91
IV. De pura mente, & ſimplici intentione. 94
V. De propria conſideratione. 96
VI. De lætitia bonæ conſcientiæ. 98
VII. De amore IESV ſuper omnia. 101
VIII. De familiari amicitia IESV. 103
IX. De carentia omnis ſolatij. 107
X. De gratitudine pro gratia Dei. 113
XI. De paucitate amatorum Crucis IESV. 117
XII. De Regia via ſanctæ Crucis. 121

LIBER TERTIVS.

De interna conſolatione.

CAP.I. DE interna Chriſti locutione ad animam fidelem. 132
II. Quòd veritas intus loquitur ſine ſtrepitu verborum. 134
III. Quòd verba Dei cum humilitate ſunt audienda: & quòd multi ea non ponderant. 136
IV. Quòd in veritate & humilitate coram Deo converſandum eſt. 141
V. De mirabili effectu divini amoris. 144
VI. De probatione veri amatoris. 149
VII. De occultanda gratia ſub humilitatis cuſtodia. 153.
VIII. De vili æſtimatione ſuiipſius in oculis Dei. 158
IX. Quòd omnia ad Deum, ſicut ad finem ultimum ſunt referenda. 160.

X. Quòd

X. *Quòd ſpreto mundo, dulce eſt ſervire Deo.* 162
XI. *Quòd deſideria cordis examinanda ſunt, & moderanda.* 166
XII. *De informatione patientiæ, & luctamine adverſus concupiſcentias.* 168
XIII. *De obedientia humilis ſubditi, ad exemplum IESV Chriſti.* 171
XIV. *De occultis Dei iudiciis conſiderandis, ne extollamur in bonis.* 174
XV. *Qualiter ſtandum ſit ac dicendum, in omni re deſiderabili.* 176
Oratio pro beneplacito Dei perficiendo. 178
XVI, *Quòd verum ſolatium in ſolo Deo eſt quærendum.* 179
XVII *Quòd omnis ſollicitudo in Deo ſtatuenda ſit.* 181.
XVIII. *Quòd temporales miſeriæ, exemplo Chriſti, æquanimiter ſunt ferendæ.* 183
XIX. *De tolerantia iniuriarum, & quis verus patiens probetur.* 186
XX. *De confeſſione propriæ infirmitatis, & huius vitæ miſeriis.* 189
XXI. *Quòd in Deo ſuper omnia bona & dona requieſcendum eſt.* 193
XXII. *De recordatione multiplicium beneficiorum Dei.* 198
XXIII. *De quatuor magnam importantibus pacem.* 202
Oratio contra malas cogitationes. 203
Oratio pro illuminatione mentis. 204
XXIV. *De evitatione curioſæ inquiſitionis ſuper alterius vita.* 206

XXV. *In quibus firma pax cordis, & verus profectus conſiſtit.* 208

XXVI. *De eminentia liberæ mentis, quam supplex oratio magis meretur, quàm lectio.* 210

XXVII. *Quòd privatus amor à ſummo bono maximè retardat.* 213

Oratio pro purgatione cordis, & cæleſti ſapientia. 215

XXVIII. *Contra linguas obtrectatorum.* 216

XXIX. *Qualiter, inſtante tribulatione, Deus invocandus eſt & benedicendus.* 217

XXX. *De divino petendo auxilio, & confidentia recuperandæ gratiæ.* 219

XXXI. *De neglectu omnis creaturæ, ut creator poßit inveniri.* 223

XXXII. *De abnegatione ſui, & abdicatione omnis cupiditatis.* 227

XXXIII. *De inſtabilitate cordis, & de intentione finali ad Deum habenda.* 219

XXXIV. *Quòd amanti ſapit Deus ſuper omnia, & in omnibus.* 231

XXXV. *Quòd non eſt ſecuritas à tentatione in hac vita.* 234

XXXVI. *Contra vana hominum iudicia.* 237

XXXVII. *De pura & integra reſignatione ſui, ad obtinendam cordis libertatem.* 239

XXXVIII. *De bono regimine in externis, & recurſu ad Deum in periculis.* 241

XXXIX. *Quòd homo non ſit importunus in negotiis.* 243

XL. *Quòd homo nihil boni ex ſe habet, & de nullo gloriari poteſt.* 245

XLI. De

XLI. *De contemptu omnis temporalis honoris.* 248
XLII. *Quòd pax non eſt ponenda in hominibus.* 249
XLIII *Contra vanam & ſæcularem ſcientiam.* 251
XLIV. *De non attrahendo ſibi res exteriores.* 254
XLV. *Quòd omnibus non eſt credendum: & de facili lapſu verborum.* 255
XLVI. *De confidentia in Deo habenda, quando inſurgunt verborum jacula.* 259
XLVII. *Quòd omnia gravia pro æterna vita ſunt toleranda.* 263
XLVIII. *De die æternitatis, & hujus vitæ anguſtiis.* 266.
XLIX. *De deſiderio æternæ vitæ: & quanta ſint certantibus bona promiſſa.* 271
L. *Qualiter homo deſolatus ſe debet in manus Dei offerre.* 277
LI. *Quòd humilibus inſiſtendum eſt operibus, cùm deficitur à ſummis.* 283
LII. *Quòd homo non reputet ſe conſolatione dignum, ſed magis verberibus reum.* 284
LIII. *Quòd gratia Dei non miſcetur terrena ſapientibus.* 287
LIV. *De diverſis motibus Naturæ & Gratiæ.* 290
LV. *De corruptione naturæ, & efficacia gratiæ divinæ.* 297
LVI. *Quòd nos ipſos abnegare, & Chriſtum imitari debemus per crucem.* 302
LVII. *Quòd homo non ſit nimis dejectus, quando in aliquos labitur defectus.* 305
LVIII. *De altioribus rebus, & occultis iudiciis Dei non ſcrutandis.* 308
LIX *Quòd omnis ſpes & fiducia in ſolo Deo eſt figenda.* 315.

LIBER QVARTVS.

De Sacramento.

DEVOTA *exhortatio ad ſacram Communionem.* 319.

CAP. I. *Cum quanta reverentia Chriſtus ſit ſuſcipiendus.* 320

II. *Quòd magna bonitas & charitas Dei in Sacramento homini exhibetur,* 329

III. *Quòd utile ſit ſæpè communicare.* 334

IV. *Quòd multa bona præſtantur devote communicantibus.* 338

V. *De dignitate Sacramẽti, & ſtatu Sacerdotali,* 343

VI. *Interrogatio de exercitio ante Cõmunionẽ.* 347

VII. *De diſcuſſione propria conſcientiæ, & emendationis propoſito.* 348

VIII. *De oblatione Chriſti in cruce, & propria reſignatione.* 352

IX. *Quòd nos & omnia noſtra Deo debemus offerre, & pro omnibus orare.* 354

X. *Quòd ſacra Communio de facili non eſt relinquenda,* 358

XI. *Quòd Corpus Chriſti & ſacra Scriptura maximè ſunt animæ fideli neceſſaria.* 364

XII. *Quòd magna diligentia ſe debeat Communicaturus Chriſto præparare.* 370

XIII. *Quòd toto corde anima devota Chriſti unionem in Sacramento affectare debet,* 374

XIV. *De quorumdam devotorum ardenti deſiderio ad Corpus Chriſti.* 377

XV. *Quòd gratia devotionis humilitate & ſuiipſius abnegatione acquiritur.* 379

XVI. *Quòd neceſſitates noſtras Chriſto aperire, & ejus gratiam poſtulare debemus.* 383
XVII. *De ardenti amore & vehementi affectu ſuſcipiendi Chriſtum.* 385
XVIII. *Quòd homo non ſit curioſus ſcrutator Sacramenti, ſed humilis imitator Chriſti, ſubdendo ſenſum ſuum ſacræ fidei.* 389

INDEX
IN HOS QUATUOR DE IMITATIONE CHRISTI LIBELLOS.

Abnegatio ſui, ac Chriſti imitatio per Crucem. 227. Vide, *Contemptus. Communio.*

Acedia. 80

Adventus Dei in mentem. 85

Adverſitatis utilitates lib. 1. cap. 12. num. 25

Æſtimatio ſui vilis in oculis Dei. 158

Æterna vita. v. Vita æterna.

Affectus noſter quibus rebus inhæreat, expendendum ſedulò. 226

In Agendo non debet eſſe homo importunus. 166

Amandus IESVS ſuper omnia, 100. *Amandus Proximus: cujus amor tunc perit, quando illius imperfectiones non æquo animo perferuntur,* 36. *Amanti Deum, ſuper omnia ſapit Deus, Amator Chriſti verus quis ſit,* 149. *Amatores crucis Chriſti pauci,* 117. *Amatoris veri probatio,* 149

Ambulandum ſincerè coram Deo, 141

Amor IESV,*rerumque æternarum ac cœleſtium*, 85. *Amoris divini effectus mirabiles*, 144, *Amor creaturarum,homini plurimum nocet*, 90. *Amor proprius valdè retardat à fruitione ſummi boni*, 213

Amicitia IESV,quanti ſit facienda, 103

Amici ſi te deſerant,ne moleſtè feras, 108

Amico carere cùm ſit moleſtum, da operam, ut ſis cum IESV familiaris. 105

Anni converſionis ſeu vocationis, 24

Apoſtoli Chriſti quales fuerint, 201

Appetitio inordinata,parit inquietudinem, 14

Avari & ſuperbi nulla pace fruuntur, 14

Auditus curioſitas cavenda, 254

Auxilium divinum petendum, cum fiducia recuperandæ gratiæ, 219

B.

BEneficia Dei expendenda ſunt, 198

Beneficiis Dei quis ſit indignus, 199

Beneplacitum Dei. Vide,*Voluntas Dei. Oratio.*

Boni nihil ex ſe habet homo, 245

C.

CArnalia ſectari,maxima vanitas, 3

Cæcitatis humanæ conſideratio, 96

Cœleſtium rerum amor, 85

Cella continuata dulceſcit, 51. *Cella in te ſervabit quod foris amittes*, 51. *Cellæ & ſilentij fructus*, 52

Charitas non quærit quæ ſua ſunt , ſed omnia in Deum refert, 35. *abſque Charitate opera noſtra ſunt vana*, 34. *Charitas ad omnes habenda eſt,non autem familiaritas*, 18

Chriſti vitam ſequentes,illuminantur, 2. *Chriſti verba interna ad animam fidelem*, 132. *Chriſti do-*

ctrina

ctrina cur quibusdam non ſapiat, 2. *Chriſti doctrina antecellit omnium Sanctorum doctrinas*, ibid. *in ea eſt manna abſconditum*, ib. *Chriſti vitæ imitatio*, 1. *Chriſtum qui habet magiſtrum, is felix eſt*, 6. *Chriſti exemplo, Superiori obediendum*, 172

Contra Cogitationes malas oratio, 203. Vide *Deſideria.*

Cognitio ſui, ſumma ſapientia eſt, 6

Communionis fructus. Communicare ſæpè eſt utile, 325. *Ante Communionem exercitia*, *l.* 4. *c.* 7. *n.* 1. *& ſeq. Per Communionem, unio cum Deo optanda eſt*, *l.* 4. *c.* 13. *n.* 1. *& ſeq. Communionem qua præparatione, & cum quanta reverentia adire oporteat*, 321. *ad Communionem Chriſti exhortatio, in libri quarti proœmio*, 321. *Communio non eſt facilè relinquenda*, 358. *in Communione orandum eſt pro nobis, ac etiam pro omnibus*, 356. *ad Communionem quorumdam ardens deſiderium*, 377. 385. *Communione non ſumus digni, ſi nos ipſos ſpectemus*, 322. *per Communionem acquiruntur humilitas, devotio, ſuique abnegatio*, 379. *ante Communionem oportet ſuam conſcientiam examinare; concipiendum quoque ſeſe emendandi propoſitum*, 348. *Communicantes debent Chriſto ſuas neceſsitates aperire, atq́; ejusdem gratiam poſtulare*, 383. *Communicantibus devote ampla gratia confertur*, 340. *Communicantes tum nos, tum noſtra Deo offerre debemus*, 351. Vide *Euchariſtia.*

Compunctionis bona, 2. *Compunctionis interioris commendatio*, 54. *Compunctio cordis unde naſcatur*, 56. *Compunctio quomodo acquiri poſsit*, 51. *Compunctionis interioris commendatio*, 54.

Concupiſcentiæ breves & ſalſæ, 169. *contra Concupiſcentias pugna neceſſaria*, 235. *Concupiſcentiis minime eſt indulgendum*, 169

Confeſſio propriæ infirmitatis, atque miſeriarum hujus mundi 189

Confidentia habenda eſt de gratia recuperanda, ſi fortè illa receſſiſſet, 219. *Confidentiam ſuam in Deo debet reponere iniuriis laceſſitus*, 259. *Confidendum eſt nec in ſe, nec in aliis*, 16

Conjunctio cum Deo unde naſcatur, 55

Conqueri non oportet facilè. 86

Conſcientiæ bonæ gaudium, 98. *Conſcîentia mala pacem non habet*, 98

Conſideratio ſuiipſius, & cæcitatis humanæ, 96

Conſilium accipere melius eſt, quam dare, 20

Conſolatione cœleſti quis ſit dignus, 51. *Conſolatione homo haud dignus eſt, quin potius verberibus*, 284. *ex Conſolatione merita non ſunt æſtimanda*, 157. *Conſolatio humana aſpernenda eſt*, 180. *Conſolatio in Deo quærenda eſt*, 181 *Conſolatione omni carere, magnum quid eſt*, 108. *Conſolationes nonnumquam recedunt, iterumque revertuntur*, 110. *Conſolationes quando dantur vel auferuntur, quo pacto ſe gerere debeat homo*, ibid. *Conſolationes externæ frequenter internas impediunt*, 21. & 55. *Conſolationem humanam qui non quærit, ſignum eſt, quod inceperit Deum guſtare*, 81. *Conſolationes divinæ non ſemper ad votum habentur*, 21

Contemplari alta qui non novit, ſeſe in Chriſti paſſione exerceat, 87

Contemptus ſui, eſt ſumma ſapientia, 6. *Contemptus tum ſui, tum voluptatum*, 227. *Contempto mun-*

mundo, quam ſit dulce Chriſto ſervire, 162. *Contemptus honoris temporalis,* 248. *Contemptus externarum rerum,* 84. Vide, *Humilitas.*

Contumeliæ patienter ferendæ, 259

Converſatio in mundo qualis eſſe debet, 18. *Converſandum cum quibus ſit,* 49. *Converſatio externa multum nocet,* 49. *Converſari cum bonis rectè, parum quid eſt; at cum malis, res eſt maxima,* 93. *Converſari ſecum intus, & cum* IESV, *optimum eſt,* 88. *Converſionis ſeu vocationis anni,* 24. *Converſionis annos plerique numerant, ſed pauci emendationis vitæ.* 24. 64

Cor hominis eſt mutabile & inconſtans, 229. *Cor purum quibus fruatur bonis,* 95. *Cordis pacem quinam habeant,* 99. *Cordis deſideria examināda.* 176

Creaturarum amor homini plurimum nocens, 90. *Creaturarum contemptus efficit, ut creator facilè inveniri poſſit,* 223

Credendum minimè omnibus, quia homo mendax eſt, 256

Credimus de aliis citius malum quam bonum, 12

Crucis Chriſti amatores pauci admodum inveniuntur, 117. *Crucis Chriſti qui ſunt veri imitatores,* 121. *Crucis ſanctæ via regia,* 121. *Crucem ſuam mundani habent,* 169

Cubiculum intrandum, & tumultus mundi excludendi, 51

Cupiditas omnis reſecanda eſt, 227

Curioſitas de vita aliorum inquirenda, evitanda, 206. *Curioſitas cavenda eſt, tum audiendo, tum videndo,* 254

Dæmon

D.

DAEmon conatur bona deſideria impedire, 150
Defectus aliorum tolerandi, 36. Defectus noſtros ab alijs ſciri, ad humilitatem noſtri ſubindè utile eſt, 90
pro Defunctis in Miſſa orandum, 357
Deſeri ab amicis non moleſte ferendum, 109
Deſiderium nimium ſciendi eſt reprehenſibile, 5. Deſideria ſua homo debet offerre Deo, ac tum ipſius voluntati planè acquieſcere, 177. Deſideria noſtra ordinata eſſe debent, divinæque voluntati conformia, 177. Deſideria cordis examinanda, ib.
Deſolatus debet ad Deum confugere, ac ei ſe offerre. 277
Detractatores ſunt patienter ferendi, 216
Devotio acquiritur per Communionem, Devoti hominis conſolatio, 183. Per Devotionem indiſcretam, quidam ſe diſtruxerunt, 155. Pro Devotionis gratia impetranda, oratio, 139. Devotionis gratia occultari debet, 153. Devotionis gratia non eſt in manu hominis, 182
Deus ſapit ſuper omnia amanti Deum, 232. Deus cur permittat nonnullos tentari, 27. Dei voluntas omnibus in rebus quærenda eſt, 176: Deo nihil occultum, 261. Ad Deum via potius per ſui cognitionem habetur, quam per ſcientiam, 9. Deo ſunt committenda omnia noſtra, 207. Deus eſt in tribulatione invocandus, & benedicendus, 217. Deus eſt vera quies interna, 193. In Deum, tamquam in finem, omnia ſunt referenda, 160
Dilectio, Vide, Charitas.
Diſputatio de Trinitate, Deo non placet ſine humilitate, 2.

Diſſolutum eſſe ac vagum, nocet homini quàm maximè, 54

Divitiæ ſpernendæ, 248

Doctrina Chriſti antecellit omnium Sanctorum doctrinas, in qua manna eſt abſconditum, 2. Doctrina Chriſti cur quibusdam non ſapiat, 2. Ob Doctrinam multi perierunt, 11. Docti ut plurimum fiunt viri elati, 5. Docti, rarò ſunt boni ſubditi, 15. Docti punientur ceteris gravius, niſi præ alijs melius vixerint, 5. Doctus quis verè ſit, 7

Doloris juſti materia, ſunt peccata & vitia noſtra, 57

Domi manendum, 49

E.

Effectus mirabiles amoris divini, 144

Emendatio vitæ, 75. Emendationem morum duo impediunt, 75. ad Emendationem vitæ ac morum duo plurimum conducunt, 75

ex Evangelij auditu ſive prædicatione cur vel nullus, vel exiguus admodũ fructus in plerisq; fiat. 2

Euchariſtiæ dignitas, 343. Euchariſtia nobis eſt quàm maximè neceſſaria, 358. de Euchariſtia ne ſit homo indagator curioſus; ſed ſuos ſenſus fidei ſimpliciter ſubjiciat, l. 4. c. 18. n. 1. & ſeq. Vide *Communio.*

Examen conſcientiæ faciendum tum mane tum veſperi, 46

Exempla perfectorum multum ad profectum conducunt, 39. Exempla bonorum magis nos ad virtutem impellere debent, quam malorum ad vitam laxiorem, 42

Exercitia corporalia quatenus ſunt aſſumenda,

Exercitia ſpiritualia, diverſis temporibus, alia atque alia aſſumenda ſunt, 46
Exercitia ante Communionem, 348

F.

FAmiliaritas cum Ieſu optima eſt, 103. *Familiaritas nimia caveri debet, maxime vero cum mulieribus,* 18. *Familiaritas nimia cum hominibus ſubinde tollit bonam opinionem de nobis prius conceptam,* 18

Fervori oportet ſe dare, 75. *Fervido omnia fiunt levia,* 82

Feſto die ſolemni appropinquante, quid agendum ſit, 47

Fiducia nec in ſe, nec in hominibus ponenda eſt, ſed in Deo noſtro, 16. & 85

Fidere ſibi nimium non oportet, 96

Finis ultimus & ſupremus, Deus 160

Fragilitas hominis eſt magna, 61

Fructum facere ex aliorum dictis & factis debemus, tametſi peccata eſſe appareant, 6

G.

GAudium conſcientiæ bonæ, 98. *Gaudium malæ conſcientia non habet, ibid. Gaudium verum in Deo ſolo,* 179. *Gaudii privatio,* 107

Gloria vera & falſa, quæ ſit, 99. 100. *Gloriæ æternæ, ejuſque deſiderii conſideratio,* 266. & 271. *Gloriari homo de nullo poteſt, quia ex ſe nihil habet,* 247. *Gloriandum in tribulatione,* 98. *Gloriandum in nulla re hic* 247. *Gloriandum in Deo ſolo, non autem in aliis,* 16. & 161. 247. 276. *Pro Gratia Dei impetranda, oratio* 139. *Gratiæ internæ cuſtos eſt humilitas,* 153. *Gratia*

Deo pro acceptis beneficiis agendæ, 114. Gratiæ Dei & naturæ, ſunt motus diverſi, 290. Gratiæ divinæ vis ac neceſſitas Gratiæ divinæ efficacia ; item corruptæ naturæ mala, 297. Gratia occultanda eſt ſub humilitate, 153. Gratia recedente qualis homo remaneat, 107

H.

Habitus Religioſorum qualis 80
Homo mendax eſt, ideo in omnibus non ei credendum 257. Homo debet in hoc mundo eſſe inſtar peregrini cujuſdam & exulis 68. Homo vere internus, numquam ſe in totum ad externa diffundit, 89. Homo exiſtimare debet, ſe omni conſolatione indignum 284. Hominis interius, non ſe colligentis mala 97
Honores ſpernendi 248
Humilitas acquiritur per Communionem 379
Humilis ſe vilem æſtimat, 58. Humiles fuerunt omnes Sancti, 116. cum Humili quid agat Deus, 91
Humiles & pauperes multa pace fruuntur, 14. Humiliare ſe ſub ōnibus decet & nulli ſe præferre, 16. 17
Humilis ſui ipſius ſubmiſſio, 91. Humilitas eſt cuſtos gratiæ internæ, 153. Humilitas retinenda eſt in doctrina & ſcientia, 4. & 11. Humilitas & veritas eſt retinenda in converſatione cum Deo 141

I.

IESVS eſt ſuper omnia amandus 101
cum Ieſu familiaritas optima 84. 103
Ieſus quomodo amitti ſoleat, 105
Illuminatio mentis ut impetratur, oratio 204
Imitatio vitæ Chriſti 1. & 302
Imperfectiones aliorū patienter tolerandæ 36. 92
Inconſtantia ſeu inſtabilitas 229

Inferni ignis quidnam comburat , & quam ſit ipſe gravis 70

Infirmitatis propriæ , atque miſeriarum hujus mundi confeßio, 189

ex Infirmitate pauci evadunt meliores 65

Injuriæ ſunt æquo animo ferendæ, 186.237

Inju[illegible] laceßitus ſuam confidentiam debet in Deo reponere, 70.& 249

Inquieti fieri quinam ſoleant, 19

Inquirere uc aliorum ſtatu & vita, eſt periculoſum 205

pro Intellectus illuminatione oratio 204

Intentio in omni re debet eſſe recta , atque in Deum ferri 94.& 230

Iudicium Dei metuendum 96. *in Iudicio extremo examen quibus de rebus fiet, aut non fiet,* 10. *Iudicia Dei non ſunt ſcrutanda,* 174.& *ſeq:*& 308 *Iudicia Dei qui conſideravit, de ſe facile ſentiet humiliter,* 175. *Iudicia temeraria rejicienda ſunt,* 32. *item, l.* 3. *c.* 36. *n.* 1. & *ſeq.* 100.237. *Iudicandus nemo eſt, etſi malus appareat,* 6. *Iudicio proprio ſtandum non eſt,* 12.19

L

LApſus in verbo facilis, 258. *Lapſus non debet deſperare,* 305

Laudes & vituperia aliorũ non ſunt curanda 99

Lectio Scripturæ ſacræ animæ neceſſaria, l. 4. *c.* 11. *n.* 4. *Lectio ſacræ Scripturæ qualis eſſe debeat,* 13

Lætitiam veram mali numquam habent, 99

Levitates maxime nocent homini, 54

Libertas cordis magna , eſt reſignatio ſui in Deum, 242

Libertas

Libertas nimia eſt noxia, 54. *Libertas falſa animi contrariatur multum ſupernæ viſitationi*, 114
Libri pii ſunt ſubinde legendi maxime qui ad compunctionem conferunt, 13. *Libri pii quomodo legi debeant*, 13
Literæ ſacræ. Vide, *Scriptura ſacra.*
Loci mutatio ſæpe animum non facit tranquillum, 19
Loqui & confabulari cur tantopere inter nos deſideremus, 21. *Qualia ſint illa, de quibus ut plurimum Loquimur, ibid.* *Loquutio interna Chriſti cum anima*, 132. 134 136.

M.

Magiſtrum qui habet Chriſtum, is felix eſt, 6
Magnus quis vere ſit, 11
Mendax eſt homo, ideo in omnibus ei non credendum, 257
Mens exponit Deo ſuum deſiderium, quatenus à peccatorum periculis liberari poſſit, 237
Mentis illuminatio ut impetretur, oratio, 204
Merita noſtra non ſunt ex conſolatione æſtimanda, 157
Miraculo majus eſt, ſcire latere, & ſui curam gerere, 49
Miſeria humana magna eſt, 59. *& l.* 3. *c.* 20. *n.* 1. *& ſeq. Miſeriæ humanæ patienter ferendæ ſunt*, 183. 184. *Miſeriæ humanæ conſideratio, & felicitatis æternæ.* 59. *Miſeriarum humanarum conſideratio l.* 1. *c.* 22. *n.* 1. *& ſeq.* 58
in Miſſa pro defunctis orandum eſt. 355
Morum emendationi duo conducunt, 78
Mors cogitanda, appropinquante die feſto, 47

Mors multorum varia, 67. Mortis meditatio utilis eſt, 64. Mortis memoria quotidie habenda, tum mane, tum veſperi, 67. poſt Mortem quæ proderunt, & quæ non proderunt, 72. in Morte qualis vis inveniri, talis ſis in vita, 65. Morientem quæ poterunt conſolari, ibid.

Mortificatus, ex quavis re fructum colligit, 89.

Mortificatus, magis Deum guſtat, quàm alius, 23.

non Mortificatus facilè tentatur & vincitur, 15

Mulierum familiaritas cavenda, 18

Mundani non carent & ipſi ſua cruce, 169.

Mundus corde ſæpè à Deo docetur, 8. *Mundo contempto, dulce Chriſto ſervire,* 162

Mutatio loci ſæpè facit animum non tranquillum, 19

N.

N*Aturæ corrupta mala: item gratiæ divinæ efficacia,* 297

Naturæ & gratiæ motus ſunt planè diverſi, 290

Neceſsitatibus corporis ſubjici & ſervire, grave eſt ac permoleſtum, magnaque eſt miſeria, 59

Neceſsitatibus corporis Sancti liberari optabant, ibid.

Negotia ſapienter & prudenter agenda l. 1. c. 4. n. 1. 2. Negotia noſtra omnia Deo committere debemus l. 3. c. 39. n. 1. In Negotiis homo non debet eſſe importunus, 11

O.

O*Bedientia eſt res valdè magna, 19. Obedientia humilis ſubditi, ad exemplum Chriſti, 171. Obedire alterî, optimum eſt, 19. Obediendum eſt Superiori, exemplo Chriſti,* 172

Obla-

Oblatio digniſſima, ſeipſum purè & integrè in Miſſa & Communione Deo offerre, 351
Obtrectatorum linguæ flocci pendendæ, 216
Occupatio. Vide, *Opera.*
Otioſus in toto numquam ſis, 46
Oculi non in alios, ſed in ſeipſum reflectēdi ſunt, 55
Offerre Deo, tum nos tum noſtra debemus, quoties communicamus, 351.352.354
Opera & exercitia quotidiana, quando fieri debeant, & quando ſunt intermittenda, 45. *Opus bonum nonnunquam eſt intermittendum ob bonum finem,* 34.45. *Opus quodvis ex charitate factum, fructuoſum eſt,* 34. *Operibus humilibus eſt inſiſtendum, quando altioribus non poſſumus,* 283. *in Operibus quibusdam putatur eſſe charitas, cum mera ſit ſenſualitas,* 35. *Operatur ille multum, qui multum diligit,* 34. *Opera noſtra debent prius intus ordinari, quàm foras prodeant,* 44. *Opera quæ ex charitate non fiunt, nihil proſunt,* 34
Opiniones aliorum non curandæ, 22. *Opiniones & contentiones in ſcientia ſunt evitandæ,* 7
Oratio ad Dei voluntatem perficiendam, 178. *Oratio ut impetretur illuminatio mentis,* 204. *Oratio ad obtinendam divinam gratiam, contra naturam corruptam,* 297. *Oratio pro beneplacito Dei perficiendo,* 178. *Oratio contra malas cogitationes,* 203. *Oratio pro impetranda devotionis gratia,* 139 *Oratio pro impetranda cordis puritate, cæleſtique ſapientia,* 215. *Oratio magis elevat mentem, quàm lectio,* 210.

P.

PAſſio & vita Chriſti ſint vitæ noſtræ exemplar, 87
In Paſſione Chriſti ſe exerceat, qui alta contemplari non novit, ib.

*Concupiſcentiæ breves & ſalſæ,*169.*contra Concupiſcentias pugna neceſſaria,*235. *Concupiſcentiis minime eſt indulgendum,* 169

Confeßio propriæ infirmitatis, atque miſeriarum hujus mundi 189

Confidentia habenda eſt de gratia recuperanda, ſi fortè illa receßiſſet, 219. *Confidentiam ſuam in* Deo *debet reponere iniuriis laceßitus,* 259. *Confidendum eſt nec in ſe, nec in aliis,* 16

Conjunctio cum Deo *unde naſcatur,* 55

Conqueri non oportet facilè. 86

*Conſcientiæ bonæ gaudium,*98. *Conſcientia mala pacem non habet,* 98

Conſideratio ſuiipſius, & cæcitatis humanæ, 96

Conſilium accipere melius eſt, quam dare, 20

*Conſolatione cœleſti quis ſit dignus,*51. *Conſolatione homo haud dignus eſt, quin potius verberibus,* 284. *ex Conſolatione merita non ſunt æſtimanda,* 157. *Conſolatio humana aſpernenda eſt,* 180. *Conſolatio in* Deo *quærenda eſt,* 181 *Conſolatione omni carere, magnum quid eſt,* 108. *Conſolationes nonnumquam recedunt, iterumque revertuntur,* 110. *Conſolationes quando dantur vel auferuntur, quo pacto ſe gerere debeat homo,* ibid. *Conſolationes externæ frequenter internas impediunt,* 21. & 55. *Conſolationem humanam qui non quærit, ſignum eſt, quod inceperit* Deum *guſtare,* 81. *Conſolationes divinæ non ſemper ad votum habentur,* 21

Contemplari alta qui non novit, ſeſe in Chriſti paßione exerceat, 87

*Contemptus ſui, eſt ſumma ſapientia,*6. *Contemptus tum ſui, tum voluptatum,* 227. *Contempto mun-*

mundo, quam ſit dulce Chriſto ſervire, 162. Contemptus honoris temporalis, 248. Contemptus externarum rerum, 84. Vide, Humilitas.

Contumeliæ patienter ferendæ, 259

Converſatio in mundo qualis eſſe debet, 18. Converſandum cum quibus ſit, 49. Converſatio externa multum nocet, 49. Converſari cum bonis rectè, parum quid eſt; at cum malis, res eſt maxima, 93. Converſari ſecum intus, & cum IESV, optimum eſt, 88. Converſionis ſeu vocationis anni, 24. Converſionis annos plerique numerant, ſed pauci emendationis vitæ. 24. 64

Cor hominis eſt mutabile & inconſtans, 229. Cor purum quibus fruatur bonis, 95. Cordis pacem quinam habeant, 99. Cordis deſideria examinãda. 176

Creaturarum amor homini plurimum nocens, 90. Creaturarum contemptus efficit, ut creator facilè inveniri poſſit, 223

Credendum minimè omnibus, quia homo mendax eſt, 256

Credimus de aliis citius malum quam bonum, 12

Crucis Chriſti amatores pauci admodum inveniuntur, 117. Crucis Chriſti qui ſunt veri imitatores, 121. Crucis ſanctæ via regia, 121. Crucem ſuam mundani habent, 169

Cubiculum intrandum, & tumultus mundi excludendi, 51

Cupiditas omnis reſecanda eſt, 227

Curioſitas de vita aliorum inquirenda, evitanda, 206. Curioſitas cavenda eſt, tum audiendo, tum videndo, 254

D.

DAEmon conatur bona deſideria impedire, 150
Defectus aliorum tolerandi, 36. Defectus noſtros ab alijs ſciri, ad humilitatem noſtri ſubinde utile eſt, 90
pro Defunctis in Miſſa orandum, 357
Deſeri ab amicis non moleſte ferendum, 109
Deſiderium nimium ſciendi eſt reprehenſibile, 5.
Deſideria ſua homo debet offerre Deo, ac tum ipſius voluntati planè acquieſcere, 177. Deſideria noſtra ordinata eſſe debent, divinæque voluntati conformia, 177. Deſideria cordis examinanda, ib.
Deſolatus debet ad Deum confugere, ac ei ſe offerre. 277
Detractatores ſunt patienter ferendi, 216
Devotio acquiritur per Communionem,
Devoti hominis conſolatio, 183. Per Devotionem indiſcretam, quidam ſe diſtruxerunt, 155. Pro Devotionis gratia impetranda, oratio, 139. Devotionis gratia occultari debet, 153. Devotionis gratia non eſt in manu hominis, 182
Deus ſapit ſuper omnia amanti Deum, 232. Deus cur permittat nonnullos tentari, 27. Dei voluntas omnibus in rebus quærenda eſt, 176: Deo nihil occultum, 261. Ad Deum via, potius per ſui cognitionem habetur, quam per ſcientiam, 9. Deo ſunt committenda omnia noſtra, 207. Deus eſt in tribulatione invocandus, & benedicendus, 217. Deus eſt vera quies interna, 193. In Deum, tamquam in finem, omnia ſunt referenda, 160
Dilectio, Vide, Charitas.
Diſputatio de Trinitate, Deo non placet ſine humilitate, 2.

Diſſolutum eſſe ac vagum, nocet homini quàm maximè, 54

Divitiæ ſpernendæ, 248

Doctrina Chriſti antecellit omnium Sanctorum doctrinas, in qua manna eſt abſconditum, 2. *Doctrina Chriſti cur quibusdam non ſapiat,* 2. *Ob Doctrinam multi perierunt,* 11. *Docti ut plurimum fiunt viri elati,* 5. *Docti, rarò ſunt boni ſubditi,* 15. *Docti punientur ceteris gravius, niſi præ alijs melius vixerint,* 5. *Doctus quis verè ſit,* 7

Doloris juſti materia, ſunt peccata & vitia noſtra, 57

Domi manendum, 49

E.

Effectus mirabiles amoris divini, 144

Emendatio vitæ, 75. *Emendationem morum duo impediunt,* 75. *ad Emendationem vitæ ac morum duo plurimum conducunt,* 75

ex Evangelij auditu ſive prædicatione cur vel nullus, vel exiguus admodū fructus in pleriſq́; ſiat. 2

Euchariſtiæ dignitas, 343. *Euchariſtia nobis eſt quàm maximè neceſſaria,* 358. *de Euchariſtia ne ſit homo indagator curioſus; ſed ſuos ſenſus fidei ſimpliciter ſubjiciat, l.* 4. *c.* 18. *n.* 1. *& ſeq.* Vide *Communio.*

Examen conſcientiæ faciendum tum mane tum veſperi, 46

Exempla perfectorum multum ad profectum conducunt, 39. *Exempla bonorum magis nos ad virtutem impellere debent, quam malorum ad vitam laxiorem,* 42

Exercitia corporalia quatenus ſunt aſſumenda,

Exercitia ſpiritualia, diverſis temporibus, alia atque alia aſſumenda ſunt, 46

Exercitia ante Communionem, 348

F.

Familiaritas cum Ieſu optima eſt, 103. *Familiaritas nimia caveri debet, maxime vero cum mulieribus,* 18. *Familiaritas nimia cum hominibus ſubinde tollit bonam opinionem de nobis prius conceptam,* 18

Fervori oportet ſe dare, 75. *Fervido omnia ſunt levia,* 82

Feſto die ſolemni appropinquante, quid agendum ſit, 47

Fiducia nec in ſe, nec in hominibus ponenda eſt, ſed in Deo noſtro, 16. & 85

Fidere ſibi nimium non oportet, 96

Finis ultimus & ſupremus, Deus 160

Fragilitas hominis eſt magna, 61

Fructum facere ex aliorum dictis & factis debemus, tametſi peccata eſſe appareant, 6

G.

Gaudium conſcientiæ bonæ, 98. *Gaudium mala conſcientia non habet, ibid. Gaudium verum in Deo ſolo,* 179. *Gaudii privatio,* 107

Gloria vera & falſa, quæ ſit, 99. 100. *Gloriæ æternæ, ejuſque deſiderii conſideratio,* 266. & 271. *Gloriari homo de nullo poteſt, quia ex ſe nihil habet,* 247. *Gloriandum in tribulatione,* 98. *Gloriandum in nulla re hic* 247. *Gloriandum in Deo ſolo, non autem in aliis,* 16. & 161. 247. 276. *Pro Gratia Dei impetranda, oratio* 139. *Gratiæ internæ cuſtos eſt humilitas,* 153. *Gratia* *Deo*

Deo pro acceptis beneficiis agendæ, 114. *Gratiæ Dei & naturæ, ſunt motus diverſi*, 290. *Gratiæ divinæ vis ac neceſſitas* *Gratiæ divinæ efficacia*; *item corruptæ naturæ mala*, 297. *Gratia occultanda eſt ſub humilitate*, 153. *Gratia recedente qualis homo remaneat*, 107

H.

Habitus Religioſorum qualis 80

Homo mendax eſt, ideo in omnibus non ei credendum 257. *Homo debet in hoc mundo eſſe inſtar peregrini cujuſdam & exulis* 68. *Homo vere internus, numquam ſe in totum ad externa diffundit*, 89. *Homo exiſtimare debet, ſe omni conſolatione indignum* 284. *Hominis interius, non ſe colligentis mala* 97

Honores ſpernendi 248

Humilitas acquiritur per Communionem 379

Humilis ſe vilem æſtimat, 58. *Humiles fuerunt omnes Sancti*, 116. *cum Humili quid agat Deus*, 91 *Humiles & pauperes multa pace fruuntur*, 14. *Humiliare ſe ſub omnibus decet & nulli ſe præferre*, 16. 17 *Humilis ſui ipſius ſubmiſſio*, 91. *Humilitas eſt cuſtos gratiæ internæ*, 153. *Humilitas retinenda eſt in doctrina & ſcientia*, 4. & 11. *Humilitas & veritas eſt retinenda in converſatione cum Deo* 141

I.

IESVS eſt ſuper omnia amandus 101

cum Ieſu familiaritas optima 84. 103

Ieſus quomodo amitti ſoleat, 105

Illuminatio mentis ut impetratur, oratio 204

Imitatio vitæ Chriſti 1. & 302

Imperfectiones aliorũ patienter tolerandæ 36. 92

Inconſtantia ſeu inſtabilitas 229

Inferni

Inferni ignis quidnam comburat, & quam ſit ipſe gravis 70

Infirmitatis propriæ, atque miſeriarum hujus mundi confeſſio, 189

ex Infirmitate pauci evadunt meliores 65

Injuriæ ſunt æquo animo ferendæ, 186.237

Inju[illegible] laceſſitus ſuam confidentiam debet in Deo reponere, 70.& 249

Inquieti fieri quinam ſoleant, 19

Inquirere ne aliorum ſtatu & vita, eſt periculoſum 206

pro Intellectus illuminatione oratio 204

Intentio in omni re debet eſſe recta, atque in Deum ferri 94.& 230

Iudicium Dei metuendum 96. *in Iudicio extremo examen quibus de rebus fiet, aut non fiet,* 10. *Iudicia Dei non ſunt ſcrutanda,* 174.& *ſeq.*& 308 *Iudicia Dei qui conſideravit, de ſe facile ſentiet humiliter,* 175. *Iudicia temeraria rejicienda ſunt,* 32. *item, l.*3.*c.*36.*n.*1.& *ſeq.* 100.237. *Iudicandus nemo eſt, etſi malus appareat,* 6. *Iudicio proprio ſtandum non eſt,* 12.19

L

Lapſus in verbo facilis, 258. *Lapſus non debet deſperare,* 305

Laudes & vituperia aliorū non ſunt curanda 99

*Lectio Scripturæ ſacræ animæ neceſſaria, l.*4.*c.*11.*n.*4. *Lectio ſacræ Scripturæ qualis eſſe debeat,* 13

Lætitiam veram mali numquam habent, 99

Levitates maxime nocent homini, 54

Libertas cordis magna, eſt reſignatio ſui in Deum, 242

Libertas

Libertas nimia eſt noxia 54. *Libertas falſa animi contrariatur multum ſupernæ viſitationi*, 114

Libri pii ſunt ſubinde legendi maxime qui ad compunctionem conferunt, 13. *Libri pii quomodo legi debeant*, 13

Literæ ſacræ. Vide, *Scriptura ſacra*.

Loci mutatio ſæpe animum non facit tranquillum, 19

Loqui & confabulari cur tantopere inter nos deſideremus, 21. *Qualia ſint illa, de quibus ut plurimum Loquimur, ibid. Loquutio interna Chriſti cum anima*, 132.134 136.

M.

Magiſtrum qui habet Chriſtum, is felix eſt, 6

Magnus quis vere ſit, 11

Mendax eſt homo, ideo in omnibus ei non credendum, 257

Mens exponit Deo ſuum deſiderium, quatenus à peccatorum periculis liberari poſſit, 237

Mentis illuminatio ut impetretur, oratio, 204

Merita noſtra non ſunt ex conſolatione æſtimanda, 157

Miraculo majus eſt, ſcire latere, & ſui curam gerere, 49

Miſeria humana magna eſt, 59. *& l.* 3. *c.* 20. *n.* 1. *& ſeq. Miſeriæ humanæ patienter ferendæ ſunt*, 183. 184. *Miſeriæ humanæ conſideratio, & felicitatis æternæ*. 59. *Miſeriarum humanarum conſideratio l.* 1. *c.* 22. *n.* 1. *& ſeq.* 58

in Miſſa pro defunctis orandum eſt. 355

Morum emendationi duo conducunt, 78

Mors cogitanda, appropinquante die feſto, 47

Mors multorum varia, 67. Mortis meditatio utilis eſt, 64. Mortis memoria quotidie habenda, tum mane, tum veſperi, 67. poſt Mortem quæ proderunt, & quæ non proderunt, 72. in Morte qualis vis inveniri, talis ſis in vita, 65. Morientem quæ poterunt conſolari, ibid.

Mortificatus, ex quavis re fructum colligit, 89. *Mortificatus, magis Deum guſtat, quàm alius,* 23. *non Mortificatus facilè tentatur & vincitur,* 15

Mulierum familiaritas cavenda, 18

Mundani non carent & ipſi ſua cruce, 169. *Mundus corde ſæpè à Deo docetur,* 8. *Mundo contempto, dulce Chriſto ſervire,* 162

Mutatio loci ſæpè facit animum non tranquillum, 19

N.

NAturæ corrupta mala: item gratiæ divinæ efficacia, 297

Naturæ & gratiæ motus ſunt planè diverſi, 290

Neceßitatibus corporis ſubjici & ſervire, grave eſt ac permoleſtum, magnaque eſt miſeria, 59

Neceßitatibus corporis Sancti liberari optabant, ibid.

Negotia ſapienter & prudenter agenda l. 1. *c.* 4. *n.* 1. 2. *Negotia noſtra omnia Deo committere debemus l.* 3. *c.* 39. *n.* 1. *In Negotiis homo non debet eſſe importunus,* 11

O.

OBedientia eſt res valdè magna, 19. *Obedientia humilis ſubditi, ad exemplum Chriſti,* 171. *Obedire alteri, optimum eſt,* 19. *Obediendum eſt Superiori, exemplo Chriſti,* 172

Oblatio digniſſima, ſeipſum purè & integrè in Miſſa & Communione Deo offerre, 351
Obtrectatorum linguæ flocci pendendæ, 216
Occupatio. Vide, *Opera.*
Otioſus in toto numquam ſis, 46
Oculi non in alios, ſed in ſeipſum reflectēdi ſunt, 55
Offerre Deo, tum nos tum noſtra debemus, quoties communicamus, 351.352.354
Opera & exercitia quotidiana, quando fieri debeant, & quando ſunt intermittenda, 45. *Opus bonum nonnunquam eſt intermittendum ob bonum finem,* 34.45. *Opus quodvis ex charitate factum, fructuoſum eſt,* 34. *Operibus humilibus eſt inſiſtendum, quando altioribus non poſſumus,* 283. *in Operibus quibusdam putatur eſſe charitas, cum mera ſit ſenſualitas,* 35. *Operatur ille multum, qui multum diligit,* 34. *Opera noſtra debent prius intus ordinari, quàm foras prodeant,* 44. *Opera quæ ex charitate non fiunt, nihil proſunt,* 34
Opiniones aliorum non curandæ, 22. *Opiniones & contentiones in ſcientia ſunt evitandæ,* 7
Oratio ad Dei voluntatem perficiendam, 178. *Oratio ut impetretur illuminatio mentis,* 204. *Oratio ad obtinendam divinam gratiam, contra naturam corruptam,* 297. *Oratio pro beneplacito Dei perficiendo,* 178. *Oratio contra malas cogitationes,* 203. *Oratio pro impetranda devotionis gratia,* 139 *Oratio pro impetranda cordis puritate, cœleſtique ſapientia,* 215. *Oratio magis elevat mentem, quàm lectio,* 210.

P.

PAſſio & vita Chriſti ſint vitæ noſtræ exemplar, 87 *In Paſſione Chriſti ſe exerceat, qui alta contemplari non novit,* ib.

Paſsio aliquando eſt, cum zelus æſtimatur, 96. Paſsiones ſunt mortificandæ, 23. Paſsiones ſuas qui ſequitur, fit inquietus; quietem verò ſibi acquiret, iis reſiſtendo, 15. Paſsionibus obnoxius qualis eſſe ſoleat, 92 Paſsionibus ſuis reſiſtere durum eſt, 85 Paſsionibus ſuis ſerviens, quomodo ſit affectus, 96. Paſsionum aculeis qui urgetur, ſubinde plus in vita ſpirituali proficit, quàm paſsionibus vacuus, 78

Patientia in injuriis ferendis ſervanda, lib. 3. cap. 30. n. 1. 186. 219. Patientia eſt neceſſaria in omni tentatione, item & pugna contra concupiſcentias, 234. Patientiæ exemplar Chriſtus, 183. Patientia utendum eſt omnibus in rebus, 235. Patiens verè qui ſit, 186. Patiens ut quis fiat, quid ſit expendendum, 168. Pati qui novit, ſentiet Dei in ſe auxilium, 90. Pati modicum qui neſcit modo, quomodo poterit inferni aut purgatorii pœnas perferre? 69

S. Paulus interdum reſpondit ad objecta mendacia ne infirmis ſcandalum generaretur, 238

Pauperem te videri, non te pudeat, 16

Pax ſuper humilem & pauperem ſpiritu requieſcit, 14. Pax animi quomodo acquiritur, 22. Pax animi non eſt in affectibus inordinatis, 14. Pax cordis quibus in rebus ſita ſit, 15. 208. Pax talis non eſt quærenda, quæ omni pugna careat, 168. Pax ſæpenumero diſſolvitur ex opinionum diverſitate, 33. Pax noſtra non debet pendere ex ore & ſermone hominum, 216. Pax non eſt in hominibus ponenda, 249 in Pace quidam ſibi videntur tunc eſſe, quando ipſis cuncta ex voto cedunt, 33 Pacem cordis quinam habeant, 100. quæ pacem unicuique afferunt, quatuor ſunt, 202. qui Pace frui deſiderat, in multis debet

bet ſe frangere, 38. in Pace multa erit, qui ſe non involvet verbis factisq; aliorum, 22. Pacificus homo qualis ſit, 91. Pacificorum multiplex genus, 93. Pax noſtra tota potius in humili ſufferentia ponenda quam in non ſentiendo contraria, 94. Pacem nobis multã & aliis lætitiã facimus nos benè habendo, 25

Peccata ſunt ignis inferni atque purgatorij materia, 70 Peccatorum pœnæ, 70. Peccatum nullum umquam eſt perpetrandum, in gratiam alicujus perſonæ, aut propter rem aliquam, 34. ad Peccandum proclivis eſt natura humana, 62

Pœnitentia ſanctorum Patrum qualis olim, 40.

Peregrini omnes hic ſumus, 38. inſtar Peregrini homo in hoc mundo debet ſe gerere, ibid. *Peregrinando rarò homines ſanctificantur,* 65

Perfectio omnis habet imperfectionem admixtam, 9

Pericula cùm adſunt, ad Deum confugiendum eſt. 242

Placere ſibi ipſi, Deo ingratum eſt. 16

Præcipitem non eſſe, & ſenſui ſuo non inhærere, magna eſt ſapientia, 12

Præferre ſe aliis non decet, 16. 17

Præmia vitæ æternæ propoſita laborantibus & patientibus, 275

Probantur in terra ſervi Dei, cœleſtia præmia exſpectãtes, 271. 272. Probãdus adhuc es in terris 273

Profectus ſpiritualis, 22. Profectus noſter quibus in rebus ſit poſitus. 206, Profectus noſter qualis ſit, tentatio declarat, 31. Ad Profectum conferunt ſequentia: Si te hic geſſeris ad inſtar peregrini, 38. Vitas Sanctorum frequenter legendo, 14. Si ut ſtultus vo-

lueris reputari, 38. Si frequenter tua, tum externa, tum interna examinaveris, 45. Si in ſilentio & quiete vixeris, 48. Si vim tibi ipſi intuleris, 24. 25. Profectus cito in Religione perit, quando tantum habetur cæremoniarum ratio, 24. Profectus magnus fieret, ſi ſingulis annis ſaltem vitium unum evelleremus, ibid. *Profectus noſter talis eſt, quale eſt propoſitum noſtrum, 44. Profectus noſter debet quotidie creſcere, 22. 23. Profectus noſtri negligentia efficit ut parum ad id, quod loquimur, attendamus,* 22

Propoſitum noſtrum bonum, quotidie eſt renovandum, 44. Propoſitum benè agendi, ac ſeſe emendandi, minimè differri debet, 61. Propoſitum infirmum, 62. Propoſitum ſuæ vocationis negligere nocet plurimum, 79

Proviſor noſter & fidelis Procurator in omnibus eſt Chriſtus cum eum habuerimus, 58

Prudentia in agendo, 11. Prudens verè quisnam ſit, 11

Purgatorii ignis materia ſunt peccata, 70. Purgatorium patientis & juſti ſunt tribulationes, & adverſarii, ibid.

Puritas cordis ut impetretur, oratio, 215. Puritas cordis quærenda, 94

Puſillanimis ne fias, ſi fortè lapſus fueris, 305

Q.

QVies qua in re invenitur, 84. Quies in ſolo Deo ponenda, 193. Quies animæ non eſt in mutatione locorum, 214

Quotidianum hominis ſtudium debet eſſe vincere ſeipſum, 9

Quotidie bonum propoſitum eſt renovandum, 44

Reſu-

R.

REfugium noſtrum Deus eſſe debet, 242

Religioſi debent (Chriſti exemplo) Superiori obedire, 171. Religioſorum habitus, 80. Religionis fervor intepeſcit, 43. in Religionis ingreſſu, malum omnino ſignum intepeſcere, 62. in Religionis ingreſſu, nonnulli ſunt meliores quàm in progreſſu, 24. Religioſum eſſe, magna eſt gratia, 162. Religioſus debet ſæpè cogitare ad quid venerit, 75. Religioſus qualis debeat eſſe, ut pacem habeat: & quæ ſint illius exercitia. 38. & 43

Renovatio ſpiritus exuit veterem hominem, ſicut ferrum in igne amittit rubiginem, 93. Vide, Propoſitum. Emendatio vitæ.

Requies æterna Sanctorum, Deus, 193. Requies quæ in re invenitur, 84

Reſignatio ſui plena ad Dei nutum & voluntatem, 182. 183, Reſignatio ſuiipſius in Deo magnam affert cordis libertatem, 139. Reſignatio plena in Deo omnibus in rebus, & in cunctis deſideriis, 176

Reſiſtendum in principio inclinationi ſuæ, & mala dediſcenda conſuetudo, ne paulatim ad majorem nos ducat difficultatem, 25

Res aliæ non ſunt ſcrutandæ, 308. Res externæ, quomodo à nobis tractari debeant, 241. Res quælibet adepta vel multiplicata exterius non juvat, ſed potius deciſa ex corde radicitus, 214. Res ſicut eveniunt, ſic ſe illis accommodat homo internus, 89

Revelare ſua ſecreta cui oportet, bonum eſt; cui verò non oportet, malum, 17

S.

SAcerdotum dignitas, 343

Sacra Scriptura. Vide. *Scriptura.*
Saluti animæ imprimis incumbendum, 7
Sanctorum vita qualis olim fuit, quam fervida, 39. *De Sanctorum gloria diſputare, utpote quis in ea ſit major vel minor, ſtultum eſt Sanctiſque ingratum,* 314
Sapientia ſumma, eſt cognitio ſui, 6. *Sapientia quæ vera ſit,* 3. *Sapientia magna eſt, non eſſe in agendis præcipitem, ſuoque ſenſui non fidere,* 12. *Sapiens ille eſt, qui res tales æſtimat, quales ſunt,* 88
Sapiētes qui ſunt ſibi ipſis, in periculo verſantur, 155
Satis eſſe omnibus non eſt poſſibile, 237
Satiari nemo hic poteſt, 4
Scientia multi perierunt, 11. *Scientia vera quæ ſit,* 4. *Scientia noſtra habet quamdam imperfectionem annexam,* 9. *Scientia quæ probanda, & quæ improbanda,* 7. *Scientia non eſt culpanda, ſed bonæ vitæ major habenda eſt ratio,* 9 *Scientia abſque humilitate non prodeſt,* 2. *Scientia hominis parva eſt, ignorantia autem ejus maxima,* 5. *Scientiæ ſæcularis contemptus,* 251
Scriptura ſacra eſt nobis neceſſaria, 367
Scriptura ſacra quomodo legi debeat, 13
Secreta ſua revelare cui oportet, bonum eſt; cui non oportet, malum, 17
Securitas hic nulla, 50
Senſualitas in quibuſdam operibus, putatur eſſe charitas, 35. *Senſualitatem ſuam ſequi, malum eſt,* 4
Servire Deo, dulce eſt, 162
Servire aliis, decorum eſt, 16
Silentii & Cellæ fructus, 52
Simplices & puri corde à Deo docentur, 8

Simplicitas debet eſſe in intentione, puritas in affectione, 94. Simplicitate atque puritate mentis ſublevatur homo à terrenis, ibid.

Solitudo quærenda interdum, & amanda, 49

Sollicitudo omnis in Deo ponenda eſt, 181

Spes ſeu fiducia in ſolo Deo ponenda eſt, l. 3. c. 59. num. 1. 16. 315

Sperans de Dei auxilio, debet interim facere quod in ſe eſt, 76. 77

Spiritus renovatio exuit veterem hominem ſicut ferrum in igne amittit rubiginem, Vide, *Emendatio vitæ,* 95

Spiritualia impediunt neceſſitates hujus corporis, 59

Spiritualior quanto homo voluerit eſſe, tanto præſens ei vita fit amarior.

Stabilis corde eſſe quis poſſit, 7

Studium noſtrum eſſe debet in extirpandis vitiis, & in virtutibus inſerendis, 10 *Sudium quotidianum hominis eſſe debet, vincere ſeipſum,* 9

Stultus fias propter Chriſtum, ſi vis religioſam ducere vitam, 38

Subjectio eſt res valde magna, 19

Superbi & avari nulla pace fruuntur, 14. Vide, *Docti. Tentatio.*

Superior quis ſit idoneus, 49

T.

T*Empus præſens eſt valde pretioſum,* 82

Tempus præſens nobis conceſſum eſt, ut nos præparemus ad mortem, 47

Temporis ſumma habenda ratio, 82

Temporalium rerum vanitas, 16

Temporalia ad abundantiam habere non eſt hominis felicitas, ſufficit ei mediocritas, 59

Tentationes ſunt utiles, 28. *à Tentatione nemo liber eſt,* 58. *per Tentationes tranſierunt omnes Sancti, & profecerunt,* 28. *eorum qui Tentantur, varia genera,* 30. *Tentationes quomodo ſint perferendæ,* 29. *Tentatione una recedente, alia atque alia ſuccedit,* 28. *Item,* 191. *Tentationes pro gloria æterna ſunt tolerandæ,* 213. *Tentationibus viri perfecti quandoque pulſantur,* 27. *Tentationum initium, progreſſus, & quo pacto illis ſit reſiſtendum,* 30. *Tentatio eſt vita hominis,* 27. *Tentationes æquo animo patientibus quanta bona ſint promiſſa,* 273. *Tentationibus non omnino carere quibuſdam expedit,* 50. *Tentationum nulla ſecuritas, & nullus finis in hac vita,* Vide, *Patientia,* 234

Tentatus & tribulatus homo bonæ voluntatis ad Deum confugit, 26

Tepor in religionis ingreſſu, malum ſignum, 62

Terrena ſunt adſpicienda per modum tranſeuntis, 87

Timor Domini præſens, liberat à timore mortis futuræ, 67

Tribulatio homini neceſſaria eſt, 28. *ejus quanta utilitas,* 25. *in Tribulatione gloriandum,* 99. *in Tribulatione magis neceſſarium ſibi Deum intelligit homo bonæ voluntatis,* Vide, *Tentatio,* 26. 127

Tribulationes inveniet, qui non quærit Ieſum, 39

Tribulationes paßi ſunt omnes Sancti, 28

de Trinitate diſputare, Deo non placet, ſi careas humilitate, 2

Triſtitiæ juſtæ materia ſunt peccata & vitia noſtra,

ſtra, 57. *Triſtitiæ cauſæ multæ hic ſunt, ibid.*

V.

V*Acare ſibi ipſi in ſecreto, optimum eſt,* 53

Vanitas quibus in rebus inſit, 16. *Vanitas maxima ſectari opes, honores, vitam longam amare, tranſitoria quærere, &c.* 3

Verbo labi, eſt facillimum, 257. *Verba Chriſti interna ad animam fidelem.* 132. *Verba ſuperflua omnino ſunt reſecanda,* 20. *Verba contumelioſa patienter toleranda,* 259. *flocci pendenda, ibid. Verba qualia in colloquium adduci debeant.* 22

Veritas ipſa tardem aliquando à verbis hominum improborum liberat, 141. *Veritas retinenda in converſatione cum Deo, ibid. Veritas æterna amanda ſuper omnia,* ibid.

Vexationes quævis, labores & dolores &c. pro amore Dei libenter ſubeundæ, 235

Via regia ſanctæ Crucis., 121

Via ad Deum, potius per ſui cognitionem habetur, quam per ſcientiam, 9

Videre fervidos & devotos Fratres bene morigeratos & diſciplinatos dulce & jucundum eſt, 79. *è contra inordinate ambulantes, triſte & grave. ib.*

Vilitas hominis maxima debet ſibi ſemper diſplicere, 142

Vincere ſeipſum, debet eſſe quotidianum ſtudium hominis, 9. Vide. *Mortificatio,*

Virtus non comparatur niſi diligentia, 75

Vis ſibi inferenda ad profectum, 25

Viſitationis tempore cognoſcitur verbum quod dum legitur non intelligitur, 139

Vitiis reſiſtere & paſſionibus major labor eſt,

quam corporalibus inſudare laboribus, 83

Vita hominis tentatio eſt, 27. *Vitæ Chriſti imitatio,* 1. *Vitæ æternæ conſideratio,* 266. *Vitæ æternæ præmia propoſita laborantibus & patientibus,* 271. *Vitæ emendatio,* 75. *Vitæ emendationi duo conducunt,* 78. *Vita Sanctorum olim qualis,* 39. *de Vita alterius inquiſitio curioſa evitanda,* 206. *propter Vitam æternam quidvis perferendũ eſt,* 264. *Vitam longam quidam amant, tametſi miſeram,* 59

Vituperia & laudes aliorum non curanda, 99

Voluntas Dei omnibus in rebus quærenda eſt, 177 *ad voluntatem Dei perficiendam oratio,* 178. Vide, *Reſignatio ſui.*

Voluptatum contemptus, 228

Z.

ZElus quandoque æſtimatur, cum tamen ſit paſſio, 96. *Zelus prius ad ſe, quam ad alios habendus,* 92

F I N I S.

Errata paucula quæ irrepsêre, benevolus Lector ſic corrigat.

Pag. 18. linea 4. pro Magnatis, lege Magnatibus.
pag. 29 lin. 18 pro conſtantia, lege inconſtantia.
pag. 34. lin. 13. pro extremum, lege externum.
pag. 62. lin. 17. pro jam, lege tam.
pag. 81. lin. 12 pro cordo, lege corde.
pag. 91. lin. 15. pro teneatur, lege tenetur.
pag. 118. lin. 6. pro pacis, lege panis.
pag. 141. lin 9. pro eos, lege eum.
pag 147. lin. 9. pro affectui, lege effectui.
Item lin. 14 arctatur, lege coarctatur.
pag. 150 lin. 16 Affectus, lege effectus.
pag. 151. lin. 7. exceſſum, lege excelſum.
pag. 220. lin. 21. ad ſuggeſtionem, lege à ſuggeſtione.
pag. 325 lin. 23. pro novitias, lege novitas.
pag. 336. lin. 7 pro aſcendam, lege accendam.